

Tôi Đi và Sống

Bạch-Yến

Hồi Ký Sự Nghiệp 50 Năm Ca Sĩ
Tập 1

Bạch Yến

Tôi Đi & Sống

Hồi Ký Sự Nghiệp 50 Năm Ca Sĩ

Tập 1

Vài lời cảm ơn các bạn đã giúp tôi thực hiện hoàn chỉnh hồi ký này: đông năm 2006 vùng tôi đang ở gần Paris, Pháp, nhiệt độ sẽ xuống tới -3 độ c. Do đó tôi phải “di tản” qua vùng có khí hậu thời tiết ấm áp hơn. Tôi may mắn được cô Ngọc Thoa và anh Trợ ở thành phố Santa Ana, California, Dự báo thời tiết mùa USA cho tạm trú. Tôi viết hồi ký này trong suốt thời gian tôi ở tại khu vườn trồng cây ăn trái với nhiều loại hoa lan đẹp hiếm có cùng tiếng nước róc rách của dòng suối nhân tạo xinh đẹp thơ mộng của hai bạn đó.

Tôi xin cảm ơn anh Tấn Phong ở Cần Thơ, Việt Nam và chị Ngọc Cúc ở Plymouth, Minnesota, USA đã cho tôi những tấm hình tài liệu quý báu về mô tô bay.

Sau hết, cảm ơn người bạn đời, anh Trần Quang Hải, luôn luôn khuyến khích hỗ trợ tinh thần và phương tiện giúp tôi hoàn tất tập “Hồi Ký 1” này.

Xin chân thành cảm ơn những người bạn quý

của tôi.

Bạch Yến

Định mệnh an bài đã báo trước điềm lành ngày chào đời của tôi.

Một buổi sáng, khi ánh mặt trời bắt đầu tỏa những tia nắng ấm đầu tiên, có bầy chim trắng từ hướng Đông bay theo những tia nắng đó về đậu trên cành cây vú sữa lớn trước nhà ngoại tôi hót líu lo. Lúc đó, Mẹ tôi nằm trên giường ở nhà bảo sanh đang phân vân suy nghĩ lựa một trong vài cái tên mà Mẹ đã nghĩ ra trước cho đứa con gái nhỏ chút xíu nằm ngủ bên cạnh. Tên nào Mẹ đã nghĩ ra đều đẹp hết nên Mẹ chưa biết lựa tên nào, bỏ tên nào thì ngoại tới thăm và kể lại hiện tượng điềm lành vừa xảy ra.

Gương mặt Mẹ tươi lên vì Mẹ biết đâu kiếm ra tên cho tôi rồi. Túm túm cười và nói một mình nhưng cũng để cho ngoại nghe: “Chim trắng mà hót líu lo thì có lẽ là bạch yến. Con cò, tuy

cũng là loại chim trắng nhưng cò thì không hót mà chỉ ngóc cái cổ lên gáy cò cò cò, vậy nó mới có tên là con cò. Bồ câu trắng ở vùng mình hiếm thấy, nếu có cũng chỉ một hai con chớ không nhiều hơn. Bồ câu cũng không hót, con trống Định mệnh an bài đã báo trước điềm lành ngày chào đời của tôi muốn rù rì với cô mái nào thì mới gáy lên vài tiếng gù rù gù rù mà thôi. Vậy bầy chim trắng đó đúng là bạch yến rồi má à.” Mẹ và ngoại cùng vui vẻ đặt tên cho tôi là Bạch Yến.

Mẹ ơi! Lúc đó có lẽ Mẹ không ngờ rằng Bạch Yến là cái tên định mệnh của một kiếp nghệ sĩ mà con được may mắn mang theo suốt đời. Con vui sướng và rất hãnh diện vì Mẹ và ngoại đã đặt tên cho con. Lớn lên, có trí khôn, hỏi Mẹ tại sao đặt tên cho tôi là Bạch Yến, Mẹ cười kể lại hiện tượng điềm lành trên. Tôi lại hỏi một câu hỏi hồn nhiên tò mò của trẻ thơ: “Mẹ à, nếu bữa có bầy chim trắng mang về điềm lành mà Mẹ lại sanh con trai thì Mẹ có đặt tên Bạch

Yến không?” Mẹ không trả lời liền, ôm tôi vô lòng và hun lên trán để thưởng cái trí khôn non nớt của tôi. Lát sau, chậm rãi Mẹ trả lời: “Nếu con là trai thì bữa đó có lẽ sẽ là một điềm lành khác.” Tôi liền hỏi: “Như vậy, hổng có một con chim nào bay về đậu trên cây trước nhà ngoại đâu phải hông Mẹ?” Mẹ trả lời: “Cây vú sữa trước nhà ngoại rất cao lớn có nhiều bóng mát nên khi nào cũng có các loại chim về đậu, có loại còn làm ổ nữa. Đó là sức sống tự nhiên của trời đất, còn một bầy chim trắng lú lo là điều rất hiếm có xảy ra đúng ngày con sinh ra đời, vì vậy ngoại mới cho đó là một điềm lành.” Mẹ nói tiếp: “Các con, dầu trai hay gái, đều là con yêu quý của Mẹ. Mẹ hy vọng các con trưởng thành và trở nên người hữu ích cho xã hội.”

Đó là bài học luân lý đầu đời Mẹ đã truyền dạy cho đứa con gái Út của Mẹ. Nó là một dấu ấn đẹp nhất của trí tuệ mà tôi đã dùng làm hành trang tinh thần phần đầu trên khắp mọi nẻo đường của **TÔI ĐI và SỐNG.**

Định mệnh an bài đã báo trước điềm lành ngày chào đời.....

Bạch Yến

Đầu mùa Xuân 2007

Tái bản tháng 5, năm 2016

CON MUỐN HÁT MẸ À!

Trong đời người, ai cũng có những kỷ niệm vui, thiết là vui và buồn thì... trời ơi thiết là buồn. Tôi cũng vậy, cũng có những kỷ niệm vui chen giữa những kỷ niệm buồn. Những niềm vui thì ít và ngắn ngủi nên thường hay bị lãng quên. Lâu lâu chợt nhớ tới cũng chỉ cười cười nhẹ vài tiếng, đầu lúc xảy ra sự kiện của kỷ niệm đó khiến cho mình cười tới đau bụng. Còn kỷ niệm buồn thì nó cứ đeo đẳng thiết khó phai mờ trong trí nhớ. Rất sợ, không dám nghĩ tới, không trông nó tới nhưng “tức cười” thay, nó cứ tới một cách tự nhiên. Nhưng nhờ bản tính vui nên khi gặp phải chuyện buồn, tôi cũng mau quên mặc dầu đôi khi cảm thấy buồn quá, muốn nhớ tới kỷ niệm thiết vui nào đó để nhớ nó đẩy đi nỗi buồn hiện tại đang giúp cho tinh thần phần khởi lên với cuộc sống còn dài trước mắt, nhưng phải chịu thôi.

Kỷ niệm vui thường qua mau. Kỷ niệm buồn

thì luôn luôn vương vấn ẩn hiện hoài đâu đó trong kiếp người. Có lẽ đó là một qui luật của trời đất? Phần đông, ai cũng gặp buồn nhiều hơn vui và tôi cũng như vậy, không tránh khỏi đâu. Vì vậy, kỷ niệm buồn của tôi nhiều hơn vui trong suốt cuộc đời nghệ sĩ ca hát để giúp vui và giải buồn cho khán giả. Buồn tôi nói đây là từ tâm trạng tình cảm êm dịu của bản nhạc có thể giúp cho khán giả được thanh thản tâm hồn trong giây lát, chớ không làm buồn đau khổ lâu dài cho ai hết. Trong hồi ký tự thuật mà chỉ kể lại những kỷ niệm vui cười thì sẽ khiến cho người đọc mau nhàm chán. Tôi sẽ ráng cân bằng hai trạng thái vui và buồn, và khi nói tới kỷ niệm vui, phải vắt óc mới ôn lại được. Những kỷ niệm làm buồn tẻ tái đứt ruột tới rớt nước mắt, thậm chí cần phải khóc la, gào hét thảm thiết trong phòng riêng một mình không ngờ lại là phương thuốc trị giúp cho tôi giữ vững tinh thần phấn đấu hơn, trí sáng suốt thông hiểu vấn đề về mọi việc hơn, và giúp cho tôi có ý chí

cương quyết để đưa hành động tới thành công. Nhưng căn bản nhất là mọi hành động thành công của tôi đều được xây dựng từ tấm lòng nhân ái và nhiệt tình của một nghệ sĩ chân chính hết lòng muốn phục vụ khán giả của mình.

Thưa quý bạn đọc, tôi không phải là nhà văn chuyên nghiệp mà là một nghệ sĩ ca hát, có sao viết vậy. Xuất thân từ nghề nghiệp ca hát trong lứa tuổi mà đáng lẽ tôi phải được cấp sách tới trường như bao trẻ khác, nhưng hoàn cảnh đã đưa đẩy tôi trở thành một ca sĩ. Lời tự thuật trong hồi ký này thế nào cũng không tránh khỏi lỗi lầm về ngôn ngữ, văn chương và văn hóa. Tôi chân thành xin độc giả niệm tình tha thứ cho. Tôi rất biết ơn.

Dưới đây là một kỷ niệm vui nhất mở đường đưa tôi vô đời ca sĩ. Kỷ niệm này là một kỷ niệm mà tôi không bao giờ quên được vì nó là một dấu ấn hết sức đậm sâu trong ký ức và tâm hồn của kiếp một người được sanh ra để làm nghệ sĩ ca hát.

Do sự tình cờ, tôi bắt đầu bước vô nghệ thuật ca hát năm tôi mới có 7 tuổi. Đó là lần đầu tiên trong đời tôi bước lên sân khấu để đơn ca bản Bến Củ của nhạc sĩ Anh Việt, một bản nhạc tình cảm thơ mộng có ẩn ý “kháng chiến chống Pháp” sớm nhứt hồi thời gian đó mà nhạc sĩ Anh Việt muốn bày tỏ tấm lòng yêu nước nóng nần của mình một cách kín đáo. Bản nhạc này đúng ra chỉ để dành cho người lớn hát nhưng vì thời đó chưa có bài ca nào cho trẻ em hát nên Mẹ đã dạy cho tôi hát bản Bến Củ mà mẹ rất thích, và còn giảng giải ý nghĩa bài đó cho tôi nghe nữa. Mẹ nói phải hiểu hết ý nghĩa của bản nhạc thì hát mới hay. Như vậy có nghĩa là Mẹ dạy lý thuyết căn bản trước tới thực hành. Nhờ học được từ Mẹ lý thuyết đầu đời đó tôi mới trở thành ca sĩ chuyên nghiệp được.

Mỗi năm, người Việt ở Nam Vang thường tổ chức một buổi văn nghệ ca nhạc để bà con trong cộng đồng coi giải trí. Nhưng năm 1949 đặc biệt được dành riêng để gây quỹ từ thiện

giúp đồng bào nạn nhân bị bảo lụt ở miền Bắc nước Việt Nam. Ban tổ chức gồm có vài người bạn của Ba Mẹ và những người này thường thấy tôi dạn dĩ hát với Mẹ nên họ nghĩ muốn có một em bé hát trong buổi đó giúp cho chương trình thêm phần mới lạ hơn. Ba Mẹ bằng lòng cho tôi góp mặt để cho tôi học cách trở thành dạn dĩ hơn khi đứng trước khán giả.

Hí viện đồ sộ và sang trọng Norodom ở Phnom Penh được trang bị hệ thống âm thanh và ánh sáng tối tân theo đúng tiêu chuẩn quốc tế hồi thời gian đó được ban tổ chức lựa làm chỗ trình diễn ca nhạc. Trước ngày diễn chính thức phải cần có nhiều buổi tổng dợt và lúc đó tôi còn nhỏ “chút xíu,” chiều cao “chấn chồi” một thước nên mặc dầu người phụ trách âm thanh đã phải hạ chân micro xuống mức thấp tối đa mà cũng chưa vừa với tầm miệng tôi nên phải kê thêm một cái ghế thấp nhỏ nữa để tôi đứng lên mới được. Chỉ nội cái công việc nhỏ nhưng rất cần thiết đó cũng đã gây ra sự chú ý thú vị

của ban tổ chức và mấy chục vị khách làm khán giả. Tất cả “khán giả” kể luôn ban nhạc mà nhạc trưởng là một người Pháp, dầu đã được biết trước là sẽ có một em bé tới hát, nhưng đều không khỏi sửng sốt ngạc nhiên về sự xuất hiện bất ngờ của một “em bé ca sĩ” nhỏ “tí tẹo tèo tèo” như vậy.

Sau này Mẹ tôi kể lại, chính Ba Mẹ tôi là hai người đầu tiên thấy liền thái độ vừa vui nhưng lại vừa có vẻ hoài nghi của mọi người, nhứt là của ông nhạc trưởng. Mẹ tôi bắt đầu lo lắng khi nhận thấy trách nhiệm về sự phiêu lưu mạo hiểm không lường trước được của mình vì đã đưa tôi tới đây. Trời ơi, cái sân khấu to lớn chẳng những như muốn “nuốt trọn” cả hai mẹ con mà toàn cảnh không gian bên trong hí viện với hàng ngàn ghế trống còn lớn hơn cái sân khấu gấp mấy chục lần. Nếu đứng ở hàng ghế cuối mà ngó lên sân khấu thì chắc chắn sẽ thấy tôi chỉ bằng... một hột tiêu. Khi khán giả ngồi đầy cả ngàn ghế thì có mấy ngàn cặp mắt ngó

trân trân vô tôi thì liệu rằng tôi có dám mở miệng ra không chớ đừng nói chi tới ca với hát. Mẹ bắt đầu bồn chồn nên đã nghĩ tới việc xin rút lui, kéo tôi ra khỏi cái rạp khổng lồ này để bảo vệ tâm hồn trẻ thơ khờ dại cho tôi. Nhưng Mẹ kịp nghĩ lại vì danh dự đã hứa với ban tổ chức mà Mẹ cũng là một thành viên nên bình tĩnh vận dụng kết can đảm tới bên tôi và xin phép ban nhạc cho Mẹ nói với tôi vài lời. Ban nhạc đồng ý chờ, tất cả mọi người chăm chú ngó theo chúng tôi nhút củ nhút động, không bỏ sót một chi tiết nhỏ nào. Mẹ nhẹ nhàng nắm tay dắt tôi đi tới một chỗ riêng để nói chuyện thì đủ cho hai người nghe. Mẹ âu yếm hỏi nhỏ: “Con có sợ không? Con có còn muốn hát nữa không? Hồng hát năm nay thì qua sang năm con hát cũng được mà.” Trời ơi, Máu thịt của tôi là do mẹ tạo ra và nuôi dưỡng nên Mẹ hiểu tôi như hiểu chính bà. Nhưng lòng can đảm và ý chí cương quyết hành động của tôi là do tế bào di truyền (gene) của ba tôi. Tôi duy có run

sợ thiệt sự nhưng vì “Cha Mẹ sanh con trời sanh tánh” và cái nghiệp của tôi phải mang kiếp nghệ sĩ nên không hiểu sao do một động cơ linh thiêng huyền bí nào đó đã hỗ trợ tinh thần tôi, khiến cho tôi tự nhiên trở nên can đảm bình tĩnh trả lời: **“CON MUỐN HÁT MẸ À!”**

Nghe tôi trả lời tha thiết như vậy, Mẹ vui vẻ dắt tôi trở về đứng lên chiếc ghế trước cái micro đen xì mà lần đầu tiên trong đời tôi mới thấy nó sát kề trước miệng. Ông nhạc trưởng cười cười hỏi Mẹ: “Madame, est-ce quelle peut chanter?” (Thưa bà cháu có hát được không?) Mẹ tôi mỉm cười trả lời: “Oui, monsieur.” (Vâng, thưa ông.) “C’est bon!” (Tốt lắm!) Ông nhạc trưởng lễ phép đáp lời mẹ rồi liền cầm chiếc dũa chỉ huy gõ vô cái giá nhạc mấy tiếng cạch cạch cạch. Đó là dấu hiệu cho ban nhạc chuẩn bị bắt đầu. Mẹ tiếp sức cho tôi thêm can đảm bằng cái hun lên mái tóc rồi trở về hàng ghế với Ba. Không khí đang rần rần ồn ào thành linh trở thành im lặng, không gian như ngừng thở.

Trong cái im lặng đột nhiên này tôi tự nhiên cảm thấy hồi hộp quá. Liếc thiết mau xuống hàng ghế, thấy Ba Mẹ và tất cả mọi người đều hướng mắt về phía tôi chờ đợi. Hơi run sợ, tôi liền cúi đầu xuống sàn sân khấu chờ nhạc trỗi lên bắt nhịp cho tôi ca. Tiếng kèn saxophone mở đầu, kế tới là tiếng vĩ cầm (violon) réo rất, tới nhịp nhàng của tiếng trống, chót hết là tiếng dương cầm (piano) cùng một lúc tấu lên rồi trải dài ra âm điệu mở đầu bản Bến Củ như nhắc cho tôi cứ theo âm điệu đó mà hát, và tôi cất tiếng hát... Chết rồi! Mọi người như muốn “tá hỏa tam tinh” lên khi nghe cái giọng khào khào rè rè như vẹt đực của tôi, đã vậy mà lại còn hát thấp tới một khuôn 8 (octave) trầm giọng xuống, nên tiếng đồn đi ngã này, tôi hát ngã kia, hổng ra cái giống gì hết. Khán giả người lớn thì chỉ xám xì nho nhỏ nhưng có mấy đứa con nít đồng trang lứa với tôi cười khúc khích, tới nổi có đứa mất lịch sự cười rú lên ha ha. Có đứa nào đó còn mắt dáy hơn nữa rống cái họng lên:

“Hát dở ẹc mà cũng đòi hát!” Ba má tụi nó ngồi kế bên hồng kịp bịt miệng lại. Ông nhạc trưởng liền ra dấu cho ban nhạc ngừng lại. Không khí rập trở thành xôn xao và tôi cũng cứ đứng im trên ghế, không nhúc nhích một chút nào, cúi gằm đầu xuống chết trân chịu trận. Ông nhạc trưởng liền tự động đi tới ghế Ba Mẹ tôi lễ phép nói mấy tiếng gì đó. Sau này Mẹ kể lại là ông không muốn cho tôi hát nữa. Lý do không phải vì tôi hát sai âm điệu mà lý do tai hại nhất là vì cái giọng khào khào rè rè vẹt đực của tôi. Ông dứt điểm bằng một câu mà tiếng vang của nó làm rung động hết không gian của cái rạp khổng lồ: “Elle ne peut pas chanter, elle ne peut pas chanter!” (Cháu không hát được, cháu không hát được!)

Chương trình tập dợt ca nhạc bữa đó đâu phải chỉ có riêng mình tôi mà còn nhiều người khác cũng đang chờ tới phiên mình lên dợt hát. Ba Mẹ tôi bị chạm tự ái rất nặng. Còn tôi, tôi ra sao trong trường hợp nửa khóc nửa cười này?

Tôi đứng chết trân trên cái ghế nhỏ chỉ vừa đủ cho hai bàn chân mang đôi giày trắng, nếu vô ý lơ đãng để chân lọt ra khỏi mép ghế chỉ một chút thôi mà không kịp để ý dùng chân kia chống đỡ thì thế nào tôi cũng bị té nhào “nguyên con” xuống đất liền. Biết rõ điều đó nhưng trời ơi tự nhiên tôi cảm thấy như tôi đang đứng trên một cái ghế xích đu đang đưa, chao qua chao lại, ngả nghiêng, muốn hát tôi xuống đất. Một bên bàn chân đã lọt ra khỏi chiếc ghế, tôi mới bị mất thăng bằng thì... tức khắc, Mẹ như đã tiên đoán từ trước không chậm trễ một giây, phản ứng mau như một tia chớp phóng người tới ôm chầm trọn thân tôi vang lên tiếng kêu thất thanh: “Chết con tui rồi! Có Mẹ đây, Mẹ đây con! Con không có sợ gì hết. Con có nói với Mẹ là con muốn hát mà. Con sẽ được hát, con sẽ được hát lại.” Ba tôi và vài người bạn cũng hốt hoảng chạy tới. Mẹ đổi qua giọng cương quyết cứng rắn nói với tôi nhưng chính là để nói với... chính Mẹ và nói cho mọi người

nghe, trừ ông nhạc trưởng không biết tiếng Việt: “Đã tới tình thế này thì không cho phép con rút lui được nữa!” Mẹ khoác tay ra dấu cho mọi người về chỗ ngồi. Mẹ dịu giọng êm ái như khi thường hát cho tôi ngủ, như thường dạy hát vì chính Mẹ là người thấy đầu tiên dạy tôi hát: “Bây giờ Mẹ dắt con ra ghế ngồi uống nước với Mẹ, nghỉ một lát, con sẽ được hát lại, đừng lo, con sẽ được hát lại.”

Người thầy âm nhạc nào lại chẳng muốn cho học trò mình hát hay. Còn tôi thì không bao giờ biết rằng cái giọng vịt đực của tôi lại là một trở ngại rất lớn để hát trọn vẹn bản Bên Củ lần này.

Mẹ thì biết rõ ràng vì vậy càng kiên nhẫn ra sức tập cho tôi hát. Mục đích tối cao là Mẹ muốn luyện giọng cho con gái của Mẹ được trở nên êm ái trong trẻo, dễ nghe hơn nên dùng phương pháp dạy hát để luyện cho giọng tôi đỡ khàn. Chớ thiệt tình Mẹ không bao giờ nghỉ tới việc giúp tôi trở thành ca sĩ.

Người mẹ sanh ra một đứa con, rủi ro nó bị

một khuyết điểm nào đó từ lúc mới sinh thì cũng do nguyên nhân sâu xa nào khác chứ nhứt định không phải lỗi do cha mẹ của đứa con đó. Vì vậy, cái giọng khào khào rè rè vẹt đục của tôi không phải lỗi của Ba Mẹ mà do trời sanh ra. Nhưng éo le thay, nhờ cái giọng khó nghe không giống ai đó mà trời lại an bài cho định mệnh tôi sau này vướng vô cái nghiệp ca hát.

Trong khi Mẹ và tôi ngồi uống nước thì Ba tôi nói chuyện với ông nhạc trưởng. Tôi thấy ông ta vừa gật đầu vừa cười cười. Mẹ nói đó là dấu hiệu chắc ổng bằng lòng cho tôi dợt lại lần nữa. Mẹ nói tiếp: “Lần này con ráng bắt giọng cho đúng với nhạc. Con còn nhớ hồi nãy khi ban nhạc hòa tấu lên một khúc rồi tiếng đờn piano rải ra điệu nhạc bản Bến Cũ như nhắc cho con hát theo nó. Nếu con bắt nhịp đúng và hát theo điệu ngay từ đầu thì con sẽ cứ như vậy mà hát cho tới hết bài. Ráng nhớ và làm đúng lời mẹ dặn nghe con. Không có gì khó đâu, miễn con bình tĩnh, không lo sợ gì hết, các chú các bác ở

đây đều rất thương con, đều muốn nghe con hát. Con cứ hát như con đang hát cho Mẹ nghe ở nhà vậy. Lát nữa trở lại đứng trước micro, con không ngó xuống đất mà ngó Ba Mẹ. Tối bữa hát thiệt con đừng ngó xuống đất hát, coi không đẹp đâu, con nhớ dòm trên đầu khán giả. Con ráng hát cho đúng, cho hay bữa nay thì tối bữa hát thiệt con mới được hát. Mẹ con mình nhứt định không chịu thua ai hết.” Tôi hiểu ý Mẹ rồi nói: “Mẹ đừng sợ, con sẽ hát hay mẹ à!”

Con sẽ hát hay mẹ à!” Cái âm thanh tiếng nói non nớt của tôi có chứa chất một điều gì làm Mẹ ngó trân trân vô cặp mắt long lanh và khuôn mặt rạng rỡ nêu lên sự can đảm tự tin muốn hát của tôi. Mẹ thầm kêu lên một tiếng “Trời ơi con tôi” thoáng như hơi thở hồi sinh của một người mới được cứu sống. Mẹ ôm tôi và thì thầm trong lòng mình: “Không ngờ con là người mang niềm tin và can đảm về cho Mẹ. Tội nghiệp con của Mẹ còn nhỏ chút xíu hà mà

đã tỏ ra gan lì như vậy làm cho Mẹ chột hiểu ra và thấy có một điểm báo trước tương lai của con...

Chẳng lẽ cái tương lai đó là tương lai của sự nghiệp ca hát? Lạy trời, nếu đúng là như vậy thì dịp này là một cơ hội thử thách đầu tiên cho con bước một bước thử nhứt vô nghề ca hát. Cùng bởi vì từ lâu nay Mẹ dạy con hát là chỉ đơn giản với ý định giúp luyện giọng cho con được trở nên trong trẻo để con ăn nói bình thường để nghe thôi. Mẹ không bao giờ ngờ rằng cơ duyên trời định muốn ban cho con một nghiệp ca hát từ bữa nay. Mẹ chấp nhận và hết sức ủng hộ cho con.”

Đoạn tự thuật trên là dựa theo lời Mẹ tôi kể lại hồi năm 1956 sau khi tôi đã từ giã vĩnh viễn cái nghề lái **MÔ TÔ BAY** chứa đựng quá nhiều rủi ro bất trắc mà sự nguy hiểm tới tánh mạng có thể xảy ra bất cứ lúc nào không thể lường trước được. Mẹ bắc một nấc thang mới khác cho tôi bước vô nghề ca hát từ năm đó.

Trước hết, mạng sống của tôi phải được bảo đảm hoàn toàn để tôi có thể xây dựng tương lai sự nghiệp dài lâu của tôi. Hơn nữa, con đường này giúp cho Mẹ tôi được sống trong sự yên ổn tinh thần và thể xác, không phải bị hồi hộp và lo sợ mỗi khi thấy tôi được trang bị trong bộ y phục đầy màu sắc rực rỡ bó sát toàn thân, tay mang găng, chân mang giày da đen, đầu đội nón bảo hộ như một hiệp sĩ xông lên yên con ngựa sắt “rồ ga” lao vun vút xung quanh con đường vòng tròn trên vách Bô đứng thẳng làm chóng mặt người coi và thách thức với tử thần. Mẹ tôi bàn với tôi: “Yến con, lát nữa con để ý nghe bản nhạc hòa tấu khúc đầu của bản nhạc rồi thì có tiếng đồn dương cầm rải âm điệu của bản nhạc dài ra để cho con bắt được giọng và hát câu thứ nhứt là câu (mẹ tôi hát nhỏ:) “Bến ấy ngày xưa người đi vắng vương biệt ly...” Khi con hát hết câu đó rồi thì ban nhạc mới đồn theo con cho tới hết bài. Hoặc là khi nào con nghe tiếng đồn piano rải ra cho con bắt giọng

hát, con ngó xuống Mẹ. Mẹ cũng nghe theo và sẽ đưa tay lên ra dấu như vậy (mẹ tôi làm thử cho tôi coi) là con bắt giọng hát liền. Con nhớ là ban nhạc phải theo con hát chớ con không theo ban nhạc. Con hiểu lời Mẹ dặn không?” Tôi nói dạ rồi “Thưa Mẹ, con sẽ không còn sợ nữa, con sẽ hát thật hay cho các bác các chú nghe.”

Ở phía đằng kia, Ba tôi và vài người bạn trong ban tổ chức đang thuyết phục ông nhạc trưởng khó tánh để cho tôi được hát. Sau này Ba tôi kể lại, trước hết Ba vuốt ve tự ái và khen ngợi tài năng của ông rồi ba hỏi: “Thưa ông, theo như sự hiểu biết của tôi thì đa số mọi người đều yêu thích âm nhạc vì âm nhạc là một nhu cầu không thể thiếu được trong đời sống con người. Nói riêng, nếu ai có năng khiếu về âm nhạc thì đều có thể trở thành ca sĩ không chuyên nghiệp thì cũng tài tử phải không ông? Là một nhạc trưởng người Pháp xuất thân từ trường lớp đàn hoàng, ông hiểu rõ âm nhạc hơn chúng tôi.

Vậy xin cho tôi hỏi, trên thế giới nói chung và nói riêng là ở Pháp, ca sĩ hát giọng nam cao nhất có phải là tenor và giọng nữ là soprano không?” “Đúng.” ông nhạc trưởng liền nói thêm “Phía nữ còn có một giọng cao hơn nữa là coloratore nhưng giọng này ít khi dùng vì hiếm và quá cao, nghe ít thì được chớ không thể nghe cả buổi hát.” Ba tôi hỏi tiếp: “Sau giọng nam cao nhất là tenor còn có giọng hát nào trầm hơn thì kêu nó là gì?” Ông nhạc trưởng nói liền: “Giọng hát trầm của nam ca sĩ sau tenor là baryton (baritone) và trầm nhất là basse (bass.)” Vì ông là người hiểu biết thành thạo nên trả lời luôn: “Giọng nữ trầm hơn soprano là mezzo soprano, alto và trầm nhất của nữ là contralto, giọng này cũng hiếm. Nhưng không bao giờ có trầm hơn được như giọng basse của nam.”

Ba tôi hỏi tiếp thêm vì nguyên nhân nào mà giọng contralto lại rất hiếm? Ông nhạc trưởng như được “gãi trúng chỗ ngứa” về sự hiểu biết

của mình nên quên phức luôn giờ đang tập dợt và ông thao thao bất tuyệt: “À, có nhiều nguyên nhân lắm mà nguyên nhân thứ nhất là chính người có giọng trầm nếu chịu khó khai thác thì sẽ có được giọng trầm rền và sẽ thành một giọng đặc biệt lạ hơn người khác. Còn nếu giọng bị khàn vì hư dây thanh quản thì phải chữa trị liền. Chớ không phải giọng khàn là dở và cao là hay đâu.” Đang nói tới đây ông chợt nhớ lại đang tập dợt liền xin lỗi Ba tôi và hẹn một ngày gần đây sẽ kiếm cơ hội tiếp tục câu chuyện bữa nay. Ông đưa tay ra bắt tay Ba tôi rồi nói: “Tôi xin mời cháu bé trở lại hát. Tôi cũng thành thật xin lỗi cháu bé và quý vị về thái độ hơi lớn tiếng của tôi hồi nãy.

Trong những ngày sống tại Pháp, tôi có được mời tới coi vài buổi tuyển lựa ca sĩ của một đài phát thanh tư nhân địa phương. Họ cũng vấp phải lỗi lầm hết sức tai hại là gạt bỏ thẳng tay ra ngoài không nể nang thương tiếc những thí sinh nữ cổ giọng hát khào khào.

Ngoài vấn đề đụng chạm tới quyền tự ái cá nhân của người đã mang thành tâm thiện chí tới để muốn đóng góp tiếng hát của mình cho thính giả, họ còn nhấn tâm diệt luôn cái mầm non tương lai của giọng hát nữ trầm alto hiếm quý đó chỉ để thỏa mãn cái lợi ích ích kỷ cá nhân của họ. Ông nhạc trưởng trở lại ban nhạc, gom tất cả nhạc bản, tay cầm cây viết chì hai màu xanh đỏ ghi lên trên trang đầu mỗi bản nhạc những ký hiệu kỹ thuật nhạc lý để nhắc cho các nhạc sĩ bớt âm vực của tiết điệu bản nhạc xuống tới 2 tông vì ông đã thông cảm tôi không thể hát theo tông cao như trước.

Vì vậy tôi tự nhiên cho phép mình hát xuống thấp hơn, xin nói nôm na thông thường cho dễ hiểu là thay vì nốt nhạc mở đầu bằng nốt Đồ thì tôi thay bằng nốt Đồ. Bởi vì 7 nốt chính của nhạc lý là Đồ /1, Rê/2, Mi/3, Fa/4, Sol/5, La/6, Si/7, thêm nốt Đồ/8 nữa là thành quãng 8 là như vậy. Ông nhạc trưởng ghi rồi, trả nhạc bản lại cho các nhạc sĩ và nói với Mẹ đưa tôi tới

micro.

Mẹ cảm ơn và dắt tôi đứng lên ghế trước micro nói nhỏ: “Con bình tĩnh hát, nhớ lời Mẹ dặn.” Sở dĩ ông nhạc trưởng tự nhiên đổi qua thái độ vui vẻ nhà nhận như vậy là nhờ thêm phần ông nói chuyện kín đáo riêng với ông trưởng ban tổ chức mà cũng theo lời của Ba tôi thuật lại cho Mẹ tôi nghe rằng ban tổ chức muốn tôi sẽ là một “ca sĩ tí hon rất quan trọng,” tôi sẽ là một hiện tượng rất mới lạ trong buổi trình diễn ca nhạc mà không thể vì bất cứ một lý do nào thiếu tôi được. Ban tổ chức dự trù sẽ in 200 tờ bích chương quảng cáo lớn để dán các chỗ công cộng và 1.000 tờ chương trình quảng cáo chi tiết của buổi trình diễn ca nhạc từ thiện để mời khán giả mua vé ủng hộ. Trong phần nội dung của bích chương và tờ chương trình có dành một hàng quảng cáo đặc biệt giới thiệu sự xuất hiện rất thú vị của một “ca sĩ tí hon” mới 7 tuổi trình bày bản Bến Cũ của Anh Việt, một bản đang được rất nhiều người ưa

thích. “Ca sĩ tí hon” đó là em bé Bạch Yến. Ông nhạc trưởng cũng lấy làm vui thích và ủng hộ ban tổ chức vì ông biết chương trình ca nhạc là để gây quỹ từ thiện cứu đói miền Bắc Việt. Còn ban tổ chức cũng nóng lòng chờ kết quả tôi phải vượt qua giai đoạn hát dợt thành công thì mới in thêm hàng quảng cáo đặc biệt giới thiệu về tôi.

Ba tiếng gõ cách cách cách lên cái giá nhạc vang lên lần nữa, báo hiệu cho ban nhạc chuẩn bị sắp khởi tấu. Tôi ngó chăm chú về phía Mẹ, không ngó đâu khác hết. Rồi nhạc bắt đầu dâng lên... Đúng như lời Mẹ dặn, tôi bắt giọng và nhịp được liền. Tới câu hát thứ ba, tôi thành linh cảm thấy rất hứng khởi và tiếp tục hát một cách thoải mái tự nhiên như đang hát với Mẹ ở nhà.

Tôi có cảm tưởng Mẹ tôi mới chính là ông nhạc trưởng vì khi tôi hát Mẹ dơ tay lên xuống nhịp nhàng như dẫn dắt tôi đi theo âm điệu và nhịp điệu của bản nhạc. Cặp mắt dịu hiền tràn

đầy yêu thương khuyến khích của Mẹ như thôi miên cặp mắt của tôi đi theo sự chỉ huy của mẹ. Cái không gian rộng mênh mông của rạp hát và tất cả khán giả đều im lặng để lắng nghe tiếng hát nhẹ nhàng tha thiết biểu lộ tình cảm yêu quê hương đất nước của bản Bến Củ. Khi tâm hồn tôi đã nhập được vào “cõi âm điệu” của dòng nhạc, diễn tả đúng ý nghĩa của lời nhạc, tôi trở nên hết sức bình tĩnh và cảm thấy niềm tự tin vui sướng lạ thường đã nâng đỡ cái giọng hát khào khào của tôi trở thành một giọng hát như thì thầm dịu êm quyến rũ rót vào tai người nghe. Rồi tôi không ngó vào Mẹ nữa mà vừa hát vừa mạnh dạn ngó xuống khán giả, ngó khắp chỗ, luôn qua ban nhạc và ông nhạc trưởng. Tới đoạn điệp khúc, tạm ngưng cho ban nhạc hòa tấu để chờ hát tiếp đoạn cuối, tôi thấy ông nhạc trưởng ngó tôi gật đầu, tay trái ông dơ lên như vẫy chào, biểu hiện của sự hoan nghênh khuyến khích. Tôi quay về phía nét mặt rạng rỡ vui sướng của Ba Mẹ và hát dứt bản nhạc.

Tôi cúi đầu chào khán giả thì lập tức tràng pháo tay nổ ra, mọi người đều đồng loạt đứng dậy tiếp tục vỗ tay hoan hô. Mẹ chậm rãi tới bên ôm tôi vô lòng: “Ôi, không ngờ con của Mẹ hát hay quá!” Có một chú thanh niên lập tức rời hàng ghế chạy mau đi cấp báo cho nhà in để in liền vô cái hàng quảng cáo đặc biệt giới thiệu em bé Bạch Yến trong chương trình ca nhạc sắp tới.

Điều làm cho ban tổ chức quan tâm lo lắng đã được giải tỏa.

Đó là tôi đã vượt qua được giai đoạn gay go sau hai lần hát dợt suông sẻ và được ông nhạc trưởng và ban nhạc hài lòng. Thấy vậy, ban tổ chức liền mời ông nhạc trưởng họp lại bàn bạc thảo luận và sau chót đưa tới một kết quả đáng thuận rất vui vẻ là sẽ “đề cao” tiết mục đơn ca bản của tôi trở thành “một màn trình diễn nghệ thuật (show business)” được sắp xếp như sau:

Khi hai cánh màn nhung đang còn đóng kín thì 20 nhạc sĩ sẽ ra trước ngồi trên ghế của

mình. Sau khi người xướng ngôn giới thiệu với khán giả màn trình diễn của tôi, màn từ từ mở ra, ông nhạc trưởng sẽ cầm tay đưa tôi ra đứng lên chiếc ghế trước micro. Sau đó ông nhạc trưởng mới quay mặt về phía các nhạc sĩ, đưa lưng ra khán giả, ngó về phía ban nhạc và cầm chiếc đũa chỉ huy. Nhạc sĩ phụ trách thì cứ giữ nguyên vị trí củ trên sân khấu và bên mặt, hơi xích về phía sau tôi. Từ phía khán giả ngó lên, theo đúng danh từ chuyên môn dùng trong nghề là “phía sân” (côté court,) bên kia là “phía vườn” (côté jardin.) Đờn piano đã được đem lên sân khấu sẵn đúng vị trí tay thường lộ bên “phía sân.” Như vậy là khi tôi trình bày bản Bến Củ thì 20 nhạc sĩ ở phía sau lưng và ông đánh dương cầm ngồi bên tay mặt sau tôi một chút, ông nhạc trưởng đứng giữa sân khấu là bên trái của tôi. Hào hứng và trang trọng hơn là cũng nhân dịp này toàn thể khán giả trong hí viện từ hạng tư tới thượng hạng (bảy giờ đổi danh từ thành VIP) đều ngó thấy được ban nhạc, ông

nhạc trưởng nghe ban tổ chức đề nghị sáng kiến trình diễn như vậy cười vui vẻ đồng ý.

Không khí của buổi hát dợt trở nên vui vẻ hào hứng hơn sau khi tôi đã vượt qua được lần hát dợt thứ hai. Các “ứng viên ca sĩ” sắp tới phiên mình ra đứng trước micro cũng cảm thấy phần khởi, tự nhủ là mình phải hát cho thiệt hay chớ chẳng lẽ hồng bằng em bé nhỏ chút xíu kia sao? Rút kinh nghiệm từ những trục trặc của tôi mà ông nhạc trưởng không ngờ lần trước, có lẽ vì ông đã quen với cách làm việc ở bên Pháp là hễ ca sĩ nào đã được lựa để hát dợt với ban nhạc thì ca sĩ đó đã hội đủ một số trình độ và kinh nghiệm trình diễn căn bản nào rồi. Té ra đây chỉ toàn là “ca sĩ tay mơ” mà ban tổ chức mới kiếm thấy trong vòng bạn bè, rồi cấp tốc đào tạo mà thôi. Bởi vậy, lần này chính ông nhạc trưởng ngồi trước đàn piano, mời từng “ứng viên ca sĩ” tới, đưa bản nhạc cho ông ngó qua, ông mới gõ vô phím đàn cung điệu mở đầu bản nhạc để hát thử rồi mới điều chỉnh

hoặc tìm đúng “tông” âm điệu phù hợp với giọng hát của từng người.

Ba về nhà kể chuyện lại cho Mẹ nghe về buổi họp của ban tổ chức với ông nhạc trưởng để “đề cao” tiết mục đơn ca của tôi trở thành một màn trình diễn hàng hoàng hơn với toàn ban nhạc trên sân khấu. Mẹ nghe vui lắm bèn nảy ra sáng kiến là phải may cho tôi một bộ y phục áo dài, quần dài Việt Nam và sắm thêm cho tôi một đôi giày gót cao bốn phân thật đẹp. Vì nếu tôi lên sân khấu ca một bản nhạc Việt Nam với nội dung tha thiết tình yêu quê hương đất nước mà bạn đồ đầm thì coi “hổng được, tréo cẳng ngỗng-lắm. Bữa sau, Mẹ đưa tôi tới một tiệm may quen. Bà chủ tiệm rất vui biết mẹ muốn may cho tôi một bộ y phục áo dài quần dài Việt Nam thật đẹp để tôi trình diễn trong buổi ca nhạc sắp tới. Trong suốt cuộc đời ai cũng có nhiều kỷ niệm. Có những kỷ niệm bị lãng quên đi thì cũng có những kỷ niệm để đời. Chiếc áo dài màu hồng và cái quần dài bằng hàng sa

teng (satin) trắng là bộ đồ đầu tiên được chính tay Mẹ bận cho tôi. Bận rồi Mẹ đưa tới trước kiếng soi để tôi được thấy tôi trong bộ áo quần mới xinh đẹp và thiết vừa vặn. Bà chủ và các cô trong tiệm may cũng trầm trồ khen tôi rất xinh đẹp “như một thiếu nữ ” trong bộ y phục Việt Nam. Kỷ niệm đó tôi không bao giờ quên.

Tối năm 1954, tôi được mười hai tuổi. Do một phút cầu thả của một người châm dầu lửa vô đèn đã vô ý trượt tay làm dầu trong chai chảy ra trúng vô cây đèn đang có ngọn lửa cháy. Vậy là lửa bùng lên thành một đám cháy lớn. Người gây ra ráng dập tắt nhưng không được vì lửa đã bén mạnh vô vách lá cháy càng dữ dội hơn. Ông ta bỏ chạy và tính trốn luôn trách nhiệm là kẻ đã gây ra cháy nhà. Phải chi ông la lối hàng xóm tới tiếp cứu thì bà con chung quanh sẽ ủa tới tiếp dập tắt được cơn lửa cháy giới hạn lại trong phạm vi nhà ông thôi. Nhưng ông nhấn tâm làm kẻ vô trách nhiệm, sợ hãi một cách hết sức tai hại, bỏ chạy trốn, để kệ cho thần lửa

hoành hành thiêu rụi trọn vẹn 17 căn nhà lá chỉ trong vòng hai chục phút trong đó có căn nhà của tôi.

Một chiếc đĩa ăn cũng không còn. Bộ y phục áo dài Việt Nam mẹ may cho đầu tiên trong đời, tôi yêu quý và giữ gìn kỹ như một bảo vật đã biến thành tro. Tất cả căn nhà và đồ đạc vật dụng sinh hoạt đều biến thành than. Gia đình tôi trắng tay. Hình ảnh của một tương lai vô cùng đen tối hiện ra trước mắt, ngay trên đồng than đen sùng nước chữa cháy quá muộn màng của sở cứu hỏa đô thành Sài Gòn.

Trong lúc than lửa đang hoành hành thiêu rụi hết 17 căn nhà lá thì tôi đang ở trong phòng vi âm của đài phát thanh Pháp Á với ban hợp ca nhi đồng cùng trang lứa trình bày những bản nhạc vui tươi nhộn nhịp, hoàn toàn không hay biết gì về cơn hỏa hoạn đang xảy ra tại xóm nhà tôi. Khi trở về khu vực xóm nhà lá đó thì chỉ còn thấy một bãi than đen ướt nhẹp bốc mùi khói khét ngột. Tôi không còn thấy gì hết nữa.

Nước mắt đã tuôn tràn ra che hết ánh sáng trước mặt. Chưa bao giờ tôi nghe tiếng khóc của người Mẹ can đảm của tôi, vậy mà lần đầu tiên tôi nghe tiếng nấc nở nghẹn ngào của Mẹ. Đâu đó vọng tới tiếng khóc than thảm thiết của các nạn nhân khác bị hỏa hoạn.

Tối bữa đó, Mẹ và mấy chị em tôi nằm ngủ trên hai chiếc chiếu “cứu cấp từ thiện” của sở xã hội để chiêm ngưỡng trăng sao giăng mắc đầy trời thật vô cùng lãng mạn, trữ tình trong nước mắt và niềm đau đớn tức tưởi. Kỷ niệm này đã in đậm sâu trong ký ức của tôi.

Ngó vô bản đồ thế giới thì hình dáng nước Việt Nam của mình xinh đẹp nhất trên hành tinh xanh có đời sống này. Nhứt biển, nhì rừng, tam đồi núi, tứ là sông ngòi và những đồng bằng ruộng lúa đất đai màu mỡ phì nhiêu thẳng cánh cò bay. Những kho tàng thiên nhiên này kết tạo thành tám thảm thực vật màu xanh vô cùng tốt tươi xinh đẹp mà ngày nay chúng ta thường thân yêu gọi là giải giang san gấm vóc.

Di sản bảo vật này đã do ông cha ta trả giá bằng mồ hôi, nước mắt, máu và sinh mạng trải qua hàng trăm thế hệ mới được như bữa nay cho chúng ta thừa kế. Dùng văn chương sống động hơn thì chúng ta hãy hình tượng nước Việt Nam giống như một bà mẹ vô cùng xinh đẹp. Phần trên thân thể mẹ là ngực to, phần ở giữa là lưng ong, phần ở dưới là mông nở. Ngực to thì đầy sữa ngọt nuôi con mau lớn khôn. Lưng ong là biểu tượng của tháo vát, đảm đang, siêng năng, cần cù. Mông nở thì vừa là biểu tượng hấp dẫn nhút của nữ tính lại vừa là biểu tượng mặn mà của sự mắn con và sinh con khỏe mạnh để bảo tồn nòi giống. Văn chương, ngôn ngữ, viết và mực, của ngàn đời cũng không sao đủ ý nghĩa để diễn tả cho hết được vóc dáng và tiềm năng tuyệt vời của người Mẹ Việt Nam.

Nhưng có lẽ kiếp trước Mẹ còn mắc nợ trời, cho nên kiếp này Mẹ phải trả. Vì vậy mỗi năm phần trên thân thể của Mẹ từ thất lưng ong trở

lên cú bị nạn giông to gió lớn mưa bão lụt lội kéo tới hoành hành dữ dội gây ra cảnh mất mùa đói kém. Máu chảy ruột mềm. Người Việt dầu làm ăn sinh sống ở bất cứ phương trời góc biển nào cũng đều động lòng trắc ẩn và bày tỏ nghĩa cử “lá lành đùm lá rách” của mình bằng cách tự động quyên góp tiền bạc và phẩm vật gửi về nước cứu giúp đồng bào ruột thịt để mong chia sẻ được phần nào nỗi đau đớn xót xa cho bấy con cùng một Mẹ.

Thảm nạn lụt và đói rét năm Ất Dậu 1945 là một tai họa vô cùng khủng khiếp của thế kỷ thứ 20. Hơn hai triệu người dân vô tội đã bị chết đói và chết lạnh một cách oan uổng tức tưởi trên thửa ruộng đất bị bắt buộc phải trồng cây đay để làm vải bố thay vì trồng lúa để ăn. Chết tập thể, chết hàng loạt, chết và bị chôn chồng chất lên nhau không mảnh vải che thân. Người Việt ở thủ đô Phnom Penh xứ Chùa Tháp thường tổ chức quyên góp tiền mua gạo để gửi ra miền Bắc Việt Nam cứu giúp đồng bào nạn

nhân thiên tai bảo lụt từ năm 1944 tới năm 1949. Nhưng trong năm 1949, ban từ thiện quyết định tổ chức một buổi đại nhạc hội trình diễn văn nghệ để gây quỹ cứu đói cho đồng bào cả hai miền Trung và miền Bắc cho được dồi dào hơn các năm trước.

Sau này Mẹ tôi kể chuyện lại rằng chỉ nội kiếm cái tên đặt cho buổi trình diễn văn nghệ thôi cũng đã sôi nổi hào hứng. Càng sôi nổi hào hứng hơn là phải tìm cho ra “nhân tài nghệ sĩ mới” để đào tạo gấp rút đăng đưa lên sân khấu. Cuối cùng, ban tổ chức đều đồng ý là mời một gánh cải lương nhà nghề ở Sài Gòn tới phụ trách phần trình diễn nồng cốt với một tuồng cải lương rất ăn khách. Toàn ban tổ chức cũng đồng ý mời đoàn cải lương Phụng Hào do cô Phùng Há, bầu gánh kiêm đào chánh cùng cô Bích Thuận đóng tuồng Lữ Bố Hý Điều Thuyền. Hai cô Phùng Há và Bích Thuận còn có tài chuyên đóng “vai kép” (vai đàn ông) xuất sắc nhứt. Nhờ vậy danh tiếng hai cô lừng lẫy và

sáng lạng rất lâu dài.

Riêng phần phụ diễn như đơn ca, song ca, ảo thuật vv... thì sẽ do các “nghệ sĩ cây nhà lá vườn” đảm trách. Cái tên đặt cho buổi trình diễn văn nghệ khá dài dòng là: “Đại Nhạc Hội Tình Thương Lá Lành Đùm Lá Rách.” Phần đóng góp của Ba Mẹ tôi là một bao thư đầy cộm và màn đơn ca bản Bến Củ của Anh Việt do em bé Bạch Yến trình bày.

Hết gia đình tôi tới hí viện Norodom bằng xe ô tô Traction 15/ Citroen. Mẹ dắt tôi đi thẳng vô hậu trường sân khấu để cố ý tránh cho tôi không thấy cảnh vui tung bừng nhộn nhịp của mặt tiền hí viện. Mẹ sợ tôi có thể bị “khớp” mà giảm sút tinh thần. Về sau, khi tôi đã có đủ trí khôn để phán đoán sự việc, Mẹ mới nhắc lại chuyện này để cho tôi hiểu vì sao Mẹ hết sức quan tâm bảo vệ tinh thần cho tôi trước khi bước lên sân khấu. Là phụ nữ, Mẹ hiểu thấu tánh tình của phụ nữ là rất nhạy cảm. Hơn nữa, người phụ nữ nếu lại có tâm hồn nghệ sĩ thì

càng dễ nhạy cảm hơn phụ nữ khác. Huống hồ tôi chỉ là “một em nhỏ tí xiu” nên tinh thần hết sức mong manh rất dễ bị lung lạc phân tâm vì ngoại cảnh.

Vì vậy, trước khi bước lên sân khấu, ưu tiên hàng đầu của người ca sĩ phải được hoàn toàn ổn định vững vàng về mặt tinh thần. Có như vậy mới giúp cho người ca sĩ đó, trước là nhớ trọn lời ca của nhiều bản nhạc sắp trình bày, sau là giữ được sự bình tĩnh và tự tin vô tài năng của mình trước khán giả. Từ đó mới trải hết tâm hồn mình ra nương theo cung điệu trầm bổng của âm nhạc mà hát cho đúng ý lời ca của tác giả, quan trọng hơn là đúng với ý muốn của khán giả vốn đã quen và mến chuộng giọng hát tình cảm sống động của ca sĩ đó. Tôi rất tâm đắc và tâm niệm nằm lòng “bí quyết” thành công trong nghề ca sĩ mà Mẹ đã áp dụng và truyền đạt cho tôi ngay từ thuở ấu thơ như vậy.

Sẵn dịp này tôi thiết tha muốn chia sẻ với các bạn ca sĩ hậu sinh kinh nghiệm quý báu đó là:

“Nhớ thuộc lòng lời ca, cung điệu của những bản nhạc mà mình sắp trình bày. Xuất hiện trước một buổi diễn dành cho mình đã là khó khăn vất vả lắm rồi, luyện cho tinh thần mình được hoàn toàn ổn định vững chãi, tự tin và hoạt bát vui vẻ, nhưng tuyệt đối nghiêm chỉnh trước khán giả thì lại càng khó khăn hơn. Nếu các bạn thành công trong những mặt đó, chắc chắn các bạn sẽ trở thành ca sĩ chuyên nghiệp vẹn toàn.”

Ông Bà mình có câu: “Đi xa hỏi người già, về nhà hỏi bọn trẻ.” Kinh nghiệm của người già rất là quý báu và sự thiệt thà thì không ai qua mặt được bọn trẻ con.

Trong hậu trường sân khấu, điều làm cho tôi vui thích và lưu giữ lâu dài nhất là lần đầu tiên được chiêm ngưỡng các cô Phùng Há trong vai Đồng Trác, Bích Thuận trong vai Lữ Bố. Cả hai cô đều hết sức đẹp trai và cô Thanh Hương trong vai Diêu Thuyền đẹp như “tiên.” Tất cả các nghệ sĩ cải lương nhà nghề ngồi trang điểm

trước kiếng soi đều vui vẻ và hết sức bình tĩnh. Có người vừa trang điểm vừa ngâm nga lời ca với nhạc sĩ đàn guitar ngồi bên đệm cho thuộc lòng thêm. Ở đằng kia các anh chị đào kép khác đang diễn dợt lại một đoạn trong vở tuồng. Họ diễn dợt mà coi ra rất sống động tình tứ mùi mẫn như diễn thật trên sân khấu, làm tôi cứ đứng mê mẩn mà ngó dầu tôi hồng hỉu ắt giáp ý nghĩa của những lời đối đáp của hai người. Chứng kiến này làm tôi nhớ lại lúc hát dợt, tôi cũng hát như tôi sẽ hát thật trên sân khấu với tất cả tấm lòng. Cảnh tượng vui mắt này đã ghi thật đậm sâu vô tâm hồn trẻ thơ của tôi. Khi âm thanh của ban nhạc từ sân khấu hòa tấu vang lên một bản nhạc vui gây không khí tung bừng nhộn nhịp để làm phần khởi tinh thần khán giả, trong lòng tôi cũng cảm thấy nôn nao lạ thường.

So sánh với các đề tài khác trong lãnh vực văn nghệ thì âm nhạc có thể được coi là nghệ thuật có sức hấp dẫn và quyến rũ tâm hồn con người

nhút. Tranh vẽ, hình ảnh, điêu khắc đòi hỏi khán giả phải tới phòng triển lãm để chiêm ngưỡng. Còn âm nhạc thì dầu đứng xa không ngó thấy ban nhạc hoặc không ngó thấy người trình bày nhưng âm thanh của nó cũng đủ sức quyến rũ tâm hồn và làm rung động, kích thích tinh thần người nghe trở nên vui sướng yêu đời, hay buồn nảo nuột theo âm nhạc. Nếu tôi không phải là một “nghệ sĩ trong chương trình” của buổi đại nhạc hội này thì Ba Mẹ cũng mua vé ủng hộ cho chị em chúng tôi vô coi và tôi cũng vui sướng lắm rồi. Nhưng tôi biết lát nữa đây chính ban nhạc đang hòa tấu những bản nhạc vui hấp dẫn đó sẽ đệm nhạc cho tôi hát, trong lòng tôi cảm thấy nôn nao háo hức kỳ lạ khó tả.

Ở tuốt bên trong hậu trường sân khấu, tôi không được coi những màn trình diễn như đơn ca, song ca, những màn ảo thuật phóng dao, phun lửa rất gay cấn hồi hộp, nhưng tôi nghe rất rõ ràng những tiếng cười thích chí, tiếng vỗ

tay tán thưởng hoan hô cổ vũ rầm rộ của khán giả mà lát nữa tôi sẽ đối diện với họ. Tôi luôn nhớ lời mẹ căn dặn rằng trong hai buổi hát dợt chỉ có vài chục khán gia là các chú các bác nghe tôi hát thôi. Nếu tôi lỡ có hát sai thì được hát lại. Còn bây giờ, trong rạp có bao nhiêu ghế thì có bấy nhiêu khán giả ngồi coi. Nếu tôi lỡ hát sai thì không được hát lại đâu, như vậy là tôi sẽ bị quê một cục xanh dờn (câu này là của chị Thu tui lén Mẹ bỏ nhỏ nhắc khéo.) Nhưng tôi sẽ hổng có hát sai đâu nên tôi không sợ gì hết. Tôi phải hát cho thật đúng, thật hay thì khán giả sẽ vỗ tay khen tôi như khen mấy màn trình diễn mà tôi vừa nghe.

Rồi có chú giới thiệu chương trình tôi bên Mẹ lễ phép thưa rằng sắp tới màn trình diễn của tôi. Mẹ trả lời là tôi đã sẵn sàng. Tiếng loa vang lên rộn ràng lời giới thiệu bảy giờ tới “ca sĩ tí hon” là em bé Bạch Yến sẽ trình diễn màn đơn ca bản Bến Củ của nhạc sĩ Anh Việt. Hai cánh màn nhung đang khép kín sân khấu và hai chục

nhạc sĩ tay cầm nhạc khí của họ đã theo đường vòng ngã sau từ từ bước ra sân khấu và ngồi vô ghế của mình. Ông nhạc trưởng hỏi Mẹ tôi đã sẵn sàng chưa? Mẹ gật đầu trả lời đã sẵn sàng và hun nhẹ một cái vô má tôi nhấn thêm: “Con nhớ không có ngó vô khán giả mà ngó lên phía trên khán giả, con sẽ không thấy ai hết, con sẽ không sợ mà còn hát hay nữa, con nhớ nghe.” Mẹ căn dặn rồi thì đi mau vô cánh gà bên tay mặt, tiếng loa giới thiệu vang dội lên: “Thưa quý khán giả, tiếp theo đây chúng tôi xin thân ái giới thiệu em bé Bạch Yến trình bày bản nhạc Bến Cũ của nhạc sĩ Anh Việt, một nhạc phẩm đang rất phổ thông thịnh hành mà quý khán giả yêu thích mến chuộng đang chờ đợi. Bản nhạc này, em bé Bạch Yến sẽ đơn ca với sự phụ họa của ban nhạc hai chục nhạc công người Pháp và dưới quyền điều khiển của nhạc trưởng Louis Chevalier. Thưa quý khán giả, màn trình diễn của em bé Bạch Yến bắt đầu!”

Hai cánh màn nhung từ từ mở ra. Không khí

toàn hí viện im lặng tuyệt đối. Chỉ nghe tiếng róc rách của mấy “con ròng rọc” từ giây kéo của hai cánh màn nhung, ông nhạc trưởng cầm bàn tay bên trái của tôi bước ra sân khấu và nhẹ nhàng đưa hát “ngang xương.” Bên cánh gà, Mẹ cũng quỳnh lên nhưng chi biết đứng yên lo sợ cho tới, Mẹ đâu có dám chạy ra “cứu tôi?” Ban tổ chức ở dưới sân khấu và bên trong hậu trường nhốn nháo không biết phải giải quyết tình thế “cười ra nước mắt” này ra sao. Hên quá, là một nhạc trưởng dày kinh nghiệm, ông đã từng chứng kiến và bản thân đã trải qua “biến cố” như vậy nhiều lần ở bên Pháp, ông ra lệnh cho ban nhạc ngưng hòa tấu. Không khí toàn hí viện dịu lại, chỉ còn nghe những tiếng rầm rì bàn tán nho nhỏ. Ông vẫy tay kêu chú giới thiệu chương trình tới bên kê tai nói nhỏ một hồi. Chú giới thiệu hiệu ra vui vẻ gật đầu và sẵn trên tay có cái micro mang theo sợi giây dài lòng thòng chú đưa lên miệng nói liền: “Kính thưa quý khán giả, chúng tôi xin chân

thành cảm ơn quý vị đã nhiệt tình tán thưởng em bé Bạch Yến. Thưa quý vị, đây là lần đầu tiên em bé Bạch Yến lên sân khấu, tuy có được tập dợt hát trước khi lên sân khấu nhưng chúng tôi quên không nói cho em biết có trường hợp như vừa xảy ra nên em sợ và cũng không hiểu ắt giáp ra sao nên ngưng hát luôn. Sau đây em Bạch Yến xin được hát lại từ đầu, kính mời quý vị lắng nghe.” Một lần nữa tiếng vỗ tay lại vang lên. Chú giới thiệu đi mau vô cánh gà biến mất. Ông nhạc trưởng trở lại vị trí củ ngó tôi mỉm cười và gật đầu như ra dấu cho tôi hát lại từ đầu. Tôi hiểu và chờ ban nhạc bắt đầu lại y như trước và tôi cất tiếng hát. Tôi nhớ khi tôi vừa hát dứt câu cuối cùng của bản nhạc Bến Cũ, tiếng vỗ tay, hoan hô lớn hơn, nóng nhiệt hơn, tôi cứ đứng nguyên trên ghế, cúi đầu chào khán giả nhiều lần theo cường độ tiếng vỗ tay tán thưởng. Hai cánh màn nhung không khép lại vì ban tổ chức vừa thấy có vài khán giả rời hàng ghế tay cầm những bó bông lên tặng tôi.

Những tràng pháo tay lại vang lên mỗi khi tôi nhận một bó bông và một nụ hôn lên má. Mẹ đã ra đứng bên cạnh, tôi chuyển những bó bông cho Mẹ cầm. Ông nhạc trưởng tới bên tôi đưa bàn tay mặt ra. Mẹ nói tôi cũng đưa bàn tay mặt ra cho ông bắt tay, nhưng ông đã nắm gọn bàn tay nhỏ chút xíu của tôi trong lòng bàn tay hộ pháp của ông vì bàn tay nhỏ của tôi làm sao bắt tay như người lớn được rồi ông hun thiệt mạnh trên má. Điều rất vui thích là lần đầu tiên tôi được bắt tay và nhận nụ hôn thân tình của một nhạc trưởng Pháp tài hoa. Ông dơ hai tay lên mời hết ban nhạc cùng đứng lên và ông thay mặt cúi đầu chào khán giả. Hai cánh màn nhung từ từ khép lại trong khi tiếng vỗ tay tán thưởng không ngớt.

Sau này tôi nghe Ba kể lại ông là người trong ban tổ chức nên phải ngồi ở bên hông tay trái hàng ghế “cá kèo” hạng chót vì các hàng ghế tốt dành bán vé cho khán giả ủng hộ. Từ hàng ghế cuối rạp ngó lên sân khấu Ba thấy tôi nhỏ

chút xíu như chỉ bằng “một con chim yến” màu hồng đứng trên ghế trước micro. Phía sau tôi là ban nhạc gồm 20 nhạc sĩ người Pháp trong đồng phục tuxedo đen rất trang trọng và bên tay trái tôi là ông nhạc trưởng cao lớn. Cái “tâm hình” lạ mắt hiếm có đó đã là một “kỳ quan” chưa từng có của sân khấu hí viện Norodom từ trước tới giờ đã gây kỷ niệm mạnh mẽ vui thích cho khán giả rồi. Tới khi ban nhạc bắt đầu cung điệu đầu tiên của bản nhạc để “làm mới” cho tôi vô đúng nhịp và bắt đúng “tông” một cách tài tình mà đặc biệt là tôi hát giọng “Nam Kỳ Sài Gòn” rắc nữa, nghe vừa lạ lại vừa khoái cái lố nhĩ. Từ trước tới giờ khán giả chỉ được nghe bản Bến Củ từ đài phát thanh Pháp Á truyền từ Sài Gòn qua do các danh ca đương thời lúc đó là cô Minh Diệu, và chú Mạnh Phát chỉ hát bằng giọng “Bắc Kỳ” rắc mà thôi. Nhưng cái nguyên nhân chính làm cho khán giả “cầm lòng không đặng” bung ra những tràng pháo tay sôi nổi khắp hí viện là vì... em bé Bạch Yến

đã bảy tuổi, sao mà lại có thể nhỏ con chút xíu như vậy. So với những trẻ đồng trang lứa bảy tuổi đều đứng cao hơn tôi... một cái đầu. Giọng nói của các em bé bảy tuổi đều trong trẻo, lạnh lạnh, có em còn nheo nhéo trẻ nít. Tới khi nghe tôi hát cái giọng khào khào “vịt xiêm lai” của tôi lên mà lại hát hay nữa, thì cái giọng hát đó không phải là giọng hát của em bé bảy tuổi mà là giọng hát có âm sắc của một thiếu nữ mười bảy tuổi. Điều nhận xét này khiến cho cường độ yêu mến của khán giả tăng lên cao, nhin không nổi và cầm lòng cũng khôngặng mới bung ra những tràng pháo tay tán thưởng muốn bể rập.

Còn tôi vừa hát dứt câu đầu, tính hát câu kế thì phải ngưng, hồng hiểu ắt giáp gì hết, trong bụng phát run mà không hề biết “thưởng thức” vui sướng với những tràng pháo tay tán thưởng dành cho mình. Cũng hên nhờ có ông nhạc trưởng ra tay hóa giải mau mắn và tôi được hát lại từ đầu. Tôi ghi lại đầy đủ chi tiết mà Ba tôi

đã kể không ngoài mục đích làm phong phú thêm cho hồi ký Tôi Đi và Sống này mà tôi hy vọng chia sẻ cho các ca sĩ hậu sinh một kinh nghiệm sống động bất ngờ có thiết để nếu khi gặp trường hợp này thì hãy bình tĩnh vui vẻ mà “hưởng thụ” hết mình sự tán thưởng đó để cho tinh thần lên cao mà hát hay thêm.

Nguyên nhân gợi cảm hứng và thúc dục tôi thảo ra vài kỷ niệm chính của những trang đầu hồi ký trong Chương 1 viết về em bé Bạch Yến 7 tuổi đã hát “trên sân khấu hí viện Norodom ở Nam Vang” bắt nguồn từ chuyến lưu diễn cuối cùng tại Oslo xứ Na Uy (Norway) từ tuần lễ cuối tháng năm tới tuần lễ đầu tháng sáu năm 2005. Tôi và người bạn đời, anh Trần Quang Hải đã diễn 32 buổi nhạc Dân Ca và cổ truyền Việt Nam trong các trường cho học trò từ lớp 3 tới lớp 7. Điều làm cho tôi hết sức ngạc nhiên, cảm động và vui thích khi nhận thấy có sự thay đổi rất lớn là lần này các học trò đầu mới lớp 3 cũng đã hiểu rõ tiếng Anh tới 95%. Nhớ lại lúc

CHƯƠNG 1 - Con muốn hát mẹ à!

15, 20 năm trước, khi chúng tôi tới đây nhiều lần để diễn giảng âm nhạc Anh, chúng tôi ngó thấy mỗi học trò được phát trước chương trình dẫn giải âm nhạc Dân Ca và cổ truyền Việt Nam bằng tiếng Na Uy thì các học trò mới hiểu. Vì chúng tôi luôn luôn xài tiếng Anh để dẫn giải

Hình Chụp: Nguyệt Vy

âm nhạc khi lưu diễn ngoài những nước xài Pháp ngữ (Francophonie,) lần này tất cả khán giả học trò nhớ hiểu rõ tiếng Anh nên chúng tôi diễn tới đâu các cô cậu hiểu rõ tới đó một cách thoải mái vui thích và hào hứng nên tán thưởng nhiệt liệt hơn trước.

Mỗi lần diễn rồi, trước khi chấm dứt chương trình, chúng tôi đều dạy các em học trò hát vài câu tiếng Việt để cùng hát với chúng tôi. Sau phần văn hóa là âm nhạc, thì tới phần giới thiệu văn minh là y phục Việt cổ truyền chúng tôi đang bận từ cái khăn vấn tới quần áo và hài, về ý nghĩa của màu sắc y phục đàn ông mà anh Trần Quang Hải đang bận.

Phần y phục của tôi là áo cặp, áo lễ hội Bắc Ninh gồm 5 tà, cái váy, các khăn lụa thắt ngang lưng và cách vấn tóc đuôi gà. Mỗi khi giới thiệu và minh họa rồi, các học trò đều thích thú vỗ tay tán thưởng như vừa nghe một bản nhạc.

Sau khi được thành công mỹ mãn với màn trình diễn bài ca Bến Cũ, tôi được thưởng bằng “cái nắm tay và cái hun trên má” giữa tiếng hoan hô vỗ tay tán thưởng nồng nhiệt của khán giả. Buổi diễn đầu tiên này đã trở thành một kỷ niệm vinh dự và tuyệt đẹp cho “ca sĩ tí hon” Bạch Yến thời còn thơ ấu đó. Tôi không bao giờ quên được vì kỷ niệm đẹp đó đã góp phần

khuyến khích to lớn cho tôi theo đuổi sự nghiệp ca sĩ. Mười hai năm sau, năm 1961, khi tôi vừa tròn mười chín tuổi, cái “năm tay lịch sử” với ông nhạc trưởng Louis Chevalier đã giúp tôi trở thành một ca sĩ tân nhạc phổ thông Việt Pháp Anh khá nổi danh ở Sài Gòn.

Nhưng định mệnh đã khiến tôi rời Sài Gòn, bước chân lên phi cơ của hãng Air France bay sang thủ đô Paris, nước Pháp với mục đích rõ ràng đã được tôi hoạch định từ hai năm trước: Qua Pháp để trao đổi học hỏi thêm kỹ thuật ca hát chuyên nghiệp trong một môi trường thuận lợi hơn tại chính một nước là cha đẻ của nền âm nhạc quốc tế lừng danh trên thế giới, âm nhạc cổ điển Tây Phương khoa học (scientific classical music/science de la musique classique) và tân nhạc phổ thông (popular music/musique de variétés.)

Ở thủ đô ánh sáng Paris, cuộc đời ca sĩ của tôi bắt đầu một cách khiêm nhường khi tôi hát những bản nhạc thời trang thịnh hành đương

thời theo thể điệu nhạc twist tình cảm (sentimental Twist/Twist sentimental) và ký hợp đồng với hãng đĩa Polydor ghi âm 3 đĩa 45 vòng (45 Round per Minute, RPM.) Những đĩa Polydor này giúp tôi được mời diễn quanh Âu Châu, thêm phương tiện kiếm tài chánh để sinh sống và trả học phí. Nhờ vậy, tôi đã được học hỏi trao dồi và thu nhận nhiều kiến thức chuyên môn rất quý báu về kỹ thuật trình bày ca hát trong phòng vi âm thu thanh tối tân hiện đại và lớn nhất thủ đô Paris của hãng sản xuất và phát hành đĩa hát Polydor; và trình diễn tại sân khấu ca nhạc nổi tiếng và vinh dự nhất nước Pháp như Olympia Music Hall, Paris. Trong thời gian này, tôi là một thiếu nữ Sài Gòn “Made-moiselle de Saigon,” 19 tuổi. Trong những lần tiếp xúc xã giao với các nhạc sĩ và nhạc trưởng người Pháp, theo phép lịch sự, chính tôi là người đưa tay ra mời họ bắt và cứ mỗi lần bắt tay một nghệ sĩ nào, nam hay nữ tôi luôn nhớ tới cái “nắm tay” lịch sử đầu tiên trong thời thơ ấu với

CHƯƠNG 1 - Con muốn hát mẹ à!

ông nhạc trưởng Louis Chevalier năm 1949 trên sân khấu của buổi Đại Nhạc Hội Tình Thương Lá Lành Đùm Lá Rách tại hí viện Norodom ở Nam Vang.

TRÁI ĐẤT MÃI MÃI VẪN TRÒN?

Có một câu chuyện liên quan tới bản Bến Cũ của nhạc sĩ Anh Việt mà nếu tôi quên không ghi vô đây thì thiệt là một điều thiếu sót đáng trách. Chuyện vui này là một sự kiện “hơi tréo cẳng ngỗng” khá thú vị mà tới sáu năm sau khi người Pháp đã hoàn toàn rút khỏi nước Việt Nam, hồi năm 1955, Mẹ tôi mới kể lại cho tôi nghe.

Bản Bến Cũ của nhạc sĩ Anh Việt là một tác phẩm được sáng tác hồi năm 1939 có tiềm ẩn tinh thần “cách mạng kháng chiến chống Pháp” một cách sâu xa mà tác giả vốn có tấm lòng yêu nước rất sớm muốn bày tỏ tấm lòng yêu nước kín đáo của mình qua cung điệu hết sức lãng mạn trữ tình để qua mắt mật thám phòng nhì (2ème bureau) của Pháp. Mẹ tôi, như nhiều bà mẹ Việt Nam khác, cũng chia sẻ một tấm lòng

yêu nước như tác giả nên mới lựa bản Bến Cũ để dạy cho tôi hát. Đó cũng là bản nhạc Mẹ dùng để giúp cái giọng khào khào của tôi trở thành khá hơn. Ai đời một bản nhạc mang tính cách “kháng chiến chống Pháp” như vậy lại được một ban nhạc lớn với hai chục nhạc sĩ và ông nhạc trưởng người Pháp hăng hái nhiệt tình đệm cho tôi hát công khai trên sân khấu Đại Nhạc Hội Tình Thương Lá Lành Đùm Lá Rách của hí viện Norodom ở Phnom Penh, Nam Vang. Thưa quý vị, có phải đó là chuyện hơi “tréo căng ngổng” không? Thiếu gì các bản tân nhạc Việt Nam khác Mẹ tôi không lựa mà lại lựa bài Bến Cũ. Lâu lắm về sau, Ba Mẹ và những người bạn thân trong ban tổ chức mới vỡ lẽ thêm ra rằng đó là một nguyên nhân quan trọng sâu xa nhất khiến cho khán giả vỗ tay hoan hô tán thưởng tôi một cách nồng nhiệt bất ngờ như vậy. Lần đầu tiên trong đời ca sĩ và cũng là ngày mở đường cho sự nghiệp ca hát, tôi đã trình bày xuất sắc một bản nhạc “cách

mạng yêu nước” nồng nàn công khai trước khán giả và nhứt là trong số khán giả này có rất đông các vị “tai to mặt lớn,” công chức cao cấp của nhà cầm quyền thuộc địa Pháp thời buổi đó. Mẹ tôi kết luận: “Con gái nhỏ yêu quý của Mẹ, khi mở đầu sự nghiệp ca sĩ, con đã đóng góp nhiệt tình tài năng của con vô việc gây quỹ từ thiện cứu giúp đồng bào nạn nhân bảo lụt của hai miền Trung và Bắc Việt Nam. Phước lành của công đức này sẽ đền đáp lại cho tương lai con sau này.”

Mẹ tôi không còn trên thế gian này từ lâu lắm rồi, nhưng mỗi khi đi hát chỗ nào, nếu được khán giả yêu cầu tôi ca bài Bến Cũ thì tôi liền nghĩ tới Mẹ, người thầy đầu tiên dạy tôi hát và cũng là người dìu dắt tôi đi theo sự nghiệp ca sĩ. Con cảm ơn và kính yêu Mẹ vô vàn.

Người Việt mình có óc hài hước thích đùa nên mới có câu “Trái đất tròn, không hện mà gập.” Câu đó đúng với trường hợp rất vui của tôi là “trái đất tuy rất lớn nhưng tròn, lòng vòng nếu

có duyên thì thế nào cũng có ngày gặp nhau.”

Trong mùa xuân năm 2002, tôi được mời tới trình diễn vùng Thung Lũng Hoa Vàng, San José, California, Huê Kỳ. Tình cờ nhạc sĩ Anh Việt cũng tới tham dự mà tôi không biết. Sau khi trình diễn trên hai chục bản, gần kết thúc chương trình; và trước khi tôi sắp trình diễn tiếp vài bản theo lời yêu cầu của khán giả, tôi được nhiều vị khán giả đem bông lên sân khấu tặng. Hoạt náo viên (Master of Ceremony (MC) Maitre de Cérémonie) chương trình vui miệng hỏi bản nhạc đầu tiên trong đời ca sĩ của tôi đã hát là bản nào? Cảm hứng, tôi liền “ứng khẩu” hát liền: “Bến ấy ngày xưa người đi vẫn vương biệt ly...” Cô hoạt náo viên thích chí cười vui hỏi tiếp: “Bài hát đó tên gì và của ai sáng tác?” Không suy nghĩ một giây, tôi liền vui vẻ trả lời: “Đó là bản Bến Cũ của tác giả Anh Việt.” Tiếng vỗ tay tán thưởng vang lên. Liền ngay đó cô giới thiệu với tôi và khán giả là ông Anh Việt đang có mặt tại đây và chỉ tay xuống hàng ghế

đầu. Thăm nghĩ liền trong lòng “trái đất tròn thật,” tôi mừng rỡ kính mời ông lên sân khấu, ông vui vẻ nhận lời, rời hàng ghế , tay cầm sẵn một bó bông mà ông mang theo dự tính sẽ tặng tôi sau khi chấm dứt chương trình, ông trao bó bông cho tôi. Tiếng vỗ tay tán thưởng vui vẻ của khán giả vang lên. Tôi rất cảm động vì không ngờ rằng mình lại được gặp người đã sáng tác bản Bến Cũ mà tôi đã hát khi mới 7 tuổi, là bản nhạc mở đầu cho định mệnh sự nghiệp ca sĩ của tôi. Đứng trước một người rất đẹp lão tóc bạc phơ, tôi ngỡ chưa biết phải xưng hô ra sao thì ông đã mỉm cười nói tôi hãy gọi ông bằng... anh. Ông cho biết ông vừa qua tuổi bảy mươi. Tôi cảm động vui mừng nhận bó hoa, hun lên má ông một cách rất tự nhiên (theo phong tục Tây phương khi mình nhận được bông hay quà của bất cứ ai thì đáp lại bằng một cái hun “cám ơn” trên má của người tặng quà) và nói tôi rất ước ao có được bút tích của ông. Trưa bữa sau chúng tôi gặp lại nhau,

ông trao tặng tôi bản Bến Cũ do chính tay ông chép thật đẹp cùng vài lời ghi tặng hết sức dễ thương, chữ viết và ký tên đẹp “như rồng bay phượng múa.” Chúng tôi chia nhau sau bữa cơm trưa thân mật với các bạn yêu nhạc. Trong bữa cơm đó, thêm một niềm vui của “trái đất tròn” bất ngờ, tôi được gặp lại ca sĩ Trúc Mai mà tôi tay đã bắt tin chị từ lâu. Đó là một kỷ niệm quý báu, rất vui và nhớ đời.

Bạch Yến xin ghi tặng quý độc giả thân mến bản Bến Cũ, nhạc và lời của Anh Việt, sáng tác năm 1939:

“Bến ấy ngày xưa người đi vắng vương biệt ly.
Gió cuốn muôn phương về đây. Thấy bóng người về hay chẳng? Xa nhau bến xưa ngày ấy.
Anh đi thế thôi từ đây. Ngăn cách đôi lòng, hồn nặng nhớ mong. Biết đi sầu em mong, nhưng ngàn dân đang ngóng. Dưới trời gió mưa, làn gió chiều đưa. Xa nhau bến xưa ngày ấy. Anh như bóng mây hồng trôi. Về chốn xa vời, lòng nặng nhớ mong. Cố quên sầu thương đi. Anh

nguyên đi theo gió. Chớ buồn khóc chi, càng khổ người đi. Bến ấy chiều sương chờ mong vẫn vương lòng ta. Gió cuốn mây trôi về đâu. Cố nén sầu lòng bao năm.”

Trước khi đi Pháp hồi cuối năm 1960, tôi có hợp tác với ban nhạc trẻ Les Vampires. Ban nhạc này có nhạc sĩ Đức Huy, và họ chuyên trình bày nhạc thời trang thịnh hành Hoa Kỳ (American Hits Songs/Tubes Américains) đang rất được mến chuộng trên các sân khấu Đại Nhạc Hội Việt Nam. Nhờ vậy chúng tôi được ông Hải Nam chú ý và được mời tới Ban Phát Thanh của Cơ Quan Truyền Thông Quốc Tế Hoa Kỳ (JUSPAO) tại giao điểm của hai đại lộ Nguyễn Huệ và Lê Lợi, bên cạnh rạp hát Rex để thu thanh bốn bản nhạc.

Đây là một kỷ niệm rất đáng ghi nhớ trong hành trình sự nghiệp ca sĩ của tôi. Trước hết là vì chúng tôi có vinh dự là ban nhạc trẻ đầu tiên được mời tới để khai trương phòng vi âm A (studio A) với dàn âm thanh chuyên nghiệp phát

thanh nhà nghề (professional audio broadcasting sound equipment/Equipement sonore professionnel de diffusion audio) tối tân nhất của cơ quan JUSPAO Radio Section thời gian đó. Hơn nữa, ông Hải Nam muốn thực hiện một phóng sự truyền thanh có tính cách thời sự “nóng hổi sốt dẻo” giới thiệu phong trào âm nhạc thời trang thịnh hành Hoa Kỳ đang được các ban nhạc trẻ Việt Nam mới thành lập trình bày ở các phòng trà, vũ trường và trên sân khấu của các Đại Nhạc Hội tại Sài Gòn và vài tỉnh thành lớn khác ở Việt Nam. Trong số các ban nhạc trẻ này, ban Les Vampires có tiếng hát đầy sống động theo nhịp điệu Rock N Roll “nóng bỏng” của một nam ca sĩ rất trẻ là Jackie và của Bạch Yến.

Từ năm 1957, ông Hải Nam chỉ thực hiện chương trình âm nhạc thời trang Hoa Kỳ để phát thanh trên các làn sóng điện của đài Tiếng Nói Quân Đội và vài đài phát thanh địa phương như Huế, Nha Trang, Đà Lạt, Ba Xuyên và Ban

Mê Thuật. Tài liệu nhạc mà ông Hải Nam dùng xuất phát từ chương trình Make Believe Ballroom Billboard Top Ten của Martin Block của đài NBC ở New York City và do đài VOA ở Washington, D.C. phân phối về Sài Gòn cho cơ quan JUSPAO Radio section. Nay ông Hải Nam muốn dùng thêm nhạc thời trang Hoa kỳ do ban nhạc trẻ Việt Nam Les Vampires trình bày với tiếng hát của Jackie và Bạch Yến để làm thành một buổi phóng sự truyền thanh, rồi sau đó thêm vô chương trình nhạc của ông phát thanh tại Việt Nam.

Tiện dịp này, ông Hải Nam đề nghị với tôi thêm vài bản tân nhạc Việt Nam để gởi cho ban Việt ngữ đài VOA. Tôi và ban nhạc Les Vampires đồng ý nhưng chỉ trình bày một bản Đêm Đông, lời Kim Minh, nhạc Nguyễn văn Thương mà thôi. Vậy là cái phóng sự của ông Hải Nam gởi về đài VOA có thêm bản Đêm Đông do tôi trình bày và được ban Việt ngữ phát thanh vào cuối năm 1960. Nhờ sự quen biết này, vài ngày sau

ông mời tôi trở lại thư viện nhạc để cùng với ông lựa nhạc theo ý thích của tôi, rồi viết bài, diễn đọc và thu thanh cho chương trình thêm phần vui nhộn hơn để gửi đi các đài phát thanh Việt Nam. Tuy chúng tôi chỉ thực hiện hai chương trình thử thôi nhưng được giới thính giả trẻ yêu thích vì mới lạ, hấp dẫn hơn do có thêm tiếng nói khào khào của chính ca sĩ Bạch Yến thay vì chỉ nghe hát thôi. Thính giả trẻ có viết thư về đài yêu cầu nên tiếp tục phát thanh chương trình này nhưng rất tiếc là không thể thực hiện được bao lâu vì tôi phải rời Việt Nam sang Pháp học hát theo như chương trình tôi đã được dự tính từ trước.

Đầu năm 1961, tôi tạm từ giã Sài Gòn đi Pháp... để rồi định cư ở Pháp luôn 44 năm. Một bữa tình cờ thấy trên trang web của nhật báo Người Việt online ngày 19 tháng 11 năm 2005, tôi vui mừng xúc động đọc bài viết của ông Hải Nam: “Bản Nhạc Quốc Thiều Việt Nam chính thức đã được ghi âm trên đĩa nhựa 33

vòng (33 RPM) lần đầu hồi tháng Giêng năm 1950.” Bản Quốc Thiều Việt Nam Cộng Hòa này được ban Quản Nhạc Quốc Gia hòa tấu dưới quyền chỉ huy của Đại úy nhạc trưởng Lê văn Khôi, ông Hải Nam là người đầu tiên tới làm việc tại Đài Phát Thanh Quốc Gia, Tiếng Nói Việt Nam Sài Gòn từ cuối năm 1949 với tư cách là một hòa âm viên truyền thanh khi ông chỉ mới mười bảy tuổi. Trong thời gian tôi viết hồi ký này thì ông và gia đình đã định cư ở tiểu bang California, Hoa Kỳ. Tôi ước mong sẽ có ngày gặp lại người anh “cố nhân” này nếu tôi có dịp về trình diễn ở California. Bởi vì... **“trái đất mãi mãi vẫn tròn.”**

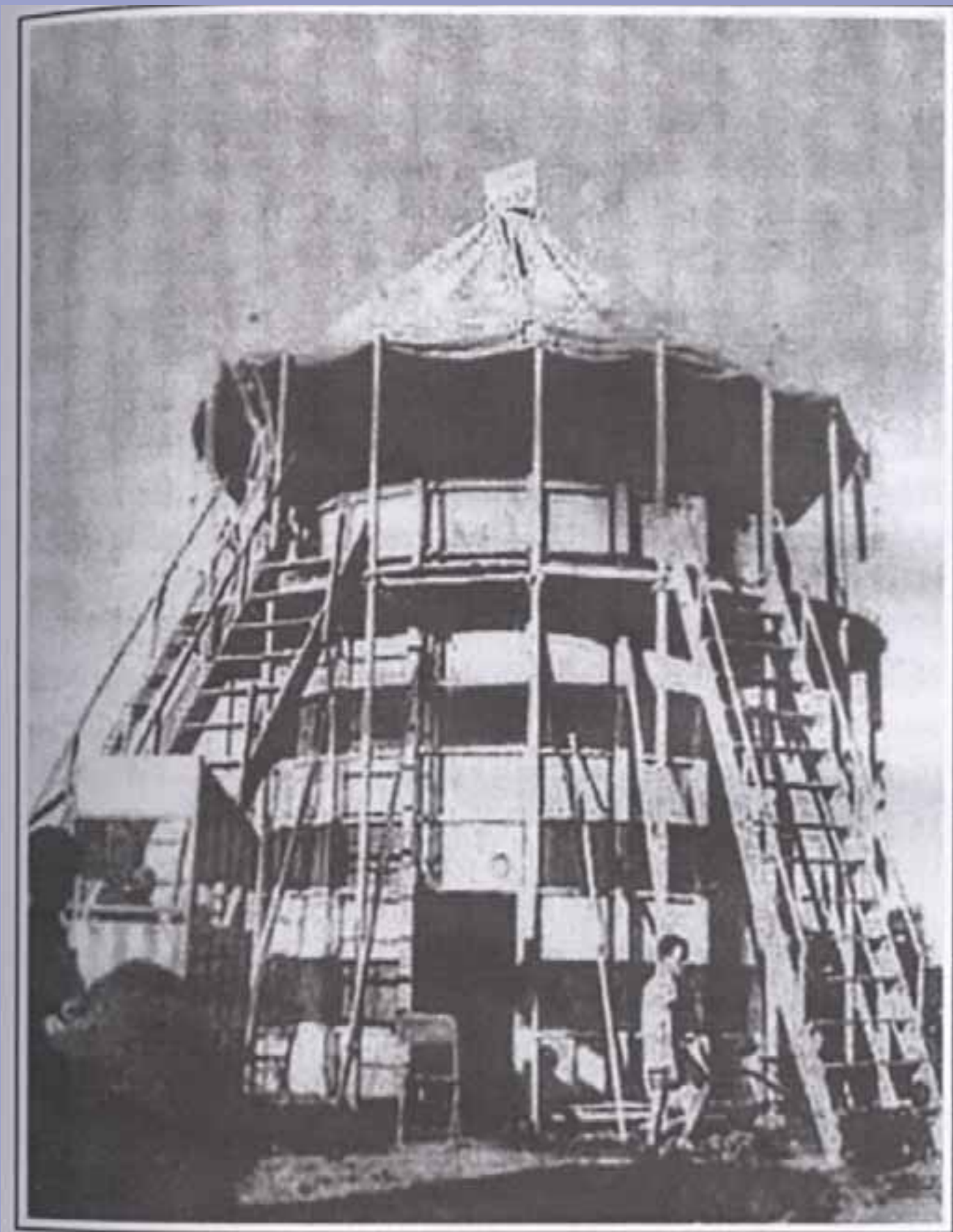
MÔ TÔ BAY LÀ GÌ?

Nếu thiết tình có mô tô bay được lên không gian như phi cơ thì chúng tôi chết đối là cầm chắc trong tay. Bởi vì nếu mô tô bay được thì ai có tiền cũng có thể mua để bay. Không ai phí tiền mua vé xem chúng tôi lái mô tô bay hết. Nếu có mô tô bay được lên trời như máy bay thì phải có đường không lưu đặc biệt riêng cho mô tô bay. Nếu không, chỉ vừa bay lên là đụng nhau rớt xuống chết cả đám. Hên quá, đây không phải là chuyện đã tưởng mà là chuyện “tầm phào.” Trong tương lai, dầu cho khoa học kỹ thuật có thể sáng chế ra được xe mô tô bay như chim - cứ cho là có thể đi, thì xin quý vị yêu thích trò thể thao Xiệc đầy mạo hiểm này ráng kiên nhẫn chờ tới năm... 5000??? Mô tô, tiếng Anh là motor, tiếng Pháp là moteur, theo định nghĩa là động cơ máy nổ được chế tạo làm sức đẩy cho xe mô tô, ô tô, máy bay, tàu thủy vv... Còn mô tô bay ở đây là xe mô tô

chỉ “bay” trong một cái “tạm gọi là cái Bồ” giống như cái bồ đựng lúa nhưng nó được dựng lên bằng những miếng gỗ nhỏ ráp lại thành từng tấm ván lớn chiều ngang là 1 thước 20, chiều dài là 5 thước 50; và có hết thảy là 21 tấm. Trong 21 tấm ván này thì có 20 tấm cùng chung một kích thước, khi ráp xây lại hình tròn thành cái Bồ thì chúng được xiết chặt chẻ lại bằng những con bù lon rất kiên cố để giữ cho chúng dính liền với nhau. Chỉ riêng có tấm thứ 21 là cố gắn bản lề để gắn cửa cho nghệ một danh từ quảng cáo hoa mỹ để hấp dẫn tính tò mò hiếu kỳ của khán giả.

Thiệt ra thì khán giả cũng biết là nó không hề bay mà chỉ chạy mau trên vách đứng thẳng vòng quanh cái Bồ bằng gỗ với chiều đường kính khoảng 10 thước 50. Dầu chỉ đơn giản như vậy thôi nhưng vào hồi những năm của thập niên 1950, đó là một phát minh hết sức táo bạo để trở thành một trò “làm xiệc” rất mới lạ đầy hấp dẫn, và cũng là một sự thử thách rất

CHƯƠNG 3 - Mô tô bay là gì?

Bố ráp xong xuôi, sẵn sàng để biểu diễn mô tô bay

căng thẳng cho tinh thần can đảm, gan dạ dám “thách đố với tử thần” của người lái xe biểu diễn. Sự hiểm nghèo và táo bạo của nó vượt xa trò xiếc đi giày trên cao, và nhiều môn thể thao có tính cách mạo hiểm khác. Nếu muốn cầm được tay lái xe mô tô chạy với tốc lực trên 40

cây sồi/giờ vòng quanh vách thẳng đứng trong cái “Bồ” khổng lồ đó, chúng tôi phải liều mạng tập luyện không ngừng trong 15 tháng.

Ngoài ra chúng tôi phải hội đủ ba điều kiện nghiêm ngặt như sau: Sức khỏe của cơ thể và tinh thần thật tốt, đôi mắt, đôi tai tuyệt đối tinh tường; tinh thần kỷ luật nghiêm khắc, kiên nhẫn và gan dạ thậm chí gần như liều mạng trong thời gian luyện tập; và chấp nhận mọi nguy cơ có thể xảy ra nếu bị té làm trầy trụa thân thể gây thương tích tới xương cốt bất thấy mô tô bay có thể coi là một môn xiếc giải trí có nghệ thuật, một nghệ thuật “đùa giỡn với tử thần.” Ngoài ba điều kiện trên chúng tôi còn có thêm một điều kiện ngặt nghèo khác quan trọng hơn nữa. Đó là động cơ thúc đẩy quyết liệt phải lựa chọn con đường mô tô bay chớ không có con đường nào khác. Điều kiện đó là “được thoát chết đói.”

Tối mừng 4 Tết Giáp Ngọ, đầu năm dương lịch 1954, tôi mới tròn 12 tuổi. Sau khi vừa hát hết

chương trình đóng ca mừng Xuân với ban nhi đóng tại đài phát thanh Pháp Á, tôi được Bác Đệ gái (phu nhân của bác sĩ Phan văn Đệ) tới Đài Pháp Á đón tôi và vài “ca sĩ tí hon” khác, sản tiện trên đường về nhà Bác ghé qua đón Mẹ tôi về ăn Tết với gia đình hai Bác như mỗi năm. Khi xe vừa tới ngã tư Cao Thắng và Hồng Thập Tự thì thấy đầy cảnh sát chặn lại không cho bất kỳ xe nào chạy vô. Lý do là xe cứu hỏa Đô Thành đang chữa một đám cháy mà tôi nghi là đang xảy ra tại xóm nhà lá của tôi. Tôi xin Bác cho tôi xuống đầu đường để đi bộ vô đón Mẹ, nhưng Bác gái nói tôi cứ về nhà Bác trước rồi Bác sẽ biểu tài xế quay xe trở lại đón Mẹ vì sợ Bác trai ở nhà đang chờ. Khi chúng tôi đã vô tới nhà Bác trong Chợ Lớn thì chú tài xế quay xe đi đón Mẹ liền. Cở một tiếng đồng hồ sau, chú trở về với vẻ mặt thất vọng vì không đón được Mẹ bởi không thể vô được quanh khu nhà cháy. Bây giờ thì tôi biết chắc chắn đám cháy đó là khu nhà lá của tôi. Tôi đành thất lễ xin

phép hai Bác cho tôi được bỏ tiệc trở về nhà.

Tôi đứng ngó cái cột khói đen đỏ biến thành màu xám và dịu dần đi, rồi đám cháy cũng bị dập tắt. Sau khi đoàn xe cứu hỏa rút đi hết thì người dân bị cháy nhà mới được trở về để ngó thấy một quang cảnh vô cùng tang thương tiêu điều. Một xóm nhà cất bằng cây lá dừa, 17 căn bị thiêu rụi hết chỉ vì ông thợ sửa giầy rót dầu vô bình đèn mà quên dập tắt điều thuốc lá trên miệng. Lửa phùng cháy nhà ông và hết xóm biến thành bình địa trên đóng than đen khổng lồ ướt sũng nước chữa cháy bốc mùi khói khét nghẹt, hòa lẫn với tiếng khóc la ai oán của những người đã bị tiêu tan mất hết gia sản chỉ trong vòng có 20 phút.

Theo lời Mẹ kể, nhờ có vách tường của cái biệt thự của ông đại úy Ribat mà Mẹ cùng với chị và em tôi đã nhảy đại qua vách nên không bị chết cháy. Mất Mẹ và chị em tôi đỏ hoe vì đã khóc rất nhiều rồi. Còn tôi thì vô cùng bàng hoàng sửng sốt vì trước đó có hơn một tiếng

đóng hồ trong phòng vi âm của Đài Phát Thanh Pháp Á, tôi vui sướng đóng ca hát với ban nhi đồng những bài hát đón xuân, chào xuân, mừng xuân, chúc xuân, xuân vui, xuân tươi... cho thính giả khắp nơi đón nghe thưởng thức trong không khí vui vẻ tưng bừng của những ngày đầu xuân. Giờ đây nó hoàn hoàn trái ngược với cảnh tiêu điều đang hiện ra trước mắt tôi. Trí óc đoán về hậu quả nhà bị cháy của trẻ thơ chưa đủ sâu xa thấm thía nhưng tôi cũng đã cảm thấy những lo sợ đầu tiên trong đời đang tới.

Tối nay ăn đâu, ngủ đâu, tắm đâu? Giường chiếu mừng mền chăn gối đâu? Hết thấy đã cháy rụi hết rồi, một chiếc đĩa ăn cũng không còn, chỉ còn lại một đồng than đen ngổn ngang đang bốc khói với nước mắt tuôn rơi đầm đìa và nỗi lo âu sợ hãi kinh hoàng từ từ lớn lên khi ánh sáng mặt trời nhường chỗ cho bóng tối đen đang tới. Tối bữa đó chúng tôi nằm sát nhau kiểu xếp cá mèi hộp, thấm lạnh sương khuya

và ngó lên khoảng không gian đen tối thấy sao giăng mắc đầy trời mờ mờ ảo ảo qua làn nước mắt thốn thức trong nỗi niềm đau đớn xót xa không sao tả xiết. Rồi thì cơn buồn ngủ kéo tới vì tinh thần và thể xác đã chịu đựng hết nổi. Với sự mệt mỏi quá độ, tôi thiếp đi mê man.

Không biết thời gian đã ngủ quên đi ra sao và trong bao lâu. Thành linh tôi cảm thấy đau nhói ở một ngón bên bàn chân trái làm tôi giật mình tỉnh dậy mở lớn mắt ngó đảo dác chung quanh. Trời thì tối đen, dưới mặt đất lại càng đen hơn vì tàn than sau đám cháy phủ ngập khắp nơi. Tôi chợt hiểu ra liền vì sao cái ngón út bên bàn chân trái bị đau. Tôi đã bị một con chuột cắn. Tôi liền ngồi dậy, định thần dòm thiệt kỹ thì thấy mấy con chuột cống lớn có nhỏ có, luôn một con lớn bằng con mèo không chạy qua lại lảng xảng như mấy con kia. Con này đứng một chỗ không nhúc nhích dương hai cái tròng mắt màu vàng nghệ ngó chăm chăm vô tôi giống như một con mèo rình chuột. Hoảng sợ quá tôi liền

đánh thức Mẹ và chị dậy nói cho biết tôi đã bị chuột cắn vô ngón chân. Mẹ lo sợ cầm bàn chun tôi lên rờ vô thì thấy ướm vì máu rỉ ra. Mẹ nặn mạnh ngón chun cho máu chảy ra thêm rồi chạy về phía nhà bếp gạt đồng than đen ra kiểm hũ muối. Hũ đựng muối bằng sành đã bể nát, muối cũng khô cứng một cục giống như một hòn núi đen nhỏ. Mẹ quẹt lớp bên trên ra rồi nhúm một chút muối trắng, chạy ra nhỏ thêm nước miếng vô muối rồi quẹt lên chỗ chuột cắn cho tôi. Xa xa đằng kia cũng nghe có tiếng người la hoảng vì bị chuột cắn. Mẹ nói muốn kiểm cái gì để làm vũ khí chống lại bọn chuột nhưng hết thấy đã bị cháy hết rồi. Nói rồi Mẹ lại nghĩ ra điều gì đó, trại trở về phía bếp. Lát sau thấy Mẹ trở ra thiếu não nói rằng cái xong nhôm Mẹ ngâm trong chậu nước cũng đã hóa ra trở rồi. Không còn gì để chống lại đám chuột thì tối nay mình chỉ có cách thay phiên nhau canh chừng chuột cống hung dữ đang kiểm mỗi mà thôi. Tối nay mình đã mất ngủ

mà tôi mình mệt sẽ ngủ mê, chuột sẽ tới cắn nữa. Từ đó chúng tôi ngồi bó gối chịu trận tới sáng.

Trong hoàn cảnh này chúng tôi mới nhận thấy sự thiếu vắng và sự rất cần thiết của một người cha cột trụ trong gia đình để giúp đỡ cho chúng tôi biết bao nhiêu công việc. Mà người cha đó đang ở một nơi nào xa xôi lắm. Nỗi bất hạnh rất lớn này của gia đình tôi là tuy cha còn sống mà kể như không có. Đây là chuyện riêng tư thầm kín đau đớn không thể giàn xếp ổn và cũng vì tôi đã đoạt giải nhất Thi Ca Nhi Đổng Huy Chương Vàng do Đài Phát Thanh Pháp Á tổ chức. Khách quan mà nói, vào thời đó tiền thù lao trả cho ca sĩ của hai đài trên rất khiêm nhường, chỉ vừa đủ trả tiền hai cuộc xe xích lô. Nhưng cái lợi của nó là nếu được hát trên Đài Phát Thanh thì thính giả sẽ dễ nhớ tên ca sĩ, nói cách khác là ca sĩ đó sẽ được nhiều thính giả biết tới. Khi ca sĩ này xuất hiện trên sân khấu Đại Nhạc Hội thì thính giả đó sẽ trở thành khán

giả mua vé ủng hộ tiếng hát mà họ yêu thích. Một ông bầu show biết rõ lợi điểm “mánh khéo” này nên chỉ mời ca sĩ nào thường xuyên có tiếng hát trên đài và “ăn khách” mà thôi. Vì sự tranh ăn nhỏ nhen như vậy nên họ đã câu kết lại thành tề nạn bè phái để phân chia lợi lộc riêng với nhau, họ nhấn tâm xua đuổi tôi ra khỏi môn ca nhạc.

Nguyên nhân thứ hai là vì tôi là một ca sĩ độc lập, tự tìm thấy để học hát cho có căn bản và rồi cũng tự mình gắng sức luyện tập để trở thành ca sĩ mà không học với một ông nhạc trưởng nào của đài phát thanh kể trên cho nên tôi không có chỗ dựa của mấy ông nhạc trưởng đó. Thành ra tôi thân cô thế cô không có người quen giới thiệu với bất cứ buổi phát thanh nào. Khi không còn được hát trên đài như vậy thì tôi cũng không được mời hát phụ diễn trên sân khấu của các rạp chiếu bóng hay các đại nhạc hội. Rồi nếu được trình bày phụ diễn, tôi phải vừa hát, vừa múa vừa thủ vai tài tử nhạc cảnh

để chỉ lãnh trọn một thù lao nhỏ rất khiêm nhường.

Đã “sa cơ thất thế” như vậy mà tôi còn bị lường gạt tiền thù lao của hai ông bầu show. Vì hậu quả của hai nguyên nhân đó xem như tôi đã bị loại ra khỏi môn ca nhạc của hai đài kể trên từ ngày đó. Tôi đành tạm chia tay nghề hát để theo cậu Út về Cần Thơ làm nghề lái mô tô bay để được mệnh danh là Bạch Yến ca sĩ mô tô bay. Rồi cho tới năm 1956, vì một biến cố xém chết tôi mới từ giã vĩnh viễn nghề lái mô tô bay để quay về nghệ ca sĩ trên sân khấu đại nhạc hội hay trên các bậc gỗ của các nhà hàng sang trọng danh tiếng ở Sài Gòn và Chợ Lớn.

Cuối năm 1956 thì tôi vừa non 14 tuổi. Có một bữa chị Xuân Trường rủ tôi đi với chị tới một vũ trường để chị hát thử xin việc làm. Khi chị đang hát, vì muốn giúp chị thêm dạn dĩ, tự tin và hào hứng sôi nổi hơn nên tôi nhảy đại lên sân khấu hát bè với chị. Khán giả vỗ tay tán thưởng nhiệt liệt. Chị Xuân Trường hớn hở vui

về tưởng là mình sẽ nhận được việc làm. Dè đâu tôi là người họ muốn mời hát. Tôi cảm ơn, khéo từ chối và đưa ngay ra điều kiện cho chúng tôi được hát chung thì tôi mới nhận. Chủ nhân vũ trường đồng ý. Nhưng khi hỏi tuổi thiết của tôi để làm hợp đồng, té ra tôi chưa đủ tuổi để làm việc theo luật quy định đòi hỏi ca sĩ phải ít nhất có 18 tuổi.

Sau đó, nơi đầu tiên nhận cho tôi hát là Trúc Lâm Trà Thất của hai anh nhạc sĩ Ngọc Bích và ca sĩ Mạnh Phát hùn vốn, điều khiển và quản lý. Một bữa tình cờ đi ngang đường Phan Bội Châu, thấy một bảng hiệu nhỏ của Trúc Lâm Trà Thất, tôi liều mạng bước vô phòng trà để thử thời vận. May mắn thay tôi được nhận với một giá tiền thù lao rất là khiêm nhường, với lý do là nơi đây đã có quá nhiều ca sĩ. Tôi đồng ý liền và tự nhủ mình cứ bắt đầu tại đây. Theo lời dặn của chủ nhân phòng trà, tối bữa sau tôi tới hát thử, rồi họ giữ lại hát luôn. Tại đây lúc đó đang có rất đông ca sĩ vừa đẹp lại vừa được

nhiều khán giả ưa thích như Thu Hương, Thanh Thúy, Thùy Hương, Kim Bằng và nhiều ca sĩ khác vì không quen thân nên không nhớ tên. Tôi ngó thấy các cô ca sĩ đó người nào cũng có vóc dáng xinh đẹp, cao ráo và hấp dẫn. Chợt ngó lại mình thì thấy vừa nhỏ con lại vừa ốm yếu không chút hấp dẫn gì dưới ánh đèn sân khấu. Tôi đem chuyện này nói với Mẹ thì Mẹ cười ngất và nói rằng Mẹ cũng nhận ra điều đó. Sau khi hát được vài tối thành công hơn sự chờ đợi của hai anh Ngọc Bích, Mạnh Phát và chị ca sĩ Minh Diệu, phu nhân của anh Mạnh Phát, hết thầy ba người này đều ngỏ lời khen ngợi và khuyến hết can đảm ngỏ lời mượn tiền khích tôi. Nhờ vậy tôi mới đem trước để mua sắm đồ “phụ tùng,” rồi “trang trí” lại “bộ vó ca sĩ” của tôi đăng trình diễn dưới ánh đèn sân khấu cho được hấp dẫn hơn. Chuyện này tôi tâm sự với chị Minh Diệu. Dè đâu vài phút sau chị tới bên tôi tùm tùm cười nói nhỏ mấy câu: “Chị rất thông cảm tại sao em cần số tiền này, vậy em

ráng làm cho đẹp thêm ra thì em sẽ lôi cuốn thêm khán giả.”

Sau khi nhận được chút tiền ứng trước, Mẹ và tôi đi chợ Sài Gòn mua sắm đồ phụ tùng trang trí cho cái bé ngoài của tôi từ đầu tới chun thêm hấp dẫn. Nghĩ thiệt là tức cười, thường tình ai cũng thích chưng diện cho mình được trẻ ra, còn tôi thì phải làm già thêm để kiếm sống. Những đồ phụ tùng đã làm tăng thêm phần hấp dẫn đó, xin lỗi quý vị tôi không tiện viết hết ra đây vì phán lớn những đồ phụ tùng đó đã giúp tôi mập hơn chút, cao hơn chút và có eo hấp dẫn thêm một chút nữa. Nhờ được trang trí lại, tôi mới kiếm được thêm việc trong vũ trường. Thành ra cái hình dáng bề ngoài của một nghệ sĩ rất là quan trọng. Sau đó tôi bắt đầu xin được việc ở vũ trường Melodie trong Chợ Lớn, một chỗ mà dường như không có một người khách Việt nào. Vì tôi hát tiếng Pháp nhiều hơn tiếng Việt và vì tôi còn nhỏ tuổi, non nớt, nhút nhát, người Tàu nghe tôi hát họ rất thích cái nhỏ tuổi

và non nớt đó nên khách và ban nhạc rất cứng tôi kể cả các chị vũ nữ. Nhờ vũ trường này thuộc hạng... bét nên không ai để ý xét giấy tờ gì hết. Tuy lương rất thấp nhưng có xe đưa đón mỗi tối từ phòng trà Trúc Lâm rồi đưa Mẹ và tôi về nhà khi xong việc. Lúc nào tôi cũng có Mẹ đi kèm bên, Mẹ là bạn đồng hành kiêm “Bà Bầu” và cũng là người bảo vệ tôi đi sớm về khuya. Cở sáu tháng sau khi cứng cáp và hát vững vàng hơn, tôi xin thêm việc ở Đồng Khánh, Đại Kim Đô (ĐKĐ,) gặp ông nhạc trưởng Kong Fung (KF) của ĐKĐ dợt thêm cho tôi hát nhiều bản bằng tiếng Pháp và Anh.

Lăn lóc hát quanh các phòng trà và vũ trường nhỏ tới khi hát ở ĐKĐ đầu năm 1968 thì tôi vừa mười lăm tuổi rưỡi. Ở tuổi này, cần ăn ngủ đầy đủ vì còn đang và tiếp tục lớn. Tôi nhớ lúc đi mô tô bay được ăn ngủ điều độ hơn khi tôi làm nghề ca sĩ. Khi làm xiệc mô tô bay, sáng thức dậy sớm, tập thể dục rồi ăn lót lòng, tới khi diễn hết xuất chót là mười giờ tối, thay quần áo, rửa

mặt rồi thì cỡ mười giờ rưỡi tối đã vô giường nên tôi không bị mệt như bây giờ. Đi hát tuy không nguy hiểm như nghề xiếc nhưng cực nhọc hơn nhiều. Khi nào cũng uể oải lười biếng vì tôi sống ngược lại với thiên nhiên quá sức. Từ khi bắt đầu trở lại nghề hát ở các phòng trà và vũ trường, tôi biết sẽ thường thức khuya nhưng không cần thức tới ba bốn giờ sáng. Hồi trước, khi hát xung quanh Sài Gòn, trễ nhất là một giờ rưỡi sáng là tôi đã vô giường rồi.

Trong giai đoạn này, sức tôi đang kiệt quệ mà còn tới một tháng rưỡi nữa mới mãn giao kèo làm việc với Đại Kim Đô. Tôi chưa ký hợp đồng mới với ĐKĐ vì còn đắn đo giữa hai lựa chọn: Nếu không hát ở ĐKĐ nữa thì đỡ cực nhưng sẽ mất đi một số huê lợi mỗi tháng khá quan trọng. Còn nếu ký hợp đồng mới thì tôi phải về nhà rất trễ sau khi làm việc. Mẹ tôi có ngỏ ý xin ông chủ tăng lương thêm năm trăm thôi để trang trải tiền xe bận về, nhưng ông chủ ĐKĐ cứ than thở hoài là không lời mặc dầu vũ trường

ĐKĐ có thể chứa tới ngàn chỗ, và tối nào cũng đông nghẹt khách. Đông khách lắm nhưng không chịu lên lương cho hợp đồng mới.

Vũ trường ĐKĐ , lớn và sang nhất Việt Nam thời đó, tên cũ là “Grand Monde” do người Pháp làm chủ nằm cạnh một sông bạc lớn. Vũ trường này tiếp toàn khách sang, vừa dùng cơm tối vừa khiêu vũ với dàn nhạc sống gồm 12 nhạc sĩ. ĐKĐ có hai sàn nhảy, một nằm ngoài trời trên sân thượng, tuy nhỏ nhưng rất ấm cúng nên thường có nhiều cặp tình nhân ra đây hơn. Còn sàn nhảy bên trong thì khổng lồ, nằm giữa vũ trường và rất lạ. Khi khách nhảy điệu Valse thì sàn nhảy nhúng lên xuống nhẹ nhàng theo nhịp điệu vì phía dưới sàn có lót nhiều “lò xo.”

Tôi rất buồn bã và có tâm sự với ông KF là tôi sắp chấm dứt hợp đồng với ĐKĐ. Tôi hát với ban nhạc ông rất hợp và được nhiều khách yêu thích nên tôi còn luyến tiếc những khán giả tại nơi này, không muốn bỏ đi, nhưng tôi yếu quá

rồi. Mẹ muốn để tôi nghỉ một thời gian lấy lại sức rồi sẽ tính sau vì sức khỏe tôi ngày càng xuống dốc, không muốn chờ tới lúc tôi ngã bệnh.

Mẹ nói với tôi một cách dứt khoát: “Mình cần tiền để sống thoải mái hơn nhưng sức khỏe của con là trên hết. Không sao đâu con à. Làm ít lợi thì mình sống kỹ hơn chút. Không hát ở ĐKĐ thì nghỉ một thời gian rồi sẽ kiếm chỗ khác ở Sài Gòn.

Lương có ít hơn chút ít nhưng không sao, thà như vậy mà đỡ cực cho con.” Mẹ tôi chăm sóc sức khỏe cho tôi rất kỹ nhưng đâu cho ăn yến hay uống sâm mỗi tối mà “xài” sức khỏe kiểu này chỉ có thuốc tiên mới cứu được.

Một bữa nhằm sinh nhật của ông KF, ông mời Mẹ và tôi cùng vài người bạn của ông đi tới vũ trường Kim Sơn nghe một ban nhạc khác ông nói là hay hơn ban của mình. Tối đó là dịp tôi được ông KF giới thiệu với ông Ely Javier (EJ,) nhạc trưởng kiêm nhạc sĩ saxophone, clarinette

và vibraphone. Toàn ban nhạc của ông từ Phi Luật Tân tới.

Ông KF nói nhỏ “ton Fa” cho ông EJ và yêu cầu tôi lên hát bài “Only You” tặng mừng sinh nhật cho ông. Khi nhạc trỗi lên tôi bước lên micro hát một cách sung sướng. Khán giả vỗ tay hoan nghinh nhiệt liệt, la lớn “bis bis bis...” Tôi hát thêm bài “My Prayer” dưới ánh đèn chiếu thẳng lên mặt tôi sáng trưng nên khán giả thấy rõ khi tôi diễn tả không giống bất cứ ca sĩ nào. Sau bài thứ nhì, khán giả càng thích hơn vì bản “My Prayer” là một bản rất khó ít người hát được mà tôi hát lại có diễn tả nên khán giả đòi thêm. Tôi cảm ơn rồi đi xuống thẳng về bàn Mẹ và ông KF và các bạn ông đang ngồi. Lát sau ông EJ và ông chủ vũ trường Kim Sơn tới bàn, mở rượu champagne mời chúng tôi. Ông EJ nói nhỏ với ông KF và với ông chủ Kim Sơn gì đó tôi nghe nhưng không hiểu vì lúc đó tôi chưa biết tiếng Anh. Ông chủ hiểu ý, liền mời chúng tôi dùng cơm trưa bữa sau ở nhà hàng Kim Sơn

hồi 12 giờ 30. Tôi còn ngập ngừng thì ông KF chen vô: “Ti ăn cơm ti (đi ăn cơm đi) tem lầy (tiệm này) ngon lắm a.”

Tôi đang bối ngỡ thì ông KF nói thêm “ti ti (đi đi) ổng móong (ổng muốn) nị về hát ở Kim Sơn tó (đó.)”

Trong lòng tôi đang ao ước tìm được việc làm ở Sài Gòn bây giờ tự nhiên có vũ trường Kim Sơn mời chẳng những tiện hơn mà còn được hát với ban nhạc hay nhất của Sài Gòn nữa.

Tôi may mắn quá! Tôi muốn làm việc ở Sài Gòn vì:

- Đỡ đi làm quá xa tới ĐKĐ ở Chợ Lớn, mất hai chục tới hai mươi lăm phút mỗi bận taxi.
- Mỗi tối làm việc xong xuôi là một giờ, nhưng chúng tôi phải chờ tới hai giờ sáng khi vũ trường đóng cửa thì chú tài xế mới chở hết mấy chị vũ nữ và mẹ con chúng tôi về. Có khi ba giờ sáng mới về tới nhà, nếu có nhiều chị khác được đưa về trước tôi. Thay quần áo, rửa mặt rồi, gần bốn giờ mới

lên giường. Sáng nào tôi cũng dậy rất trễ, mệt mỏi hơn hồi làm xiệc mô tô bay.

Sau khi dùng mấy món ăn chơi, ông chủ Kim Sơn hỏi thêm: “Cô làm ở những chỗ nào?” Mẹ trả lời bốn phòng trà và một vũ trường... “Tôi rảnh từ mấy giờ sau khi hát ở phòng trà?” Mẹ trả lời tiếp... từ 10 giờ rưỡi tối tới 1 giờ sáng. Khi buổi cơm tối những món cao lương mỹ vị như bào ngư hấp nấm Đông Cô, Hải Sâm hầm cải và môi cá ngon tuyệt, ông chậm rãi hỏi tiếp: “Chùng nào cô sẽ hết giao kèo với ĐKĐ?” Mẹ tôi không trả lời liền mà chỉ ngó ông cười, ông liền nói: “Nếu cô hát được cho Kim Sơn trong tháng tới thì tốt lắm, vì tôi đang có ca sĩ N.H. hát tới một tháng nữa thôi.” Mẹ vừa trả lời vừa cười vui vẻ: “Nếu ông cần trong tháng tới chúng tôi sẽ tìm cách dàn xếp.” Ông Kim Sơn vui mừng nhờ Mẹ ráng thu xếp để tôi kịp tới hát cho Vũ trường Kim Sơn trong tháng tới. Mẹ hứa sẽ ráng sức. Ông liền dạm giá về lương của tôi. Mẹ đã thấy phản ứng của khán giả từ tối

bữa qua khi tôi hát, nên Mẹ rất vui và an lòng, chậm rãi trả lời ông Kim Sơn: “Ông muốn cháu hát từ mấy giờ?” “Nếu tới được mười giờ thì tốt lắm.” Mẹ suy nghĩ rất mau liền trả lời: “Từ mười giờ thì cháu phải bỏ một phòng trà.” Ông Kim Sơn nói tiếp: “Nếu vậy tôi sẽ hoàn tiền lương phòng trà đó.” Sau cuộc “thương lượng” hòa nhà vui vẻ, tới sáng miệng, ông Kim Sơn tự đề nghị trả tôi lương cao hơn ĐKĐ hai ngàn, và xin ký hợp đồng liền bữa cơm trưa ngày mai.

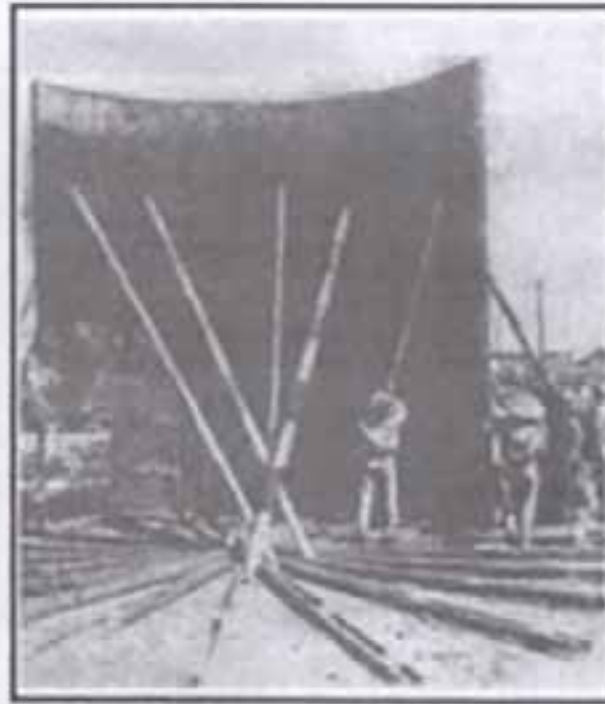
Sau tối vui tại Kim Sơn về nhà, Mẹ nói với tôi: “Mẹ thấy khán giả có vẻ thích con hát lắm. Ban nhạc Ely Javier đồn hay hơn ban nhạc của ông Kong Fung thiệt, ông đó nói không sai.” Tối đó vui quá tôi trần trọc vì nôn nao muốn biết ngày mai sẽ được ký hợp đồng mới ra sao...

Tôi may mắn tưởng phải ngừng việc mà lại được việc hơn. Tháng Sáu năm 1958, lúc 15 tuổi rưỡi, tôi bắt đầu làm việc tại vũ trường Kim Sơn với ban nhạc Ely Javier danh tiếng nhứt Sài Gòn thời đó.

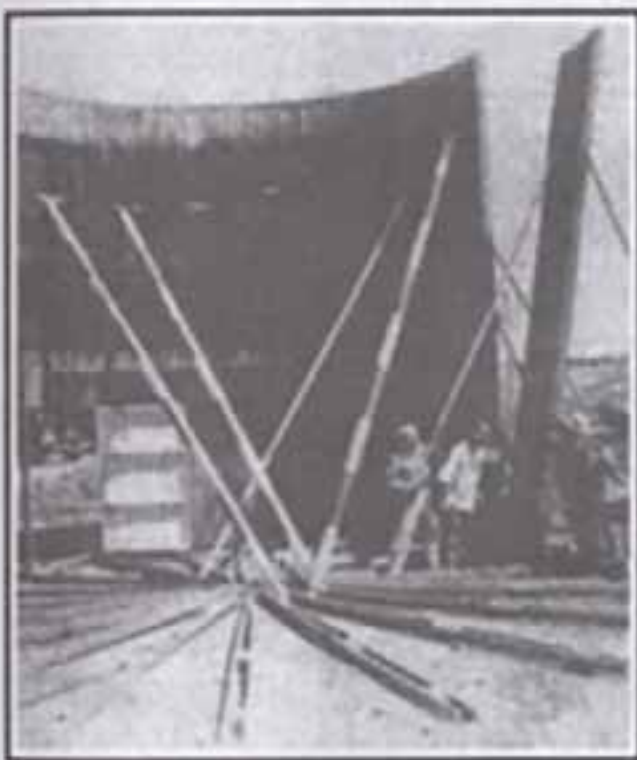
CHƯƠNG 3 - Mô tô bầy là gì?

Ráp nền Bô

Ráp vách Bô

Ráp tiếp vách Bô

Vách Bô ráp rồi

CHƯƠNG 3 - Mô tô bảy là gì?

Ráp sà n cho khán giả đứ ng

Giai đoạn cuối, Bó gắ n rồi

HỌC NGHỀ OÁI MÔ TÔ BAY VÌ ĐÓI QUÁ!

Kể từ đó tôi không còn chuyện gì để làm ngoài chuyện chờ cái đói đang tới. Nó tới rất chậm rãi, đi từ bước nhưng bước nào chắc bước đó, nó chỉ biết đi tới, không biết ngừng mà cũng không biết thụt lùi. Gia đình tôi mới biết thấm thía cái đó nó độc ác tàn nhẫn tới đâu. Và khi đói rồi thì cái đó trong hoàn cảnh nào cũng đều giống như nhau.

Dĩ vãng của mấy năm trước, hồi tôi mới có 7 tuổi bất chợt hiện ra rõ ràng trước mắt. Các bác các chú trong ban từ thiện họp bàn tại nhà Ba Mẹ tôi để tổ chức một buổi đại nhạc hội gây quỹ cứu đói cho đồng bào bị nạn bảo lụt của hai miền Trung và Bắc Việt Nam. Trên bàn họp chưng ra những tấm hình chụp đồng bào bị

chết đói thảm khốc la liệt khắp 36 phố phường Hà Nội. Phần lớn đồng bào này đã làm thân ăn mày ăn xin lê lết từ miền Thanh Hóa, Nghệ An tới Hà Nội và đã chết đi gần hết ở dọc đường. Hình chụp những thân xác khô cằn vì chết đói của họ bị quăng vô chung một cái hố sâu lớn đào sẵn và chờ cho tới khi nào xác những kẻ xấu số chồng lên gần tới miệng hồ mới lấp đất lại vung lên cao thành một nấm mồ tập thể khổng lồ. Có hình chụp mấy chiếc xe bò dùng để đi lượm xác chết đói dọc theo các đường phố của Hà Nội. Có xe đã đầy xác, có chiếc còn chỗ chờ lượm thêm cho đầy mới đem đi chôn. Hơn hai triệu người đã bị lâm vô hoàn cảnh như vậy trên quê hương miền Bắc hồi năm Ất Dậu, 1945.

Những tấm hình chụp thảm cảnh vô cùng thương tâm đó đã làm động lòng trắc ẩn của những người may mắn đang là lá lành khiến cho họ mở rộng lòng nhân ái cứu giúp những kẻ lá rách xấu số đang cần giúp đỡ. Sau buổi

họp, một Đại Nhạc Hội Tình Thương Lá Lành Đùm Lá Rách được tổ chức trên sân khấu của hí viện Norodom ở Phnom Penh, xứ Chùa Tháp mà tôi có góp phần trình diễn một màn đơn ca đề ... cứu đói.

Vậy mà bữa nay gia đình tôi đang “nắm cái đói” từ từ tới. Nhưng dầu sao tôi vẫn còn may mắn hơn những nạn nhân chết đói vô phương cứu chữa nạn đói cũng khiếp năm 1945. Trong đầu óc trẻ thơ, tôi đã tính tới một giải pháp: cùng lắm thì đi hát rong xin tiền. Đó là tại lần tôi đã thấy một người đàn ông đui, vai đeo chiếc đờn guitar và được một em gái nhỏ dắt đi tới chợ Sài Gòn, ngồi bệt xuống đất, cái thao nhôm để trước mặt. Người đàn ông vừa dạo đờn vừa hát lên vài câu vọng cổ áo nảo thê lương để đánh thức lòng từ thiện của người qua đường quăng vô cái thao nhôm bạc cắc và tiền lẻ bố thí.

Trong đầu óc trẻ thơ, tôi chỉ mới nghĩ tới chừng đó thôi, chưa có đủ can đảm vì hoàn

cảnh chưa tới nổi thúc đẩy tôi thực hiện điều đó. Nhưng hên quá, trong cơn tuyệt vọng, một bữa có ông bầu show kiếm tới cái lều vải bố của tôi mời đi hát trong một buổi tiếp tân do một công ty thương mại lớn tổ chức gần tòa Đô Chính Sài Gòn. Ông ra giá hứa trả tiền thù lao rất hậu là 50 đồng. Trời ơi, 50 đồng thì cứu đói nhà tôi được 15 ngày. Mẹ vui về mau mau lên áo quần cho tôi thiết bảnh bao xinh đẹp và kêu xích lô chở hai mẹ con tới chỗ diễn. Vừa tới liền thấy cái biểu ngữ quảng cáo có vẽ đậm hàng chữ màu xanh đỏ thiết lớn “Em Bé Bạch Yến Đoạt Giải Nhứt Huy Chương Vàng Nhi Đồng Sẽ Xuất Hiện Trong Một Màn Trình Diễn đặc biệt.” Tinh thần tôi rộn ràng vui sướng vì sắp được ra trước ánh đèn rực rỡ, gặp lại khán giả và tiếng vỗ tay tán thưởng mà tôi rất nhớ mong. Với mục đích chính là muốn cho khán giả chờ đợi để gây thêm ấn tượng mạnh, nên màn trình diễn của tôi là màn sau chót, ông bầu show lớn tiếng giới thiệu em bé Bạch Yến vừa hát vừa

nhảy thiết hài. Vừa dứt lời giới thiệu thì nhạc liền bắt đầu từng bừng. Lâu ngày mới được xuất hiện nên em bé Bạch Yến vui sướng quyết tâm trở tài cho thiết hay vì vậy liền hát từ hồi còn bên ngoài tới giữa bức gỗ. Khán giả khoái chí vỗ tay rần rộ làm em bé Bạch Yến càng thêm phần khởi, giống như chim được tháo khớp mỏ và thả ra khỏi lồng. Tôi nhảy thiết hài khi nhạc hòa tấu dứt, trở lại hát tiếp rồi chấm dứt màn trình diễn. Khán giả vỗ tay tán thưởng la bis bis bis... lia lia từng hồi. Rồi không gian chợt im lặng để dọn chỗ cho em bé Bạch Yến trở ra biểu diễn tiếp màn nhảy thứ hai. Tiếng vỗ tay vang lên dồn dập hơn để khen tặng và khích lệ thêm nhờ tiếng lách cách phát ra từ đôi giày để sát em bé Bạch Yến biểu diễn rất ngộ nghĩnh, dí dỏm, vui tai, vui mắt. Nhạc bắt đầu lại lần nữa, lần này với vũ điệu mambo. Em bé Bạch Yến múa gần hết bài thì vừa múa vừa thụt lui từ từ khỏi bức gỗ và chấm dứt luôn màn trình diễn chương trình ca vũ nhạc của tôi đó. Tiếng

vỗ tay tán thưởng của khán giả rớt theo vang dội khắp diễn trường không dứt.

Mẹ vui lắm, nắm tay tôi vô trong hậu trường kiếm ông bầu show để lãnh tiền thù lao 50 đồng. Mẹ nói lát nữa ngồi xích lô về nhà sẽ ghé tiệm bán thịt quay chú Xương mua nguyên một con vịt quay đem về cho hết gia đình thưởng thức vì đã lâu lắm không được ăn nên thèm lắm. Nghe Mẹ nói tôi cũng hí hửng mừng hóm vì có gì vui cho bằng công lao của mình sắp được đền bù bằng một bữa vịt quay no nê ngon miệng. Nhưng rồi chúng tôi kiếm hoài, kiếm hết trong hậu trường, gõ cửa máy cái phòng làm việc của nhân viên thợ điện, thợ ký của rạp, rồi kiếm kỹ luôn trong hai phòng vệ sinh nam nữ cũng không thấy ông bầu show đâu hết. Hậu trường vắng tanh, đèn tắt tối thui, ông bầu show đã cao bay xa chạy từ hồi nào hổng biết.

Đau đớn, thất vọng, nhục nhã, ê chề. Mẹ ngó đứa con gái thương yêu của mình cũng ngây thơ hững hờ cặp mắt tròn quay không hiểu tại

sao lại có thể xảy ra chuyện đó. Mẹ rớm nước mắt khóc thảm cho nhân tình thế thái sao nỗi lòng nào cướp đoạt công lao mồ hôi nước mắt của nghệ sĩ tới tỗi bại như vậy. Ngoài trời sấm sét gầm thét báo hiệu một cơn mưa lớn sắp trút xuống. Chúng tôi gấp rút vô núp trong một góc hàng ba của diễn trường. Tôi bắt đầu thấy thấm mệt vì cơn đói kéo tới, hai mẹ con trong túi không có một cắc nào. Lâu lâu có mấy người khán giả đi ngang ngỏ thấy tôi cũng còn đứng co ro trong bộ quần áo trình diễn. Họ ngoắc tay chào vui vẻ nhưng đâu có biết rằng tôi đang đói đứng chờ mưa tạnh mới dám ra về. Ôi, nhục nhã và xấu hổ ơ là xấu hổ!

Rồi thì cơn mưa cũng đi qua, trả lại quang cảnh tấp nập cho đường phố. Con đường từ tòa Đô Chánh về nhà tôi ở Bàn Cờ xa thiệt là xa, hai mẹ con tôi đi dưới trời mưa còn lất phất, lạnh và đói. Mẹ dắt tay tôi ra về đi ngang tiệm chú Xương thơm phức mùi thịt quay, thêm chảy nước miếng. Mỗi bước chân trên vỉa hè đưa tôi

về nhà là một bước đón đầu, rã rời, tôi tà mà bên tai như cũng còn thoáng nghe tiếng vỗ tay tán thưởng em bé Bạch Yến trên bục gỗ với những ánh đèn lóng lánh hồi nãy. Nhưng hiện tại chẳng ai biết một em bé bụng đói run, đếm mỗi bước mệt mỏi, nặng nề trên đường về nhà, chung vô cái lều bố nhà binh uống đồ nước lạnh rồi leo lên ghế bố nằm chen bên chị mà bụng xẹp lép.

Ông bầu show đó đã nhấn tâm cướp công của một nghệ sĩ. Mà nghệ sĩ đó là một em bé gái chán yếu tay mềm đang trong hoàn cảnh gia đình rất túng thiếu. Số tiền thù lao 50 đồng đó nếu có, sẽ cứu cho gia đình tôi sống được 15 ngày. Buồn rầu thất vọng xót xa. Tiền bạc chỉ là vật chất nhưng cách lường gạt lưu manh của ông bầu show đó đã cố tình đánh vô trí não non nớt của tôi một đòn rất nặng. Khi Mẹ dắt tôi đi hát, tôi mặc lại bộ đồ và đôi giày “vía” duy nhứt còn lại vì bộ đồ đó tôi bận khi hát trên đài phát thanh Pháp Á ngày mừng 4 Tết nên không bị

cháy. Nhờ vậy bây giờ mỗi lần được ai mời hát là tôi lên áo quần thơm tất bánh bao với bộ đồ và đôi giày đó. Chúng tôi đã phải kêu xe xích lô đi tới chỗ trình diễn bằng số tiền để dành còn lại cuối cùng. Tới lúc bị lường gạt thì hết tiền trả xích lô nên phải đi bộ về. Một bài học đầu đời ác nghiệt cho đứa trẻ thơ hiểu biết về sự gian manh xảo trá của con người đồng loại với nhau. Nếu không giúp đỡ gì cho nhau thì thôi, sao lại nỡ vô tâm đối xử tôi tệ tới vậy?

Vậy mà tại vì đói quá và tôi lại tin người nên bị lường gạt thêm lần thứ hai qua một ông bầu show khác, ông tới đón tôi đi trình diễn rồi hẹn ngày mai sẽ đem tiền thù lao tới nhà trả. Nhưng cái ngày mai đó không bao giờ tới. Hai ông bầu nói trên đã tới ngày cái lều bàng vải bố nhà binh mời tôi đi hát và đều biết rõ nhà tôi trước đó đã bị cháy và chúng tôi đang gặp cảnh vô cùng túng thiếu. Nếu hai ông bầu đó không muốn trả đủ tiền thù lao cho tôi thì trả phân nửa hay ít ra đưa tôi tiền xích lô về nhà cũng được. Hai

bài học xứng đáng này làm cho tôi mất lòng tin và đề phòng mấy ông bầu show hơn.

Chú tư trang riêng của Mẹ từ ngày lấy Ba đã bán lần hết từ lâu để trang trải mua vật liệu cất cái chòi tre lá làm cái bếp riêng, mua vật dụng sinh hoạt cần thiết trong nhà để có cơm rau mắm muối cho qua ngày. Những đồ dùng bằng sứ có giá trị không bị cháy cũng đã ra đi, biến mất từ hồi nào tôi không nhớ, để đổi lấy vài bữa cơm đạm bạc. Hiện giờ thì không còn gì để bán nữa, không có việc gì để làm ra tiền mà cũng phải ăn những lấy gì để ăn? Hình ảnh ông nhạc sĩ đui đi ăn xin bằng mấy câu vọng cổ ở chợ Bến Thành tại Sài Gòn hiện trở lại trước mắt tôi. Càng đói thì hình ảnh đó càng rõ ràng hơn và dường như nó muốn thúc dục tôi phải làm theo nó liền để có chén cơm chống đói đang tàn phá sức khỏe mong manh của mình. Bữa nay đói như vậy, ngày mai còn đói gắt hơn nữa thì làm sao chống cự nổi? Tuy ở tuổi con gái mười hai nhưng tôi đã sớm hiểu nổi niềm thương con xót

xa của Mẹ vì Mẹ cũng đã nghĩ ra phương sách bắt đắc dĩ cuối cùng là để cho tôi đi hát rong xin tiền, nhưng Mẹ chưa đủ can đảm nói ra. Tôi lại càng thương yêu Mẹ hơn.

Hoàn cảnh cấp bách quá rồi nhịn đói thêm không được nữa, tối bữa đó tôi lại thủ thỉ năn nỉ Mẹ dẫn tôi đi hát rong xin tiền. Tôi kể lại cho Mẹ nghe về ông ăn xin có đứa bé gái dắt đi và ngồi hát ở chợ Sài Gòn. Mẹ im lặng, hai dòng nước mắt lăn ra. Một lát sau Mẹ nói để Mẹ suy nghĩ tối nay. Tối bữa đó là tối dài nhứt trong cuộc đời đầy bất hạnh của tuổi thơ tôi. Đói quá không ngủ được, tôi lắng nghe từng tiếng thở dài áo nảo của Mẹ. Suy nghĩ miên man như vậy tới khi trời gần sáng, tôi thiếp đi tới trưa bữa sau.

Trưa bữa sau, Mẹ ngạc nhiên thấy một người quen quen đang ngơ ngác như kiếm nhà ai. Thì ra, giữa cơn tuyệt vọng tưởng chừng như không còn phương cách nào cứu vãn tự nhiên xuất hiện một “vị cứu tinh.” Đó là cậu Út từ Cần Thơ

tới, cậu là em Út của Mẹ. Tiếng nói sang sảng của cậu làm tôi tỉnh ngủ liền. Cậu nói mới được tin nhà tôi bị cháy do một người bạn từ Sài Gòn về nói lại nhưng cái tin đó trễ mất mấy tháng. Vì vậy cậu tức tốc lên Sài Gòn sáng nay nhưng đi kiểm nhà tôi hoài không ra vì quang cảnh xóm tôi đã thay đổi hoàn toàn sau cơn hòa loạn. Nói chuyện với Mẹ mấy câu, cậu hiểu liền điều gì chúng tôi đang cần. Cậu hỏi chúng tôi mau mau đi ra quán cơm bình dân dặng ăn một bữa no nê. Muốn ăn món gì cứ việc ăn, ăn thả giàn. Canh chua cá lóc, tôm rim, sườn nướng, gà kho sả ớt, toàn là những món chúng tôi thèm từ lâu. Cậu ngồi ăn với Mẹ nhưng cứ ngó chúng tôi bằng cặp mắt xót thương. Tối bữa đó cậu tỏ ý với Mẹ là cậu muốn đem hết bọn tôi về Cần Thơ sáng mai và sẽ đào tạo chúng tôi trở thành nghệ sĩ **MÔ TÔ BAY** “tí hon.” Mẹ đồng ý liền. Sau đó Mẹ cho chúng tôi biết sáng mai cậu sẽ đưa các chị em tôi về Cần Thơ trước, chúng tôi vô cùng sung sướng.

Ngồi trên xe của cậu Út ngó ra phong cảnh đồng ruộng lần này, xanh tươi hơn mọi khi, đang chạy về phía sau. Lòng tôi tỏa tràn ánh sáng hy vọng thiết là vui thích. Con đường này sẽ đưa chúng tôi trở về quê với ngoại cùng các cậu thân yêu và một tương lai với nhiều triển vọng hơn. Ngoại ơi, tụi con đang trở về với ngoại đây. Quê ngoại sẽ mở rộng vòng tay đón tụi con về mà không hề tính toán hơn thua. “Tấn về nội, thôi về ngoại” ý nghĩa chân chất mộc mạc rất thấm đậm ơn sâu này cũng là con đường mở ra cho chúng tôi một khung trời mới. Bữa nay cậu Út đưa chúng tôi về Cần Thơ học nghề lái... **MÔ TÔ BAY.**

Chị em chúng tôi được ngồi thoải mái trong xe của cậu Út, tiện nghi, êm ái và an toàn. Cậu đang vững vàng tay lái đưa chúng tôi trở về Cần Thơ, “một thiên đường có thật” trên trái đất này của tôi. Ở chỗ đó chúng tôi sẽ không còn ưu tư lo lắng từng giờ vì miếng cơm manh áo chỉ mong được sống cho qua ngày. Còn tương lai

thì quá xa, xa lắm, xa tới nỗi không dám nghĩ tới. Có ai đã trải qua hoàn cảnh đua gan với cái đói như tôi mới thấm thía được kinh nghiệm đau đớn đó.

Chỉ cần một lần ra đứng chỗ hè phố tấp nập xe lưu thông với đủ loại âm thanh hỗn loạn không dứt và đủ mọi hạng người cười nói qua lại dưới cái nắng gay gắt hừng hực như bốc lửa đó, tôi sẽ té gục xuống vỉa hè vì đói khát và mệt trước khi cất được tiếng hát nhỏ bé của mình để xin đồng tiền bố thí. Dầu tôi có ráng hát lên được mấy câu thì tiếng hát sẽ bị lấp đi liền vì tiếng động của đường phố. Chỉ một lần trong một ngày như vậy thôi cũng đủ là một dấu ấn đen tối cho đời tôi và không có cách gì tẩy xóa nó đi được.

Cơn ác mộng đó đã có thể xảy ra nếu cậu Út không kịp tới nhà tôi bữa đó và nếu cậu tới chậm chỉ một hai ngày thôi thì tôi đã thành một con bé hát rong ăn xin rồi. Vì hoàn cảnh lôi kéo, tuổi thơ của tôi đã sớm phải lăn lộn vô cuộc

đời để kiếm sống mặc dầu có Mẹ luôn theo bảo vệ nhưng nó đã giúp tôi sớm nghĩ ra điều đó. Giờ đây ngồi trên xe nhìn cảnh trí đồng quê xanh tươi phóng khoáng hai bên đường, hưởng những cơn gió mát trong lành của đồng nội, tự nhiên tôi cảm thấy nó đẹp hơn những lần trước mà tôi đã đi qua. Trong lòng tôi bỗng trỗi lên niềm hạnh phúc của một tương lai mới mà tôi đang chờ đợi. Ai mà chẳng ước mơ cho mình một tương lai sáng lạng? Nghĩ vậy, trí óc tỉnh táo lên, sức sống mãnh liệt và tính hồn nhiên của tuổi thơ đã lần lần trở về trong tâm hồn tôi. Cơn ác mộng đó ở phía đằng sau xe và đã xa lắm rồi.

Nhưng dầu sao tâm hồn tôi cũng còn vẫn vương, tha thiết và thêm khát nghệ ca sĩ. Lần hát lần đầu năm tôi 7 tuổi đã bắt nguồn từ tấm lòng Mẹ cưng chiều đứa con gái út ham ca hát, nên Mẹ mới dẫn tôi tới rạp Norodom để hát dợt thử và Mẹ nghĩ rằng tôi chỉ hát một lần đó thôi. Mẹ không ngờ rằng tôi trình diễn thành công

ngoài sức tưởng tượng của Mẹ và của khán giả. Đó là nhờ cái năng khiếu ca hát tiềm ẩn trời sanh tự nhiên bộc phát mạnh mẽ khi bắt đầu hát mà chính tôi cũng không ngờ. Những tràng pháo tay tán thưởng nồng nhiệt của khán giả, cái “năm tay” thân ái đầu tiên của ông nhạc trưởng Louis Chevalier cùng với tất cả nhạc công đứng lên cúi chào cảm ơn khán giả đã là một ấn tượng đẹp tuyệt vời ghi khắc đậm sâu vô tâm hồn trẻ thơ của tôi.

Sự kiện lịch sử bất ngờ đó đã trải thảm bông báo hiệu con đường ca sĩ tương lai của em bé Bạch Yến. Để rồi bốn năm sau, khi đoạt được giải nhứt thi ca Huy Chương Vàng Nhi Đồng thì tôi đã thiết thụ tự lãnh cái nghiệp ca hát và nó đã đi theo tôi trọn cuộc đời cho tới ngày nay.

Hồi còn nhỏ xíu, tôi có nhiều dịp được đi coi nhạc hội. Tôi nhớ khi nhạc khởi đầu, ánh đèn nhiều màu sắc chiếu lên sân khấu rồi khán giả ngồi lặng im để nghe ca sĩ hát. Tôi tưởng tượng tới phiên tôi say mê đứng trước cái micro để

được hát bằng tất cả tâm hồn mình. Dầu chỉ là một bài mà tôi đã hát không biết bao nhiêu lần nhưng mỗi lần được khán giả yêu cầu bài đó tôi cũng hát say sưa như hát lần đầu. Có khi còn hay hơn, xúc động hơn những lần trước vì được người nghe vỗ tay tán thưởng nhiều.

Tối bữa nay, vì hoàn cảnh bất đắc dĩ nên tôi phải tạm chia tay nghề ca hát, nhưng tôi chỉ tạm chào từ giã nàng “thiên thần ca hát” mà thôi. Tôi sẽ không bao giờ quên nàng, và nếu có dịp nào may mắn hơn tôi sẽ quay trở về với nàng thiên thần đó lập tức. Tôi nhứt định không bao giờ từ giã nghề ca sĩ. Nó là định mệnh, là lẽ sống của đời tôi.

Khi tới tỉnh Cần Thơ, chúng tôi được ở trong một căn phòng lớn đầy đủ tiện nghi cho sinh hoạt bình thường hằng ngày tại nhà cậu Út. Nguyên tuần lễ đầu, cậu không cho chúng tôi làm gì hết, chỉ ăn, nghỉ, ngủ và đi chơi xung quanh trong tỉnh. Cậu muốn chúng tôi lấy lại sức khỏe cho thiết đầy đủ trước khi bắt tay học

lái mô tô. Ngoài việc dùng thức ăn uống để bồi dưỡng tối đa mỗi ngày, cậu còn may sắm áo quần mới đầy đủ cho chúng tôi ăn mặc bánh bao, đẹp để, đúng tư cách là con cháu gia thế hoàng gia. Hai tuần sau cậu vui cười nói bữa nay mình đi coi mô tô bay.

Chúng tôi lên chiếc xe hơi hiệu Peugeot đen bóng sang trọng theo cậu đưa chúng tôi đi coi mô tô bay của dòng họ Quách cách nhà khoảng mười cây số. Vừa tới chỗ, bước xuống xe thì đã nghe động cơ mô tô nổ rầm rầm, ròn rã vang ra từ một cái nhà tròn rất lớn bằng gỗ chỉ có một cửa dành riêng cho nghệ sĩ và xe mô tô, xe đạp vô ra trình diễn. Khi mới thấy thì nó giống như một cái “bồ lúa khổng lồ” và càng tới gần càng nghe tiếng động cơ mô tô nổ lớn hơn làm lòng tôi cảm thấy nôn nao hứng khởi lên nhiều.

Khán giả tới mua vé tấp nập, tới lui cười nói vui vẻ, không khí tưng bừng, nhộn nhịp như một cái hội chợ nhỏ với những dãy quán bán đồ ăn thức uống xung quanh. Tiếng động cơ

xe mô tô từ từ dịu dần rồi tắt, chấm dứt xuất trình diễn. Khán giả coi rồi lần lượt đi xuống bằng cầu thang dành cho ngã xuống, còn cầu thang kia thì dành cho khán giả đi lên. Sau khi khán giả xuống hết dưới đất thì khán giả đợt sau mới được mời lên cầu thang. Cậu Út đưa chúng tôi lên cầu thang, hai nhân viên kiểm soát vé cúi chào lễ phép. Khán giả cũng lần lượt lên cầu thang đứng trên sàn bao xung quanh vòng ngoài cái Bô. Tôi thấy ở đó có rào an toàn bằng lưới kẽm dày để bảo vệ cho khán giả đứng coi không bị té xuống dưới. Khi khán giả đã lên đứng trên sàn vừa đủ số đông qui định từ trước thì nhân viên kiểm soát vé không cho khán giả lên thêm nữa và buổi trình diễn mới bắt đầu.

Tôi ngó xuống phía đáy Bô thì thấy một chiếc xe đạp và hai chiếc xe mô tô chưa mở máy đứng trên cây chống xe. Cánh cửa lớn dưới đáy Bô thành hình mở ra phía ngoài, có hai nam một nữ nai nịt gọn gàng trong y phục “bay” và đầu đội nón an toàn. Họ cúi thấp chung vô bên trong,

ba người này đều là các anh chị tôi, người thì bà con cô cậu, người thì bà con bạn dì. Bầu không khí hoàn toàn im lặng vì khán giả đang hồi hộp chờ đợi màn mô tô bay sắp diễn ra dưới mắt họ. Rồi có một tiếng còi tu huyết chỉ huy ré lớn lên. Anh Đình Phong leo lên chiếc xe đạp chạy vài vòng chung quanh lòng chảo nén Bô. Ngó anh đang đạp xe, khán giả tưởng rằng xe đạp không có máy thì không thể nào leo vọt lên vách thẳng đứng như xe mô tô. Khán giả cho rằng nghệ sĩ này chỉ đạp biểu diễn vài vòng quanh lòng chảo để “hâm nóng” cho những màn sắp tới, như vậy cũng đã là hay lắm rồi. Nhưng khán giả chợt đồng loạt hô lên một tiếng “Ô!” và hết sức ngạc nhiên khi thấy anh lái xe leo lên vách thành đứng của Bô một cách dễ dàng như xài “tuyệt chiêu khinh công” của một hiệp sĩ trong truyện kiếm hiệp võ lâm. Có một tiếng khen rất lớn của một nam khán giả trẻ tuổi: “Trời ơi, chạy xe đạp trong lòng chảo mà còn leo lên vách đứng nữa, giỏi quá!”

Khi mới ngó qua thì thấy đơn sơ giản dị, ít nguy hiểm, không rám rộ như lái xe mô tô nhưng không phải dễ vậy đâu. Đạp một chiếc xe trên mặt đường bằng phẳng, nếu muốn leo lên một cái dốc cao khoảng 40 độ cũng đã mệt hết sức rồi. Người đạp xe phải có một khoảng cách xa ít nhất 50 thước để chuẩn bị tăng thêm sức lực, mới có thể leo lên cái dốc đó được. Trường hợp của anh Đình Phong lái xe đạp này chỉ có khoảng 10 thước đường kính mà leo qua khỏi dốc nghiêng để chạy lên vách 90 độ rồi “bám” được lên vách thẳng đứng của thành Bô

là cả một nghệ thuật điều luyện rất công phu đòi hỏi người nghệ sĩ phải bỏ nhiều công sức ra luyện tập trong một thời gian dài mới đoạt được kết quả này. Vì vậy dầu anh Đình Phong chỉ đạp biểu

diễn vài vòng trên vách đứng thẳng cũng đủ cho khán giả hiểu ra và công nhận công phu của nghệ thuật độc đáo này. Khán giả hết sức ngạc nhiên, hài lòng và vỗ tay tán thưởng nồng nhiệt. Sau đó tới lượt nữ nghệ sĩ là chị Ngọc Linh ngồi lên yên xe mô tô của mình và mở máy. Tiếng máy nổ ròn rã vang dội trong lòng Bồ chuẩn bị cho chuyến “bay.” Khán giả như bị thôi miên ngó xuống không bỏ sót một cử động nhỏ nào của ba nghệ sĩ và hồi hộp chờ đợi. Hai tiếng tu huýt chỉ huy nữa ré lên. Nữ nghệ sĩ Ngọc Linh lái xe chạy từ từ vòng quanh vách nghiêng trước vài vòng để lấy trớn rồi vọt mạnh lên vách đứng thẳng, vun vút biểu diễn vài vòng rồi thành linh giảm tốc độ xà gán xuống mặt đất đưa tay trái ra chụp cây dù do cậu Năm điều khiển chương trình đưa cho. Nắm được cây dù, chị vọt trở lên vách Bồ đứng rồi buông hết hai tay lái để mở dù ra biểu diễn màn che dù. Cây dù màu đỏ rực thấy rất đẹp mắt. Khán giả cảm phục quá vỗ tay khen ngợi la ó rầm trời đất.

Tiếp theo, chuyển dù từ tay mặt qua tay trái để cầm tay lái, chị Ngọc Linh “bay” thêm vài vòng rồi đáp nhẹ xuống quãng cây dù dưới nền rồi vọt xe trở lên. Liên tiếp theo có một nam nghệ sĩ là anh Đình Phương lái xe vọt lên theo sau chị. Hai người biểu diễn màn rượt nhau rất mau vài vòng, rồi họ chạy chậm lại, chuyển qua màn chạy song song ngang hàng để chuẩn bị cho một màn trình diễn mới hấp dẫn hơn. Đột nhiên và cũng hết sức bất ngờ, nghệ sĩ lái xe đạp phóng lên vách Bô, chạy song song hàng ba với hai người kia. Chưa hết, họ còn dang hai cánh tay thẳng ra nắm tay nhau chạy tiếp, khiến cho khán giả la ó vỗ tay tán thưởng vang dội suốt buổi diễn. Đây đúng là một màn biểu diễn vô cùng hấp dẫn, hơn xa tài nghệ của đoàn mô tô bay Thái Lan mà có nhiều lần cậu Út đã coi mấy năm trước.

Chạy vài vòng biểu diễn rồi, nghệ sĩ lái xe đạp tách ra khỏi hàng và đáp xuống an toàn. Trước khi chấm dứt phần trình diễn của chị Ngọc Linh,

hai nghệ sĩ lái mô tô còn lại tăng tốc độ rượt nhau ráo riết chẳng khác nào đua giỡn với từ thần nhưng đẹp mắt, và hết sức hào hứng. Tiếng vỗ tay tán thưởng của tất cả khán giả thêm lần nữa vang dội lên theo tiếng động cơ mô tô. Mỗi khi chị lái xe chạy “ào ào” ngang qua khán giả chỗ nào thì chỗ đó rần rần lên tiếng hoan hô khen ngợi. Có tiếng rú thất thanh của một nữ khán giả: “Ý trời ơi, con gái gì mà gan dữ vậy cà!” ôi! Chị Ngọc Linh ơi chị thiệt là tuyệt vời! Tôi nhin không được liền la lớn lên: “Không biết chừng nào em mới lái mô tô bay được như chị???” Tự nhiên trong lòng tôi bỗng nôn nao và... sợ hãi, một sự sợ hãi mơ hồ nào đó. Có lần cậu Út nói nếu con muốn, cậu sẽ huấn luyện cho con lái xe không thua gì chị Ngọc Linh.

Mèng ơi, tôi nhỏ chút xíu mà còn ốm yếu như vậy thì làm sao ngồi lên được cái mô tô mà “bay” như chị Ngọc Linh?

Lái xe đạp mà tôi còn chưa rành nữa nói chỉ

lái xe mô tô chạy trên vách thẳng đứng như vậy? Nghĩ tới đây tuy sợ nhưng tôi rất phấn khởi. Nghe cậu Út nói là sẽ thành lập thêm một tốp nhi đồng lái xe mô tô bay như vậy thì trong lòng pha trộn nhiều cảm giác vui mừng và lo lắng.

Làm nghề ca sĩ thì không nguy hiểm như nghề lái mô tô bay nhưng nếu không có ai mời đi hát thì cũng rất đáng sợ vì đói mà tôi đã trải qua. Còn nghề lái mô tô bay thì không sợ đói nhưng phải chấp nhận nguy hiểm như đang diễn ra trước mắt. Tôi không có được sự lựa chọn nào khác hơn là phải dần thân vô nghề này.

Tiếng máy của hai chiếc mô tô cũng nổ vang rền theo tốc độ “bay” của hai người. Họ tiếp tục biểu diễn những cảnh táo bạo nguy hiểm tới chóng mặt. Những hàng pháo tay tán thưởng đón dập không dứt. Khán giả khoái chỉ la ó rùm trời đất. Chị Ngọc Linh “bay” thêm hai vòng rồi đáp xuống sân nhẹ nhàng và an toàn. Khán giả thở mạnh ra lắc đầu thán phục màn

biểu diễn quá táo bạo của chị. Nhiều khán giả khoái quá, rủ nhau cầm tiền thọt tay xuống vách Bồ quơ qua quơ lại tỏ ý muốn thưởng nhưng lại có ý thách thức nghệ sĩ hãy “bay” mô tô lên mà lấy.

Chiều cao của thành Bồ đo từ dưới chun lên tới miệng Bồ là 5 thước 50. Trong lòng vách thành Bồ, cậu Út đã cho sơn ba màu khác nhau là xanh lá cây, vàng và đỏ để phân định ranh giới rõ ràng cho các nghệ sĩ lái xe thấy. Từ mặt đất trở lên, từng ở dưới chót, chiều cao 1 thước 50 sơn màu xanh lá cây, là từng an toàn nhất. Từng hai ở giữa sơn màu vàng, cao 3 thước, cho biết đề phòng nguy hiểm. Từng ba, 4 thước 50, sơn màu đỏ là từng cao tối đa không ai được phép vượt qua. Từ màu đỏ lên tới miệng Bồ là 1 thước. Vì sự an toàn của diễn viên và của khán giả nên chưa nghệ sĩ nào dám vượt qua đường màu đỏ. Chỉ cần lơ dểnh trong nháy mắt thôi là xe sẽ bay vọt ra ngoài thành Bồ, diễn viên rớt xuống đất sẽ bị trọng thương

hoặc tử thương.

Màn biểu diễn mô tô bay lên vùng cấm để lấy tiền thưởng là màn gay cấn hấp dẫn táo bạo nhút, đồng thời cũng là màn để kết thúc mỗi xuất trình diễn. Cái mặt sàn dành cho khán giả đứng coi được xây phía bên ngoài vách Bô. Cái sàn đó thấp hơn miệng Bô đứng 1 thước. Cho nên khi khán giả muốn thưởng tiền cho nghệ sĩ lái mô tô, họ phải cúi người xuống dơ thẳng tay cầm tiền quơ qua quơ lại và những cánh tay cầm tiền đó nằm trong phạm vi màu sơn đỏ của vùng cấm. Đây cũng chẳng khác nào như một trò chơi thách thức sự gan dạ cho nghệ sĩ lái mô tô “bay” lên vùng cấm để lấy tiền thưởng. Càng có nhiều cánh tay cầm tiền thưởng thì sự thách thức càng lớn, càng hấp dẫn. Nam nghệ sĩ, anh Đình Phương là người luôn luôn phụ trách màn này. Sau khi chị Ngọc Linh đã hạ cánh an toàn xuống nền Bô, còn lại một mình, anh Đình Phương chạy vòng quanh trong từng sơn màu vàng nhiều lần để quan sát vị trí của

những cánh tay đang cầm tiền quơ qua quơ lại trên làn ranh giới màu đỏ, màu của “tử thần.” Trong vòng một tích tắc, anh biết mình phải làm những động tác gì. Tất cả khán giả đều hồi hộp nóng lòng chờ đợi giây phút gay cấn nhất. Bất ngờ anh tăng tốc độ vọt xe thẳng lên cạnh làn ranh đỏ, đánh nhẹ vô tuy những người cầm tiền làm họ giật mình buông tiền ra. Những tờ giấy bạc rớt xuống như lá rụng. Khán giả cũng thông cảm biết là anh không thể nào đang chạy xe mau như vậy mà cầm hết những tờ giấy bạc thưởng được nên họ vui lòng buông tay cho tiền rớt xuống. Khi anh đã lấy được hết số tiền thưởng đó rồi thì anh hạ cánh an toàn. Tất cả nghệ sĩ đều dơ tay ngoắc chào cảm ơn khán giả, đồng thời cũng kết thúc luôn xuất trình diễn.

Thì ra khán giả mua vé vô coi mô tô bay là để được thưởng thức sự lo sợ hồi hộp căng thẳng thán kinh tới nỗi có khi muốn “rớt” trái tim ra ngoài mà còn vui thích tán thưởng rầm rộ.

Thiệt là ngược đời một cách kỳ lạ.

Tới đây, chắc quý độc giả thắc mắc muốn biết tại sao cậu Út có nghĩ lập đoàn mô tô bay trong xứ Việt Nam. Hồi đầu thập niên 1950, có một đoàn xiếc mô tô bay của người Thái Lan rầm rộ tới đóng đô trên sân cỏ trước rạp hát Tây Đô ở tỉnh Cần Thơ. Họ cất lên một cái nhà tròn bằng gỗ khổng lồ chắc nịch mà chỉ có một cái cửa ra vô, bên trên có cái mái che hình chóp nón lá bằng vải bố. Trên đỉnh cao có gần một lá cờ lớn vẽ đậm hàng chữ “Đoàn Xiếc Mô tô Bay Thái Lan.

Phải công nhận đây là một công trình xây dựng lạ mắt và chắc chắn để dùng làm “không gian” cho một xiếc mô tô bay đầu tiên ở Việt Nam đồng thời cũng là một phô trương thách thức lớn đối với cư dân thành phố Cần Thơ. Mô tô bay cũng là một hiện tượng mang tính cách lịch sử độc đáo của một môn giải trí vô cùng táo bạo, chưa từng có ở tỉnh này. Họ quảng cáo đúng, không sai chút nào. Ai đã một lần đi coi

đều phải công nhận và khen ngợi là thiết tình có mô tô bay, dầu nó chỉ “bay” trong phạm vi cái thùng làm bằng gỗ ván. Để rồi không tiếc lời khen ngợi tặng cho những nghệ sĩ người Thái Lan, nói là họ vô cùng can đảm, gan dạ và đã biểu diễn ngoạn mục những trò dững cảm táo bạo rất nguy hiểm. Tiếng đồn của sự quảng cáo rầm rộ đó lan truyền nhanh chóng tới tai ba người anh em ruột dòng họ Quách bữa sau, trong số đó có cậu Út tôi. Vì là con Út nên cậu rất được ông bà ngoại tôi thương yêu cưng chiều nhứt nhà. Cậu đẹp trai, vóc người bảnh bao duyên dáng, tư chất thông minh, lanh lẹ hơn cậu Ba và cậu Năm tôi. Nhưng ưu điểm hơn nữa là cậu có tánh tình thiết là phóng khoáng và nhân hậu. Ba người cậu tôi liền mua vé vô coi.

Điều khiến cho ba người cậu muốn coi là do sự quảng cáo quá sức rầm rộ một cách kiêu căng tự phụ của đoàn xiếc. Họ công khai quảng cáo rằng ngoài người Thái Lan ra thì

chưa bao giờ có người nước nào, kể hết nước Việt Nam, làm được xiệc mô tô bay. Không biết vấn đề tự ái của các dân tộc khác trên thế giới ra sao chớ theo tôi thì người Việt mình rất nhạy cảm. Trong ba người cậu thì cậu Út bị chạm tự ái “nặng nhứt.” Cậu Út trẻ hơn hai anh nên bầu máu nóng của người trai trẻ sôi sục hơn thêm mỗi ngày chớ không thuyên giảm. Trong mười hai anh chị em gia đình họ Quách thì mẹ tôi (đáng lẽ là thứ 12 nhưng vì vài cậu anh của mẹ chết sớm nên gom lại thành) vai thứ tám và cậu Út là thứ chín. Mẹ tôi và cậu Út rất hợp tánh nhau và rất thương mến nhau. Vì vậy có chuyện riêng tư vì cậu cũng luôn tâm sự với mẹ. Sau này mẹ kể lại rằng từ ngày đi coi mô bay của người Thái Lan, cậu trở nên tư lự, ít nói, ít cười như trước. Cậu nói với mẹ: “Phát minh ra trò chơi mô tô bay đó không có gì là khó khăn ghê gớm lắm đâu mà bọn đó làm tàng và phách lối quá đi. Có điều phải công nhận là nhờ trò chơi táo bạo độc đáo đó, tụi nó hốt bạc

mỗi ngày trong nước Việt mà còn kinh miệt người Việt. Bộ mình không làm được hay sao? Phải làm được chứ. Chị Tám à, em phải trị dứt tuyệt cái phách lỗi xấu xược của bọn nó mới được.”

THÀNH LẬP ĐOÀN MÔ TÔ BAY VIỆT NAM 1

Vậy là một kế hoạch để chế tạo ra cái Bồ mô tô bay và một chương trình hành động cụ thể của ba anh em họ Quách được viết và vẽ ra trên giấy. Công việc gấp rút trước hết là quan sát tỉ mỉ cái Bồ rồi sau đó tới những đồ vật phụ tùng cho cái Bồ như hai cái thang đứng thẳng cho khán giả lên và xuống và cái sàn để khán giả đứng coi. Vô coi để quan sát nhưng chỉ được ghi nhận bằng cách nhớ trong đầu từng chi tiết nhỏ như từ cái vít, đinh ốc, cái bù lon, loại dây cáp sắt dùng để niền Bồ, chất lượng của loại ván gỗ, kích thước hai chiều dọc ngang và tất cả vật dụng khác cần thiết để đóng cái Bồ. Các cậu âm thầm quan sát ghi nhận và chứa vừa đủ nhớ trong đầu rồi ra quán nhâm

nhì ly cà phê, móc giấy và viết dấu trong ngực áo ra ghi chép lại những chi tiết vừa thấy. Một cậu mang tài liệu đó về nhà, hai cậu kia trở vô mua vé quan sát và ghi nhận tiếp. Ngoài ra cậu Út còn lãnh thêm trách nhiệm nghiên cứu kỹ thuật sử dụng xe mô tô và loại mô tô nào, kiểu dáng ra sao, bao nhiêu phân khối do hãng nào chế tạo, áo quần, găng tay và nón bảo hộ của người lái được may mặc ra sao. Về kỹ thuật lái thì từ lúc xe mở máy, chạy lấy trớn bao nhiêu vòng mới lái vọt lên vách đứng thẳng và khi lái vọt lên vách đứng thẳng của thành Bồ thì khi lên cũng như lúc trở xuống phía bên mặt hay bên trái. Khi các nghệ sĩ đang lái vòng quanh thành Bồ mà họ buông hai tay ra khỏi tay lái để biểu diễn những pha hấp dẫn táo bạo thì những động tác của họ ra sao. Vì sao khi họ buông tay “ga” không bị giảm tốc độ mà xe cũng còn giữ được nguyên tốc độ chạy rất đều đặn. Đây là một ẩn số của kỹ thuật chế tạo thay đổi riêng cái tay “ga” làm dễ dàng cho nghệ sĩ sử dụng

khi lái biểu diễn. Còn cái tay thắng bánh xe sau nữa. Xe mô tô của họ không dùng thắng tay bình thường của nhà chế tạo xe mà là thắng đạp chun. Thắng xe để giảm tốc độ phải đạp bằng chun thì tay mới rảnh để biểu diễn được. Như vậy họ phải thay đổi lại cái thắng tay thành thắng chun. Cậu Út khám phá ra được hai sự kiện kỹ thuật rất quan trọng này khi làm khán giả đứng trên sàn cao ngó xuống và ghi nhận tỉ mỉ trong đầu. Bởi vì đoàn Mô tô bay Thái Lan tuyệt đối không cho bất cứ người ngoài đoàn của họ tới gần những cái xe mô tô, họ không bao giờ ngờ rằng có một người Việt Nam thông minh, sáng trí và kiên nhẫn như cậu Út quan sát với mục đích nghiên cứu kỹ thuật cái tay “ga” và đạp thắng chun của họ. Thậm chí, để đề phòng con mắt tinh ranh nghi ngờ của các nhân viên phụ trách an ninh và soát vé của họ, các cậu hóa trang mặt mày, đeo râu đeo kiếng, giả dạng làm ông già bà cả, dắt theo một bầy con cháu mua vé vô coi đồng thời cũng để cho các

anh chị tôi quan sát học kỹ thuật lái xe của họ. Các công việc này đều tiến hành tuy gấp rút nhưng có bài bản lớp lang thứ tự vì không biết đoàn Mô tô bay Thái Lan sẽ bắt thần dời đi chỗ khác hồi nào hồng biết.

Ban ngày các cậu phân công mỗi người một trách nhiệm riêng tới quan sát ghi nhận từng bộ phận liên quan tới cái Bô. Tối về sau bữa cơm, quây quần ngồi trước các tấm bản họa đồ tự vẽ từng chi tiết các bộ phận từ chun nền lên tới nóc vách thành, bên trong cũng như bên ngoài Bô. Theo họa đồ và danh sách các vật liệu xây dựng cần mua, cần thì đặt làm tại lò rèn, tại tiệm hàng điện, gió đá, tại xưởng cửa, xưởng mộng... Xe mô tô hiệu Peugeot 125 phân khối thì về Sài Gòn đặt mua cây gốc của hãng xe. Tiền đầu tư chi phí thì do các cậu hùn lại, mợ Út phụ trách về kết toán chi xuất các cô dì phụ trách chợ búa nấu ăn ngày ba bữa. Nhưng chuyện khó khăn và gây go nhứt là biết phương pháp, kỹ thuật nào để huấn luyện cho lái mô tô “bay” lên vách

đứng thẳng của thành Bồ để biểu diễn. Công việc này cậu Út xin đảm trách.

Đoàn xe Mô tô bay Thái Lan mang cái Bồ khổng lồ đó tới tỉnh Cần Thơ bằng cách tháo hết ra thành từng miếng nhỏ rồi ráp lại khi tới chỗ. Trước khi ráp Bồ họ cẩn thận dấu nghề bằng cách đóng cọc sắt và dựng lều và bổ xung quanh không cho ai lai vãng dòm ngó gì hết. Nhút củ nhút động họ luôn luôn đề phòng và trách những con mắt tò mò hiếu kỳ của mọi người. Họ còn muốn cảnh sát giữ an ninh những thiết ra là dễ chặn không cho ai tới gần chỗ họ ráp cái Bồ lại. Rõ ràng là họ tuyệt đối giữ bí mật nghề nghiệp. Cái Bồ đó chỉ cách tiệm chụp hình Photo Cần Thơ của cậu Út khoảng 100 thước thôi, cũng chỉ được đứng xa xa mà ngó ngoài phạm vi cái phòng rào bao bọc bằng vài bố. Nhưng dầu sao cái Bồ và những sinh hoạt xung quanh nó với xe mô tô thì rõ ràng trước mắt có thể coi, quan sát và bắt chước làm theo được. Các cậu có làm trật vài

lần thì cũng có thể làm lại được, chỉ tốn thêm thời gian thôi. Còn chuyện kỹ thuật huấn luyện để tập cho người lái xe mô tô thì không cách thì tìm tòi được để bắt trước. Phương pháp, kỹ thuật họ huấn luyện ra sao, bắt đầu cách nào, phải cần những dụng cụ gì để giúp họ luyện tập cho người lái lên vách thẳng đứng thành Bô, rồi chạy vòng quanh biểu diễn mà không bị chống mặt rớt xuống là nên là điều cần phải học. Xiếc mô tô đúng là một trò chơi giá trị vô cùng hấp dẫn, táo bạo và đồng thời cũng là một phát minh khéo léo, đòi hỏi sự hiểu biết nguyên tắc vật lý cần nghiên cứu và huấn thời gian dài mới có thể gặt hái được kết quả tốt. Họ đã thành công và dĩ nhiên họ muốn tuyệt đối giữ bí mật nghề nghiệp. Vì vậy luyện thực hành. Nó đòi hỏi một họ mới tự tin rằng không ai khác có thể làm được và mới dám quảng cáo khoa trương rầm rộ như vậy. Cũng chính vì cái lỗi quảng cáo chạm tự ái “dân tộc” của anh em dòng họ Quách nên các cậu tôi mới cùng nhau

quyết tâm đầu tư công sức, tài chính và thời gian để nỗ lực qua nhiều khó khăn gian nan giữa năm 1950 để thành lập toàn mô tô bay đầu tiên của nước Việt Nam cuối năm 1953.

Để rồi suy nghĩ, suy nghĩ và suy nghĩ nát óc tới biếng ăn mất ngủ sụt mất nhiều kí lô để nhiều nghiên cứu tìm hiểu. Cậu Út mới khám phá ra được lý thuyết của kỹ thuật và phương pháp làm cách nào lái xe “bay” lên vách đứng thẳng của thành Bô mà không sợ bị rớt xuống đất, về sau, cậu tâm sự lại cho Mẹ nghe và tôi được Mẹ kể lại.

Cậu lấy một cái vỏ chai đã được cắt bỏ phần dít, trên cổ chai thì đập nút lại, chống ngược đầu xuống rồi bỏ nhẹ một viên bi cũng chẳng chai vô. Cậu cầm cái vỏ chai bên tay mặt, cho nhẹ một vòng theo chiều quay từ phía mặt qua trái thì viên bi lập tức lặn vòng lên vách chai và nó lặn vòng quanh vách chai mau hơn mà không có hiệu tượng động rơi xuống dít chai. Muốn chi viên bi lặn lên cao hơn thì xây chai

mạnh hơn một chút. Khi xây chậm lại thì viên bi lăn nhẹ trở xuống đít chai rồi nằm im một chỗ. Cậu xây chai thí nghiệm nhiều lần thì lần nào cũng giống y như vậy. Đó là cậu Út đã tình cờ chứng kiến hiện tượng vật lý của sức ly tâm, là sức mạnh thiên nhiên cho xe mô tô dính vô vách tường thẳng đứng khi chạy mau hơn một tốc độ tối thiểu. Vậy là cậu Út đã tìm ra được lý thuyết giải đáp của sự bí mật “hóc búa” làm nhức đầu trong mấy ngày qua là làm sao có thể lái xe mô tô vọt lên vách đứng thẳng của thành Bô mà không sợ bị rơi xuống đất.

Biết rằng từ lý thuyết tới thực hành sẽ còn phải trải qua một chặng đường thử thách đầy gian nan, và cần phải vừa làm vừa rút kinh nghiệm từ từ, nhưng cậu Út tin tưởng mình có thể làm được.

Hồi tháng 3 năm 1950, khi đoàn Mô tô tay Thái Lan rời tỉnh Cần Thơ, các cậu tôi mới bắt đầu thực hiện kết hoạch bắt đầu đóng một cái Bô để làm chỗ thí nghiệm những gì đã chuẩn

bị sẵn trên giấy tờ. Máy cẩu đóng cái Bô giống như cái chảo có độ dốc nghiêng nhẹ, chiều cao từ 0 thước lên dốc nghiêng 1 thước. Đường kính của cái lòng chảo cũng đúng 10 thước 25 nhưng vách thành Bô thì chỉ cao 3 thước 50 thôi để xe chạy không bị lọt ra ngoài chảo. Cái Bô này chỉ dùng để luyện tập lái xe đạp và sau đó là mô tô để người lái quen chạy vòng quanh liên tục để từ từ quen với cơn chóng mặt. Cậu Út đặt tên gọn và dễ nhớ là “Chun Bô.”

Ngày trước cậu Út có mua 1 mẫu đất cách tỉnh Cần Thơ cỡ 10 cây số. Cậu muốn người đào nhiều hồ tính nuôi cá rô Phi để bán, có làm một cái vườn trồng rau và bông và cất một cái nhà là vách ván xinh đẹp để thương. Lâu lâu bà con dòng họ và bạn bè về đây xum họp, ăn uống vui chơi giải trí. Con dư một miếng đất trống có mọc như rừng, bây giờ lại rất hữu ích là chỗ để cậu xây dựng cái Chun Bô. Vật liệu đóng cái Chun Bô bằng gỗ cậu đã làm tại xưởng mộc theo đúng kích thước của họa đồ đem về đây

ráp lại. Dĩ nhiên cậu là người đầu tiên cỡi xem đạp chạy thử trên cái lòng chảo Chưn Bô. Trước khi lái xe lên dốc nghiêng lòng chảo, cậu đạp xe trước ba vòng ở độ mặt bằng. Vòng thứ nhứt chạy chậm chậm, vòng thứ hai tăng dốc độ lên một chút. Có trớn rồi cậu tăng thêm tốc độ cho vòng thứ ba. Khi đã tới được tốc độ khoảng 25 cây số/giờ, cậu đạp xe mau lên dốc nghiêng lòng chảo 25 độ mới được ba vòng, Thành linh thấy mắt đổ hào quang trời đất quay mòng mòng, pháo bông chớp chống chói chang. Rồi liền té “Rầm” một cái vì chống mặt quá, không có cách nào chống đỡ được, hai tay cậu buông tay lái và té bật ngửa về phía sau, nằm nguyên con trên lòng chảo. Chiếc xe đạp còn ngon trớn chạy vài thước rồi ngã luôn.

Chuyện xảy ra bất ngờ quá làm mấy đứa cháu thấy nhưng không kịp phản ứng để giúp đỡ, hoảng hồn chạy tới đỡ ngồi dậy. Cậu không bị trầy trụa gì hết, chỉ hơi e ẩm mình mấy chút thôi. Cái té nằm nguyên con nên lòng chảo đã

rút cho cậu rút được một kinh nghiệm và hiểu tại sao bị chóng mặt mau như vậy mà không đủ sức chống cự lại được. Đó là vì thể lực của cậu quá yếu. Suốt những tháng qua, cậu đã để hết tâm trí và sức khỏe vô công việc thiết kế họa đồ và bắt tay xây dựng cái Churn nền nhiều công việc khác liên quan tới dự án mô tô bay. Cậu ăn uống nghỉ ngơi bất thường nên sức khỏe bị si giảm rất nhiều. Lẽ ra cậu phải nghỉ ngơi ăn uống bồi dưỡng cả tuần để lấy sức khỏe bình thường rồi mới ngồi lên yên xe đạp luyện đạp mở đường. Vì hăng hái quá cậu quên mất điều đó nên không đủ sức lực để “làm quen” với con chóng mặt. Hiểu ra được nguyên nhân vì sao mình bị té một cái như trời giáng, cậu khoái chỉ cười ha hả vì rút được kinh nghiệm quý giá đầu tiên của nghề lái mô tô bay. Đó là thể lực. Phải thiết sức khỏe mình trong cơ thể thì tinh thần mới sáng suốt bình tĩnh có thể làm quen với con chóng mặt. Đây mới là giai đoạn cầm tay lái mô tô thì bắt buộc cần có đầy đủ sức khỏe về

tin thần và cơ thể. Cậu vui vẻ giải thích cho các cháu nghe rằng mô tô bay cũng cần giống như một môn thể thao tranh đua nên cần phải có thể lực mạnh mẽ như lực sĩ.

Trong những tháng đầu, cậu và các anh chị tôi tập chạy vòng quanh lòng chảo trên chũn nên Bô từ xe đạp rồi chuyển qua mô tô để làm quen với con chóng mặt. Mọi người đã phải chịu nhiều trận té đao bầm dập hết thân thể nhưng cũng cắn răng chịu đau không chịu nản lòng. Cũng có nhiều trường hợp té lật vật gây ra những trận cười sặt sủa, cũng có lúc cười ra nước mắt vì người bị té đau tới tim gan phèo phổi, đau mà nhắm mắt hả lọng như không dám rên la, được đỡ đứng dậy muốn không nổi, vừa nhăn đi và nhắc kiểm chỗ ngồi vừa gượng cười nói: “Không sao, không sao, con không sao hết.” Ôi đau đớn và gian khổ! Gian khổ biết là đường nào! “Sinh nghề tuy chưa tử nghiệp” chúng tôi đã bị té cái nào đích đáng cái đó mang thương đích đầy mình.

Cậu Út luyện tập chúng với các anh chị tôi trong một thời gian thì nhận thấy sự tiến bộ khả quan. Chẳng những cơn chóng mặt ngày càng giảm mà thể lực khỏe mạnh cùng kinh nghiệm lái xe vòng quanh trên lòng chảo càng cao. Trong thời gian này, để bảo vệ bí mật nghề nghiệp, đồng thời để kiếm chỗ đóng cái Bồ rế hơn, các cậu lên xưởng mộc ở tỉnh Tây Ninh đặt làm cái Bồ theo đúng kích thước giống như **cái Bồ của Toàn Mô bay Thái Lan** nhưng vách thành chỉ cao 5 thước 50 thôi. Đóng rồi tháo ra từng miếng đem về Cần Thơ.

Quyết định làm Bồ thấp dưới 6 thước có nhiều lý do chánh đáng như sau:

Khi coi đoàn xiếc Thái Lan diễn, cậu Út có để ý là nghệ sĩ biểu diễn của họ rất ít khi dám lái xe lên khỏi độ cao 5 thước mà đường như khi nào họ cũng thường xuyên chỉ lái ở độ cao an toàn dưới làn ranh màu đỏ cao thước. Hơn nữa, loại gỗ dùng để đóng Bồ là loại gỗ quý như Sao dành riêng để đóng ghe bầu, hay thuyền, Gõ,

Giá Tì. Những loại gỗ này rất đắt tiền, chiều dài thêm mỗi tác là giá tăng lên gấp hai ba lần. Ngân khoản tài chánh dành cho kế hoạch làm mô tô bay rất khiêm nhường mà ngoài cái Bồ ra còn nhiều phụ tùng cần thiết khác như cầu thang lên xuống, xây cất sàn cho khán giả đứng coi, mua thêm năm cái mô tô và một cái xe vận tải 7 tấn nên tiết kiệm được chỗ nào hay chỗ này.

Cái Bồ mô tô bay gồm có 22 tấm ván và mỗi tấm ván 12 miếng dày 0.10 phân, mỗi miếng rộng 3 phân 50, ráp lại thành chiều ngang thành 1 thước 20 và chiều cao là 5 thước 50. Sức nặng của mỗi tấm khoảng trên dưới 100 kilô. Mỗi lần muốn di chuyển đi chỗ nào là phải tốn rất nhiều công sức tháo gỡ ra, khiêng từ tấm xếp lên xe vận tải, tới chỗ trình diễn mới ráp lại.

Nếu trình diễn ở các tỉnh thành có xa lộ giao thông thì tương đối là dễ dàng cho công việc vận chuyển nhưng nếu đi trình diễn tại những

vùng xa xôi hẻo lánh không có được bộ giao thông mà chỉ toàn là sông rạch phải dùng ghe xuống hai ghe tam bản thì rất nhiều khó khăn.

Một yếu tố thu hút khán giả tới coi mô tô bay mà hy vọng muốn được thưởng những giây phút hồi hộp, muốn coi những màn cụp lạnh nguy hiểm nữa. Họ tới coi để mua những giây phút trái tim bị kích thích tốt độ, rồi khi màn nguy hiểm đã qua khỏi thì vui sướng vỗ tay tán thưởng. Bồ mô tô bay, dầu chỉ cao 5 thước thôi cũng đủ tiêu chuẩn để khi mô tô bay trên vách tường đó được kêu là màn “đùa giỡn với tử thần rồi. Như vậy không cần háo thắng phải phô trương sự táo bạo không cần thiết như đóng cái Bồ cao lên tới 6 thước. Đó đún là “chọn giận và thí mạng với tử thần.” Nó cách các hơn là cậu Út thấy không cần chơi trò “đánh đu yêu tinh.” Tinh thần thượng vô và văn hóa từng tường nhân hậu vị tha truyền thống của ông cha ta không cho phép mạo hiểm không ích lợi gì mà còn làm hại tới mạng sống của người trong

cuộc. Quyết định hết sức khôn ngoan của cậu Út đem tới một hậu quả rất tốt là để bảo toàn tánh mạng cho nghệ sĩ trình diễn, toàn là con cháu trong dòng họ nội ngoại của mình. Tấm lòng nhân hậu của cậu Út không cho phép cậu bắt trước xiệc Thái Lan tới cùng đã đóng cái bồ cao 6 thước.

Mặc dầu 2 năm đã trôi qua, từ giữa năm 1950 tới giữa năm 1952, các cậu và các anh chị tôi, cộng thêm một y tá, một thợ sửa và duy trì xe mô tô, các dì cô phụ trách cơm ngày ba bữa, “quân số” của tiểu độ 12 người này quyết tâm khác phục mọi gian nan vất vả mà rốt cuộc chỉ có được một kết quả rất khiêm nhường là hoàn toàn không còn chống mặt và bị tê nữa. Còn lái xe mô tô vọt lên vách đứng thẳng của thành Bồ thì chỉ lên cao tới 2 thước thôi rồi phải lái trở xuống. Hai năm trời dài đằng đẳng đầy công luyện tâm này, hao tổn biết bao nhiêu là công sức, tiền bạc, thời gian mà chỉ được sự lo âu khắc khoải khoải ngại đêm tới mất ăn mất ngủ

vì cú bị kẹt hoải ở cái độ cao dưới 2 thước. Về sau tôi biết đó là lý do tại sao cậu Út không lên Sài Gòn gia đình tôi trong mấy năm. Cho tới khi nghe được tin nhà cháu Bạch Yến bị cháy, cậu mới lên thăm như tôi đã kể trên.

Lý do chánh chánh mà ai cũng biết rõ là do tâm lý sợ hãi cho tánh mạng mình không được bảo đảm an toàn. Hễ mỗi lần liều bấm gan, nín thở lái xe với tốc độ trên 30 cây số/giờ lên thêm vài tấc cao hơn thì tự nhiên cảm thấy “rợn rợn tóc gáy,” mình mấy nổi gay thần kinh căng thẳng, dợm dợm mất tinh thần là phải tạm tức lái trở xuống liền không dám chạm trể. Leo lên vách đứng thẳng của thành Bồ rồi mà té xuống thì không gãy tay cổ cũng gãy tay chân, chịu trận một mình, không có ai “mọc cánh tay” lên cứu đâu. Lái xe trong vòng quanh vách Bồ đứng thẳng với tốc độ 40 cây số/giờ mà muốn vọt lên cao 3 hay 4 thước thì rất mau. Chỉ cần nghiêng tay lái một chút thôi là xe vọt tới đó liền, nhưng khi đã lên tới độ cao như vậy mà chưa

có đủ kinh nghiệm để bình tĩnh lái tiếp, rủi gặp trục trặc bất ngờ thì làm sao đối phó kịp với tốc độ xe đang chạy vòng quanh trên dưới 40 cây số/giờ? Câu trả lời rất rõ ràng là “Vô Phương Cứu Chữa.” Kết quả là nát thay, vì khi khời xuống thì cái xe mô tô nặng cả 100 kílô mà máy đang chạy mau cũng rớt xuống theo đập lên mình. Bỏ mạng là cái chắc.

Nhưng nếu cứ lẩn quẩn hoài ở chỗ 2 thước thì biết chừng nào mới có thể khai trương trình diễn? Làm sao dám “mang chuông đi đánh xứ người?” Bao nhiêu thắc mắc buồn bực lo âu đều tập trung vô hai chữ tại sao. Tại sao và tại sao? Tại sao đoàn Mô tô bay Thái Lan có thể lái ba mô tô song hàng ba lên cao tới 1 thước rưỡi hay 2 thước một xe? Chẳng những vậy thôi mà nghệ sĩ lại còn buông hết hai tay khỏi tay lái để biểu diễn những hành động táo bạo, rùng rợn và hấp dẫn? Tại sao họ làm được như vậy mà mình cứ lẩn quẩn hoài dưới 2 thước rồi gập gáp lại xuống, nói chi tới chuyện biểu diễn

buông hết hai tay ra khỏi lái là chuyện còn xa vời?

Khám phá ra được rằng sức ly tâm là quy luật vật lý vững chắc bảo đảm cho xe mô tô chạy trên vách đứng thẳng của Bô không sợ bị rớt xuống, nhưng lý thuyết đó chưa đủ sức để dẹp hết sự sợ hãi vốn có tự nhiên là tham sống sợ chết của con người. Chính cậu Út, người đã tìm ra được lý thuyết đó và đã là người Việt Nam đầu tiên lái thử xe leo lên vách đứng thẳng, cậu cũng bị té vài lần vì thiếu kinh nghiệm nên bây giờ biết dè dặt giới hạn cho mô tô bay ở dưới 2 thước thôi. Sau hai năm dài luyện tập, cậu cũng ráng kiên nhẫn chờ đợi. Danh dự của một người được sinh ra đời là đàn ông nhập với tự ái dân tộc cao trong dòng máu họ Quách không cho phép cậu chấp nhận thất bại trước bất kỳ thử thách nào. Điều làm cho cậu lo âu nhứt là các anh chị tôi sẽ nản lòng bỏ cuộc để đi theo cách sinh nhai khác. Lẽ dễ hiểu là các anh chị tôi đều sẽ nản lòng bỏ cuộc đi theo cách sinh

nhai khác. Lẽ dễ hiểu là các anh chị tôi đều đã trưởng thành nên họ cần tìm kiếm công việc làm ăn để nuôi thân và giúp đỡ cha mẹ xây dựng tương lai dài lâu cho chính mình. Tình cảm như vậy rồi, chẳng lẽ đành chịu bó tay?

“Cùng tắc biến biến tắc thông!” Nói cách khác là “Ngô biến tùng quyền!”

Có một bữa mọi người được nghỉ sớm sau khi đã luyện tập. Tất cả lên xe về nhà. Khi xe vừa đậu trước cửa, sau khi một người xuống hết thì cậu nhờ anh Đình Phương vô nhà mở ngăn tủ đựng phụ tùng lấy cho cậu dùm bánh trước của xe mô tô. Cậu dặn mọi người cứ việc ăn cơm trước, cậu cần phải đi có công chuyện tới tối mới về. Chưa ai kịp hỏi thì cậu đã lái xe biến mất trong sự ngạc nhiên của hết gia đình. Bình thường cậu không khi nào có thái độ gấp gáp như vậy. Thì ra trong khi lái xe đưa gia đình về nhà, cậu chợt nảy ra một sáng kiến mới cậu hy vọng có thể giải quyết được sự bế tắc đã đeo đẳng lâu nay làm cho cậu ăn ngủ không yên.

Sáng kiến đó cần để chế tạo ra một dụng cụ mới có thể bảo đảm an toàn tánh mạng cho các anh chị tôi để họ yên tâm và bình tĩnh lái xe lên cao hơn 2 thước. Để làm chuyện này, cậu lái xe tới 6 thước, hai cái khoen móc sắt và 20 khoanh dây kẽm cỡ lớn. Rồi cậu tới tiệm mua dây nịt bằng da bằng lớn 5 phân, muốn họ gắn và may thêm phía sau lưng sợi dây nịt cái khoen móc sắt mà cậu vừa mua ở tiệm đồ sắt. Cậu dặn thợ làm cho thiệt chắc vì sợi dây nịt này phải chịu được một sức kéo hơn 100 kílô. Kế đó cậu tới tiệm hàn điện, cầm cái đèn bánh trước của xe mô tô vô, cậu lấy giấy viết vẽ họa đồ một dụng cụ cho ông thợ hàn coi và nhờ ông làm đúng theo bản vẽ. Ông hàn điện làm trong vòng một tiếng là rồi. Sau chót cậu lái xe tới trại chuyên bán các loại tre gùi để cất nhà. Ở đây, cậu đặt mua 6 cây tre đặc biệt lớn và dài từ 6 tới 8 thước, hẹn họ chở tới địa điểm cái Bò 10 giờ sáng ngày mai. Tối khuya bữa đó cậu mới về nhà sau khi cậu thi hành xong dự án cùng với

ông thợ hàn điện chế tạo một dụng cụ mà cậu đặt tên là “con quay.”

Sáng bữa sau, trong lúc ăn lót lòng, cậu nói bữa nay chỉ cần hai anh Đình Phương và Đình Phong lái xe mô tô tới cái Bò trước chờ cậu, còn những người khác thì ghỉ ở nhà. Đúng như định 10 giờ sáng xe chở 6 cây tre tới địa điểm cái Bò. Cậu nhờ họ tiếp tay với hai anh Đình Phương và Đình Phong gác 6 cây tre lên miệng thành Bò gác trước lên miệng Bò làm đường kính miệng Bò nhỏ bớt. Hai cây tre 6 thước gác lên hai cây tre 8 thước làm đường kính của Bò thành một gác vô chính giữa hai cây tre 6 thước. Hết thấy 6 cây tre này đều được cột chặt vô giữa hai cây tre 5 thước gác lên sau chót, tức là “con quay” có hàn thêm một cái móc sắt để móc sợi như sau: Hai cây tre dài 8 thước dây nịt phía sau người lái xe. Con quay làm bằng cái đùm bánh trước xe mô tô có hai cái bạc đạn ở hai đầu. Khi người lái đeo sợi dây cáp móc vô dây nịt người lái là để phòng trường hợp có tai nạn bất ngờ

nếu bị rớt xuống đất thì chỉ có xe rớt xuống thôi, còn người lái thì được sợi dây cáp níu lại treo lơ lửng trong không gian.

Nhưng thiết ra tác dụng chính của sợi dây cáp an toàn này là chỉ để “hỗ trợ về mặt tâm lý” giúp cho người luyện tập được yên tâm lái xe lên cao trên 2 thước mà không còn lo sợ bị rớt xuống đất. Như vậy ai cũng tạm yên tâm luyện tập cho tới khi thiết quen thuộc cho tới ngày biểu diễn chánh thức trước khán giả thì không cần sợi dây an toàn này nữa.

Như thường lệ, cậu Út luôn luôn là người xung phong nhớ anh Đình móc sợi dây an toàn mời chế vô cái móc sắt phía sau đây nịt và lái vọt lên khỏi mức cao 2 thước, rồi lên 3 thước. Cậu chạy vài vòng rồi lái lên luông 4 thước. Chạy thêm vài vòng không cảm thấy có sự nguy hiểm nào hết. Cảm giác sợ hãi bị rớt xuống đất không còn nữa và nó đã nhường chỗ cho sự yên tâm thoải mái, cậu lái xe trở xuống đất an toàn. Kế đó cậu khuyến khích hai anh Đình Phương

và Đình Phong đeo an toàn lái thử cao hơn 2 thước như cậu vừa làm. Cả ba cậu cháu thành công sau hai tiếng lái thử dùng phát minh mới của cậu Út.

Bây giờ mọi người mới tin chắc rằng sức hút tự nhiên của luật ly tâm không cho phép bất cứ động vật gì đang quay và chạy trên vách tường thẳng đứng tách rời ra được. Càng chạy mau thì xe và người càng bị hút chặt hơn vô cách Bô. Trù phi có trời hợp bất ngờ như bị nổ bánh, đứt dây sên, xe không chạy được đứng vận tốc mới rơi xuống an toàn. Nhưng những điều rủi ro gây ra tay nạn bấy ngờ này dường như không bao giờ có thể xảy ra vì trước khi mang ra biểu diễn, xe nào cũng được người thợ rành nghề kiểm soát rất kỹ lưỡng.

Không ai có thể ngờ rằng niềm vui sướng về sự thành công bất ngờ này đã mở ra con đường rộng mênh mông cho đoàn mô tô bay của dòng họ Quách sau hai năm bị bế tắc. Chỉ nhờ có một sáng kiến rất đơn giản chợt nảy ra trong

vòng vài phút khi trên đường lái xe về nhà mà cậu Út đã nghĩ ra. Những dụng cụ hết sức đơn giản như 6 cây tre già, một vài vòng kẽm, một cái đùm xe mô tô, một sợi dây cáp và một cái dây nịt bằng da, nhập lại làm thành một dụng cụ an toàn giải quyết được tâm lý sợ hãi để đi tới thành công tuyệt vời. Đó là một bài học quý giá về óc sáng kiến mà cậu Út đã để lại cho đám con cháu hậu sinh của đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 nhi đồng chúng tôi. Còn tôi, tôi được một bài học quý báu nó ở với tôi rất lâu sau khi không còn làm nghề lái mô tô bay nữa.

Từ ngày đó, tôi biết trong hành trang tinh thần của tôi có thêm được óc sáng kiến và kỹ thuật để giúp tôi hái được thành công trên con đường sự nghiệp ca sĩ nơi sứ người.

Sau chót cậu Út đem ra cho mọi người coi một chi tiết rất là quang trọng. Đó là lá cờ danh hiệu của đoàn. Hai tay cậu dang rộng lá cờ ra và hét thấy mọi người đều vui la lớn lên khi đọc hàng chữ in đậm nét màu xanh lá cây trên nền

trắng: “**ĐOÀN MÔ TÔ BAY VIỆT NAM 1.**” Lá cơ danh điệu này sẽ được treo ngạo nghễ trên đỉnh nóc cái Bồ. Dòng chữ này sẽ được vẽ trên bảng hiệu treo trước cửa chào khán giả vô ra của đoàn.

Đoàn Mô tô bay Việt Nam 1 tư bừng làm lễ khai trương trình diễn lần đầu tiên cũng ngay tại địa điểm cái sân cỏ trước rạp cinesma Tây Đô tỉnh Cần Thơ ngày đầu năm Tết năm 1953. Đây là chỗ mà ba năm trước đoàn Mô tô bay Thái Lan đã đóng cọc tung hoành dọc ngang và quảng cáo rùm beng. Các cậu tôi đã trả lời bằng đoàn xiếc riêng của mình. Cậu Út đã giữ được lời hứa với Mẹ.

Đoàn Mô tô bay Việt Nam 1 được sự hoan nghênh cổ vũ rất nồng nhiệt và thân ái của bà con tỉnh nhà. Vì thành công này mang tới niềm hãnh diện chúng cho người Việt đã chế tạo thành công mông xiếc đầy hấp dẫn và táo bạo này. Trước ngày khai trương, cậu Út gửi giấy mời hết thầy nhân viên công chức chánh quyền

sở tại, thân nhân, bạn hữu bà con trong trong dòng họ nội, ngoại tới coi. Còn bán vé cho khán giả thì chỉ bằng phân nửa giá tiền so với đoàn xiếc Mô tô bay Thái Lan. Cậu Út nói giá quá rẻ như vậy thì mình cũng đã có lời rồi, để cho bà con ai cũng có thể mua vé vô coi người mình trình diễn.

Trước và trong thời gian khai trường, xe quảng cáo phát thanh của toàn cùng khắp các con đường lớn nhỏ trong tỉnh và các quận huyện lân cận. Vừa phát thanh và phát tờ chương trình mời bà con ủng hộ với lời lẽ khiêm tốn mộc mạc chân tình: “Ta sẽ ta tắm ao ta, dù trong dù đục ao nhà vẫn hơn.” Nhưng cái ao này thì nước rất trong sạch và cũng là niềm tự hào chung cho người Việt Nam.

Những tháng đầu trình diễn là thời gian vừa thực hành vừa trau dồi thêm kinh nghiệm. Tuy chưa được hấp dẫn ngoạn mục bằng đoàn mô tô bay tại Thái Lan. Lý do là những màn của họ trình diễn cậu đã coi nhiều lần nào hay, chỗ

nào dễ. Cậu nghiên thấy chỗ cứu và sáng chết bổ sung thêm cho hoàn hảo hơn.

**Khán giả đứng trên miệng Bó coi nghệ sĩ mô tô
bay trên vách Bó**

ĐOÀN MÔ TÔ BAY VIỆT NAM 2 NHI ĐỒNG

Khi Hồi Ký Tôi Đi và Sống tập 1 này ra mắt độc giả hồi đầu năm 2007, tôi đúng 65 tuổi. Tôi sống với cha mẹ ở Việt Nam (Phnom Penh,) Cao Miên thời ấu thơ, từ năm 1942 tới 1950 tới năm 1960, tôi sống ở Cần Thơ và Sài Gòn, diễn quanh Tây Nam và Trung Việt đúng 10 năm. Tới năm 1961, tôi đi Pháp rồi tới cuối năm 1963 trở về quê hương và sống ở đây nguyên năm 1964. Năm 1965 tôi được mời qua New York City bên Mỹ diễn trong buổi truyền hình của một đài truyền hình quang trọng và đông người coi nhứt là Ed Sullivan show của CBS Network. Chương trình này có trên 35 triệu người đón mỗi tuần. Sau đó, tôi tiếp tục diễn quanh Bắc Mỹ (Hoa Kỳ và

Canada,) Mexico, Nam Mỹ, Trung Mỹ, và Á Châu tới năm 1977.

Tôi lập gia đình với anh Trần Quang Hải năm 1978 và sống luôn ở Pháp cho tới ngày nay. Tính đúng ra, tôi chỉ sống ở Việt Nam vồn vẹn có 11 năm. Còn 54 năm kia tôi hoàn toàn sống ở ba nước cao Miên, Mỹ và Pháp. Nhờ nghề ca sĩ, tôi đã được đi vòng quanh thế giới sáu lần nên được chiêm ngưỡng biết bao nhiêu là phong cảnh thiên nhiên vô cùng đẹp đẽ và hùng vĩ của đất nước người. Những phong cảnh đó đã đẹp on người còn có óc thẩm mỹ quý trọng thiên nhiên làm cho đẹp cho đất nước và dân tộc mình cũng hãnh diện chung với thời giới và cũng để mời chào thu hút khách du lịch. Nhờ phương tiện giao thông tối tân cho đường bộ, đường biển và đường hàng không, con người có thể đi tới bất cứ phương trời góc biển nào trên trái đất này một cách dễ dàng.

Nhưng không nơi nào đẹp bằng quê hương mình. Khi tôi ở các nước ngoài đó, tuy phong

cảnh của thiên nhiên hay do con người tạo ra có hùng vĩ, xinh đẹp, huy hoàng và tráng lệ tới đâu thì cũng là của nước người ta. Nó chỉ giúp tôi mở rộng thêm kiến thức hiểu biết mà thôi. Nếu nhờ nghề ca sĩ mà tôi được đi hát vòng quanh thế giới thì khi lái mô tô bay, tôi được đi nhiều chỗ ở miền Nam Việt Nam, từ Cà Mau tới Bến Hải nên tôi đã thấy quê hương mình đẹp nhất. Phong cảnh đẹp đó là đẹp từ con người tới cách sống, cách suy nghĩ. Từ cách ăn nói tới cách tư xử với nhau đều chịu ảnh hưởng đậm sâu bởi phong cảnh thiên nhiên xinh đẹp, hùng vĩ, mộc mạc nên thơ trên giải giang sơn gấm vóc mà chúng ta được thừa kế từ ông cha.

Tính từ ngày đầu tiên tôi chính thức lái chiếc mô tô bay lên vách tường thẳng đứng của Bô mà chạy vòng quanh để biểu diễn cho khán giả coi những pha ngoạn mục hấp dẫn táo bạo của một con bé Bạch Yến mới mười ba tuổi cho tới ngày 27 tháng 9 năm 2006, khi tôi đang viết lại hồi ký này thì 51 năm đã trôi qua. Mười ba

tuổi lẽ ra phải là cái tuổi của “nhứt quỷ , nhì ma, thứ ba học trò.” Nhưng vì hoàn cảnh cha mẹ không thuận, Mẹ rất nhiều thiếu thốn nên tôi không được cái may mắn cấp sách tới trường làm học trò ham trơi rắn mắt để được đứng sau quỷ và ma. Năm mười một tuổi sau khi đoạt Giải Nhứt Huy Chương Vàng Thi Ca Nhi đồng do Đài Phát Thanh Pháp Á trao tặng, tôi được đài này mời hát mỗi tuần trong buổi phát thanh Nhi Đồng hàng tuần đồng thời tôi cũng được mời hợp tác với Ban Sầm Giang do ông Tần Văn Trạch phụ trách cũng tại Đài Pháp Á. Lâu lâu tôi xuất hiện trong phần phụ diễn ca nhạc trong các rạp chiếu bóng Việt Lòng, Nam Việt kiếm thêm chút tiền thù lao cho mình. Rồi thì đài pháp thanh Pháp Á cũng không còn, tôi bị đói, xém chút nữa phải ra đường làm con bé hát rong xin tiền thì được cậu Út mang về Cần Thơ dạy cho nghề mô tô bay.

Bài học đầu tiên của nghề lái mô tô bay là phải kiên nhẫn và kỷ luật. Bài học thứ hai là tập

luyện gan dạ can đảm để khuất phục sợ hãi. Phải học hai bài học này cho thuộc lòng rồi mới bắt đầu học qua bài thứ ba bài học khó khăn tới đổ mồ hôi và đổ máu nữa. Đó là bài dạy cho chống cự lại cơn chóng mặt. Bởi vì điều quang trọng đứng hàng đầu của nghề lái mô tô bay là không được chóng mặt, tương tự như khi học lái phi thuyền, phi hành gia phải tập luyện chống lại cơn chóng mặt.

Những bài học trên cần phải thuộc lòng và tôi phải trả giá rất mắc suốt mười lăm tháng trời ròng rã, mỗi ngày sáu tiếng tập dợt làm cho mang thương tích trầy trụa bầm dập đầy mình. Nhiều khi tưởng chừng phải bỏ cuộc. Xin đọc giả hãy tưởng tượng một em bé chưa đầy mười ba tuổi, chiều cao chỉ một thước hai, thân hình mảnh dẻ ốm yếu bắt đầu học lái mô tô bay bằng học bài mở đường bằng chiếc xe đạp, đạp vòng quanh cái sàn nền bồ được ghép lại bằng cây và gỗ ván hình lòng chảo 120 ngày liên tiếp. Đạp vòng quanh trên mặt đất bằng thẳng

đã là khó khăn lắm rồi, mà tôi phải đạp vòng quanh trên cái sàn nền bồ có một dốc nghiêng nên rất chống mặt. Đạp xe chạy vòng quanh từ dưới lên cao rồi từ trên cao chạy xuống như vậy trong vài vòng mới được nghỉ 20 phút, trong khi các anh chị em khác tập lái để quen chống mặt rồi tôi chờ lại đạp tiếp.

Những ngày đầu đạp xe lên cái dốc nghiêng lòng chảo mới thật là cam go khó khăn. Đạp được hai vòng nếu thấy cơn chống mặt kéo tới thì la lớn lên để cho cậu Út và các chị em nhảy tới, người thì chụp lấy cái xe kẻ thì ôm đỡ người đứng xuống cho qua cơn chống mặt. Nếu bối rối mất bình tĩnh quên không kịp la lớn cầu cứu hay chị em chậm chân nhảy tới giúp đỡ là tôi bị té nguyên con chào lăn trên nền sàn. Mình mấy bầm dập, tay chân trầy trụa rướm máu, đêm về nghe rem hết mình. Từ các anh chị tôi trong đoàn mô tô bay Việt Nam 1 cho tới tốp nhi đồng chúng tôi, đều phải trải qua giai đoạn tập luyện cam go vất vả này. Hên là chúng tôi bị té ít hơn

nhờ cậu Út có kinh nghiệm lúc thành lập Đoàn mô tô bay Việt Nam 1. Kiểm được đồng tiền thì chúng tôi phải trả giá như vậy là lẽ đương nhiên. Nếu không học được sự kiên nhẫn và can đảm dám đưa gan với những cái té như trời giáng thì tôi phải bỏ cuộc sớm.

Có một lần tôi bị té tưởng phải chấm dứt nghề này. Cậu Út luôn căn dặn là chỉ cho chúng tôi tập luyện mỗi ngày sáu tiếng thôi. Chủ nhật thì phải nghỉ hoàn toàn. Cậu lấy xe hơi chở chúng tôi đi chơi thăm viếng phong cảnh, ăn uống giải trí ngoài trời. Tuần lễ đó, cậu cần lên Sài Gòn để đặt mua 4 cái mô tô hiệu Peugeot loại bánh nhỏ nhứt của hãng buông người Pháp tại bờ sông Sài Gòn để cho chúng tôi lái, và họ vài công việc khác. Cậu cũng là sẽ ghé rước mẹ về Cần Thơ thăm chúng tôi. Suốt tuần lễ cậu vắng mặt, chúng tôi cãi lời ham tập lái xe mỗi ngày tới mười tiếng đồng hồ không cần biết giờ giấc gì hết. Bữa đó, tưởng rằng mình đã lái quên trên dốc nghiêng 20 độ. Hào thắng, tôi mạo hiểm

thủ đạp xe lên cao 30 rồi 40 độ, tức là cao hơn mặt đất 1 thước. Vì muốn tự mình thử mạo hiểm, tôi không báo trước cho chị em biết. Tôi đạp mạnh, tăng tốc độ xe lấy trón vòng một, tới vòng hai tôi lái vọt lên 40 rồi 45 độ cao. Khi xe đã lên tới độ cao này, người lái phải liên tục giữ tốc độ thật mau thì người và xe mới ở vị trí gần thẳng đứng. Nếu dốc độ chậm lại mà không kịp lái xe xuống thấp hơn thì người và xe sẽ bị nghiêng xuôi theo chiều dốc bên trái là té liền, không có cách chi chống cự được. Trong năm ngày trước, tôi tham lam tập lái mười tiếng đồng hồ mỗi ngày. Các bắp thịt của toàn thân phải cần được nghỉ ngơi nhưng tôi không để ý tới. Vì vậy khi tôi ráng sức đạp thêm một vòng nữa trên độ dốc cao 45 độ. Sức chịu đựng của cơ thể không kham nổi, bắp chân và đùi nhẽo ra không còn sức, tim đập mạnh, máu dồn hết lên mặt nóng ran, sức kháng cự cơ chổng mặt yếu khi không còn hiệu lực gì nữa. Tôi bị nghẹt thở, chổng mặt, đầu choáng vàng, trời đất quay

mòng mòng, muốn mở miệng kêu cầu cứu cũng không được. Vậy là “rầm” một cái, người và xe mất thăng bằng rớt xuống sàn lòng chảo, lăn quay thêm mấy vòng kéo theo chiếc xe cho tới khi hết trớn mới ngưng lại. Tôi bất tỉnh luôn.

Tối trưa bữa sau tôi mới tỉnh dậy vì có một bàn tay ấm áp quen thuộc để nghe lên trán, tôi biết bàn tay đó là của ai rồi. Mở mắt ra thấy Mẹ lo lắng ngó tôi, tôi liền nhõng nhẽo một hồi. Vì lâu lắm rồi tôi mới được làm vậy với Mẹ. Nhờ vậy tôi cảm thấy quên bớt cơn đau nhức toàn thân. Tính ra ba chị em tôi theo cậu Út về Cần Thơ đã được hơn ba tháng. Bữa đó Mẹ xấp xếp hết công chuyện nhà ở Sài Gòn rồi mới theo cậu về thăm chúng tôi. Ngó con gái cưng của Mẹ thương tích bằng bó tay đầy mình, Mẹ tránh không nhắc lại sợ tôi khóc ré nhõng nhẽo hơn. Từ từ Mẹ kể lại rằng lúc tôi bị té bất tỉnh, hên nhờ cậu Út hết công việc sớm ở Sài Gòn, cậu ghé rước mẹ về thăm các con luôn. Cậu chạy xe ghé qua nơi các con đang tập lái xe đúng lúc

tôi vừa bị té nằm bất tỉnh. Vậy là tôi được chở liền về phòng cứu cấp của bác sĩ tư chữa trị.

Mẹ nói cậu Út nhận hoàn toàn trách nhiệm cho mình. Cậu rất ân hận đã để cho tôi bị té đau quá. Bây giờ nếu Mẹ không muốn cho con theo nghề lái mô tô bay nữa thì tùy Mẹ định đoạt. Chẳng lẽ vì hoàn cảnh đói quá mà Mẹ đành để cho các con liều mạng như vậy sao? Cậu Út cũng hứa là sẽ giúp chút tiền để Mẹ làm vốn kiếm cách luôn bán trên Sài Gòn nuôi chúng tôi qua ngày. Mẹ nói chờ thêm vài ngày cho tôi bình phục hoàn toàn rồi sẽ quyết định coi các con ở lại đây hay là trở về Sài Gòn.

Tôi bị đau nhiều ở phía bên trái vì khi té xuống là nghiêng về phía đó. Cánh tay và chân trái bị thương nặng, còn xương cốt thì không sao hết. Tối bữa đó Mẹ nằm ngủ gần bên tay mặt của tôi, lâu lâu nghe tiếng Mẹ thở dài giống như cái đêm tôi xin Mẹ cho tôi ra đường hát rong... Tôi đau nhức không ngủ được, còn Mẹ không ngủ được vì lo lắng phải giải quyết ra sao cho bốn

miệng ăn nếu chúng tôi quay trở về Sài Gòn. Cậu Út có cho mượn tiền làm vốn thì cũng chỉ giúp Mẹ buôn bán lật vật kiểu tập hóa hàng xén thôi. Chắc chắn là Mẹ sẽ không chịu đâu. Mẹ nói là sau khi chúng tôi theo cậu Út về Cần Thơ thì có ông bà chủ quán cơm bình dân gần nhà không cảm hoàn cảnh nên cho Mẹ làm phụ bếp. Như vậy Mẹ cũng tạm sống được qua ngày.

Giữa đêm khuya, nằm nghe văng vẳng từ cái radio nhà ai vọng tới một bản nhạc quen thuộc của những giọng hát rất rõ. Hơn ba tháng về Cần Thơ không hiểu sao tôi lại “giận hờn” hổng muốn nghe âm nhạc nữa và cũng muốn quên Sài Gòn luôn. Tôi tìm quên tất cả bằng cách ở suốt ngày với cái nền bồ để tập luyện lái xe đạp. Hổng hiểu sao đêm nay tôi lại chăm chú nghe bản nhạc đó. Chạnh lòng tôi nhớ Sài Gòn, nhớ thiết tha ban nhạc, sân khấu ánh đèn và khán giả. Sau khi nhà em bé Bạch Yến bị cháy rụi, khán thính giả đã không còn nghe tiếng hát của

em trên đài phát thanh và văng bóng trên sân khấu. Thì ra tuốt dưới đây lòng tôi vẫn lòng lưu luyến với ca hát nhiều lắm. Giống như một đứa nhỏ bị dứt sữa mẹ, nó phải khóc và nhớ cái vú tí. Nhưng chợt nghĩ tới cái bản mặt lường gạt con nít của mặt ông bầu show, nhớ tới cái lắc đầu lạnh lùng từ chối từ chối của bà trưởng ban nhi đồng đài phát thanh Sài Gòn chê cái giọng khào khào vẹt xiêm không cho tôi hát. Có lẽ đó là cảm giác đánh dấu cho sự trưởng thành của một thiếu nữ vừa bước vô tuổi 13. Thì ra tôi đã bắt đầu biết tự ái: “Được rồi, không cho tôi hát thì tôi chọn nghề lái xem mô tô bay. Tôi sẽ cố gắng luyện tập trở thành một em bé đầu tiên ở Việt Nam dám lái mô tô bay.” Cậu Út đã hứa sẽ luyện tập cho tôi lái mô tô bay như chị Ngọc Linh nên hình ảnh mới này trám liền hình ảnh em bé Bạch Yến đứng trước micro. Miền tự ái vừa trôi dạt trong lòng thành linh lớn lên rất mau và trở thành động cơ mạnh mẽ thúc đẩy tôi phải lựa nghề lái mô tô bay: “Muốn có 100 em

bé nhi đồng ca hát thì có liền, nhưng muốn có một em nhi đồng 13 tuổi như tôi lái mô tô bay thì tìm khắp thế giới cũng không có, kể luôn Thái Lan là nước đã xuất phát ra nghề lái mô tô bay.”

Niềm tự ái lớn đó đã giúp tôi hiểu được này, vậy tôi phải quyết định giúp Mẹ. Nếu Mẹ có đủ khả năng lo cho chúng tôi cơm ngày hai bữa khi trở về Sài Gòn thì mẹ đã không thao thức như vậy. Tôi kêu Mẹ và nói cho Mẹ biết rằng tôi sẽ ở lại với cậu Út: “Mẹ à, con bị té. Mẹ âu yếm hum tôi và lát sau không còn nghe tiếng thở dài nữa. Hai Mẹ con chìm vào giấc ngủ.

Tôi bình phục khỏe mạnh trở lại. Bài học nhận môn nhưng rất căn bản của nghề lái mô tô bay là tập lái xe đạp chạy vòng quanh nền Bô để trước hết là “làm quen” với cơn chóng mặt, sau khi đã quen rồi thì mới “trị” được nó. Ai cũng phải trải qua giai đoạn cần thiết này và không một ai tránh khỏi bị té. Té càng đau càng thấm thía giá trị của bài học và càng học

thêm được kinh nghiệm trị cơn chóng mặt, sau khi đã quen rồi thì mới “trị được nó. Ai cũng phải trải qua giai đoạn cần thiết này và không một ai tránh khỏi bị té. Té càng đau càng thấm thía giá trị của bài học và càng học thêm được kinh nghiệm trị cơn chóng mặt hiệu quả hơn. Cũng giống như tập bơi lội thôi. Càng phải uống vô bụng cái thứ nước mà mình không muốn uống, thậm chí xém chết đuối và ba lần mới mau hết lội. Bắt đầu tập đi xe đạp trên đường trường bình thường thôi cũng phải “ném muối” té vài lần trầy trụa cả đầu gối, khuỷu tay cho tới khi học được sự bình tĩnh mới biết đạp xe ngon lành. Phần thường của khi biết lội giỏi, biết đạp xe hay thì thiệt là vui sướng thoải mái làm sao. Nhưng học lái “xe đạp bay” rồi mô tô bay thì cấp độ gian nan vất vả và mạo hiểm mới mức “chết người” hơn nhiều. Vì nó là một nghề biểu diễn chuyên môn để trước hết là thì thói tài năng can đảm, gan dạ, khéo léo của mình trước khán giả sau là kiếm ra tiền, thành ra phải ráng

rồng mình chịu đau.

Trong sau thành viên “nghệ sĩ nhi đồng tập lái xe đạp bay” thì chị Xuân Trường tôi là ưa bị té nhiều nhứt mà mỗi lần té là té rất đau. Vết thương trầy trụa với rướm máu được xúc thuốc băng bó một hai bữa sau vết thương vừa lành da thì lại bị té đụng mạnh đúng ray vô chỗ vết thương cũ. Đau thấy ông bà ông vải nhịn không được phải la hét thiệt lớn lên cho hả bớt cơn đau. Càng nhát thì càng bị té lật vật, càng bị té lật vật thì lại càng nhát hơn, vì cái vòng lần quần đó mà học hoài hồng thuộc bài, hồng thuộc bài thì không trị được cơn chóng mặt, không trị được cơn chóng mặt thì cứ phải học tiếp. Dầu sau chúng tôi cũng chỉ là bọn trẻ mà, chớ đâu phải là người lớn như các anh chị tôi trong đoàn Mô tô bay Việt Nam 1. Bình tĩnh dạn dĩ hơn thì bớt bị té nhưng nếu bị té thì té cái nào ứng đang cái nào xúng đang cái đó, đau điếng như cảm thấy trời đất tối thui lại, chịu đời hồng thấu cũng phải gào thét lên cho bớt đau.

Chúng tôi bàn giỡn chơi với nhau nên bán vé cho khán giả vô coi chúng tẻ không thôi cũng kiếm được bộn tiền ăn vặt. Khán giả sẽ tự do cười bể bụng vì những mẩu hài hước “quá dị” chưa từng có bao giờ trên sân khấu bình thường. Hông phải tự tui khen tui, trong sáu thành viên nghệ sĩ nhi đồng, có mình tôi và hai em trai là Thái Hoa và Hùng Quân, con trai lớn của cậu Út là rất dạn dĩ. Chúng tôi đã bị tẻ vài lần tưởng phải bỏ cuộc nên học mau thuộc cái và trệ dứt cơn chóng mặt vì vậy về sau chúng tôi phụ trách những màn biểu diễn mô tô bay ngay hiểm nhứt nhưng rất ngoạn mục.

Nhận thấy tôi khỏe mạnh. Mẹ trở lên Sài Gòn. Mẹ không nhận tiền của cậu Út nhưng đưa ra điều kiện là cậu nên mời thầy giáo tới dạy chúng tôi dạy học theo vấn của chúng tôi vì Mẹ rất quan tâm điều này: Đây cũng là ước mong của Mẹ từ lâu nhưng vì hoàn cảnh gia đình túng thiếu Mẹ chưa thực hiện được. Nay Mẹ muốn nhờ cậu Út giúp thực hiện điều đó. Cậu Út vui

về đồng ý và con hứa với Mẹ nếu sau này con có đi lưu diễn ở đâu cũng mang theo thầy giáo. Tuần sau, cậu mới được thầy giáo và chúng tôi học trong những ngày chẵn là thứ hai, tư và sáu, từ 4 tới 6 giờ chiều tập lái xe cũng bớt lại còn 4 tiếng mà thôi. Nực cười thay, trong các môn học tôi trội nhất trong môn luận văn. Thầy giáo biết tôi là “cựu ca sĩ” nên không lạ khi thấy tôi có năng khiếu về văn chương. Thầy cũng lấy làm vui thích nên chú tâm dạy tôi môn học này và cũng bởi vì mấy môn học khác tôi không lấy gì ưa thích nên có phần lơ là. Cảm ơn thầy giáo, nhờ thầy cho tôi có căn bản về văn dạy chương ty mới chỉ là “sơ khởi” mà ngày nay tôi mạnh dạng viết hồi ký này.

“Xảy cha còn chút, xảy mẹ vú dì” là tục ngữ Việt Nam nhiều người biết tới. Bên họ ngoại của người miền Nam thì “xảy cha còn cậu.” Cậu Út tôi, ngoài tình thương chúng tôi như cha thương con, cậu còn là người thầy dạy chúng tôi tập luyện xe đạp tới mô tô bay và cậu cũng là cha

của ca sĩ Uyên Phương. Cậu thành nghề chụp hình Photo Cần Thơ, đồng thời cũng kiêm luôn nghề dạy lái xe ô tô có bằng cấp chúng chỉ của bộ giao thông công chánh và môn bài hành nghề của tỉnh Cần Thơ. Là người có đầu óc tiên phòng, suy nghĩ tính toán công việc gì cũng đi trước thiên hạ, tánh tình vui vẻ khoát đạt, thích kể chuyện khôi hài nhưng khi làm việc thì rất ư là nghiêm khắc “kỷ luật sắt.” Khi chuyển qua nghề mô tô bay, cậu cũng bị té nhiều lần mà té cái nào đang cái đó. Thôi thì u đầu, sút trán, mình mẩy dập “thê thảm” nhưng không nản lòng để rút kinh nghiệm dạy chúng tôi. Té đau cứ té không bỏ cuộc, phải chịu té thiệt đau mới rút được kinh nghiệm truyền đại lại cho chúng tôi những sáng kiến để tránh tay nạn hiểm nghèo.

Trong đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 nhi đồng chúng tôi có tất cả là sáu thành viên: 1. Xuân Trường , 16 tuổi là chị tôi. 2. Bạch Yến, 13 tuổi là tôi. 3. Thái Hoa là em trai tôi. 4. Hùng Quân,

11 tuổi con trai lớn của cậu Út. 5. Nguyễn Đạt, 12 tuổi con trai bạn dì của mẹ tôi. 6. Ngọc Trinh, 16 tuổi là người ngoài không có họ hàng với chúng tôi như cha mẹ chỉ là bạn thân với cậu Út tôi.

Bữa nay là một ngày vui. Từ Sài Gòn, hãng đại lý xe mô tô Peugeot chở bốn cái còn nằm trong thùng về Cần Thơ giao cho cậu Út còn mua thêm nhiều đồ phụ tùng cần thiết cho xe nữa. Cái thùng cây đựng xe được hai nhân viên của hãng đi theo tháo những miếng ván ra để lấy từng cái xe giao cho cậu Út. Khi miếng ván thùng và lớp giấy dầu bọc ngoài sau chót được mở ra thì thấy có tới năm cái xe chớ không phải là bốn cái như cậu đã đặt mua. Mọi người đều ngạc nhiên không hiểu tại sao lại có thêm một cái mô tô nữa mà cái xe này đặt biệt với màu sơn xanh lá cây đậm chớ không phải màu đen như bốn cái kia, cậu Út phân vân tính hỏi thì nhân viên giao hàng giải thích rằng đó là cái xe do hãng Peugeot có nhã ý gửi tặng ho cậu. Ô!

Thiệt là hết sức ngỡ và vui sướng quá, nhưng không hiểu tại sao hãng Peugeot lại tặng không cho cậu một cái xe mắc tiền như vậy? Nhân viên giao hàng đưa cho cậu Út một cái bao thơ và mời cậu mở ra coi. Đó là thư của ông giám đốc hãng Peugeot gửi cho cậu, nội dung bày tỏ sự cảm ơn cậu đã từng mua trước đó bốn xe cho đoàn mô tô bay Việt Nam 1, nay lại mua thêm bốn cái nữa. Nhưng điều qua trọng hơn, mà hãng Peugeot đang rất cần trong nghiệp vụ kinh danh của mình sự quảng cáo có để cạnh tranh với hãng với các hãng sản xuất mô tô khác. Mà muốn quảng cáo cho sản phẩm của mình được hiệu quả mau lẹ thì phải chi phí một khoản tiền rất lớn. Trong tất cả các hình thức quảng cáo, thì không có hình thức nào bảo đảm chắc chắn và hiệu nhiệm hơn là cách dùng chính xe mô tô cũng hãng và luôn y phục của người lái cũng mang nhãn hiệu Peugeot. Khi đi lưu diễn, cách này “rao hàng” quảng cáo rầm rộ nhãn hiệu Peugeot khắp mọi nơi cho khán

giả trực tiếp thấy qua đoàn Mô tô bay Việt Nam. Cậu Út ký tên nhận xe và viết thư trả lời cảm ơn ông giám đốc hãng xe Peugeot.

Màu sơn của năm cái xe đều bóng láng hấp dẫn đẹp mắt. Tay lái, thân xe, niền và cãm đều được mạ bạc sáng ngời. Tôi được cậu cho lựa xe nào tôi ưa trước hết. Tôi lựa liền cái xe màu xanh lá cây đậm của hãng Peugeot và sờ tay lên cái yên xe bọc da mà cảm thấy khoan khoái nôn nao trong lòng. Con “ngựa xanh” bằng sắt xinh đẹp này sẽ theo tôi đi lưu diễn mỗi chỗ của hai miền Nam và Trung Nam trong những ngày tới đây. Tôi phải là sức cố gắng tập luyện lái cho rành biểu diễn nó “bay” ngoạn ngục trước con số khán giả đông gấp ngàn lần con số khán giả coi tôi hát trên sân khấu. Vì vậy này khi tôi không còn lái mô tô bay, tôi được khán giả tặng thêm cho tôi một cái tên nữa là ca sĩ mô tô bay. Cảm ơn quý vị, tôi rất yêu thích và hãnh diện với danh hiệu này.

Thiệt ra thì mỗi xuất trình diễn của đoàn mô

tô bay nhi đồng chúng tôi chỉ có hai xe lên vách Bồ thôi. Diên rồi thì hai chiếc xe đó đem ra ngoài trả lại cho chú Ba thơ để kiểm soát lại máy móc, xăng, vở bánh xe vv... Xuất trình diễn kế tiếp thì dùng xe khác, diễn rồi cũng mang ra ngoài giao lại cho chú Ba. Như vậy là 4 chiếc xe luân phiên trình diễn mỗi xuất 2 chiếc. Nay cậu Út được hãng Peugeot tặng thêm một chiếc là năm. Vậy cậu dùng 4 chiếc để trình diễn, con chiếc xe thứ năm. Vậy cậu dùng 4 chiếc để trình diễn, còn chiếc thứ năm thì chuyên dùng chạy cho chuyện nào khác hết, như vậy 4 chiếc xe chuyên dùng để trình diễn này luôn luôn bảo đảm ở trong trạng thái sẵn sàng thiết tốt. Cậu cũng đã kiểm được chú Ba thợ sửa xe mô tô rèn nghề để coi chừng và sửa sang cho năm cái xe luôn luôn sẵn sàng khi cần. Nếu một gánh hát cải lương có đủ đào kép chánh phụ, nhạc sĩ của hai cổ và tân, nhân viên hóa trang, âm thanh, ánh sáng, nhắc tuồng, kéo màn, tàu bếp, xe vận tải tài xế và phục xế, phong

màn, cảnh trí vv... thì đoàn xiếc mô tô bay Việt Nam 2 nhi đồng chúng tôi cũng có đầy đủ “ban bộ” gần giống như vậy. Cái khác là không có ban nhạc và phong màn cảnh trí thôi. Điều đặc biệt hơn là đoàn của chúng tôi có mang theo hai nhân viên quan trọng không thể thiếu được. Người thứ nhất là thầy giáo dạy học cho sáu nghệ sĩ nhi đồng chúng tôi. Thầy cũng được trả lương để làm luôn nhân viên soát vé. Người thứ hai giữ vai trò rất quan trọng là thầy y tá chuyên nghiệp có bằng cấp hành nghề của bộ y tế. Thầy được trả lương hậu quả còn phụ việc bán vé. Đoàn còn mang theo đầy đủ dụng cụ cứu thương như cái băng ca, cái ghế xếp cho bệnh nhân ngồi băng bó vết thương, thuốc men điều trị các bệnh thông thường và cứu cấp. Cậu út dự trù đoàn sẽ đi lưu diễn trong thời dài cả năm, từ tỉnh Cà Mau tới tỉnh Đông Hà giáp ranh vĩ tuyến 17 bên này bờ sông Bến Hải.

Thiệt tình mà nói, xưa nay chưa bao giờ thấy một đoàn hát hay gánh xiếc nào chịu nổi một

cuộc hành trình lưu diễn liên tục và thành công trong một thời gian dài như vậy. Đoàn chúng tôi không bỏ sót bất kỳ một nơi nào đâu có đông hay vắng khán giả. Những nơi “đèo heo hút gió, chóc ăn đá gà ăn muối” trên vùng cao nguyên, đi bộ “ba ngày” hồng gặp ai; hoặc là những vùng ở mũi Cà Mau “muối kêu như sáu thối, đĩa lên như bánh canh,” chèo ghe đi “tám ngày” cũng không thấy ma nào mà chúng tôi vẫn tới diễn. Đó là vì chúng tôi thấm thía ơn nghĩa tình người đậm sâu, một bài học đạo lý chân chất mộc mạc khó kiếm được trên đất nước Việt Nam. Chúng tôi chỉ cần một điều kiện là có thể chuyên chở cái Bô, năm cái mô tô và hai cái xe đạp tới.

Có một điều đặc biệt, tú vị tướng cũng nên ghi ra đây. Nếu đoàn múa lân trong dịp Tết Nguyên Đán có cờ hiệu màu sắc có tiếng pháo nổ đùng đùng vui tay thì đoàn xiếc của chúng tôi ngoài “biểu ngữ” bích chương quảng cáo, còn có lá cờ danh hiệu “Đoàn Mô Tô Bay Việt Nam 2 Nhi

Đồng” đậm nét chữ màu xanh lá cây trên nền trắng. Lá cờ này được gắn trước mỗi xe mô tô và treo cao trên nóc Bô, cộng với âm thanh tiếng hát đồng ca hồn nhiên của chúng tôi, tuy không có âm nhạc đệm theo, nhưng cũng cất rộng động, trẻ trung làm tăng thêm không khí nhộn nhịp ngay bên cạnh cửa ra, còn thêm tiếng nổ vang rền ròn rã của máy xe mô tô nữa. Tất cả những yếu tố trên cao điều kiện tốt để thu hút tính hiếu của khán giả mua vé vô.

Nhờ đã có kinh nghiệm chế tạo được tay ga tăng giảm tốc độ tự động vào tắng đạp chun cho năm cái mô tô của Đoàn Mô tô bay Việt Nam 1 nên sau hai tuần là rồi việc thay tay ga thắng cho năm cái mô tô vừa một nhận được. Đồng thời mợ Út cũng tiếp tay may sắm mọi thứ từ những chiếc nón tới y phục bảo hộ. Thờ đó trên thị trường chưa có bán loại nón bảo hộ đầu (helmet/casque) cho người lái mô tô như nay nên phải đặt tiệm làm nón chế tạo riêng cho chúng tôi những chiếc nón bằng nút bần bên

ngoài bọc vải dày, kiểu dáng dựa theo nón đua xe mô tô trong những tờ tuần báo thể thao của Pháp. Tuy không đẹp và bền bỉ nhưng vậy cũng tương đối bảo vệ phần nào cho cái đầu được an toàn hơn. Cái nón đặt làm có hình con thoi sơn bạc có một đường chỉ màu sơn đỏ từ trước tái sau cho con gái, và màu xanh dương cho con trai. Còn về quần áo bảo hộ đặt biệt của chúng tôi thì trước ngực có thêu hàng chữ Đoàn Mô tô bay Việt Nam 2, phía sau là nhãn hiệu quảng cáo cho hãng Peugeot. Bộ y phục này vô, đầu đội nón bảo hộ, coi trong kiếng cũng thấy cũng thấy mình đẹp để oai vệ lắm.

Sau khi đã luyện tập điều khiển xe mô tô trên đường trường, chúng tôi bắt đầu luyện tập chạy vòng quanh dưới chân nền Bô trước khi chạy leo lên vách đứng thẳng. Chạy xe đạp vòng quanh quách nghiên Bô thì mệt nhưng chạy bằng xe mô tô thì thiệt là dễ dàng. Chỉ sau vài bữa là chúng tôi lái được rành rẽ. Bữa nay chúng tôi bắt đầu được cậu Út dạy cách lái xe

leo lên vách Bô đứng thẳng. Con “tuần mã” bằng sắt của tôi đã được cậu chỉ cách dùng gác gái chống xe và một tay nắm cứng cái tay lái tay tôi không đủ sức làm chuyện này những phải ráng hết sức học cách sự xe đứng lên một mình để phòng khi lỡ chạy ngoài đường trường bị ngừng máy thì có thể bị xửa cái xẹt điện (spark plug/bougie) rồi mở có thể trở về toàn hay về nhà. Hơn nữa, cậu còn chỉ tôi cách đạp để mở máy nữa. Lý do rất đơn giản là vì tôi còn nhỏ xíu nên khi bị trục trặc gì thì sẽ tự biết lo, và có thể tự mở máy xe một mình. Chuyện dự xe và nghe tiếng nổ của máy xe khi mở máy là chuyện cậu dạy đầu tiên trước khi biết lái mô tô. Dĩ nhiên là tôi luôn luôn có người mở sẵn máy khi trình diễn hoặc khi có người lớn xung quanh. Dầu đội nón và mặc bộ y phục bảo hộ xong xuôi, sợi dây an toàn đã được móc vô dây nịt, cậu chỉ dẫn: “Con vừa thấy cậu lái xe chạy chung quanh nền Bô vài vòng lấy trớn rồi mới rồ ga tăng tốc độ lái lên vách Bô

rồi con nhớ luôn giữ vững tay gay, không tăng không giảm. Con sẽ được sức ly tâm tự nhiên con bị không có rớt xuống đất. Chừng nào lách xe lên con sẽ thấy vậy. Con chỉ được lách xe trong vòng cao 2 thước, phía trong làn sơn xanh an toàn đó, con không được lái lên khỏi làn ranh giới đó. Khi nghe còi tu huyết của cậu báo hiệu, con bớt ga chạy chậm lại rồi xe xuống. Xe sẽ còn trớn con chạy thêm vài vòng trên vách nghiêng rồi từ từ cho xe xuống tới nền bồ mới đạp thắng ngừng lại. Con nhớ lời cậu dặn không, lập lại cho cậu nghe coi?” Tôi lập lại lời cậu và ngồi yên lên xe. Cậu đạp gần mở máy xe. Âm thanh máy xe nổ chát chúa văng vô vách Bồ và dội trở lại rầm rầm làm rung chuyển hết thân mình bé nhỏ của tôi. Tôi nhận thấy lập tức là kể từ nay tôi phải tập làm quen với cảm giác rung chuyển này và nghe tiếng máy xe nổ vang rền. Một cảm giác xao xuyến hồi hộp nổ lên, tôi biết tôi sắp mạo hiểm phóng xe lên vách Bồ đứng thẳng trước mặt và chạy

vòng quanh nó. Tôi rất bình tĩnh, không chúng lo sợ nào hết, chỉ hồi hộp chờ đợi cảm giác mới thôi. Cậu Út ngó vô mặt tôi chăm chăm coi tôi có tỏ ra lo lắng sợ hãi gì không, mặt bình tĩnh không? Cậu chỉ thấy tôi hăm hở sẵn sàng. Cậu nói một câu khích lệ cuối cùng: “Con giỏi lắm, bây giờ cậu buông xe ra là con rồ ga chạy liền nhé?” Tôi dạ một tiếng, cậu buông xe.

Tôi lái vòng quanh nền Bô đúng hai vòng. Đủ tròn, tôi nín thở, bấm ran, rồi mạnh tay ga tăng tốc độ và... lái vọt xe lên vách đứng thẳng. Ố! Ô!!!... Tôi đã lái được lên vách đứng thẳng rồi! Và tôi đang cho xe chạng vòng quanh nó, chắc chắn nàng chạy xe trên đường trường những là con đường vòng tròn, thiệt là tuyệt vời! Mà coi kìa! Tôi nhận thấy có cảm giá như đang ngồi trên ghế xích đu bị đẩy mau lên thiệt cao, rồi bị hạ xuống cũng thiệt mau, trong lòng lâng lâng nôn nao kỳ lạ. Cảm giác tiếp theo hết thân người tôi như bị “dè dỉnh chặt” vô yên xe. Tôi đang “mê mẩn” với cảm giác bắn khoăn thích

thú mới lạ đầu tiên trong đời, không nhớ mình đã chạy được bao nhiêu vòng. Bởi vì một vòng quanh quách Bồ có khoảng 27 thước chiều dài nhưng với tốc độ 40 cây số/giờ thì chỉ “vèo” một cái là đủ một vòng. Bốn cái “vèo” là xong bốn vòng mau như chớp. Tự nhiên nghe tiếng còi tu huýt ré lên, tôi biết cậu Út kêu tôi lái xuống. Tôi bình tĩnh giảm tốc độ, nghiêng tay lái để trở xuống bằng cách chạy chậm lại. Toàn thân mình tự nhiên cảm thấy được giảm bớt áp lực của sức ly tâm. Tôi lái xuống vách nghiêng gần nền Bồ, còn trớn tôi chạy thêm hai vòng mới từ từ xuống tới bờ rồi đạp thắng ngừng xe ngay trước mặt cậu Út. Cậu giật đầu cười khen tôi lần đầu tiên mà lái giỏi quá. Cậu giữ xe cho tôi bước xuống tôi cõ bộ y phục an toàn mặc bên ngoài có sợi dây móc phía sau đưa cho cậu. Bài học chấm dứt. Một nhân viên mở cửa Bồ cho tôi ra ngoài để kêu em Thái hoa vô tập như tôi. Mỗi lần dạy lái lên vách Bồ chỉ có một người với cậu thôi, ai không có phận sự

trong đó phải ra ngoài. Lý do là để phòng rủi ro có điều bất chắc xảy ra thì người lái xe được sợ dây an toàn núi lại treo lơ lửng trên không còn xe thì rớt xuống. Một mình cậu đứng ở dưới tránh né dễ dàng, xe rớt xuống không trúng mình được.

Ở bên ngoài hít thở không khí trong lành không có mùi xăng tôi cảm thấy khoan khoái dễ chịu hơn. Tôi đi bộ ra để bớt nghe tiếng máy xe đang chạy trong Bô mà trong lòng liệt sự đang dân lên một niềm vui mới. Người mà tôi muốn chia sẻ niềm vui mới trước hết là Mẹ tôi. Khi trở về nhà việc trước hết là tôi phải viết thư báo tin này cho Mẹ biết, tôi sẽ này tả cảm tưởng vui thích ra sao khi tôi lái xe tới 40 cây số/giờ trên vách Bô dựng đứng cho Mẹ hồi hộp và vui theo. À mà tôi sẽ viết lá thư đó giống như là một bài luận văn góp cho thầy giáo luôn để thầy phê bình, góp ý và chấm điểm. Nghĩ ra được điều làm một công hai chuyện đó tôi khoái chí cười ha hả. Tôi cũng sẽ viết thêm nhiều thiệt là

nhiều dòng thương nhớ và an ủi Mẹ hãy yên lòng vì các con của Mẹ đang luyện tập ngày càng tiến bộ giỏi giang. Chừng nào tới khai trương trình diễn ra mắt khán giả thế nào cũng báo tin chi Mẹ biết sớm để Mẹ chuẩn bị trở về Cần Thơ coi các con của Mẹ biểu diễn tài năng lái xe mô tô bay. Mẹ sẽ biết sức ngạc nhiên khi thấy con gái út của mẹ hoàn toàn thay đổi. Từ một cô bé ca sĩ yếu ớt diết thướt tha, dịu dàng trong chiếc áo dài trang nhã đứng trước micro, cùng hòa đồng với âm nhạc trình bày những ca tình cảm du dương êm đềm dịu ngọt để ru tâm hồn khán giả vô cỏi mộng mơ nào đó, tới nay đã đổi thành một một cô bé mạnh dạn “hiên ngang” trong bộ y phục nhiều màu sắc rực rỡ bỏ sác thân mình và đầu thì đội nón bảo hộ hình con thoi vừa đẹp và vừa oai vệ. Cô bé đó còn ngồi trên con “ngựa sắt” bay lên vách thành Bò đứng thẳng để biểu diễn nhiều màn táo bạo hấp dẫn, ly kỳ làm cho khán giả tuy tương đương nhưng hai môi trường sinh hoạt trình

diễn thì hoàn toàn khác biệt nhau rất xa. Một bên dùng âm thanh, ánh sáng và âm nhạc dịu ngọt êm đềm tình tứ để rù quyến tâm hồn con người đi vô cỏi thiên duy thai nơi trần thế. Còn bên kia nhứt chỉ có một loại âm thanh máy xe mô tô nổ rầm rộ, chát chúa, điếc tai nhứt óc như cố ý muốn “dù dọa” làm cho khán giả sợ hết hồn để thu hút được tình tò mò hiếu kỳ cho họ bỏ tiền mua vé vô coi. Khi nghĩ tới ngày trình diễn khai trương vui vẻ nhộn nhịp đó mà có Mẹ chứng kiến thì trong lòng tôi càng rộn ràng dâng lên niềm vui hãnh diện biết bao. Sau hết dĩ nhiên tôi sẽ không quên viết thêm vài hàng có những cái hun nhõng nhẽo với Mẹ nhiều nhiều. Dầu sao tôi cũng chỉ là một cô gái 13 tuổi, vì hoàn cảnh gia đình nghèo khó cho nên mẹ mới đành để cho chị em chúng tôi theo nghề lái mô tô bay, để luôn luôn phải sống trong tình trạng tinh thần căng thẳng thành ra tôi rất thiếu thốn về mặt tình cảm, nhứt là tình thương yêu của Mẹ trong một mái ấm gia đình.

Cho nên cứ mỗi lần có dịp viết thư gửi cho Mẹ thì tôi lại được sống trong tình cảm thương yêu đó dầu chỉ xảy ra trên giấy trắng mực đen. Ôi biết bao giờ chị em chúng tôi lại được quay về sống chung trong một mái nhà êm ấm với Mẹ như bao trẻ thơ khác đồng trang lứa với chúng tôi.

Nhớ lại khi tôi vừa lái thành công trên vách Bồ đứng thẳng và được cậu Út khen, thì đó là những giây phút giúp tôi trút bỏ hết tất cả mọi nỗi lo lắng trong bao nhiêu tháng khổ công tập luyện. Kiểm điểm lại, tôi mới chạy được bốn vòng, mỗi vòng 27 thước, tổng cộng là dài 108 thước. Khoảng thời gian từ lúc tôi bắt đầu nghiêng ghi tay lái để vọt lên vách Bồ cho tới khi trở xuống và thắng ngừng xe là 2 phút. Trong vòng 2 phút ngắn ngủi cỡi ngựa sắt tách khỏi mặt đất “bay” lên cao để lọt vô lãnh vực thu hút của sức ly tâm rồi trở về mặt đất an toàn, tâm trạng của một cô bé 13 tuổi đã thay đổi lớn lao. Cái cảm thưởng đó làm tôi thấy tinh

thần và cơ thể mình lớn hơn được một chút, hãnh diện và tự tin vì vừa gặt hái được thành công trên một chặt đường khó khăn mà trước đó tưởng chừng như không biết tới bao giờ mới làm làm được. Bây giờ tôi cảm thấy có hy vọng trở thành một nghệ sĩ hái mô tô bay tài giỏi như chị Ngọc Linh.

Nếu chưa bao giờ lấy xe lên vách Bò thẳng đứng thì phải lo lắng sợ hãi thiệt sự. Không hiểu gì đang chờ mình trên đó? Đây không phải là chuyện giỡn chơi của con nít đâu. Vì tôi nhớ chút xíu, đứng ở dưới ngược mắt ngóc lên thấy vách Bò cao vời vợi mà bích chương và loa phát thanh quảng cáo cho là “bức tường của tử thần,” tôi lo lắng sợ hãi là lẽ nhĩ nhiên. Nhưng đã một lần bấm gan nín thở “liều mạng” rồi mạnh tay ga tăng tới đa tốc độ để leo lên cái “bức tường của tử thần” đó rồi chạy xung quanh nó bốn năm vòng lái xe trở xuống an toàn thì nó lại trở thành niềm vui thích và hãnh diện cho tôi. Cái cảm giác lần đầu khi lấy xe lên

vách Bồ nó lằng lằng, nồn nao trong lòng khó diễn tả đó cho tới năm 1961 trở lại với tôi khi lần đầu tiếng ròi trên phi cơ của hãng hàng không air France bay qua Pháp để ký hợp đồng thu thanh ba đĩa hát với hãng Polydor ở Paris. Khi máy bay cất cánh rồi phi trường thì cái cảm giác lằng lằng nồn nao trong lòng đó xuất hiện trở lại. Vui quá, xin cảm ơn máy bay đã gởi lại cho tôi cái kỷ niệm vui thích, hào hứng và sôi nổi “bay lên không gian” của tuổi trẻ lái mô tô bay 6 năm về trước. Trong hành trình sự nghiệp ca sĩ 50 năm sau, tôi luôn luôn được gặp lại cái cảm giác “thuở ban đầu” đó không biết bao nhiêu lần trên chuyến bay gồm luôn sáu lần đi vòng quanh thế giới.

Sau hai tuần lưng đeo sợ dây an toàn láy vòng quanh trên vách Bồ trong vòng dưới 2 thước. Tôi đã quen thuộc và được phép lái lên độ cao 4 thước. Bữa nay tôi được tiến thêm một bước quan trọng nữa là tháo sợ dây an toàn ra sợ dây nịt. Như tôi đã kể ở phần trên, tác dụng thiết

sự của sự dây an toàn là để trấn an tâm lý sợ hãi cho người lái được yên tâm không sợ bị rớt xuống đất. Mặc dầu chưa bao giờ có sự rủi ro xảy ra tai nạn người đang lái đột nhiên bị rớt xuống mà không đeo sự dây an toàn thì không ai yên lành nên cậu Út quyết định cho tôi sự thay đổi lớn lao, khởi đeo sự dây an toàn phía sau lưng nữa. Nhưng cậu chỉ cho phép tôi lái thử bốn năm vòng trên độ cao 2 thước rồi phải lái xuống. Cái nghề sanh tử chỉ trong gang tấc này không cho phép nôn nóng háo thắng vi phạm kỷ luật và kỹ thuật. Dầu tôi dư sức lái tới 10 hay 20 vòng cũng bị cấm ngặt. Cậu áp dụng kỷ luật sắt là vì cậu luôn luôn muốn kiểm soát chặt chẽ ý nghĩ và các hành động của chúng tôi triệt để để phòng tránh xảy ra tai nạn. Vậy mà đau đớn thay một tay nạn khủng khiếp hết sức thương tâm cho chính người cho trai lớn của cậu là em Hùng Quân đã xảy ra, và một tai nạn xém chết do chính tôi lơ đãng vì quá mệt mỏi nữa.

Chín tháng trước, khi chia tay để Mẹ trở lên Sài Gòn. Cậu Út đã ân cần nói với Mẹ vài lời chắc như “đinh đóng cột” rằng: “Thưa chị, em cần phải nói ra cho chị biết cái nghề lái mô tô bay, thiệt sự hiện nay là một nghề độc đáo kiếm ra nhiều tiền vì nghề hai đoàn mô tô bay của gia đình họ Quách ra sẽ không có thêm một đoàn thứ ba nào khác cạnh tranh hết. Lý do là vì nó rất nguy hiểm luôn luôn đe dọa tánh mạng của người lái biểu diễn, nhưng NẾU vi phạm kỷ luật và kỹ thuật khi lái xe mà thôi. Xin chị cứ yên tâm vì kể từ ngày đoàn Mô tô bay Việt Nam 1 khai trương trình diễn tới nay chưa hề để xảy ra tay nạn nguy hiểm nào gây thương tích nghiêm trọng cho người lái hết. Vì vậy em mới mạnh dạn đầu tư công tác và tài chánh để thành lập thêm Đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đồng này. Các con của chị khác chỉ là con ruột của em. Em sẽ săn sóc, dạy dỗ tụi nó như một người cha đầy lòng thương yêu và trách nhiệm. Ngoài dạy nghề em cũng rất quan tâm tới dạy

văn hóa, giáo dục đạo đức nhân nghĩa ở đời cho chúng.”

Bữa nay cậu Út nói chúng tôi học thêm một cách trình diễn mới và vừa chạy vừa buông tay lái ra khỏi lái xe, bước đầu mỡ đường cho những màn biểu diễn trong tương lai. Khi làm vậy thì buông từng bàn tay một, trước hết là bàn tay trái, rồi mới tay mặt. Chúng tôi hiểu rõ được cái nghề chúng tôi đang học là một nghề rất nguy hiểm. Nhút nhút mỗi cử động nào cũng không được tự ý làm nếu cậu chưa cho chỉ dẫn. Nhút định là không được tự ý tùy hứng sáng chế ra một độc tác nhỏ nhất nào đó mà chúng tôi tưởng có thể làm được, không nguy hiểm, cũng không được phép làm. Lái mô tô trên đường trường để biểu diễn cho khán giả coi để quảng cáo gây ấn tượng mạnh làm người coi chú ý thích thú, gián tiếp mời họ mua vé vô coi chúng tôi lái mô tô bay trong Bô thì tùy trường hợp cậu cho phép chế biến thêm. Nhưng khi lái trên vách Bô thì phải triệt để tuân

theo kỷ luật. Nói không quá đáng lúc đó chúng tôi phải biến thành người máy. Bởi vì lúc đó chúng tôi phải biến thành người máy. Bởi vì lúc đó sinh mạng chúng tôi đã hoàn toàn tùy thuộc vô thu hút của sức ly tâm. Kịch bản lớp lang đã sắp xếp sẵn xếp sẵn sàng ra sao rồi thì cứ như vậy mà trình diễn. Được cậu cho phép buông tay lái thử trước, tôi hí thử mừng thầm trong bụng, nghĩ rằng mình đã chờ đợi dịp này từ cả tháng rồi, nay mới được cho phép làm mà lại là người đầu tiên trong nhóm. Ôi, tưởng gì, chỉ buông có một tai trái ra thôi thì dễ ợt. Cậu dặn thêm chỉ khi nào nghe tiếng còi tu huyết ré lên thì lúc đó mới buông tay để cho cậu thấy. Buông tay trái ra khỏi tay lái xe trong vòng 30 giây thôi là phải nắm trở lại và chờ tiếng còi tu huyết ré lên lần nữa, mới buông tay mặt ra. Bài học chỉ đơn giản có vậy thôi, rồi lái xe trở xuống.

Tôi còn nhớ cách đây một tuần luyện tập lái xe trên đường ngoài xa lộ để học cách biểu diễn

trước những màn hấp dẫn táo bạo hy vọng sẽ áp dụng được khi lái xe trên vách Bô, đồng thời sẵn dịp này cũng làm quảng cáo luôn cho khán giả qua đường lưu ý tới chúng tôi mà mua vé vô coi. Để được hợp pháp, cậu Út có làm đơn với ty cảnh sát tỉnh xin phép tập luyện biểu diễn ngoài xa lộ vùng ngoại ô và mượn hai cảnh sát giữ trật tự giao thông lúc đó. Chẳng những tôi buông được hết hai tay và ngả mình nằm dài về phía trước, rồi còn co màn luôn chun bên mặt qua, đứng một chun trên cái gác, chun trái và hết hai tay trong lúc xe đang chạy với tốc độ 30 cây số/giờ. Bây giờ chỉ dơ một tay trái lên trong khoảng 30 giây thôi thì ngon cơm quá.

Xe đã mở máy tiếng nổ rầm rầm. Tôi lái hai vòng dưới nền lấy trớn và tăng tốc tộ vọt lên vách Bô thẳng đứng. Tôi chạy hết vòng thứ 3 thì nghe tiếng còi tu huýt ré lên. Lập tức, tôi buông tay trái ra... nhưng ô kìa lạ quá, sao kỳ vậy nè? Tại sao lại không thể lấy bàn tay ra khỏi tay lái xe được? Trong khi thắc mắc tôi

đã chạy thêm 2 vòng nữa, vừa chạy vừa ráng rút bàn tay ra nhưng vô ích, thử động đậy nhúc nhít một ngón tay út lên thôi cũng không được. Có một chút lo sợ tới, tôi bình tĩnh lái xe trở xuống nó cho cậu Út biết. Tôi được ra khỏi Bồ nghỉ ngơi lấy lại sức vì tôi vừa dùng nó thật nhiều nhưng không biết kết quả tốt. Cậu cho em Thái Hoa thử rồi sau đó em Hùng Quân con trai của cậu thử thêm một lần nữa cũng vậy. Chúng tôi tạm nghỉ ngơi cậu tìm cách giải quyết được đây? Nó không dễ như sáng kiến chế tạo ra sợi dây an toàn chấn an tâm lý để yên lòng leo lên vách Bồ đâu. Phải dùng kỹ thuật nào để giúp chúng tôi buông tay lấy ra thì đâu anh chị của đoàn Mô tô bay Việt có hỏi ai được. Vậy tại sao các Nam 1 lại buông tay dễ dàng như vậy?

Suốt một tuần cậu Út cho chúng tôi nghỉ ngơi, ăn uống dưỡng sức. Từ ngày cậu đóng thêm cái Bồ mới để thành lập Đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đồng, cậu tạo hết thấy trách nhiệm

đảm đang sinh hoạt của tiệm chụp hình của tiệm chụp hình cho mợ Út. Mấy bữa nay không thấy cậu đưa chúng tôi đi tập luyện, mợ hỏi lý do. Cậu mới kể lại là mợ nó có lẽ tại chúng tôi chạy mau quá chẳng? Chạy xe 40 số/giờ trên xa lộ bình thường cũng đâu có ai dám buông tay ra khỏi tay lái. Mợ nói thử cho chúng tôi chạy chậm chậm lại coi sao. Bây giờ mới thấy cậu Út cười cười trở lại. Cậu nói sẽ cho chúng tôi chạy chậm với tốc độ từ 25 tới 30 cây số/giờ nhưng phải đeo lại quá sẽ làm giảm sức ly tâm hút và sợ bị té xuống. Bữa sau thực hành liền. Tôi cũng là người đầu sợ dây an toàn. Bởi vì nếu chậm tiên đeo lại sợ dây an toàn leo lên vách Bô, lần này thử chạy chậm lại. Sau khi cần phải tăng tốc độ thiệt mau để có trớn vọt lên vách Bô được 2 vòng thì nghe tiếng còi tu huýt ré lên. Tôi giảm tốc độ từ từ và lấy tay trái ra khỏi tay lái. Lạ lùng thay, tôi dờ được bàn tay ra một chút chỉ một chút thôi, thì bị hút dính trở lại liền nhưng không tới nỗi dính cứng như

trước.

Tôi chạy thêm vài vòng nữa nhưng lần này tôi thử chỉ cách từng ngón ra là bắt đầu là ngón út, thấy còi bộ được tôi dờ thêm ngón út, rồi tới ngón giữa, ngón trỏ, tôi mừng thầm sẽ dờ luôn ngón cái ra, trong bụng vui vui là đã đánh ngón tay cái ra để cho trọn bàn tay buồn khỏi tay lái thì nguyên bàn lừa được sự ly tâm. Vừa mới dờ tay bị dính cứng trở lại vào tay lái. Thiệt không ngờ sức hút ly tâm lại mạnh mẽ và “ma quỷ” tới như vậy. Tôi dành lái xe trở xuống. Nhưng không chịu thua.

Thêm một tháng nữa trôi qua, cậu Út khuyến khích tôi cứ cố gắng tập đều như vậy vì không cách nào khác hơn và có một lần khi không tôi dờ tay ra được một cách dễ dàng. Mừng quá, phải như vậy chớ, tôi vừa chạy vừa dờ tay ra ngoắc ngoắc cho mọi người coi nhưng lạ thay lúc tôi muốn cầm trở lại tay lái để đổi qua cho tay mặt dờ lên thì tay trái tôi không thể nào cầm lại được tay lái. Hết bàn tay trái cứ cứng dờ

không điều khiển được và nó nhứt định không cho tôi nắm lại cái tay lái. Còn một tay mặt, tôi bình tĩnh lái xe trở xuống. Lạ thay, khi xe vừa chạy xuống dụng nén Bồ thì hết hai bàn tay tự nhiên trở lại trong trạng thái bình thường như chưa có chuyện gì xảy ra.

Mặc dầu tôi chạy xe chậm ở tốc độ 35 cây số/giờ mà vẫn không được tự do buông tay ra khỏi tay lái nhưng cậu Út được yên tâm là tôi không bị rớt xuống đất. Trí tuệ đầy sáng kiến đã giúp cậu hiểu rằng tại vì cơ thể tôi nhỏ con nên trọng lượng quá nhẹ đâu chạy chậm tôi vẫn còn bị sức hút ly tâm giữ lại không cho tự do dỏ tay ra khỏi tay lái xe. Vậy phải làm cách nào để gạt sức ly tâm bớt đi để có thể dỏ tay ra được.

Thêm một lần nữa “Cùng tắc biến, biến tắc thông.” Đây là thời gian phải cần rèn luyện ý chí kiên nhẫn để ráng kiếm được phương pháp giải quyết. Qua tháng 12, cậu Út quyết định thử làm giảm bớt sức hút của lực ly tâm quá mạnh đối với bọn trẻ con chúng tôi bằng

phương pháp cuối cùng. Nếu không thành công thì đành bó tay, dẹp tuồng lái mô tô bay nhi đồng. Cậu cho nối bớt 7 cái vòng đai dày cáp niền xung quanh Bô ra 5 phân để cho vách Bô được trở nên “mềm mại” hơn làm cho 22 tám ván được tự do nhún nhảy lên xuống khi có gì nặng đè xuống. Kết quả là xe mô tô chạy tới đâu thì tám ván ở đó nhún xuống một chút, khi xe chạy qua thì nó nhảy lên trở lại. Sức hút ly tâm cũng tự động co giãn ra theo sự “mềm mại nhún nhảy” của 22 tám ván của vách Bô.

Tuyệt diệu thay, thay đổi đó đem lại sự thành công thiết sự. Tôi cũng còn lái xe lên thử trước hết, chạy được vài vòng nhận xét được liền sự khác biệt và cảm thấy thoải mái hơn trước. Tôi buông bàn tay trái ra khỏi tay lái thì cảm thấy dễ dàng và cầm trở lại cũng vậy. Vậy là tôi ung dung lái tiếp và tự do buông tay trái rồi tay mặt, thậm chí buông luôn hết hai tay ra. Những tiếng la hét vui mừng và vỗ tay từ bên dưới vọng lên. Tôi lái xe trở xuống để cùng vui mừng với

cậu và nhóm nhi đồng chúng tôi về sự thành công bất ngờ này. Chiều bữa đó chúng tôi tranh tài nhau lái xe lên và buông hết hai tay ra hết sức dễ dàng. Mọi người đều vui mừng hơn hở, thở phào ra nhẹ nhõm như vừa trút được một gánh nặng đã phải đeo nó mấy tháng trời qua.

ĐOÀN MÔ TÔ BAY NHI ĐỒNG KHAI TRƯỜNG

Một vấn đề tưởng chừng nan giải bị bế tắc suốt sáu tháng qua đã được giải quyết êm đẹp là: “Cùng hòa đồng nhịp nhàng với hấp lực của định luật ly tâm.” Không có nó thì không ai có thể lái xe leo lên vách Bô đứng thẳng được. Chính nhờ nó giữ cho chúng tôi ngồi vững vàng trên yên xe mới không bị rớt xuống đất. Tóm lại, nhờ có nó mới có xiếc mô tô bay mặc dầu nó vô hình và nhờ vô hình nên nó mới được gọi là xiếc để bán vé mời khán giả vô coi.

Cậu Út tôi không phải là người khoa học, xuất thân là một anh thợ chụp hình ở tỉnh Cần Thơ, chỉ vì bị chạm tự ái do đoàn xiếc Mô tô bay Thái Lan “trêu gan” cậu nổi nóng máu tự ái dân tộc

nên quyết tâm đầu tư công sức và tiền bạc để đóng hai cái Bồ và huấn luyện đàn con cháu trở thành nghệ sĩ biểu diễn của hai đoàn Mô tô bay Việt Nam 1 và 2.

Lần đầu đi coi đoàn xiếc Mô tô bay Thái Lan thấy những “siêu nhân” nghệ sĩ lái xe leo vun vút lên vách Bồ đứng thẳng chạy ào ào xung quanh mà không bị rớt xuống đất là đã quá tài tình; hơn nữa họ còn buông hết hai tay khỏi tay lái xe biểu diễn những màn hấp dẫn táo bạo ly kỳ khiến ai cũng phải trố mắt sửng sốt ngạc nhiên với nỗi lo sợ “dựng tóc gáy,” trái tim thì hồi hộp đập thành thành, cho là đáng nể phục họ thiệt tình. Nếu các cậu tôi cũng chỉ là vài người trong những khán giả bình thường bỏ tiền ra mua vé vô coi giải trí, rồi ra vé sau khi đã thỏa mãn được sự hiếu kỳ trong chốc lát, là rồi, không bao giờ có chuyện gì xảy ra hết. Gia đình của các cậu tôi và đàn con cháu cùng sống bình thường như mọi gia đình khác thì tôi đâu có bị lôi cuốn vô nghề lái mô tô bay. Nhưng

ngoài những lời quảng cáo khoa trương tự đắc của đoàn xiếc Mô tô bay Thái Lan còn có một điều quan trọng rất bí ẩn khác đã khiến cho cậu, một người có đầu óc khoa học, ưa học hỏi điều mới lạ, phải suy nghĩ nát óc. Tại sao chiếc mô tô và người lái, sức nặng cả trăm kí lô mà không bị rớt xuống đất??? Chẳng lẽ trên đời này lại có thứ pháp thuật ma quái cao cường khủng khiếp tới như vậy sao? Không. Không có con ma quái nào chịu thấu với tiếng nó gám thét đinh tai nhức óc của hai xe mô tô đang chạy với tốc độ trên 40 cây số/giờ như vậy được. Lại còn tiếng còi tu huyết ré lên chát chúa và tiếng vỗ tay hoan hô cổ vũ rần rần không dứt của khán giả nữa. Trò xiếc này nhứt định là không có chút pháp thuật nào hết mà phải dựa vào một định luật khoa học vật lý bí ẩn nào đó thôi. Cậu Út kết luận và quyết định: Nếu không kiếm ra được điều bí ẩn “vật lý ma quái vô hình” đó thì hoàn toàn không có một chút hy vọng gì để đóng cái Bô và thành lập đoàn

mô tô bay như họ được.

Coi rồi ra về, cậu Út hỏi cậu Ba và cậu Năm coi có ý kiến gì về mấy chiếc mô tô chạy trên vách Bô đứng thẳng không? Hai cậu chỉ cười vui, và lắc đầu chịu thua không có ý kiến ý ruồi gì hết. Lại còn khen ngợi họ tài giỏi quá đi thôi, thiệt là đáng đóng tiền bỏ ra mua vé. Mà họ tài giỏi thiệt, có như vậy mới móc tiền của thiên hạ dễ dàng như lấy đồ chơi của con nít. Một đồn mười, mười đồn trăm, trăm đồn ngàn và ngàn ngàn, thiên hạ kéo tới coi nườm nượp, buổi trình diễn nào cũng đầy nghẹt khán giả. Tiền của người Việt chạy vô túi mô tô bay Thái Lan ào ào mà họ lại dám quảng cáo chê không ai làm được như vậy làm cậu Út bắt nóng mặt. Hồng thèm cười, ghìm lại hây để đó sẽ tính sau nhưng thêm được một lý do nữa thúc đẩy cậu vận dụng trí tuệ thông minh kiếm ra điều “ma quái bí ẩn vô hình” đó. Nhưng thiệt ra không dễ dàng gì mà ngày một ngày hai kiếm ra được. Uống rồi tách cà phê, cậu Út một mình trở lại

mua vé vô coi tiếp để ráng khám phá cái điều bí ẩn đã làm bức rức tâm trí cậu. Bữa sau cậu mời mợ Út đi coi chung để cho có bạn tâm sự và may ra mợ có thể góp thêm được chút hiểu biết gì khám phá ra điều bí ẩn ấy không. Thương yêu chồng hết mực, mợ chiều ý cậu đi coi chung. Bình thường chỉ cần một lần để giải trí là đủ, vậy mà mợ chiều lòng cậu đi coi tới thêm hai lần nữa, mặc dầu mợ là người không ưa coi trò xiếc quá kích động ồn ào điếc tai nhức óc vì tiếng máy mô tô rú lên từng hồi. Nhưng càng ngày mợ càng nhận thấy cậu quan tâm tới mấy chiếc mô tô bay trên vách Bô đứng thẳng. Trong đầu mợ cũng có một cái dấu hỏi nhưng thương chồng mợ chưa muốn hỏi cho ra lẽ. Còn cậu thì đang “săn đuổi” con mỗi bí ẩn đó với ý định sẽ thành lập một đoàn mô tô bay như vậy. Nhưng vì chưa kiếm ra được một chút manh mối nhỏ nào khá dĩ nắm được cái điều bí ẩn đó nên cậu chưa muốn thổ lộ ra cho mợ biết ý định của mình. Vợ chồng ở với nhau đã bốn

mặt con rồi, tình thương yêu nhau ngày càng đậm đà hơn nên chẳng có điều gì mà không nói cho nhau nghe. Mẹ khuyến khích cậu cứ nói đi để mẹ góp ý kiến. Rồi cậu mới từ từ kể cho mẹ nghe lý do vì sao cậu có ý muốn thành lập một đoàn mô tô bay. Vậy thấy rõ ràng là cậu đang suy nghĩ ráng hết sức kiếm ra cái điều bí ẩn là tại sao mấy chiếc mô tô chạy vèo vèo trên vách Bô mà không bị rớt xuống đất. Nếu kiếm ra được sự bí ẩn này, cậu sẽ rủ cậu Ba và cậu Năm hùn vốn thành lập một đoàn mô tô bay Việt Nam. Nghe rồi, mẹ giục mình sững sốt im lặng, không ngờ ý muốn của cậu lại quá lớn như vậy. Mặc dầu trẻ hơn cậu mười sáu tuổi, có bốn con với nhau, mẹ rất hiểu tánh tình của cậu. Một khi đã muốn làm công việc nào đó cậu đã có sự tính toán trước và chắc sẽ thành công cậu mới cho mẹ biết. Mẹ hiểu liền rằng cậu còn chờ sự đồng ý của mẹ. “Thuận vợ thuận chồng, tát biển Đông cũng cạn.” Mà tình thương yêu và kính mến của hai người đâu có

khó gì mà không tát cạn được biển Đông? Hèn chi mà cậu rủ mợ đi coi mô tô bay tới ba lần. Suy nghĩ một lát, không trả lời liền cậu hỏi có đồng ý hay không nhưng mợ vui vẻ giúp cậu một nhận xét liên quan tới điều bí ẩn mà cậu đang nát óc kiếm chưa ra: Em thấy xe mô tô của họ mỗi khi leo lên vách đứng thẳng, họ đều chạy theo đường vòng tròn ốc, nó giống như một cơn lốc xuất phát từ mặt đất bay lên trên không. Xe của họ ví như một cơn lốc và khi đã leo lên vách đứng thẳng thì họ chỉ chạy theo đường vòng tròn xung quanh Bò với một tốc độ rất mau. Nếu chạy chậm thì xe của họ sẽ rớt xuống đất. Em cho đó là một qui luật bắt buộc nhứt định của kỹ thuật lái mô tô trên vách Bò. Rồi khi chạy xuống họ cũng phải chạy theo đường vòng tròn tròn Ốc. Chắc có lẽ nhờ vậy mà xe của họ không bị rớt xuống đất. Bây giờ tới phiên cậu Út sừng sốt im lặng. Vài phút sau, cậu âu yếm ôm mợ vô đôi tay và hun vô má một cái hun cảm ơn thâm thìa đậm đà tình

nghĩa vợ chồng. Sau đó, nhờ ý kiến đóng góp của mợ, cậu Út đã dùng cái ve chai và viên đạn để khám phá ra điều bí ẩn đó chính là sức ly tâm như tôi đã kể ở phần trên.

Những ngày tháng đầu khi luyện tập lái xe mô tô lên vách Bồ đứng thẳng, cậu bị té nhiều lần bầm dập trầy trụa ở rướm máu cả thân thể, thậm chí bị phỏng nặng nơi bắp vế non khi đụng vô ống bô xe đang nóng rang. Đó là vì cậu còn thiếu kinh nghiệm lái xe lên vách Bồ vì chỉ tự học tự hành. Nhưng quan trọng hơn là thiếu luôn kinh nghiệm cần thiết để thay đổi các bộ phận điều khiển và phụ tùng cho chiếc mô tô có thể chạy trên vách Bồ được. Quan trọng nhất là tay ga tăng giảm tốc độ và bàn đạp thắng chun. Loại mô tô chạy thường mà mọi người sử dụng khi chạy trên đường lộ có tay ga luôn luôn được người lái nắm chặt khiến tăng giảm tốc độ theo ý muốn của mình, khi buông ra thì nó tự động giảm tốc độ, chạy chậm lại cho tới khi xe ngừng luôn. Nhưng đây là chiếc

xe dùng để leo lên vách Bô, tay ga phải buông ra để biểu diễn thì phải có cách chế biến thêm một bộ phận cài từng nấc để giữ cho tốc độ y như người lái muốn.

Xe mô tô hoặc ô tô khi bán ra đều có một cuốn sách chỉ dẫn cách sử dụng nhưng không bao giờ có chỗ nào chỉ cách thay đổi tay ga. Mà trường hợp của chúng tôi là xài mô tô để làm xiếc thì chưa bao giờ có hàng mô tô nào làm loại xe đó hết nên cậu Út không thể nhờ hãng Peugeot chỉ dẫn được. Vậy mà cậu cũng ráng sức mần mò đi vô mấy tiệm bán đồ sắt linh tinh lục lạo kiểm coi món nào có thể dùng để thay đổi bộ phận điều khiển cho tay ga và bàn đạp thắng chun. Mua những món đó mang về cậu lui cui đo, cắt, cưa, khoan, dùi, dũa, đục, đẽo, đóng rồi mang tới anh thợ hàn điện hay hàn gió đá chế thành bộ phận cậu cần dùng. Làm rồi còn phải ráp vô xe chạy thử, thử tới thử lui cho tới khi nào bộ phận chế biến đó có thể dùng được một cách hoàn hảo an toàn.

Ví dụ về cái tay ga cài tăng giảm tốc độ, khi bắt đầu lái để leo lên vách Bô, tôi rồ ga một cách bình thường nhưng khi đã leo lên được vách đứng thẳng chạy vòng quanh, tôi cần giữ vững một tốc độ 35 hay 40 cây số/giờ để tôi có thể buông tay ra khỏi tay lái biểu diễn màn dương dù, tôi chỉ cần nhấn cái bộ phận “cài ga” do cậu chế tạo là tôi yên tâm có liền tốc độ mà tôi muốn.

Về cái thắng thì xe mô tô nguyên bản do hãng Peugeot chế tạo bên Pháp có cái thắng bằng tay, cậu Út chế biến lại đạp bằng chun tiện lợi và chắc chắn hơn, có như vậy tôi mới được tự do rành hai tay biểu diễn màn nọ màn kia.

Năm đó tôi 12 tuổi, trí phán xét và nhận thức trẻ con chưa đủ trình độ để hiểu thấu đáo được tài năng của cậu Út tiêu hao biết bao nhiêu công sức và chất xám để chế tạo và thay đổi được hai bộ phận rất quan trọng kể trên để những chiếc xe mô tô bình thường biến thành những chiếc xe mô tô có thể “bay” lên vách Bô an toàn mà

biểu diễn những màn ngoạn mục. Chưa hết, cậu lại còn sáng tạo ra phương pháp nối rộng vòng đai dây cáp sắt niền chung quanh Bồ làm giảm sức hút ly tâm để chúng tôi có thể buông hai tay lái dễ dàng đăng biểu diễn.

52 năm sau, ngồi suy nghĩ và vận dụng trí nhớ để viết lại thêm chi tiết cho hồi ký này, tôi đã đủ trình độ nhận thức hiểu biết về tài hoa, và mới nhận thấy cậu Út đã nghĩ ra trước những hàng sản xuất mô tô về vấn đề sử dụng cái thắng đạp chun tiện lợi hơn là sử dụng cái thắng bằng tay. Tấm lòng tận tụy hy sinh của cậu khiến tôi vô cùng mến thương và kính phục. Đồng thời tôi cũng nhớ là mẹ Út đã đóng góp rất lớn công sức giúp cậu thành lập được hai đoàn xiếc Mô tô bay Việt Nam 1 và 2. Mẹ đã giúp chồng “Tát cạn biển Đông,” đúng là một biểu tượng của người phụ nữ Việt Nam cần cù, tháo vát và đảm đang đã giúp chồng thành công.

Những trở ngại của sức ly tâm đã được giải quyết tốt đẹp. Chúng tôi không cần phải đeo

sợi dây an toàn sau lưng nữa và yên lòng tập luyện hằng say những màn diễn. Buông tay lái hay cầm trở lại ngày càng được dễ dàng hơn theo ý muốn. Tập luyện tới tháng 14 “tay nghề chúng tôi đều vững vàng. Cậu phân công cho mỗi đứa, ai biểu diễn tuồng nào, trong thời gian bao lâu, ai diễn trước, ai diễn sau, tùy theo khả năng mà người đó có thể làm được. Chúng tôi luyện tập đúng theo thời khóa biểu như vậy suốt thêm một tháng nữa cho thiết quen thuộc để chuẩn bị ra mắt khán giả trong tháng thứ 15.

Ngày khai trương trình diễn đầu tiên ra mắt khán giả tỉnh Cần Thơ của Đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đồng cũng ngay tại sân cỏ đối diện với rạp xi-nê Tây Đô. Cậu Út cũng làm đầy đủ thủ tục khai trương cho đoàn chúng tôi giống như Đoàn Mô tô bay Việt Nam 1. Nhưng đặc biệt riêng cho chị em chúng tôi là trong buổi khai trương này có Mẹ từ Sài Gòn về coi nên chúng tôi càng có thêm hứng thú để biểu diễn thật hay. Tôi có nhiều chuyện vui kể cho Mẹ

nghe và được nghe nhiều điều Mẹ chỉ dạy. Mẹ sẽ mang nhiều quà từ Sài Gòn về cho chúng tôi. Đêm về Mẹ sẽ ngủ chung giường và tôi sẽ được ôm hôn Mẹ nhiều thiệt là nhiều cho bù nỗi nhớ những ngày xa Mẹ. Nghĩ tới tình thương yêu của Mẹ con sắp gặp nhau, trong lòng tôi dâng lên niềm sung sướng rộn ràng vì sau đó đoàn chúng tôi sẽ rời Cần Thơ lên đường lưu diễn dài dài nhiều ngày tại các tỉnh ở miền Tây thì còn lâu lắm tôi mới được gặp Mẹ trở lại.

Lễ khai trương ra mắt chào mừng khán giả tỉnh nhà của đoàn chúng tôi được cậu Út tổ chức long trọng vui nhộn rình rang hơn lần lễ khai trương của Đoàn Mô tô bay Việt Nam 1. Có một sự kiện rất quan trọng đã xảy ra trong ngày khai trương mà tới 52 năm sau mợ Út mới tiết lộ cho tôi biết, đồng thời gửi cho tôi vài trang bản sao nhứt ký của cậu để chứng minh. Hai tuần trước ngày khai trương cậu có gửi thơ tới tòa soạn của hai nhứt báo Thần Chung và Sài Gòn Mới, mời ký giả của hai tờ báo này về

Cần Thơ tham dự buổi lễ ra mắt khán giả của đoàn chúng tôi để viết bài phóng sự, phỏng vấn và chụp hình đăng báo. Nhờ vậy, trong những ngày khai trương có nhiều khán giả gốc gác của tỉnh nhà từ Sài Gòn, Chợ Lớn, Gia Định sẵn về thăm gia đình cũng nuồm nượp ghé tới coi chúng tôi biểu diễn. Nhưng cái ý muốn cao xa của cậu là nhờ những bài báo đó cho người Thái Lan coi và hiểu rằng Xiệc mô tô bay của họ chỉ là trò chơi của bọn trẻ con Việt Nam, chẳng có gì là ghê gớm lắm mà quảng cáo khoa trương phách lối khi họ tới diễn ở Cần Thơ. Đất nước và con người miền Tây Việt Nam không phải là cái “vườn hoang để cho họ tới mùa gặt,” và đó cũng là ý chính mà cậu đã trả lời phỏng vấn với các kỹ giả.

Ngoài ra cậu còn in bích chương quảng cáo ngày khai trương dán hai bên hông hết thấy xe đò Sài Gòn - Cần Thơ. Cậu còn gửi cho mấy chú lơ xe hàng trăm tờ chương trình quảng cáo những màn trình diễn mô tô bay. Cậu chi tiền

trà nước và nhờ họ phân phát cho hành khách trong tất cả các chuyến xe. Nhờ vậy mà trong những ngày khai trương của đoàn không khí của tỉnh Cần Thơ vui vẻ nhộn nhịp như mở hội chợ. Khi đó chúng tôi còn nhỏ nên không biết rõ giá trị của sức mạnh quảng cáo của báo chí, của những bích chương dán bên hông xe đồ hay của những tờ chương trình phát cho hành khách đi xe. Giờ đây được coi vài trang nhật ký cậu Út ghi lại kỷ niệm về cái ngày xa xưa không bao giờ quên đó để có thêm tài liệu viết vô hồi làm cho tôi vui sướng và mũi lòng không thể nào ngăn được những dòng nước mắt xúc động tuôn rơi. Trong thâm tâm tràn dâng lên nỗi niềm thương nhớ và kính phục người cậu tài hoa đủ mọi mặt.

Cậu Út muốn miếng đất trước rạp xi nê Tây Đô để dựng Bồ, cậu chỉ sử dụng có 1 phần 3 đất, phần còn dư ra cậu cho tất cả bà con, dầu không phải là người trong gia đình để họ cất lên những mái lá tạm che mưa nắng và mở

hàng quán bán đủ các món ăn uống mà cậu không lấy tiền chỗ của họ, trừ những hàng quán nào bán tới hơn 10 giờ tối thì mới chia sẻ tiền điện với cậu mà thôi. Cũng nhờ có những hàng quán bán nhiều món ăn bình dân ngon và rẻ này nên đã lôi cuốn được thêm rất đông bà con khán giả từ các làng xã xa xôi về coi mô tô bay vui nhộn trong suốt thời gian ra mắt trình diễn khai trương lần đầu của đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đồng chúng tôi tại tỉnh Cần Thơ.

Nếu nói theo tính cách bình dân hồi đó, cậu Út là một nhân vật có thể nói là người “giao thiệp rộng” của tỉnh Cần Thơ nhờ tính tình phóng khoáng và nhân hậu của cậu. Bây giờ lại thêm được điểm ưu tú nữa, cậu là người Việt Nam đầu tiên cũng là con dân của tỉnh đã dám nghĩ dám làm thành lập ra tới hai đoàn xiếc mô tô bay mang lại vinh dự rất hãnh diện tự hào cho tỉnh nhà. Khán giả trên toàn miền Nam Việt Nam thời gian đó nếu đã một lần coi xiếc mô tô bay của chúng tôi đều biết nơi xuất phát của

đoàn là tỉnh Cần Thơ vì hai chữ Cần Thơ luôn luôn được in chữ lớn lên kỳ hiệu, bảng hiệu treo chỗ cửa chào, trên bích chương, trên biển ngữ và trong tờ chương trình quảng cáo phát tới tay khán giả. Vì vậy khi cậu xin phép tỉnh cho cậu được dùng một đoạn đường chánh trước dinh tỉnh trưởng để tổ chức một buổi trình diễn những màn xiếc mô tô ngoài trời cho bà con coi giải trí, cậu được tỉnh trưởng chấp thuận liền và ra chỉ thị cho sở Vệ Sinh công lộ quét dọn sạch sẽ đoạn đường chúng tôi sắp trình diễn mà còn giúp cho thêm một tiểu đội cảnh sát giữ an ninh trật tự giao thông.

Ngày chủ nhật cuối mùa thu năm 1955, đoàn chúng tôi làm một cuộc diễn hành rất qui mô trên vài con đường chánh. Dẫn đầu là hai xe mô tô của cảnh sát giữ an ninh trật tự giao thông, theo sau cách một khoảng là chiếc xe ô tô có hai lá cờ danh hiệu lớn gắn lên cao phía trước hai bên đầu xe tung bay phấp phới với dòng chữ “Đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi

Đồng Cần Thơ.” Xung quanh xe trang bị “biểu ngữ” quảng cáo và những dây bông giấy đủ màu sắc rực rỡ đẹp mắt. Máy phóng thanh quảng cáo có âm nhạc đệm đã được ghi âm sẵn vô băng nhựa phát ra liên tục trên đường diễu hành. Chạy chậm chậm sau xe này là 4 chiếc xe mô tô mới tinh, mỗi xe một người lớn ngồi lái chở phía sau một nghệ sĩ mô tô bay nhi đồng bận đồng phục với nhiều màu rực rỡ khác nhau trông thật đẹp, đầu đội nón bảo hộ Bạc và Vàng Kim rất oai. Riêng chiếc mô tô thứ năm đi sau là “con ngựa sắt” màu xanh lá cây đậm của tôi. Trên đoạn đường dài thẳng tắp tới trước bồn binh đối diện dinh tỉnh trưởng, khán giả qui tụ hai bên lề rất đông, vì đây là địa điểm được lựa để trình diễn nhiều màn lái mô tô làm trò xiếc ngoạn mục mà đoàn chúng tôi đã khổ công luyện tập, mục đích là để quảng cáo giới thiệu và mời chào bà con trở thành khán giả mua vé vô coi mô tô bay.

Địa điểm chánh của buổi trình diễn chót trên

một đoạn đường dài khoảng 500 thước là chỗ khán giả tập trung đông đảo nhút hai bên lề. Em Hùng Quân, tôi Bạch Yến và em Thái Hoa ngồi song hàng ba trên mô tô đã mở máy từ chỗ khởi hành.

Một tiếng còi tu huýt ré lên, đó là lệnh của cậu Út báo cho em Hùng Quân bắt đầu diễn trước hết. Ngay tức thì, và gần hết khán giả không bao giờ có thể ngờ rằng chính mắt mình lại được thấy một cậu bé mới 11 tuổi nhỏ chút xíu ngồi vững vàng trên yên điều khiển chiếc xe mô tô 125 phân khối hết sức rành rẽ, chạy biểu diễn ào ào phóng qua như một cơn gió lốc. Chiếc xe đó đang lao mau với tốc độ 50 cây số/giờ trên đoạn đường được giới hạn có 200 thước, trong khoảng thời gian mau như một cái chớp mắt. Tới nỗi khán giả đứng ở cuối đường không chuẩn bị kịp tinh thần để bình tĩnh tránh đà xe lao như gió thì xe đã phóng tới gần xẹt rồi. Họ hoảng hốt la ó rần lên: “Trời ơi, trời ơi! Tránh, tránh ra mau! Coi chừng xe đụng!”

Tiếng la ó thất thanh chưa dứt thì đã nghe tiếng bánh xe sau của chiếc mô tô rít lên như muốn xé mặt đường, đồng thời cũng ngay lúc đó, bánh trước của chiếc xe quay ngoắt đầu trở lại phía sau. Khán giả đóng thanh cùng ồ ồ !!! lên một tiếng, rồi cười vui hỉ hà, tới nỗi còn có nhiều tiếng cười lớn lên một cách khoái chí. Tất cả khán giả thành linh có cảm tưởng dường như mình vừa may mắn thoát được tai nạn xe đụng một cách “dui dẻ.” Thì ra khi Hùng Quân lái xe phóng tới chỉ còn cách khán giả khoảng 10 thước, em đạp mạnh thắng, bắt cái bánh sau phải ngưng lại lập tức, đang phóng tới ngon trớn, bị giảm đà bất ngờ nên nó chỉ còn trớn chà lết trên mặt đường phát ra một chuỗi âm thanh rít rít rít kinh hồn. Em thắng mạnh thêm bánh trước nữa và xảy xe lại sau khi em cho xe chạy trở lại bình thường. Hùng Quân đứng thẳng trên hai cái gác chân để xe chạy êm trở lại chỗ khởi hành.

Khán giả đồng tình vỗ tay hoan nghinh em

Hùng Quân chưa dứt tiếng thì chiếc mô tô thủ hai cũng cùng một tốc độ cuồng phong vù bảo như vậy nhào tới và cùng biểu diễn những động tác mau lẹ, mạnh mẽ và hết sức gọn gàng. Mặc dầu đã đội nón bảo hộ che trọn cái đầu nhưng mái tóc dài phủ sau lưng tung bay lên phơi phới, khán giả liền nhận ngay ra tôi: “Cô Bạch Yến! Cô Bạch Yến! Úi mềng đéc ời, cô bé nhỏ chút xíu mà dám lái xe của người lớn! Giỏi quá, giỏi quá!” Tiếng vỗ tay tán thưởng vang dội lên. Xe tôi lấy đủ trớn phóng đi êm đềm, liền vòng chun mặt qua bên trái của mô tô cho hết người ngồi nghiêng một bên rồi bắt đầu đặt chun mặt lên trên cái gác chân bên trái từ từ đứng lên, chun mặt dỏ cao ra phía sau, hết hai tay giang rộng ra, đầu cúi về phía trước giống như một con chim “đại bàng” đang dương cặp cánh ra coi rất đẹp mắt. Sau khi biểu diễn màn này rồi tôi chạy mau về chỗ khởi hành nhường con đường trống cho xe em Thái Hoa nhào tới. Xe của em là chiếc xe duy nhất được tháo ống bô giảm

thanh cho nên chạy tới đâu tiếng nổ của nó rầm trời dậy đất tới đó. Khán giả đã quen với động tác làm trò xiếc thảng gập bất ngờ củ a hai xe trước nên bình tĩnh chờ đợi coi em Thái Hoa biểu diễn ra sao nhưng khi xe phóng tới gần, em nhẹ nhàng lái vòng xe xây đầu trở lại và chạy đi luôn. Khán giả thất vọng không thấy em trở tài biểu diễn gì hết. Nhưng thành linh họ la Ô!!! lớn lên và xúm ra mặt đường ngó theo em Thái Hoa chạy chậm lại để chuẩn bị cho khán giả coi. Rồi em bắt đầu xây xe đi thiệt mau, khi tới khúc đường thẳng, em mới bắt đầu

cho hai chun lên yên xe ngồi chồm hổm rồi từ từ đứng lên và buông hết hai tay chạy một đoạn đường dài từ dinh tỉnh trưởng tới nơi khán đài chánh khoảng gần 200 thước. Màn này rất nguy hiểm vì em hoàn toàn đứng trên yên xe không cách gì tự vệ được nếu xe em cán đá hay là đụng bất cứ gì khác thì có thể bị té bể sọ chết liền. Đây là màn chót của cuộc diễn hành được tổ chức tại khán đài chánh tại đại lộ De Lanoue ngay trước bồn binh ngã năm đối diện với dinh tỉnh trưởng Cần Thơ.

Những màn biểu diễn ngoạn mục “giáo đầu tuồng” trên đường phố như vậy đã gợi tánh hiếu kỳ người coi nên đã lôi cuốn được khán giả mua vé vô coi đoàn chúng tôi biểu diễn mô tô bay có triển vọng còn hấp dẫn hơn nhiều. Xiếc mô tô bay không lạ gì đối với bà con khán giả tỉnh nhà, bởi vì trước đó họ đã có lần coi hai đoàn mô tô bay Thái Lan và Mô tô bay Việt Nam 1 Cần Thơ. Lần này họ rủ nhau tới coi đông đảo ủng hộ chúng tôi với niềm hân diện lớn

lao của bà con tỉnh nhà khi thấy người Việt mình ở Cần Thơ thành lập được tới 2 đoàn xiếc mô tô bay, nhất là đoàn thứ hai gồm có một nhóm trẻ con “miệng còn hôi sữa” biểu diễn. Sự hãnh diện dân chúng tỉnh Cần Thơ dành cho đoàn xiếc mô tô bay nhi đồng của chúng tôi bắt nguồn từ trong những trang sử oai hùng của dân Việt Nam qua nhiều thế hệ chống quân xâm lăng.

Ôn lại lịch sử nước Việt mình, 165 năm trước, hồi năm 1784, vua Xiêm La nghe lời xúi dục của Nguyễn Ánh (vua Gia Long) hứa hẹn đủ mọi điều tốt đẹp: “Các ngài cứ mang đại binh qua, chúng tôi sẽ làm nội ứng dẫn đường tiếp tế lương thực và trang trại đóng binh đằng hoàng. Dân tình bên đó của cải thì nhiều nhưng lại nhát như thỏ đế. Về quân sự thì anh em Nguyễn Huệ, Nguyễn Nhạc đang lục đục tranh dành quyền lực nên rất yếu. Chỉ đánh một trận là rồi, thời cơ bằng vàng đang chờ đợi.” Vua Xiêm nghe thuyết phục dụ khi búi tai bèn cử ngay hai

tướng chì huy thủy binh Xiêm lừng danh háo thắng và háo chiến tên là Chiêu Tăng và Chiêu Sương mang 20.000 quân và 200 chiến thuyền thiết giáp được trang bị súng đại bác tối tân do người Anh chế tạo bắn bằng kích hỏa tự động chớ không phải loại châm ngòi nổ như súng của quân Tây Sơn, kéo nhau vượt biên giới qua miền Tây Nam nước Việt, nhập Kiên Giang, xuyên qua Rạch Giá tới Cần Thơ rồi vô Ba Thắt đóng đại bản doanh ở Sa Đéc. Về bộ binh và kỵ binh thì do hai tướng Lục Côn và Sa Uyên mang tới 30.000 quân trang bị vũ khí từ đầu tới chun hung hăng xuyên qua Chân Lạp (Cao Miên) dọc theo sông Hậu Giang để phối hợp với thủy binh. Quân Xiêm đi tới đâu thì cướp bóc hăm hiếp dân lành tới đó khiến dân tình vô cùng thán oán. Bọn giặc không gặp bất kỳ một kháng cự nào nên cho rằng người dân miền Tây hiền như đất sét, chỉ biết an phận làm ruộng và chăn nuôi vài ba con gà vịt, lâu lâu tát đìa bắt vài con cá lóc nướng trui nhậu để lai rai. Còn

lực lượng quân sự của Nguyễn Huệ bất quá chỉ là dám giặc cỏ không có gì đáng kể , mà ở tuốt ngoài Qui Nhơn xa lắc. Quân Xiêm tính toán đúng nhưng phán đúng rớt cuộc ngả về phía quân Tây Sơn và người dân miền Tây Nam. Vậy là chỉ cán vài chục chiếc thuyền chiến nhỏ lèo tèo do tướng quân Đặng Văn Trấn dụ khị, nhử mồi được 200 chiến thuyền thiết giáp củ a thủy binh Xiêm vô tử địa rồi bị mai phục trên một khúc sông Mỹ Tho dài 6 cây số, giữa hai con rạch đi vô sông Rạch Gầm (Sám Giang) và sông Rạch Xoài Mút (Hiệp Đức.) Và chỉ trong vòng một con nước rong và ròng trong 24 tiếng đồng hồ , thủy binh Tây Sơn do chính thiên tài quân sư Nguyễn Huệ chỉ huy đã đánh cháy, đánh chìm và phá tan quân xâm lăng. Dọn dẹp chiến trường rồi, Nguyễn Huệ chẳng những thả hết tù binh mà còn trả lại cho chúng 10 chiến thuyền cùng lương thực và nước uống để cả bọn chèo trôi chết về nước. Hú vía! Chưa hết, 30.000 kỵ binh và bộ binh Xiêm do hai tướng

Lục Côn và Sa Uyên cũng bị dụ khi hăng máu rượt theo đội kỵ binh củ a tướng quân Võ Văn Dũng tới Rạch Dừa ở Mỹ Tho thì trời sụp tối để bị quân mai phục của nữ tướng Bùi Thị Xuân và phu quân là tướng Trần Quang Diệu đổ ra đánh như sấm sét. Thấy tướng Tây Sơn là một giai nhân tuyệt sắc trong bộ y giáp gọn gàng, đôi tay sử dụng song kiếm yếu diệu thướt tha như rồng bay phượng múa, tên tướng Xiêm động lòng háo sắc như mèo thấy mỡ , phen này quyết chiến thắng và chinh phục cho bằng được người đẹp Bình Định họ Bùi chắc chỉ trong vòng vài hiệp giao chiến sương sương, ngài Lục Côn, tướng chỉ huy quân Xiêm bị đôi mắt người đẹp thôi miên đóng thời bất thần xoẹt ngang một đường kiếm sắc lẹm mau như chớp chặt ngang cổ, làm ngài bị đầu lìa khỏi cổ! Đội nữ cầm tử quân Tây Sơn bèn thừa thắng nhào ra chiến đấu dũng mãnh dữ dội. Phó tướng Sa Uyên sắp giao chiến với tướng Trán Quang Diệu mắ m để như trở bàn tay. Dè đâu thì được cấp báo, hồn

phi phách tán, tứ chi rã rời, mất trước mắt sau toan tính chém vè. Quân Xiêm thấy tận mắt cái thủ cấp của chủ tướng lăn long lóc dưới đất mà phó tướng thì dáo dác định đánh bài “đào vi thượng sách,” nên chúng tự động hè nhau tháo chạy thực mạng. Giữa đêm khuya trời tối đen như địa ngục, giặc xăm lằng tứ phía bị quân địch dữ như cọp Rạch Gầm vây đánh mà không biết đường nào để thoát thân. Quân chỉ đường của Nguyên Ánh đã bị tên tẩm thuốc độc giết sạch khi mới lâm trận. Quân Xiêm, lớp bị đao thương, lớp bị tên tẩm thuốc độc, lớp sa vô hầm bẫy sinh lầy trần nước ngập chết hết phân nửa. Còn phân nửa quân Tây Sơn tha mạng cho chúng chạy tháo thân theo phó tướng Sa Uyên về nước. Từ đó về sau, mỗi khi nhớ tới miền Tây Nam nước Việt trù phú hiền hòa, quân Xiêm tránh không khỏi sống lại một cơn ác mộng khủng khiếp đó. Đâu ngờ mấy bác nông dân chân lấm tay sình, suốt đời chỉ biết an phận mãn ruộng, nuôi vài con gà vịt, tát đìa kiếm con cá

lóc bọc đất sét nướng lửa rơm, lai rai ba sợi, lại có thể làm cho họ tán đởm kinh hồn tới như vậy. Hơn nữa, bà con khán giả tỉnh nhà nhiệt tình ủng hộ buổi diễn mô tô bay này vì họ phục tài năng tính toán của cậu Út. Đoàn xiếc Mô tô bay Thái Lan đã lưu diễn hầu như gần hết các nơi tỉnh thành thị tứ miền Nam Việt Nam nhưng không hề có ai nghĩ ra việc thành lập một đoàn mô tô bay do bọn trẻ con trình diễn. Bà con tỉnh Cần Thơ thỏa mãn nhiều nên đưa con cháu họ tới coi để ủng hộ rất đông. Cậu Út còn nghĩ sâu thêm một bước nữa và giảm giá vô cửa còn phân nửa so với giá vé của đoàn xiếc Mô tô bay Thái Lan. Chẳng những vậy, còn thêm giá đặc biệt cho các gia đình đông con. Hai vợ chồng với 1, 2 con chỉ cần mua 2 vé, còn có 3, 4 con thì mua 3 vé thôi. Học sinh các trường được thầy cô giáo hướng dẫn đi coi thì cứ 3 cô cậu là 1 vé và những xuất trình diễn này đặc biệt dành riêng cho học sinh. Tiếng lành được đồn xa nên tuần lễ sau đó khán giả ở các tỉnh lân cận và

những người gốc Cần Thơ từ Sài Gòn, Chợ Lớn, Gia Định đáp xe đò về coi nườm nượp. Rất đông người khán giả từ phương xa không ngại tốn kém kéo tới Cần Thơ coi chúng tôi diễn là vì họ đọc bài báo của các ký giả của hai tờ Thần Chung và Sài Gòn Mới viết hết lòng khen ngợi đoàn chúng tôi. Chúng tôi hết sức vui mừng vì bằng một cách gián tiếp, đoàn xiếc mô tô bay nhi đồng đã giúp cho giới xe đò Cần Thơ - Sài Gòn được thêm lợi tức. Giới chức chánh quyền tỉnh cũng công nhận đây là một sự kiện “lịch sử” vì từ trước tới giờ chưa bao giờ thấy du khách từ các nơi khác tới thăm viếng tỉnh nhà đông đảo như vậy.

Bữa nay là ngày đầu tiên Đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đổng Cần Thơ chúng tôi hân hạnh ra mắt trước khán giả bỏ tiền ra mua vé vô coi. Chúng tôi bắt đầu được ghi tên vô sổ để lãnh lương. Tiền lương này do chúng tôi tự làm ra bất kỳ nhiều hay ít, chúng tôi sẽ để dành và âu yếm trao tặng Mẹ. Tới giờ mới có thể tuyên bố

là chúng tôi bắt đầu làm ra tiền bằng nghề lái mô tô bay. Mẹ có hứa với chúng tôi sẽ dùng tiền này để cất lại cái nhà đã bị cháy rụi. Chúng tôi rất vui vì chẳng lẽ cứ để Mẹ tạm trú hoài trong cái lều bằng vải bố nhà binh sao? Kỷ niệm của bữa nay vừa vui vừa hồi hộp nôn nao trong lòng làm tôi chắc chắn sẽ không bao giờ quên được. Đây là kết quả của 15 tháng khổ công luyện tập, nếm nếm đủ mùi gian khổ của nghề lái mô tô bay. Khi trình diễn thiết sự như bây giờ, chúng tôi được đếm theo phút chứ không đếm vòng như trong lúc luyện tập. Cậu Út luôn có mặt đứng giữa Bồ điều khiển bảng còi tu huyết để báo cho chúng tôi biết khi trình diễn màn nào và do ai phụ trách. Màn 1. Mở đầu chương trình do chị Ngọc Trinh cỡi xe đạp từ mặt nền phóng thiết mau, vượt qua vách dốc nghiêng rồi mới leo thẳng lên vách Bồ. Chị chạy 6 vòng rồi đáp trở xuống. Xe đạp chạy trên vách Bồ không có sức đẩy của máy như xe mô tô. Để giữ cho tốc độ không thay đổi, người lái

cứ ung dung ngồi trên yên xe mà xe đạp cũng không gây ra tiếng nổ rầm rầm như xe mô tô. Sự im lặng không quen này gây ra sự hồi hộp “nín thở” muốn toát mồ hôi lạnh và thúc đẩy khán giả trợn mắt coi không bỏ sót một cử chỉ nào. Họ lo sợ chị bị rớt xuống đất, nhưng chị không thể bị rớt vì chị đang đạp xe với tốc độ tương đương tối thiểu của xe mô tô trên 30 cây số/giờ, đủ cho sức ly tâm giữ cho chị và xe đạp dính vô thành Bô. Thể lực của chị Ngọc Trinh, cô gái 17 tuổi mà có thể so sánh với thể lực của một nữ lực sĩ diễn kinh, hay nói nôm na là thể lực của một cô “Gái 17 bẻ gày sừng trâu.” Hồi ký tôi kể đoạn này đã xảy ra hơn 50 năm trước, lúc đó xe đạp hãy còn thô sơ kích cỡm và còn rất nặng kí. Đạp xe đã rất nặng nề vất vả mà rô-líp xe lại là loại “rô-líp nhôm (mới đây năm 2006 tôi đạp thử xe đạp của người bạn sao thấy nó rất nhẹ nhàng, đạp hoài cả giờ không thấy mệt.) Nếu chị Ngọc Trinh có được chiếc xe đạp thời nay, chắc chị sẽ mặc sức đạp biểu diễn tới

vài chục vòng mà cũng không mệt chớ không phải mới 6 vòng mà đã toát mồ hôi hột và lật đật phải đạp trở xuống đất. Nếu chậm chân, đuối sức, tốc độ xe chậm lại làm giảm bớt hấp lực của sức hút ly tâm thì người và xe tự động té nhào xuống đất. Dĩ nhiên trong Bồ câu Út và một nhân viên phụ việc luôn luôn túc trực ở chính giữa lòng Bồ để “ôm” trọn xe và nghệ sĩ “lái xe đạp,” vì nếu không chụp kịp thì sẽ té gẫy cổ là cái chắc.

Khi màn biểu diễn chấm dứt, khán giả hiểu ra được sự khó khăn vất vả và gan dạ của một người con gái phải lái xe đạp leo lên vách tường bằng gỗ, chạy 6 vòng để rồi trở xuống đất an toàn. Họ vừa cảm phục vừa thích thú nên không ngừng vỗ tay hoan hô tán thưởng người nghệ sĩ lái “xe đạp bay” mở đầu cho mỗi buổi trình diễn mô tô bay.

Màn 2. Trong khi tiếng hoan hô vỗ tay tán thưởng nghệ sĩ lái xe đạp chưa dứt thì tiếng máy xe mô tô đã bắt đầu rầm rầm. Chương trình

tiếp tục liên không để dư một thời gian trống nào. Tiếng máy xe nổ làm nóng thêm bầu không khí trong Bồ. Em Nguyễn Đạt mới 12 tuổi, nằm sát trên yên xe, lái vèo vèo xung quanh nền Bồ ba vòng rồi lướt xe vọt mau lên dốc, vọt mạnh lên vách Bồ, chạy vòng quanh Bồ đúng 1 phút. Tiếng vỗ tay hoan hô tán thưởng của khán giả chuyển qua em rần rộ chưa dứt thì em đã lái xe trở xuống an toàn, ôi! Hay quá! Thiệt là một em bé gan dạ táo bạo tuyệt vời! Từ phút đó trở đi, tiếng nổ của máy xe mô tô không tắt và tiếp tục cho tới hết xuất diễn. Khán giả vừa thích thú lại không khỏi ngạc nhiên sửng sốt và tức cười trợn mắt ngăm nhìn thân hình nhỏ chút xíu của em Nguyễn Đạt nằm gọn lỏn trên chiếc xe mô tô bay to lớn 125 phân khối hết sức ngộ nghĩnh. Thành ra dường như khán giả chỉ thấy chiếc xe mô tô màu đen “không người lái” tự động chạy ào ào vòng quanh vách Bồ mà thôi. Có thể nói, đây là một sửng sốt bất ngờ nhưng thú vị mà cậu Út muốn

phô trương với khán giả mới coi lần đầu và luôn các khán giả khác đã có lần coi mô tô bay trước đó. Cho tới khi em Nguyễn Đạt lái trở xuống đất, bước ra khỏi xe, dỡ nón bảo hộ chào khán giả, lúc đó mới thấy rõ toàn thân em đứng ngang bằng với... chiều cao của chiếc xe mà em vừa lái biểu diễn.

Màn 3. Trong lúc tiếng hoan hô vỗ tay tán thưởng em Nguyễn Đạt còn chưa dứt, xe của tôi đã nổ máy. Phóng xe về một cái là tôi đã leo lên vách Bô và lái ào ào 4 vòng. Mái tóc dài con gái bên ngoài nón bảo hộ tung bay về phía sau phới phới: “Ô!!! Cô Bạch Yến, cô Bạch Yến đó bà con ơi! Cô bé này lái xe bạo quá!” Lái tới vòng thứ 5, tôi buông hai tay ra khỏi tay lái xe, cởi khăn cột xung quanh cổ, mang nó lên ngang tầm mắt và cột “bịt mắt” lại rồi cột chặt sau ót, rồi giang hai tay ra ngang vai. Tôi để cho xe chạy tự do 3 vòng trong khi mắt bị khăn che kín như vậy. Những tiếng ôi!!!, những tiếng ồ ồ ồ !!! kinh ngạc và vỗ tay tán thưởng thích

thú rộn lên khắp diễn trường. Tới vòng thứ 4, tôi đưa hai tay ra sau ót cởi khăn che mắt và cột trở vô cổ như trước rồi lái xe xà xuống, dơ tay trái cầm cây dù màu đỏ do cậu Út đưa và lái xe vọt trở lên cao. Lên tới giữa Bô, cho xe chạy 2 vòng để ổn định tốc độ, tôi buông hai tay mở rộng chiếc dù màu đỏ tía ra, tay mặt đỡ cây dù mở rộng lên cao, tay trái đưa ngón trỏ lên má theo kiểu e then của một cô tiểu thư đài các trong khi xe cũng giữ tốc độ 40 cây số/giờ, rồi chậm lại còn 35 cây số/giờ. Vậy là tôi đã tự bớt sức ly tám đang giữ cho tôi được thẳng bằng trên vách đứng thẳng, chẳng khác nào đang chơi trò thử thách với tử thần. Nhưng tôi cũng phải chạy chậm thêm nửa vì tôi đang xuống tới vách nghiêng mà làm sao phải canh đúng tám tay cầm dù để đưa lại cho lại cậu Út. Đúng lúc đó, cậu phải lấy cây dù bằng cách nghiêng theo chiều xe chạy rồi đưa tay ra để lấy giống như khi cậu đưa cây dù cho nghệ sĩ mà không gây chướng ngại người lái mô tô. Đây là cả một

nghệ thuật gan dạ táo bạo đòi hỏi công phu tập luyện lâu lắm mới thực hiện được. Cây dù cần phải giao lại đúng nơi tay của cậu Út chớ không được quăng đại xuống nén Bồ. Chỉ cần sai kỹ thuật trong gang tấc, trong cái chớp mắt, là sẽ mất đi cơ hội thành công cho màn biểu diễn độc đáo xuất sắc này. Nếu lỡ hụt không trả cây dù lại đúng cách thì tôi phải lập tức tăng tốc độ vọt xe trở lên chạy thêm vài vòng nữa rồi lái xuống để giao lại cây dù vô tay cậu Út lần thứ nhì. Tôi không muốn làm mất sự hào hứng ngoạn mục của khán giả đang chăm chú theo dõi tôi nên tôi không muốn phải diễn lại màn này thêm lần nữa. Bắt đầu từ bây giờ, trong hành trình lưu diễn khắp nơi của màn lấy dù, dương dù và trao trả lại dù, tôi chỉ cần diễn một lần là phải thành công. Tôi muốn không bao giờ phải diễn lại thêm lần thứ hai. Đó chính là bản tánh không bao giờ chịu thất bại trong công việc mà mình đã bỏ ra biết bao công sức và thời gian để tập luyện và chuẩn bị đầy đủ từ

trước.

Cậu Út đã rèn luyện nghệ thuật của “kỹ luật sắt” này cho tôi từ thuở niên thiếu đó và nó đã trở thành quán tính bản lãnh quý báu của tôi, giúp tôi có thể chịu đựng mọi thử thách của nghịch cảnh trong đời sống riêng tư, trong gia đình và trong sự nghiệp ca sĩ suốt cuộc đời. Tôi muốn luôn luôn biết mình đang đứng độc lập tự chủ ở vị trí nào trước khi muốn làm bất cứ chuyện gì. Nhờ vậy, trong suốt thời gian sống đời ca hát một mình trên đất Mỹ, cũng như sống những nơi khác trên thế giới, tôi đã tránh được biết bao nhiêu cạm bẫy, cám dỗ, những ganh tị nhỏ nhen, xảo trá và lường gạt chỉ muốn đẩy tôi rớt xuống vực thẳm! Tôi không hiểu vì sao những người đó không thể sống chân chất thật thà nhân hậu? Có lẽ nếu họ sống ngay thẳng thì sẽ bị mất hạnh phúc hay sao? Khi hành nghề ca sĩ thì tôi cũng thường bị những kẻ gian đeo đuổi vây quanh như đĩa đói. May mắn thay, tôi cũng có những người bạn tốt,

chân tình giúp đỡ tôi, tuy số người đó rất ít.

Màn 4. Khi tôi lái xe xuống trao cây dù cho cậu Út rồi trở lên chạy vòng thiết điều thì em Thái Hoa lái xe vọt lên mức cao nhất Bồ và lái song song với tôi, kể đó tiếng tu huýt báo hiệu của cậu Út ré lên, xe đạp chạy lên lên vách Bồ liền. Chúng tôi chạy chậm lại dưới 40 cây số/giờ để chuẩn bị thành hàng ba thiết thẳng hàng. Rồi hai người lái mô tô buông hết hai tay khỏi tay lái, người chín giữa (là tôi) dùng tay mặt cầm tay người lái mô tô (em Thái Hoa) tay trái cầm tay người lái xe đạp (chị Ngọc Trinh.) Diễn mấy vòng hết màn này thì xe đạp chạy trở xuống sàn Bồ. Tiếp theo đó là:

Màn 2. Tiếng tu huýt báo hiệu cho tôi và em Thái Hoa bắt đồng lên tốc độ vọt qua mặt nhau để chạy đua. Khi em em Thái Hoa thấy xe tôi khi đã khít sau đuôi, em tăng tốc độ liền, vậy là diễn ra màn rượt đuổi với tốc độ trên 40 cây số/giờ. Tiếng máy của hai chiếc xe trong Bồ rượt nhau ráo riết cùng một lúc nổ âm âm vang dội rung chuyển hết vách gỗ bao xung quanh

tạo ra một bầu không khí hào hứng, sôi nổi và căng thẳng khiến cho khán giả trở nên hoàn toàn tê liệt, nín thở để chăm chú theo dõi từng động tác của chúng tôi. Một tiếng còi tu huyết nữa ré lên ra hiệu cho em Thái Hoa biết. Ngay lập tức, Thái Hoa chạy chậm lại, giữa thẳng bằng trên đường thẳng làm điểm tựa cho tôi. Đứng bên dưới nền Bô, cậu Út thấy đã tới lúc tôi được phép mặc sức tung hoành, cậu ré lên một tiếng còi lớn. Từ phía sau, tôi tăng tốc độ mạnh vọt vèo một cái qua mặt xe em Thái Hoa. Bây giờ thì tôi đang chạy phía trước và chạy chậm lại, giữ thẳng bằng làm điểm tựa cho em Thái Hoa qua mặt tôi lại. Và cứ như vậy, chúng tôi thay phiên lái xe qua mặt nhau, rượt đuổi nhau, khi tôi chạy qua mặt em Thái Hoa, khi em Thái Hoa qua mặt tôi, như quần dây thùng trong vòng 1 phút. Khi đó chúng tôi tung hoành đùa giỡn với nhau và luôn với Tử Thần.

Màn rượt đuổi nhau kịch liệt nhứt này chúng tôi phải biết rõ ràng khi nào chạy may mau hay

chạy chậm. Đây là màn chúng tôi đã dày công luyện tập mất nhiều thì giờ nhứt vì không thể sai trật một khoảnh khắc nào. Lơ đễnh trong nháy mắt chúng tôi sẽ bị đụng và có thể xảy ra tai nạn khủng khiếp vì tốc độ quá mau, hai người sẽ đụng nhau, té xuống và sẽ bị mô tô đè cho bị trọng thương hoặc có thể gãy cổ tử thương nữa. Màn này được coi như là màn diễn chánh và nguy hiểm nhứt của mỗi xuất trình diễn. Khi màn “quấn dây thùng, cái tên đặt cho màn diễn này” chấm dứt, chúng tôi lấy xe song song, buông tay lái và nắm tay nhau tiếp tục chạy an toàn xung quanh vách Bô. Lúc đó khán giả mới “chợt tỉnh ra” vỗ tay hoan hô rầm rầm tán thưởng. Sau đó, tôi tách ra và lái xe trở xuống nền Bô, nhường cho em Thái Hoa biểu diễn tiếp màn bận vào cỡ áo thung.

Màn 6. Thời gian này em Thái Hoa mới 11 tuổi, chỉ lớn hơn em Nguyễn Đạt 10 tuổi một chút thôi. Nếu em bận một bộ y phục toàn màu đen thì chắc chắn khán giả sẽ không thấy

em ngồi trên chiếc mô tô màu đen 125 phân khối của người lớn đay chạy trên dốc độ 40 cây số/giờ. Vì vậy em bận bộ y phục màu vàng nghệ, nón bảo hộ màu vàng kim tương phản với màu đen của chiếc xe coi giống như một “hiệp sĩ tí hon” cỡi con kim ô mãi (ngựa đen bằng thép) rất hùng dũng oai vệ. Để cho khán giả chú ý hơn, và cũng để báo cho em Thái Hoa biết hãy bắt đầu diễn, cậu Út thổi một tiếng còi thiết lớn. Sau khi chạy một vòng điều chỉnh cho tốc độ xe thẳng bằng trên 40 cây số/giờ, em bắt đầu thi hành những động tác theo thứ tự đã được tập luyện nhuần nhuyễn tới thuộc lòng:

A: Trong vòng xe thứ nhất, em buông hai tay ra khỏi tay lái, cỡi dây nó bảo hộ và treo nó lên một bên tay lái. B: Trong vòng xe thứ hai, ba và bốn, em xà xuống gần nền Bô lấy áo thung cậu Út trao. C: Trong vòng xe thứ năm, sáu, bảy, tám, em cúi đầu về phía trước, bận ái vô đàng hoàng rồi buông hai tay ra chào khán giả. D: Sao đó em cỡi chiếc áo thun dài tay ra khỏi

đầu quơ qua quơ lại và cầm nó trên tay lái một vòng rồi xa xuống trao áo lại cậu Út. E: Trong vòng xe thứ chín, em lấy chiếc nón bảo hộ từ tay lái đội trở lại. F: Trong vòng xe thứ mười, mười một, mười hai, em nguôi chồm hồm trên yên xe làm cho khán giả vỗ tay tán thưởng rần rần. G: Trong hai vòng chót, em mau mắn ngồi trở lại yên xe lái an toàn trở xuống, kết khúc luôn xuất diễn. Khán giả vỗ tay tán thưởng trong tiếng nhạc vang lên thay thế cho tiếng nổ của máy xe mô to bay giờ đã tắt hết rồi.

Sau xuất diễn 1, trong thời gian chờ khán giả coi rồi lần lượt xuống cầu thang ra về và khán giả mới mua vé lên oi uất diễn 2, hai ký giả nhà báo phỏng vấn cậu Út hỏi tại sao lại dùng trẻ con còn quá nhỏ tuổi như em Nguyễn Đạt lái xe mô tô tới 125 phân khối của người lớn rất nguy hiểm cho tánh mạng của em vậy? Cậu vui vẻ trả lời: “Thưa hai anh, nếu phải kể cho đầy đủ ngọn ngành thì câu chuyện này dài lắm, tôi xin

phép hai anh được vắn tắt như sau: Đâu cũng chri là một nghệ thuật làm xiệc thôi, ở trong nghề chúng tôi biết không có gì là nguy hiểm lắm đâu, đương người bình thường không thể ngờ và cũng không thể tưởng tượng rằng chúng tôi lại có thể làm được như vậy. Còn tại sao chúng tôi lại làm được thì đó là bí mật nghề nghiệp mà chúng tôi đã làm được thì đó là bí mật nghề nghiệp mà chúng tôi đã phải trả giá rất cao mới được. Cái giá phải traer đó là công sức miệt mài tìm tòi nghiên cứu khám phá từ cái mẫu chính của đoàn xiệc Mô tô bay Thái Lan như hai anh đã biết. Kể đó chúng tôi mạnh dạn đầu tư tài chánh đóng cái Bô, mua sawsmm xe mô tô và nuôi quân tập luyện trong thời gian khá dài là 15 tháng. Trong khi tập luyện chúng tôi phải chịu đựng những trận té bầm dập trầy trụa rướm máu cả thân thể vào có khi bị phỏng nặng nơi bắp vế non vì đụng vô ống xe đang nóng rạng. Không phải vì không biết hay vô ý, đó là tay nạn nghề nghiệp

chúng tôi phải chấp nhận, không có cách chọn lựa nào khác hơn. Xét cho cùng, nghề làm xiếc này nếu không bảo đảm được tánh mạng 100% thì chúng tôi không dám làm. Tuy nhiên cũng nên tiết lộ một chút bí mật để cho nhà báo đỡ bớt thắc mắc. Chỉ riêng trường hợp em Nguyễn Đạt, 12 tuổi dám lái xe mô tô 125 phân khối của người lớn, chạy lên vách Bồ vòng 1 phút để biểu diễn hâm nóng. Được như vậy cháu đã phải tập luyện tổng 15 tháng trời, từ lúc cháu mới có 9 tuổi. Trước hết là tập lái xe đạp vòng quanh nền sân Bồ có dốc độ nghiêng chỉ 12 thước cao để chống lại cơn chóng mặt trong 8 tháng. Hết chóng mặt rồi thì 6 tháng kế tiếp là tập lái xe mô tô bên dưới sân nền có dốc độ nghiêng hết 3 tháng và 3 tháng sau cùng là tập lái lên vách bồ đứng thẳng. Còn cái xe mô tô chỉ dành riêng cho cháu Nguyễn Đạt lái, khi mới ngó thì thấy thì nó cũng giống như 4 chiếc xe kia nhưng đã được tôi cải tiến lại vài bộ phận điều khiển cho thích

hợp với tạng người nhỏ con của cháu. Thí dụ, cái thắng đạp chân đặc biệt phải chế ra cái cần nân cao lên vừa tầm với bàn chân tay cháu cầm hơn một chút, cái yên cũng phải kéo lên trong một chút, tuy vậy cháu vẫn phải chồm người lên phía trước gần như nằm dài trên mô tô cầm tay lái được dễ dàng. Khi cháu lái lên được vạch Bô đúng 35 cây số/giờ thì cháu đã được hấp lực của lực tâm giữ lại luôn xe và người rất an toàn. Cháu cứ như vậy mà chạy vòng quanh trong 1 phút là phải lái trở xuống. Tôi xin lưu ý với anh anh là cháu Nguyễn Đạt chỉ lái mô tô biểu diễn trong phạm vi chung quanh Bô mà thôi, cháu không bao giờ được phép lái xe chạy trên đường trường. Còn cái gì là sức hút của luật ly tâm thì thưa hai nhà báo đó là bí mật nhà nghề, không nên tiết lộ và cung bởi vì nó vô hình không thấy được không chứng minh được cho nên “không nói được.””

Cậu Út chỉ lấy thí dụ trường hợp của em Nguyễn Đạt để trả lời phỏng vấn với hai ký giả

nhà báo nhưng khi về viết bài tường thuật lại, hai anh vì có cảm tình và cảm phục sự can đảm của đoàn mô tô bay nhi đồng chúng tôi nên đã “nêm nếm thêm gia vị” cho hấp dẫn để chào mời khán giả khắp nơi, nhất là khán giả gốc người Cần Thơ rủ nhau về tỉnh nhà trước là thăm quê mình sau là ủng hộ chúng tôi, thành ra con số khán giả tới coi trình diễn mô tô bay đông đảo không ngờ. Ngày nay tôi mới hiểu ra rằng hồi thời kỳ đó, cậu Út đã có cái tầm coi xa, biết khôn mời hai ký giả nhà báo và rất ân cần tiếp đãi họ. Ăn nhà hàng, ở khách sạn, xe hơi đưa rước đi về hay đi thăm viếng các nơi. Cậu đã biết dùng sức mạnh và hiệu lực của những bài báo gián tiếp quảng cáo cho đoàn xiếc chúng tôi còn mạnh hơn những tờ bích chương hay tờ chương trình phát tay. Sắp dịp này tôi cũng xin tiết lộ thêm chút “bít mật” về nghệ thuật trình diễn pha chạy lên vách Bô đứng thẳng rồi buôi tay lái cỡi khăn đeo cổ, đưa lên bịt mặt cột lạy sau gáy, chạy vài vòng rồi cỡi

khăn ra cột vô cổ trở lại. Chạy xe trên xa lộ bình thường trên tốc độ 40 cây số/giờ mà còn không nhắm nói chi lấy khăn bịt mắt mình lại. Thưa quý vị nếu chạy xe trên đường thường 100% tôi không bao giờ dám diễn ra cái trò vô cùng nguy hiểm đó, vì quốc lộ là đường chánh cho giao thông công cộng, xe hai chiều chạy tối ngày. Còn chạy xung quanh Bồ thì tôi chỉ có “một mình chợ” mắt sức nhắm mắt mà chạy trong sự an toàn tuyệt đối. Ngoài ra cái xe đã được cậu Út tôi đặc biệt chế lại cái bộ phận điều khiển thiết rất bảo đảm khi lái biểu diễn. Quan trọng hơn hết là tôi được sức hút của luật ly tâm kéo dính cứng người và xe vô vách thành Bồ cho nên dầu tôi muốn nhắm mắt chạy vài chục vòng rồi mới đáp xuống cũng an toàn như thường. Còn động tác bay bướm cởi khăn, bịt mắt chỉ là trò chơi thêm gia vị biểu diễn cho vui mắt mà thôi, không có gì là ghê gớm lắm đâu.

Nhưng hồi 52 năm trước, nó mới lạ, ly kỳ và hấp dẫn là lẽ đương nhiên vì trò làm xiếc đó

lại do một cô gái bé nhỏ ôm nhách là tôi trình diễn. Vì tôi là người con gái duy nhất biểu diễn mô tô bay màn nọ kia nên khi nào cũng phải có tôi tham dự, còn hai người chị kia vì nhát hơn nên chỉ biểu diễn lái xe đạp và chạy mô tô mở màn thôi. Tuần lễ đầu tiên ra mắt khai trương trước khán giả, chúng tôi vừa vui vừa bỏ ngỡ lo ra có hơi “khớp khớp” nên biểu diễn thường thường thôi không được hay lắm nhưng khán giả vẫn khen ngợi để khuyến khích chúng tôi. Nhưng qua tuần sau và từ đó trở đi những buổi diễn của chúng tôi trở thành hào hứng vào tình vi hơn vì chúng tôi tuyệt đối tôn trọng kỹ thuật và kỹ thuật theo đúng sự xếp đặt thứ tự, ai chạy lên trước, ai chạy lên sau và rượt theo nhau ở những chỗ đã được chỉ định chặt chẽ, không được tùy hứng đổi tuồng khi đang diễn. Nếu lỡ đến làm khác đi, nghĩa là “sai một ly thì đi một dặm” thì sẽ xảy ra tay nạn khủng khiếp có thể chết người. Sau Cần Thơ, chúng tôi lưu diễn tại tỉnh Sóc Trăng.

Sóc Trăng! Sóc Trăng! Chỗ tôi được mẹ sinh ra, chốn thân thương đó là quê ngoại, nơi đó cũng là nơi chôn nhau cắt rún của tôi. Mẹ theo lời ngoại kể về một hiện tượng điểm lành rằng có một đàn chim trắng về đậu trên cành cây vú sữa trước nhà hót líu lo đúng ngày tôi chào đời. Nên tôi được ngoại và mẹ đặt tên từ điểm lành đó.

Chương trình lưu diễn của chúng tôi trước hết là toàn vùng miền Tây Nam. Khai trương thì ưu tiên cho Cần Thơ vì đó là chỗ đoàn xiệc ra đời, nhưng ước mong chung của đoàn là được về quê của dòng họ Quách ở Sóc Trăng để ra mắt trình diễn trước hết là chào mừng bào con trong dòng họ sau là bà con khán giả nơi này. Đây là một thông lệ, vì trước đó là đoàn Mô tô bay Việt Nam 1 Cần Thơ đã trải qua “thủ tục” đáng quý này . Ba mẹ tôi vì kế sanh nhai nên phải ở ph-noim Penh (Nam Vang) buôn bán làm ăn, nhưng mỗi khi sanh con Mẹ đều trở về quê ngoại để sanh các cn trên xứ Việt Nam . Lý do

chánh đáng thứ hai là Mẹ muốn các con của Mẹ phải được lập tờ khai sanh trên đất nước của mình. Đơn giản vậy thôi nhưng vô cùng quan trọng và tự do hào cho suốt cuộc đời của chúng tôi. Luôn luôn chúng tôi nghĩ rằng mình được sinh ra và lớn lên ngày tại quê hương thân yêu của mình.

Đoàn xiếc Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đồng Cần Thơ chúng tôi lên đường đi Sóc Trăng thật là “rinh rạng” chẳng khác nào một gánh cải lương chuyên nghiệp. Chiếc xe vẫn tải 7 tấn đi trước, trên xe trở chị bếp, 2 chú thợ ráp Bô, anh Nà người phụ việc rất siêng năng và bác tài xế kiêm luôn thợ sửa xe. Trong khoảng xe trở 22 tấm vách Bô (mỗi tấm nặng 100 kílô) và tất cả vật dụng quang trọng liên quan tới chuyện xây dựng xung quanh cái Bô. Xe vận tải 5 tấn đi sau chở thầy giáo, anh y tá và các dụng cụ y tế của anh, hai cậu nghệ sĩ là em Thái Hoa và Hùng Quân, chú thợ ráp Bô kiêm tài xế và người xét vé, năm xe mô tô và hai xe đạp. Xe cậu Út

đi sau chót chở 3 cô là chị Xuân Trường, Ngọc Trình, tôi và em Nguyễn Đạt.

Cậu Út có cậu Hai (anh của mợ Út) và anh Kim (cháu của mợ Út) chuyên bổ phận lo vụ xin giấy phép trước với ban hành chánh tỉnh Sóc Trăng và các tỉnh sắp tới diễn, muốn đất dựng Bồ. Nên khi tới đoàn xe tải được dẫn vô tại chỗ liền 3 chú thợ ráp Bồ trước vì đây là công việc cần nhiều thời giờ. Hai ngày trước khi trình diễn chánh thức bắt đầu từ 6 giờ chiều thì cỡ 2 tiếng trước, khi trời mát lại, khoảng 4 giờ chiều, cậu Út cho chúng tôi biểu diễn xe mô tô trên quốc lộ, 15 hay 20 phút, để làm quảng cáo như hồi ở Cần Thơ. Nhưng một bữa... không ngờ tai nạn kinh hoàng xết chết người đã xay a tại nơi tôi đã được sinh ra 13 năm trước mà nạn nhân lại chính là tôi.

Buổi chiều thứ bảy, tuần lễ thứ hai trình diễn của đoàn, khán giả ở trong tỉnh và khán giả cư ngụ gần xa xung quanh tỉnh cũng đã có đủ thời gian thông báo cho nhau biết có buổi trình diễn

này nên kéo nhau tới xem đông hơn tuần trước. Cậu Út muốn thêm nhân viên cảnh sát phụ trách giữ an ninh trật tự, giới chức phụ trách giao thông công tránh cũng nhận được chỉ thị của tình tăng cường nhân viên gìn lưu thông báo cho chúng tôi. Sau khi các bạn nghệ sĩ đã biểu diễn rồi phần của họ thì tới phiên tôi là màn kết thúc. Khán giả hồi hộp chờ đợi pha biểu diễn của tôi, đúng hơn là họ chờ đợi để xem một cô có gái duy nhất trong đoàn biểu diễn một màn ngoại mục. Phần tôi cũng hồi hộp không thua nhưng rất vui và hạnh diện mỗi khi biểu diễn màn này, nhất là bữa nay trong số rất đông khán giả đứng chật hai bên lề đường dài 300 thước đang chăm chú chờ xe tôi có cả bà con dòng họ Quách nữa.

Sau khi kiểm soát lại dây nịt và nón bảo hộ đã được thắt chặt dưới cằm, tôi dòm qua bên lề đường phía tay mặt, thấy cậu Út và anh y tá đứng bên cạnh chiếc xe vận tải nhẹ mà đoàn dùng làm xe cứu cấp để đề phòng nếu có tai

nạn nghiêm trọng xảy ra thì sẽ chở nhân tôi nhà thương liền. Tôi gạt đầu ra dầu sẵn sàng. Cậu Út thổi một tiếng còi tuy huyết thiết lớn báo hiệu cho tôi có thể bắt đầu. Chú ba tiến tới đáp cần khởi cho xe nổ máy. Cái ống bô giãm thanh xe đã được tháo ra, vì vậy tiếng nổ của nó vang rền lên ầm ầm làm tăng thêm không khí hào hứng, đồng thời cũng báo hiệu luôn cho khán giả lưu ý đi tới màn biểu diễn của tôi. Bắt đầu, tôi lái xe trên tốc độ 25 cây số/giờ. Trước mặt tôi là một khoảng đường dài 300 thước thẳng tắp bóng láng rất sạch vị trưa bữa đó có một cơn mưa lớn đã đi qua, không khí trở thành mát mẻ dễ chịu. Xe vừa vọt qua lần lần mút quét vôi màu trắng ngang đường, là dấu hiệu cho biết tôi có thể bắt đầu biểu diễn từ phút này. Tôi liền tăng tốc độ lên 35 cây số/giờ và cài tay ga đứng đúng ở tốc độ đó. Rồi tôi đứng lên, luôn chun mặt qua hông xe bên trái, hoàn toàn thân chuyển qua ngồi hết một bên xe, thẳng bằng yên ổn rồi tôi mới bắt đầu dùng chun mặt để

lên cái gác chun bên trái rồi từ từ đứng một chun, toàn thân tôi chỉ đứng trọn bên cái gác bên trái. Sau động tác này, tôi nghiêng người một chút về phía trước đồng thời giang rộng hai tay ra ngang vai, chun bên trái thẳng đứng về phía sau “như chim đang giang cánh” mái tóc dài bay phất phới về phía sau. Xe tôi lao vun vút vô phía khán giả qui tụ đông đảo nhứt hai bên lề đường, họ thích chí vỗ tay và hoan hô tán thưởng rần rần lên không dứt tiếng. Tôi lúc tôi rất vui thích ngó lấy khán giả đồng loạt giơ tay lên khen ngợi cổ vũ, khích lệ nồng nhiệt đó thì... bất ngờ có một con chó từ phía khán giả bên lề chạy vọt ra giữa đường đụng ngay vô mũ đang phóng tới. Trong chớp mắt, tôi chỉ mới chột thấy nó, chưa kịp có chút phản ứng tự vệ nào thì đã nghe một tiếng “Huych” thiệt mạng. Xe đã đụng thẳng vô nó, tôi nghe thêm một tiếng “Oảng!” rồi chiếc xe cán luôn qua thân nó. Tôi bật hắt văng lên cao, toàn thân bay bổng về phía sau, không kịp kê lên một tiếng, chỉ nghe

“phịch” rất mạnh, toàn thân rung chuyển lên, co giựt và giựt lên liên hồi trong lúc cái sức hất tôi văng ra khỏi xe rớt xuống đất vẫn còn sức mạnh đẩy tôi lăn quay đi mấy vòng trên con đường. Tôi cảm thấy trời đất tối sầm lại gian nan như cái chớp mắt đó, tôi không biết tôi “sống hay đã chết rồi.” Bỗng dưng lúc đó tôi chợt nghe nhiều tiếng la hét vang lên: “Trời ơi, cô Bạch Yến té chết rồi!” Lập tức, bản năng sinh tồn trong cơ thể đầy sức sống khỏe của tuổi trẻ trong tôi tự động trỗi dậy mạnh mẽ chợt sống trở lại như lúc tập lái vọt lên vách Bô đúng thẳng 15 tháng trước đây. Khi đó tôi mới bay mình còn nghe được tiếng la hét, nghĩa là mình vẫn còn sống. Mình phải sống, không thể chết dễ dàng oan uổng như vậy! Mà sao cũng lạ kỳ thay, tôi vẫn chưa cảm thấy một chút đau đớn nào mà chỉ cảm thấy bị hết hồn vì trải qua một cơn trấn động thần kinh hơi mạnh thôi. Từ từ mở hết mắt ra ngó thấy bầu trời sáng lạnh: “Ồ, mình còn sống thiệt!” Tôi vui mừng, lồm cồm

ngồi dậy dáo mắt dòm xung quanh thấy khán giả chạy ùa tới. Tôi dơ ta ngoắc như muốn ra dấu cho họ biết tôi vẫn được bình an không sao hết mặt dầu áo quần rách teng beng như trong các phim như ciné “diều” của hai ông MẬP-ỒM (sau khi bị bom nổ,) bấp chuối non bên trái đang đau vì chạm ống bơ nông bị phỏng. Liều khi đó cậu Út và anh y tá đang chạy mau tới tiếng xin mọi người tránh ra, cậu ẵm trọn thân tôi để nhẹ lên chiếc ca xe cấp cứu. Tiếng còi tu huýt của cảnh sát với tiếng kèn xe ô tô re lên liền hồi báo động khăng cấp cho mọi người cùng tránh ra để xe chạy mau đi.

Trên xe, cậu Út tháo dây nịt cởi cái nón bảo hộ ra, thấy cái đầu cả khuôn mặt tôi hoàn toàn không bị thương tích trầy trụa gì hết, cậu nhẹ nhàng sờ tay lên trán, vuốt máy tóc và hỏi tôi đau chỗ nào, cảm thấy đau nhiều không, có thể nói cho cậu biết được không? Trong khi đó anh y tá dùng bông gòn chấm nước tẩy trùng lau nhẹ các vết trầy rướm máu trên hai cánh tay,

hai chun và đổ nhẹ nước tẩy trùng vô những nơi trầy xước, xúc thuốc vô từng vết thương cho tôi. Còn vết phỏng anh chỉ để bom mát (pom-made). Anh nói với cậu Út rằng tất cả vết thương tích trầy trụa rướm máu và phỏng của tôi không nghiêm trọng lắm nhờ tôi mặc y phục bảo hộ có độ dày che chở cho toàn thân được an toàn nên không cần phải đưa tôi tới nhà thương mà chỉ nên đưa tôi tới một nơi thiết yên tĩnh cho tôi được nghỉ ngơi dưỡng lại sức khỏe thôi. Nghe vậy, cậu Út tính trở tôi về thẳng khách sạn nơi đoàn chúng tôi đang tạm trú, nhưng cậu đoán biết khán giả hiếu kỳ sẽ kiếm tới khách sạn thăm hỏi xôn xao bàn tán và làm tôi bận rộn mệt mỏi thêm có ảnh hưởng không tốt cho sức khỏe của tôi. Cậu nói với bác tài xế chở tôi thẳng về nhà cậu anh bà con của cậu Út, nơi đó có thêm các dì sẽ chăm sóc cho tôi chu đáo, hơn nữa không ai biết tôi đang nghỉ ngơi dưỡng sức chỗ nào, như vậy chúng tôi yên tâm hơn. Có một số khán giả đứng gần, chúng

kiến từ lúc bắt đầu diễn cho tới khi tôi té xuống đất và được xe cấp cứu chở đi họ biết tôi vẫn bình an không sao hết nhưng những nhiều người khác đứng xa nghe tin đồn rùm lên là tôi đã bị té nặng chết rồi.

Vậy là tiếng đồn gần xa lan mau tới khắp nơi, tam sao thất bản, hết tỉnh Sóc Trăng xôn xao bàn tán về cái chết do tai nạn lái xe mô tô biểu diễn trên quốc lộ của một cô bé đáng thương. Nhưng thật bất ngờ, chiều bữa đó khi gần tới giờ trình diễn của đoàn, người hiếu kỳ kéo tới xung quanh cái Bô đông ngoài sức tưởng tượng. Họ tới vì sự tò mò muốn tìm hiểu coi có phải thật là tôi đã chết hay vẫn còn sống, chớ không phải tới để làm khán giả mua vé vô coi mô tô bay. Tuy nhiên cũng có một số vé đã bán ra từ trước khi cái tin tai nạn chết người lan rộng ra. Cũng có tin đồn nếu tôi chết thật thì khán giả sẽ trả vé lại. Nhưng tin tức đó đồn dập tới nhà ngoại tôi. Cậu Út nhứt định không cho tôi diễn, thà trả tiền vé lại cho khán giả. Nhưng tôi

nhút quyết phải diễn. Bà ngoại và các dì cũng xúm lại khuyên tôi không nên diễn, không khí thành trở nên căng thẳng! Trong hoàn cảnh “nửa khóc nửa cười” này phải giải quyết ra sao đây? Khó xử quá, vì đoàn có mình tôi là nữ duy nhất lái mô tô bay diễn các màn vui, lạ, còn chị Xuân Trường chỉ luân phiên biểu diễn mô tô mở màn với em Nguyễn Đạt mà thôi. Nếu tôi không xuất hiện trở lại thì tin tôi chết là đúng sự thật, ngoài ra sẽ ảnh hưởng tới tin thần tất cả nghệ sĩ bị xuống vì lo lắng cho sức khỏe của tôi không bảo đảm biểu diễn hay và rất tay hại luôn cho hết thời gian lưu diễn quanh miền Tây Nam này.

Còn tôi, tôi hiểu rõ sức khỏe của tôi là có thể trình diễn được. Tôi cương quyết phải có mặt trong buổi diễn chiều bữa đó chớ không thể để tình trạng này kéo dài được mặc dầu với những lời khuyên của bà ngoại và các dì, các cậu, rốt cuộc cũng chẳng thuyết phục được tôi ở nhà mà trái lại còn có thể làm cho tôi thêm yếu vì

xuống tinh thần. Sau khi nghỉ ngơi chút đỉnh, trước giờ trình diễn tôi xin cậu Út chở tôi về khách sạn trang điểm và thay bộ đồ diễn mới. Nếu thiệt tình tôi không diễn được, lúc đó cậu Út sẽ trả tiền vé lại cho khán giả cũng chưa muộn. Vậy là tôi được cậu và anh y tá chở về khách sạn.

Cậu Út và các chị em trong đoàn luôn ở bên cạnh tôi, cậu thường âu yếm vuốt tóc và hỏi tôi có đủ sức diễn không, cậu cứ nhắc lại tôi đừng có quan tâm tới việc khán giả trả vé lại, không diễn được bữa nay thì cứ chờ vài bữa nữa, tới khi tôi hoàn toàn khỏe mạnh trở lại diễn cũng không sao. Nhưng tôi quyết định phải diễn vì những lý do:

- Tôi là người con gái duy nhất biểu diễn những màn lạ.
- Muốn dẹp bỏ dự luận đồn dãi tôi đã chết.
- Chính tôi biết sức khỏe tôi có thể diễn được.

Tuy tôi bị té rất nặng hiện đã bắt đầu thấy tê nhứt khắp thân mình nhưng vì yêu nghề, yêu

mến khán giả đã quan tâm tới tôi, nên muốn chính mắt họ thấy tôi vẫn còn sống nên quyết không vắng mặt trong những xuất diễn tới bữa đó.

Tôi rất cảm động khi thấy mọi người đều có lòng thương yêu mình, an ủi tôi nhưng không ai hiểu bản tánh tự lập, tranh đấu và chịu đựng mọi nghịch cảnh mà mẹ cha đã dạy cho tôi ngay từ lúc còn nhỏ.

Tại nạn bất ngờ diễn ra là do con chó chó không vì phạm kỹ thuật lái xe biểu diễn đường trường. Còn cậu Út đã muốn canh sát giữ gìn trật tự là để canh chừng “người” cho họ giữ trật tự hơn, không được qua lại khi chúng tôi đang diễn, chó không phải để canh chừng thú vật. Người thì hiểu luật chó đối ới con cho có nghĩa lý gì? Nó muốn qua được thì cứ ua, không cần theo luật lệ gì hết, vì vậy nó mới bị mất mạng và làm tôi bị thương.

Chiếc xe mô tô của tôi sau khi cán ngang mình cho chó, vì tây ga trên tốc độ 35 cây số/giờ đã

được tôi cài chặt, cho nên nó cứ chạy phăng phăng trên quốc lộ, cho tới khúc queo, không có người điều khiển, nó còn chạy thẳng, băng qua lề phóng tốt xuống bờ sông rồi rớt tùm uồng nước luôn. Trong khi chờ vớt lên sửa chữa lại, tôi bữa đó tôi xài xe của em Nguyễn Đạt để biểu diễn bình thường cho khán giả yên lòng và thỏa mãn tánh hiếu kỳ cho thấy rằng tôi vẫn còn sống. Cậu Út không cần phải trả tiền cho một vé nào hết.

Tôi bữa đó các bắp thịt và thần kinh từ từ trở lại bình thường, rồi chúng tôi xúm lại hành hạ thân xác tôi đau đớn rã rời tới xương tủy, khiến tôi phải nằm bẹp trên giường không nhúc nhích một chút vì chỗ nào trên toàn thân tôi cũng đều rêm nhức. Tự nhiên nước mắt cứ trào ra, tôi khóc nhẹ không vì quá đau, mà khóc vì cái xui xẻo bị tai nạn xém chết, khóc vì nhiều nỗi xót xa cho thân phận một cô bé gái nhỏ. Còn cha mà cũng như không, có Mẹ thì Mẹ ở xa, nên tôi phải dấn thân, tôi tuổi thân nghĩ tới

việc làm hiện tại vì đói, vì đã bị đói hành hạ nên quên hết nguy hiểm chớ thiệt tình trong thâm tâm tôi lúc nào cũng thương nhớ âm nhạc. Tôi là một ca sĩ mà. Bao nhiêu nước mắt tuôn ra cho vừa giữa đêm khuya này? Nhớ Cha nhớ Mẹ, thương cha mẹ vì hoàn cảnh nào không biết mà thân tôi nên nổi này? Vừa đau vừa buồn riết tới khuya thấy mệt thiếp vô giấc ngủ vì thuốc an thần chống đau nhức cũng đã bắt đầu ngấm.

Bữa sau, cậu Út cho biết ý cậu sẽ cho vẽ một thông báo chữ lớn treo chỗ cửa chào đại lý có lời xin lỗi khán giả cho đoàn chúng tôi tạm nghỉ hai ngày vì “cô đào chánh” cần được nghỉ ngơi dưỡng sức. Tôi liền cản cậu và xin để tôi nghỉ một tối thôi, và đề nghị cậu có thể luyện cho chị Xuân Trường những màn diễn mô tô trên Bô của tôi, để chị diễn tối tôi vắng mặt.

Một ngày trước kh đoàn Sóc Trăng để lên đường lưu diễn ở tỉnh Bạc Liêu, theo lời khuyên thiết tha chân tình của chú Ba, tôi nhờ chú trở

tôi tới viếng lại chỗ tôi bị té. Dòm dấy đá dăm lổm chổm những cạnh sắc bén ngổn ngang nằm dọc lề đường đã cắt nát gần hết bộ y phục bằng vải kaki rất dày của tôi rồi đâm lủng qua vô da chún tay làm trầy trụa tới rướm máu mà khiếp đảm. Chú Ba nói số tôi lớn lắm mới may mắn thoát chết là nhờ cái sức hất tôi quăn ra khỏi xe mạnh, nên toàn thân bay bổng vô bên kia cạnh lề đường, do đó cái đầu của tôi đập vô bờ cỏ mọc ven đường và phần nào cũng nhờ cái nón bảo hộ che cho tôi bớt không bị thương trên đầu. Nếu cái sức hất tôi nhẹ hơn một chút thì tôi đã bị rớt xuống đập mặt vô dĩa đá dăm sắc bén và đầu sẽ đập đúng vô lề thì chầy chấn tôi bị nát mặt và bể sọ vì cái nó bảo hộ nội hóa tự chế đó không đủ độ cứng để che chở cho cái sọ mỏng manh của tôi đâu.

Theo lời khuyên thiết tha chân thành của chú Ba tôi đã xách theo một giỏ đựng nải chuối sứ, 6 trái mận đỏ, một bó nhang và xếp giấy tiền vàng bạc. Chú xếp nải chuối, mận và xấp giấy

tiền vàng bạc lên trên một tờ báo, đốt trọn bỏ nhang chú khấn vái cô hồn các đảng linh thiêng đã phù hộ cho tôi được thoát tử nạn. Chú biểu tôi xá mấy cái để bày tỏ lòng thành kính cảm ơn các vị linh thiêng đó thì họ mới chịu nhận lễ cúng này. Tôi làm theo lời chú mà cảm thấy trong lòng nhẹ nhõm dễ chịu lạ thường. Sau đó chú quẹt diêm đốt sắp giấy tiền vàng bạc, chờ khi cháy hết thành tro, chú mới mở nút chai xi để nhỏ cát trong túi áo, rót nhẹ lên đồng tro rồi chú chở tôi về Sóc Trăng! Chỗ này, hồi 13 năm trước tôi đã được sinh ra và khóc lên mấy tiếng chào đời. Nhưng 13 năm sau, xém chút nữa cũng là nơi tôi từ giả vĩnh viễn cuộc đời.

Kể từ ngày 23 tháng 08 năm 2006, tôi bắt đầu viết thêm chi tiết vô hồi ký “Tôi Đi và Sống” này để in và phát hành hồi đầu năm 2007. Đây cũng là khoảng thời gian của một tuần lễ tôi từ Pháp qua tiểu ban California vùng Little Saigon, Quận Cam (Orange County) để trình diễn chương trình “Chiều nhạc & tâm tình với ca sĩ Bạch Yến,” ca nhạc quốc tế để kỷ niệm 50 năm đời ca sĩ của tôi (1956-2006) đồng thời ra mắt CD tân nhạc “Đi Với Tôi” gồm bốn thứ tiếng: Việt, Pháp, Anh, và Tây-Ban-Nha tại sân khấu của vũ trường Majestic ngày chủ Nhật 20 tháng 08 năm 2006 do cô Hạ Văn tổ chức. Lý do tôi quyết định lựa ngày 23 tháng 08 năm 2006 là vì tôi cảm thấy hứng khởi và nhiều thuận lợi. Thứ nhất là phần khởi từ cái không khí đầy sinh lực náo động, vui vẻ và tập nập của vùng Little Saigon, chỗ có đông người Việt định cư lập nghiệp. Chỗ này bây giờ đã nghiêm nhiên trở thành một cộng đồng người Mỹ gốc Việt chánh thức sinh hoạt gần giống như người bản xứ của

nước Mỹ. Thứ hai, tấm thịnh tình ưu ái của khán giả cũng còn đặt biệt dành cho tôi vì còn một tuần lễ nữa mới tới ngày trình diễn mà vé đã bán trước gần hết. Thứ ba, là do các anh chị em nghệ sĩ tài danh nhiều thế hệ tuổi nghề cũng như tuổi đời đều hân hoan hết lòng trình diễn thiết hây như: Thanh Lan, Hoàng Oanh, Hạ vân, Trong Nghĩa, Kevin Khoa, Lê Danh Hiên, Jean Louis Beydon, MC Việt Dzũng và hai người bạn nhạc sĩ người Mê Tây Cơ, anh Lenin và anh Mario bất ngờ tới đệm cho tôi hát tiếng Tây Ban Nha, ca những bản xứ Mê Tây Cơ không nhận thù lao. Anh Lenin là người thầy đầu tiên dạy tôi cách đọc và hát tiếng Tây Ban Nha với bản Malagueña Salerosa trước khi tôi thiết sự học tiếng Tây Ban Nha. Ông Hoàng Oanh cũng không nhận thù lao. Ai nấy cùng tiếp tay phục diễn đắc lực và tận tình với tôi, tạo nên một buổi diễn đầy thân tình chặt chẽ chớ không phải như các nhạc hội khác, mỗi ca sĩ ra sân khấu mạnh ai nấy hát phần của mình rồi

là rời sân khấu. Khi được các bạn nghệ sĩ cùng diễn như một buổi trong bầu không khí quý mến nhau như vậy thì luôn luôn sân khấu được linh động, không một phút bỏ trống. Khán giả cảm thấy được điểm này nên yêu thích và nhiệt liệt tán thưởng. Buổi diễn thành công mỹ mãn ngoài sự chờ đợi của mọi người riêng cô Hạ Vân rất thỏa mãn bổ công tổ chức.

Chương trình từ 15:00 giờ cho tới 19:00, không ngừng để giải lao mà khán giả cũng ở lại, mà còn yêu cầu cho nghe thêm. Tới 19:15 cô Hạ Vân phải ra xin lỗi vì đã quá giờ nên phải trả lại phòng diễn. Nhưng khán giả cũng tiếp tục yêu cầu thêm tới 19:30. Khi chào chia tay, nhiều khán giả dặn tôi phải trở lại vùng quận Cam thường hơn, lòng tôi vui mừng khôn tả và tôi rất cảm động. Cảm ơn các bạn nghệ sĩ vì khán giả.

Ân tình hơn nữa là có sự tham gia ưu ái sốt sắng của giờ truyền thông báo chí truyền thanh, truyền hình giúp đỡ tôi trong các cuộc phỏng

vấn trực tiếp tại đài và qua điện thoại trước khi tôi còn ở Paris đang sử soạn qua diễn tại đây. Tôi đã tham gia rất nhiều phỏng vấn với đài Little Saigon Radio, Radio Bolsa Việt Dzũng Minh Phượng, đài Saigon Radio Hải Ngoại Quốc Thái và Hải Lan, đài Văn nghệ và thương mại Trọng Nghĩa Mộng Lan, nhật báo Người Việt và website Chuyện Trò Trên Mạng với ca sĩ Bạch Yến của Người Việt Online , đài truyền hình Việt Hải Ngoại Television của Quốc Thái và đài truyền hình Việt Little Saigon TV do Giáng Ngọc phụ trách. Những thuận lợi quý báo và hiếm có đó đã thúc đẩy tôi bắt đầu ghi xuống trang giấy trắng tập 1 của hồi ký “Tôi Đi và Sống.”

Tiếp theo đó tôi đi qua Annandale, biểu bang virginia với anh Trần Quang Hải, và anh nhạc sĩ chuyên đệm dương cầm cho tôi, giám đốc viện âm nhạc Acadesmie de musique de Vanves, cạnh Paris, anh Jean Louis Beydon. Buổi này do các bạn Phạm Xuân Thái, Nguyễn Đức Nam, Ngô Minh Trí, cô Lê Thùy Lan, Phạm Anh Dũng,

Đình Văn Long, Đàm Xuân Linh, cô Nguyễn Xuyên Hảo, chị Quỳnh Anh, Trần Việt Tân, và anh Văn Sơn Trường tổ chức. Anh Văn Sơn Trường là người đã có ý kiến tổ chức mừng “50 năm Bạch Yến Ca Hát Với Đời.” Buổi diễn này tổ chức ngày chủ Nhật 27 tháng 8 năm 2006 từ 14:00 giờ tới 16:00 tại Virginia Community College, Annandale Campus, Ernst Cultural Center, 8333 Little River Turnpike. Annandale, Virginia U.S.A.

Buổi diễn này rất thành công từ lúc mở màn 14 giờ cho tới hơn 18:15 cũng còn được yêu cầu kéo dài thêm. Tới 18:30, anh trưởng ban tổ chức Văn Sơn Trường phải ra xin lỗi khán giả phải chấm dứt chương trình đã kéo dài quá hạn 30 phút rồi. Buổi diễn này thành công toàn vẹn là nhờ các anh chị bn tổ chức đã nỗ lực, hăng hái hết lòng, hoàn toàn không vụ lợi và chỉ muốn đoàn kết chặt chẽ với mục đích duy nhất giúp tôi có một buổi diễn kỷ niệm để đời. Những kỷ niệm và tình cảm chân thành này tôi

sẽ nhớ hoài. Xin chân thành cảm ơn hết thấy Anh Chị trong Ban Tổ Chức của buổi “50 Năm Bạch Yến Ca Hát Với Đời.” Sau buổi diễn này, thấy mọi người vui tươi phấn khởi nên tôi lợi dụng cơ hội để nhắc các anh chị này nhớ tổ chức lần nữa trong 50 năm tới nhé. Mọi người “đồng ý” và cùng cười ồ lên vui vẻ.

Sau khi coi buổi diễn, có một cháu gái Việt 12 tuổi sinh tại Mỹ tên là elena Yến-Vi Nguyễn yêu thích vì mới khám phá được buổi diễn chưa bao giờ được coi nên cháu đã viết một bài tường thuật với cảm tưởng rất dễ thương tự đề “*A Performance of a Lifetime.*” **Cháu gửi cho tôi bài này qua điện thư ngay bây bữa sau khi dự buổi 27 tháng tám năm 2006.** Tuần kết tiếp chúng tôi đi diễn bên Venice, xứ Ý rồi bữa sau chúng tôi trở về Pháp.

Trong suốt mấy tháng, tôi viết hồi ký bằng máy vi tính rất lưu loát, chữ nghĩa cứ tràn trề tuôn theo nguồn cảm hứng. Nguyên nhân nguồn cảm hứng đó xuất phát từ những kỷ niệm vui buồn của nghề ca hát và khi làm xiệc

mô tô bay. Hay kỷ niệm sâu đậm này quán quít với nhau sống trong lòng tôi như hai chị em sinh đôi, khi người này, khi người kia hiện ra trước mắt tôi, cho tới được sống lại những ngày xa xưa đó.

Tuy trong thời gian còn đang tập luyện mô tô bay, chúng tôi bị té cá nào “đáng tiền” cái đó, đau thì có đau thiệt, đau muốn phát khùng lên, nhưng ngấm lại nhờ vậy mà chúng tôi được trở nên quen thuộc nghề lái mô tô bay. Nhớ lại trong chuyến đi diễn ở tỉnh Cà Mau, đoàn chúng tôi bị một tai nạn đau thương kinh khủng. Sau 52 năm từ giả vĩnh viễn nghề làm xiếc đầy nguy hiểm, tôi trở lại làm ca sĩ với tất cả những vất vả bận rộn trong nghề nghiệp. Nhờ vậy tôi đã tạm quên đi ám ảnh đau buồn đó. Nhưng rồi tôi sinh hoạt hàng ngày, đôi khi chợt thấy một chiếc xe mô tô nào đó chạy lướt qua và bị tai nạn bất kỳ lớn hay nhỏ, ký lúc tôi luôn luôn bắt tôi sống lại tai nạn ngày xưa làm tôi không tranh được rùng mình sợ hãi. Tôi

phải chuyển hướng suy nghĩ tới chuyện nào khác hay làm một việc gì khác để giúp tôi quên đi kỷ niệm đau đớn.

Nhưng bữa nay ngồi đây viết lại hồi ký này, bắt buộc trí nhớ của tôi phải quay lại khúc phim của tai nạn đau thương kinh hoàn đó một cách rành mạch đủ từng chi tiết, vì chính tôi đã chứng kiến những giây phút đó từ đầu tới cuối.

Tỉnh Cà Mau nằm ở điểm cuối cùng của nước Việt Nam. Nếu tôi không là một thành viên nghệ sĩ của đoàn mô tô bay thì có lẽ không bao giờ tôi được dịp tới đây để thăm viếng phong cảnh nên thơ, xinh đẹp, mọc mạc, hiền hòa và được tiếp xúc với người dân chấp phát, giản dị và hiền lành tại đây. Cái Bò được dựng tại một địa điểm tiện lợi kế bờ biển nên xung quanh rộng rãi và mát mẻ vì suốt ngày có gió từ đại dương thổi vô; rồi thêm nữa luôn luôn được nghe tiếng sóng dạt dào vỗ vô bờ rất vui tại. Cảnh đã đẹp mà lại mát mẻ nhờ không có nhà dân cư ngụ hay tiệm buôn bán bao quanh như

các tỉnh khác. Vui là lợi ích thay, khi thấy đoàn chúng tôi dựng cái Bồ lên thì bà con rủ nhau tới cất liều quán xung quanh hoặc đẩy xe hàng rong tới bán đủ các món ăn nước uống bình dân hấp dẫn và ngon miệng như bánh canh, cháo lòng; các loại chè, bánh phồng tráng mạch nha, bánh chuối nướng và khô mực nướng bốc thơm lừng vv... Bà con mặc sức muốn bán món gì cứ bán không phải trả tiền mướn chỗ, tạo thành một quanh cảnh rộn rịp vui vẻ tấp nập như một khu chợ nhỏ buổi tối. Không khí xung quanh Bồ lại càng vui nhộn hơn, đèn điện giăng mắc sáng trưng và âm nhạc đĩa phát thanh những bản tân nhạc vui nhộn, hoặc ca nhạc “phụ diễn” không có đờn đệm do chính các ca sĩ tí hon chúng tôi trình bày trên cái bục sân khấu nhỏ được dựng cạnh cửa ra, thu hút “trai thanh gái lịch,” bọn trẻ con và cả bà con cô bác lớn tuổi tới vui chơi đông đảo.

Nhờ đi lưu diễn hầu hết các chỗ tỉnh thành thị tứ sầm uất, tôi thấy sự khác biệt của tỉnh Cà

Mau là nơi yên tĩnh thanh bình hiền hòa nhứt trong tất cả tỉnh ở miền Nam tôi được biết. Ở đây mọi vùng còn trong lành, chưa bị ô nhiễm. Tôi thấy mọi trường sinh thái ở Cà Mau chắc ít có chỗ nào sánh bằng. Khi có đoàn mô tô bay tới “đóng đô” thì hết tỉnh trở nên rộn rịp từng bừng như mở hội. Bọn trẻ con rất là vui thích, vì xiệc mô tô bay là một trò giải trí vô cùng mới lạ và hấp dẫn đối với chúng. Rồi còn thêm có các cô thiếu nữ da ngăm xinh đẹp và duyên dáng, răng cười trắng tinh đều đặn, thân thể no tròn chắc nịch. Tôi là on gái mà cũng còn mến ưa các co này nữa chớ đừng nói gì tới bọn trẻ con. Nơi đây, các cô cậu trẻ tuổi là thành phần của khán giả đông đả hơn hết. Theo truyền thống ở đây thì mỗi năm thường có cảnh cải lương, đôi khi gánh hát bội về trình diễn nhưng năm nay là lần đầu tiên có đoàn xiệc mô tô bay tới. Gánh cải lương hay hát bội thì đã có sẵn sân khấu của rạp hát hay không thì họ hát ở đình. Riêng đoàn chúng tôi đi chuyển tới đâu thì

mang theo cả một cái rạp tức là cái BỒ. Khán giả của chúng tôi không ngoài thoải mái trên ghế coi mà phải đứng trên sàn gỗ cao ngó xuống. Cái lạ là ở chỗ đó, khán giả và nghệ sĩ trình diễn không được chúng đụng với nhau vì lý do bảo tồn sự an toàn cho khán giả và nghệ sĩ lái mô tô. Mỗi xuất trình diễn chỉ kéo dài khoảng 10 phút thôi, so sánh với mỗi xuất hát cải lương kéo dài khoảng trên dưới 3 tiếng đồng hồ để cho khán giả thỏa mãn thiết đậm đủ tấm lòng “hỉ nộ ái ố” của họ cái với vở tuồng. Nhưng 120 phút trình diễn mô tô bay của chúng tôi là một khoảng thời gian thu gồm lại tối đa đỉnh chất nguy hiểm, râm rộ sôi nổi, ly kỳ táo bạo, hấp dẫn và rùn rợn cao độ không ngừng nghỉ. Dầu chỉ trong giây phút, nhiều khán giả yếu bóng vía phải bị hồi hộp lo sợ muốn đứng tim để được giải trí thích thú trong cái cảm giác mới lạ chưa từng biết tới.

Vì vậy toàn mô tô bay chúng tôi được người dân ở đây coi như là một “sự kiện lớn” cho tỉnh

này. Thêm một dịp may là trong thời gian chúng tôi trình diễn nơi đây, tỉnh Cà Mau đang có một hội nghị quan trọng quy tụ các giới chức chánh quyền của các tỉnh và quận huyện về dự hội nghị. Cậu Út mau lẹ liên lạc với ban tổ chức phụ trách nghi lễ, mời hết thầy hội viên tới gặp đoàn xiếc chúng tôi và coi một xuất trình diễn không bán vé. Ban tổ chức hội nghị hoan nghênh và đón nhận lời mời của cậu Út liền vì đây là một cơ hội tỉnh Cà Mau đón tiếp các vị khách quan trọng tới từ Cần Thơ, Sóc Trăng, Bạc Liêu, Trà Vinh, Vĩnh Long, Sa Đéc, Rạch Giá, Long Xuyên, Đồng Tháp, Châu Đốc và xiếc mô tô bay lạ mắt và hiếm có, ít có dịp coi.

Sau khi Bô được ráp rồi, giăng đèn sáng màu, kết bông giấy, trưng bản hiệu và treo cờ của đoàn nơi cửa chào xong xuôi, cậu Út hướng dẫn các giới chức hội nghị quan sát bên trên trong bên ngoài cái Bô và giải thích nguyên nhân vì sao cậu thành lập đoàn xiếc mô tô bay, nhắc nhở đoàn xiếc mô tô bay Thái Lan. Khi cậu giải

thích mô tô sẽ chạy lên vách Bô đứng thẳng để biểu diễn những động tác ngoạn mục thì các vị quan khách rất ngạc nhiên không tin rằng xe mô tô lại có thể chạy thẳng lên vách đứng cao sừng sững như vậy. Cậu mới hết thấy mọi người lên đứng xung quanh trên sàn cao coi và phút “chào hàng” do em Hùng Quân lái biểu diễn. Sau khi mọi người đã đứng yên trên sàn, cậu thổi một tiếng còi tu huyết, cánh cửa Bô mở ra, chú Ba bảo quản xe đẩy cái mô tô vô, theo sau là em Hùng Quân đã “nai nịt” gọn gàng cỡi nón và y phục bảo hộ. Chú ba đạp cần mở máy, xe nổ máy nghe dòn dã em Hùng Quân leo lên vách đứng thẳng và chạy vòng quanh. Các vị khách thích thú động loạt “Ô!” lên một tiếng và vỗ tay tán thưởng. Thêm một tiếng còi tu huyết nữa, em Hùng Quân giảm tốc độ, nghiêng tay lái chạy xe trở xuống nền Bô, tắt áy xe, dõa nón bảo hộ cúi đầu chào các vị khách. Màn biểu diễn “chào hàng” chấm dứt, các vị khách cũng chưa hết ngạc nhiên sững sốt và chưa tin mắt

mình đã ngó thấy chiếc mô tô vừa bay xung quanh vách Bô đứng thẳng lại do một cháu trai nhỏ bé điều khiển ranh rẽ như vậy. Kế đó chúng tôi lần lượt biểu diễn những màn thường lệ cho các vị khách có quan trọng này coi. Họ đi từ ngạc nhiên ngạc này tới ngạc nhiên khác và luôn lên tiếng hoan hô vỗ tay khen ngợi mỗi màn diễn khác nhau. Hầu hết đều không ngần ngại hết lời khen ngợi và mời cậu Út đem đoàn xiếc mô tô bay tới địa phương của họ vì từ trước tới nay chưa được biết xiếc này. Sóc Trăng và Bạc Liêu cũng mời cậu Út đưa đoàn tới diễn. Cậu Út vui cười vẻ cho biết chúng tôi vừa diễn tại Sóc Trăng và Bạc Liêu gần đây. Thì ra các viên chức này chắc cao cấp quá nên không để ý tới xiếc mô tô bay là gì, hay có lẽ họ biết nhưng không tiện tới coi? Có những ông khác e dè, nhút nhát, khiêm nhượng, tha thiết khẩn khoản mời chúng tôi về diễn ở huyện Năm Căn và Huyện Sủ. Họ nói “Địa phương chúng tôi ở ở sau trong một vùng rất hẻo lánh, cách xa tỉnh

vài chục cây số, đất rộng người thưa, quanh năm người dân đầu tắt mặt tối, thì chỉ lo làm ruộng, làm rẫy, bắt tôm đánh cá sống qua ngày, không hề biết tới sự giải trí là gì. Có nhiều người chưa hề một lần đặt chân tới tỉnh Cà Mau cho biết mặt mũi cái tỉnh của mình ra sao. Đường bộ giao thông hoàn toàn không có nên người dân chỉ dùng nghe xuống làm phương tiện đi chuyển trên các con rạch mà thôi. Vì vậy không có một gánh cải lương hát bộ nà tới trình diễn hết, còn mô tô bay thì lại càng không bao giờ có. Nếu cậu Út đồng ý chấp thuận lời mời thì cho họ biết ngày đoàn tới, họ sẽ cử người đi từng làng xóm vận động báo tin cho người dân biết tới coi.” Sau khi được biết hoàn cảnh của những người ở thôn quê, cậu Út liền chấp thuận và hai bên cùng thảo luận đưa ra một lịch trình lưu diễn của đoàn tại những nơi đó.

Bữa nay là ngày là thứ năm học trò được nghỉ học nên đặc biệt cậu Út bán vé ưu đãi cho tất cả các cô cậu được coi mô tô bay. Mỗi lớp điều

có thầy cô giáo hướng dẫn lần lượt coi từng xuất. Hết lớp này tới lớp khác, các cô cậu coi rồi ra về đều thích chí vui vẻ. Ngó thấy khuôn mặt của các cô cậu học trò nhỏ tuổi hơn, hoặc bằng hay lớn tuổi hơn tôi, đều ngay thơ của mình trong các bạn đồng trang lứa đó. Bất chợt tôi không tranh được sự so sánh: “Họ có hạnh phúc đang được học trong trường lớp còn mình thì hoàn cảnh nên học ngoài trường đời. Hạnh phúc thiệt thụ là do mình bằng lòng với hoàn cảnh mà mình đang có, chớ nên vói cao quá khi mình chưa đủ tài sức và kinh nghiệm.” Mẹ thường dạy tôi như vậy. Tới đây dòng suy nghĩ của tôi bị cắt ngang vì kìa... “Trời ơi, em Hùng Quân! Em Hùng Quân!” Khán giả đang vỗ tay khen ngợi thành linh đổi qua la hét lên những tiếng “Trời ơi!” náo động hết diễn trường. Cậu Út, chú Ba bảo quản xe, chị Ngọc Trinh, tôi và em Nguyễn Đạt từ dưới nền Bô ngó lên, tôi thấy chét đếng trong tiếng rú gầm thét đinh tai nhức óc của máy xe nổ van rền, chiếc

xe mô tô em Hùng Quân đang ngồi trên yên bị mất thăng bằng choao qua chao lại.

Tuy nhiên linh thánh báo cho tôi biết sắp có tai nạn xảy ra. Trong lúc xe đang chạy với tốc độ 40 cây số/giờ ngó thấy em ngồi trên yên xe mà hai tay và đầu đang bị mắc kẹt trong cái áo thung tay dài. Thì ra khi hai tay em Hùng Quân cởi áo lên gần tới đầu thì vì hai tay áo thung chật quá nên em phải giựt thiệt mạnh để rút hai tay áo ra khỏi đầu. Cử chỉ mạnh bạo đó làm cho xe mất thăng bằng rồi làm cho cái bánh xe trước bị chao và nghiêng qua một bên. Em Hùng Quân biết nhưng hai cánh tay để điều khiển xe và cái đầu có hai con mắt để ngó đang bị kẹt trong cái áo thung quá ác. Cởi ra không được, mà muốn mặc trở vô cũng không xong, đã mất bình tĩnh em lại càng luýnh quýnh bình tĩnh thêm trong khi chiếc xe đã bị mất thăng bằng, bánh trước bị nghiêng nên không chạy theo đường thẳng vòng quanh Bô mà nó cứ tự động chạy theo hình chữ “M,” nghĩa là nó cứ

chạy lên cao rồi chạy trở xuống, rồi lại chạy lên cao và chạy trở xuống vòng quanh Bồ. Em Hùng Quân, ráng hết sức rút được cánh tay mặt ra khỏi cái áo thung liền chụp vô tay ga, em muốn giảm tốc độ và ráng điều khiển tay lái cho bánh xe trước ngay trở lại. Nhưng vì quá lỉnh quính, thay vì giảm xuống, em cài lộn tốc độ tăng lên tới 50 cây số/giờ. Như vậy em đã biến chiếc xe thành con “quái vật điên.” Nó gầm thét lên ầm ầm rồi vọt lên chẳng khác nào một chiếc xe nổi cơn điên bị cô hồn điều khiển hết sức lạ lùng quái đản khiến cho không tin vô mắt mình. Chiếc xe có người nhưng không cầm tay lái điều khiển được, vì nó đã được cài chặt tay ga trên dốc độ cao nên cử động mà chạy như con ngựa chứng bất kham khi lên khi xuống xung quanh quách Bồ. Rồi “Rầm!” một cái chiếc xe thần toàn thân em Hùng Quân từ trên độ cao hơn 4 thước ra khỏi yên xe. Em quần ngược ra phía sau rớt nguyên con xuống nền Bồ không có người lái, nhưng nó cứ tiếp tục

chạy mấy vòng cao lên, cao hơn lần sơn “Đỏ” gần đưng tới miệng Bồ vừa chạy vừa gầm thét. Lạp tức cậu Út thôi còi báo động ra lệnh cho nhân viên đưa khán giả xuống, rời miệng Bồ, dùng cả hai cái thang đi xuống đất liền chiếc xe có thể bay ra khỏi miệng Bồ. Cậu muốn tránh trường hợp xe chạy khỏi miệng Bồ và có thể gây tay nạn không thể lường được. Thiệt vậy, khả vừa xuống hết dưới đất thì chiếc xe mau như chớp vọt thẳng lên miệng Bồ, bánh trước của nó đã phóng ra miệng Bồ, như hết cái máy nằm giữa thân xe đưng mạnh vô ván Bồ nghe cái rầm. Chiếc xe mắc kẹt đưng khựng một chỗ nhưng máy còn rú lên ầm ầm kéo cái bánh xe sau xây lệ như chong chóng giữa không trung. Một mặt cậu Út biểu chú Ba cùng với anh Na lên miệng Bồ tắt máy chiếc xe và giữ cho nó đưng yên một chỗ. Dưới nền Bồ cậu Út ẵm em Hùng Quân lên và đưa liên ra xe chở đi nhà thương cứu cấp. Buổi diễn nữa chừng phải chấm dứt luôn. Khán giả cảm thông vì đoàn

gặp tay nạn bất ngờ không ai đòi trả lại tiền vé.

Ba chục phút trước đó không khí xung quanh Bồ vui vẻ nhộn nhịp tập nập người người qua lại cười nói rộn rã như ngày hội. Ba chục phút sau tự nhiên không khí trở nên ảm đạm buồn thảm nặng nề chỉ còn lại những người bàn tán sầm xì một hồi rồi cũng tan lãn đi tổng sự im lặng của bờ biển. Những cơn gió thổi đưa âm thanh của sóng biển dạt dào vô gần hơn nghe không còn vui tai nữa. Hết thấy chúng tôi đều ở lại chung quanh cái Bồ chờ cậu Út đưa em Hùng Quân về. Những vài tiếng đồng hồ sau, cậu lái xe trở lại với anh y tá, và cho biết em Hùng Quân bị gãy xương vai và cùi chõ bên trái, còn tay mặt và toàn thân thể chỉ bị trầy xước và bầm mà thôi. Em đã được bó bột và phải ở lại nhà thương vài ngày. Cậu ráng giữ vẻ bình tĩnh trên khuôn mặt bốc hác xanh xao nhưng tôi cũng nhận ra nét lo âu của cậu không làm sao dấu được. Đây là lần đầu tiên tôi ngó thấy sự mệt mỏi hằn lên khuôn mặt của cậu tôi. Khuôn mặt

đắm chìm trầm ngâm suy tư lo âu đó gợi cho cho tôi nhớ lại hai khuôn mặt của Ba Mẹ khi cũng ở trong tâm trạng lo âu tương tự như vậy, khi hai người hiểu ra rằng mình bị chính người đồng hương, ông Liền có gang hàng trong trợ Sài Gòn, mà Ba Mẹ tôi quá tin tưởng đã bị ông ta lường gạt 200.000 đồng trong giao thương buôn bán giãn phẩm thịt nguội xứ Pháp giữa Nam vang - Sài Gòn cuối năm 1949. Sự mất mát quá lớn lao này khiến cho gia đình tôi lâm vô tình trạng phán sản vô phương cứu chữa. Ảnh hưởng dây chuyền vô cùng tay hại đó là nguyên nhân chánh phá tan hạnh phúc gia đình chúng tôi. Kết quả cuối cùng là Ba tôi buộc lòng phải chia tay Mẹ và các con. Mẹ cũng không muốn cho Ba sống trong cùng một gia đình với chị em chúng tôi. Đau thương và cay đắng nhứt là chị em chúng tôi không còn được tung tăng cắp sách rời trường như bao trẻ thơ khác. Bản thân tôi rất hiếu học nhưng đành chịu tủi nhục bị bắt học oan uổng nhưng trời

đất còn rữ lòng thương, ban cho tôi sự hên cuối cùng là đẩy đưa tôi vô nghề ca sĩ.

Cảm lồng không đặng, tôi tới bên cậu hai bàn tay bé nhỏ của mình cầm lấy bàn tay to lớn đầy gân guốc của cậu, rồi ôm chầm vô rúc cậu ráng chặn dòng nước mắt đang ràn rụa tuôn ra dường như để thay lời an ủi. Tôi tội nghiệp cậu quá nhưng không làm sao giúp cậu xoa dịu được nỗi đau này. Tôi ráng gợi chuyện để cho cậu biết sự thiệt tai nạn vừa xảy ra đã trầm trọng tới cỡ nào? Em Hùng Quân ra sao? Cậu chỉ lắc đầu nói không sao đâu với vẻ mặt nào nề đứt ruột. Tôi bối rối vì không làm sao giúp được cậu với bớt lo lắng của cái thảm kịch vừa rồi.

Nạn nhân xem chết đó chính là con của Cậu thì người làm cha phải xót xa đau đớn. Tôi rút mời cậu tách trà nóng và vì muốn phá tan cái không khí im lặng nặng nề và khó thở đi, tôi nhắc chị Bếp dọn cơm, nhưng cậu khoát tay từ chối rồi thở dài bước ra xe biểu mọi người chuẩn

bị rời Bô. Tôi xin cậu chờ vì mọi người chưa ai ăn cơm, nhờ vậy cậu ngồi lại ăn chút cơm, thỉnh thoảng thốt ra vài tiếng thở dài trong bầu không khí im lặng. Tôi muốn nói thêm vài lời nữa với cậu nhưng thôi vì sợ tôi sẽ khóc rỏ lên. Ăn hết bữa cơm guồng gạo rồi chúng tôi lên xe ô tô về khách sạn.

Ngoài kia, mặt trời đã chìm xuống biển từ lâu, không gian xup tối, và tiếng côn trùng nỉ non hòa với rtieesng sóng dạt vô bờ làm không khí buồn bã ảm đạm thêm. Trong hoàn cảnh này, chợt nghe được âm thanh của thiên nhiên, làm cho nỗi đau buồn càng thấm thía hơn. Nếu không có tai nạn đó thì giờ này đèn điện cũng còn sáng trun, chúng tôi đang cùng đồng ca hát trên bực gỗ bên cạnh cửa ra hay âm nhạc chạy đĩa phát thanh gây không khí vui vẻ rộn rịp chung quanh Bô. Người qua kẻ lại cùng tập rập, tiếng máy xe mô tô nổ dòn dã và tiếng mời chào của bà con bán quán tạo thành một quang cảnh nhộn nhịp chưa hề có nơi bờ biển hẻo lánh

này.

Tôi cũng vừa trải qua một tai nạn kinh hoàng xem chết người ở Sóc Trăng, tâm thần cũng chưa được ổn định, nay lại chứng kiến thêm tai nạn của em Hùng Quân. Suốt đêm hôm đó, đầu óc cứ bắt tôi phải quay lại khúc phim ti nạn kinh hoàng vừa xảy ra khiến ch tôi không sao chợp mắt được chút nào. Tôi biết vì sao em Hùng Quân bị tai nạn đó, vì chính mắt tôi quan sát từ đầu tới cuối. Tôi quay lại khúc phim, tìm ra nguyên nhân tại sao, để rút kinh nghiệm cho chính mình.

Em Hùng Quân tự mình gây ra tai nạn vì em tự ý muốn biểu diễn màn cở áo thung tay dài giống như em Thái Hoa mà không nói cho cậu Út biết. Nguyên nhân mà do tánh háo thắng bông bột của tuổi trẻ muốn trở tài biểu diễn cho các cô cậu học trò đồng trang lứa một màn mới do tự mình nghĩ ra nên em bận sẵn thêm một cái áo thung tay dài bên ngoài mà không ai để ý. Sau khi tôi trình diễn , một tiếng tu huýt ré

lên cho em Hùng Quân bắt đầu chạy bật trên cao nhất tôi chạy vô giữa Bô kể đó chị Ngọc Trinh phóng xe đạp lên thành xong hàng như mọi khi diễn với em Thái Hóa... Sau màn diễn 2 mô tô và xe đạp thì tới màn biểu diễn của em. Em tự ý thêm màn cởi và mặc áo thung. Vì chưa có tập luyện thành thạo, không lường trước được nguy hiểm, em cứ biểu đại. Khi mấy em giữ nguyên tốc độ 40 cây số/giờ trên 4 thước cao, buông hai tay khỏi tái lái, rồi đưa hai tay xuống cởi cái áo thung tay dài đang bận là biết em diễn sai kỹ thuật ấn định, tôi lo lắng thấy em sắp rước họa vô thân.

Diễn tuồng trên sân khấu, quên bài bản còn có thể cương được, mà nếu cương hay, cương khéo thì được khán giả tán thưởng. Nhưng trò xiếc trên vách bô đứng thẳng giữa không trung thì cấm ngặt, cương cầu là chết chùm. Tuy bị tai nạn khá nặng nhưng em Hùng Quân còn hên khi bị văng khỏi xe mô tô thì chỉ bị té trượt dọc theo vách đứng thẳng tới vách nghiêng rồi

rớt tọt trên nền Bô. Hên là em chỉ té từ vách nghiêng xuống mặt nền Bô 1 thước nhưng sức rớt mạnh nên dầu chỉ 1 thước cũng đã làm xe xác hình hài. Nếu em rớt thẳng từ 4 thước cao thẳng xuống nền Bô thì chắc chắn không gây cổ cũng gãy xương sống tàn phế suốt đời.

Em đã phạm kỷ luật và kỹ thuật nặng nề thì em phải trả giá. Cậu Út, chú Ba bảo quan xe và những nghệ sĩ của buổi diễn đó đứng dưỡng trung tâm nền Bô đànn phải chết điếng mà ngó em lâm nạn một mình, dầu có mọc cánh cũng không bay lên kịp để cứu em. Tánh ham danh và háo thắng là bản chất của con người nhứt là ở phái nam lại không cần phải đợi tuổi, mà em Hùng Quân chỉ mới có 11. Ghê gớm thay! Tôi hên có được tánh rất trọng kỷ luật, không háo thắng nguy hiểm bởi vì tôi sớm “bị” lăn ra trường đời để kiếm ăn mà kiếm được miếng cơm manh áo thì phải nhún nhường chịu thiệt thòi quên cái tôi đáng ghét đi. Nhưng dầu sao đây cũng là một bài học thêm cho tôi. Về mặt

tin thần thì tôi cũng rất thương xót cho em Hùng Quân.

Qua bữa sau, đoàn chúng tôi cũng tiếp tục diễn, tuy không có em Hùng Quân. Hai bữa sau cậu Út mốt chở chúng tôi tới nhà thương thăm em Hùng Quân. Em ngồi trên giường, toàn cánh tay trái băng bột, có một sợi dây băng tròn quanh cổ đỡ cho cánh tay. Dầu em đang còn đau đớn, cậu Út không tiếc lời khiếm nhã trách em trước mặt chúng tôi vì em đã phạm lỗi quá nặng nề xem chết gây hậu quả quá trầm trọng. Cuộc họp này là để chúng tôi học tập rút kinh nghiệm tránh không được phạm lỗi như em. Cậu luôn luôn nhắc đi nhắc lại mấy lần hai chữ “Kỷ Luật” sống chết do mình, tại mình vi phạm kỷ luật chứ không phải do cái mô tô đánh đổ. Gặp tai nạn là đứt khoát mang đặt nguyên xuất đời và có thể mất mạng luôn. Dầu sao cũng còn hên cho em là tai nạn xảy ra ở tỉnh Cà Mau chứ nếu ở vùng xa xôi hẻo lánh không có bệnh viện hay sở ý tế thì không biết phải giải quyết

cấp cứu ra sao. Cậu kết luận: “Mô tô bay là môn xiếc rất nguy hiểm, phải luôn luôn thận trọng và tuân kỳ luật, không nên coi thường nó.”

Người dân Cà Mau ít có người giàu như chúng tôi diễn nhiều buổi hơn Sóc Trăng. Bởi vì có tin tai nạn xém chết người nên dân chúng kéo tới coi đông đảo hơn trước. Vì vậy chúng tôi đồng tâm quyết diễn cho tới ngày mãn hợp đồng muốn đất. Vài bữa sau đoàn xiếc chúng tôi rời tỉnh Cà Mau về diễn ở Nam Căn. Tôi dùng danh từ “rời” và tránh dùng chữ từ giã vì như vậy nghe buồn quá mặc dầu không biết tới chừng nào mới trở lại nơi đây. Sở dĩ tôi muốn bày tỏ sự luyến tiếc như vậy là vì trong hai tuần lễ ở nơi này hầu hết người dân hiếu khách của tỉnh đều là khán giả ưu ái của đoàn, ưu ái là vì tuy thiếu em Hùng Quan, “kép chánh” bị tai nạn nhưng buổi diễn không bị bớt đi màn nào, vì còn em Thái Hoa thành ra mỗi xuất trình diễn cũng không thiếu sự hấp dẫn. Bởi vì màn trình

diễn do em Thái Hoa phụ trách cũng rất độc đáo, càng xuất sắc hơn là khi em và tôi trình diễn màn rượt đuổi nhau kiểu “quấn dây thùng.”

Bình thường em Thái Hoa và Hùng Quân luân phiên nhau trình diễn trong mỗi xuất và hai em không bao giờ diễn cùng một xuất vì mỗi em có một kiểu cách trình diễn khác nhau. Khi em Hùng Quân tạm vắng mặt thì em Thái Hoa phải trám vô chỗ. Thành ra xuất nào em Thái Hoa cũng sẽ trình diễn theo kiểu cách riêng của em, tức là cứ “bổn cũ soạn lại.” Còn tôi thì xuất nào cũng phải có mặt tôi là người con gái duy nhất lái mô tô bay diễn màn nọ kia. Chị Xuân Trường cũng lái mô tô chỉ bay quanh Bô mở màn thôi. Ngoài sự ưu ái ủng hộ của khán giả cũng phải kể thêm là khi em Hùng Quân bị tai nạn, có nhiều khán giả trong đám các cô cậu học sinh chứng kiến loan truyền đi nhanh chóng khắp tỉnh, nên con số khán giả hiếu kỳ tăng lên thêm. Điều rất cảm động sau mỗi xuất là luôn

luôn có một số bà còn tới gặp cậu Út và chúng tôi khen ngợi rồi an ủi chia buồn đoàn chẳng may gặp tai nạn. Cử chỉ ưu ái chân tình cảm động đó càng tăng thêm đậm đà khó quên khi đoàn chúng tôi tập trung tại bến chờ đò máy tới di chuyển đi Năm Căn. Một số đông bà con cô bác lớn tuổi, các thầy cô và học sinh tới để chia tay tạm biệt và chúc đoàn ra đi trình diễn ở một nơi phồn thịnh của tỉnh thành nào đó để thu thập được nhiều lợi tức hơn mà lại về lưu diễn ở hai huyện Năm Căn và Huyện Sủ. Người dân của hai huyện này có nhiều bà con và bạn hữu của họ sống ở đây và họ sắp được dịp may thưởng thức xiếc mô tô bay mà chắc cả đời người có thể không bao giờ có được.

Bà con không tiếc lời cảm ơn đoàn chún tôi đã thông cảm sự thiếu thốn đủ điều của người dân ở hai huyện Năm Căn và Huyện sủ, suốt đời chịu thiệt thòi đủ mọi thứ trong sinh hoạt hằng ngày và nhứt là nư cầu giải trí. Thêm nữa họ biết dân cư trong hai quận đó rất thưa thớt, sinh

hoạt đời sống hàng ngày lệ thuộc vô thủy sản của thiên nhiên như đánh cá bắt tôm cua để đổi lấy chén cơm, manh áo tay làm hàm nhai vừa đủ sống qua ngày thì lấy tiền đâu ra để mua vé coi mô tô bay. Người dân sống ngay ở tỉnh đa số là người nghèo thì người dân ở hai huyện đó còn nghèo hơn nữa. Vì vậy nói về vấn đề tài chánh mà đoàn đã chi ra để mượn xe vận tải, rồi chuyển qua 3 chiếc đồ máy, tiền nhân công, phí tổn mượn đất để dựng Bô và nhiều chi phí linh tinh khác, không biết đoàn có thu lại cho đủ vốn hay không chớ khoan nói tới có lời. Với bản chất nhân hậu đầy máu khôì hài trong người, cậu Út vui vẻ lời cho bà con yên lòng cậu không quan tâm tới chuyện lời hay lỗ. Cậu đồng ý là trong kinh danh thì phải tính toán tới thu nhập lời nói khá hài hước nhưng làm xuất động mọi người: “Thôi thì cứ coi như phen này chúng tôi cầm chắc là chịu lỗ vốn một chuyến cho rồi, như vậy là chúng tôi không còn phải bận tâm lo lắng điều gì nữa hết.” Tiền bạc thì

thiết là cần thiết cho cuộc sống nhưng “tiền thì bạc, bạc trắng như vôi” ra đi không một lời giả từ còn tình cảm chân thành chia sẻ cho nhau thì vĩnh viễn nhớ đời.

Đôi khi cũng có những nụ cười ra dòng nước mắt vui là như vậy. Người mình có câu: “Miếng khi đói bằng gói khi no. Của tuy tơ tóc nghĩa so ngàn trùng.” Bà con thì ở quận Năm Căn, Huyện Sử không bao giờ đói mà no đầy đủ là nhờ sông rạch đầy tôm cua cá do thiên nhiên ưu đãi họ. Bà con chỉ “đói” giải trí vui chơi thôi, vì vậy chúng tôi sẽ mang tới cho họ niềm vui của “một miếng khi đói.” Đoàn chúng tôi chia tay với bà con tỉnh Cà Mau trong niềm thương mến và những nụ cười hỉ hả rất vui.

Ráp Bò, tháo Bò. Cái Bò gồm 2 lớp của 44 tấm ván, chiều cao mỗi tấm là 5 thước 50, chiều ngang là 1 thước 20, bề dày mỗi 2 tấm là 6 phân, sức nặng một tấm ván đôi như vậy trên 100 kí, tính sơ sơ chỉ nội cái Bò thôi cũng gần 2 tấn rưỡi. Rồi khiêng và sắp xếp cùng với hết

thấy các dụng cụ, thiết bị phụ tùng như 2 cái thang bằng cây ván bắc cạnh vách Bô cho khán giả lên và xuống sàn, mỗi cái cao 4 thước 50, bề ngang 8 tấc nặng cả trăm kí. 5 cái xe mô tô, hai cái xe đạp, một dàn máy phát điện lưu động, cái bực gỗ làm sân khấu và nhiều bao bố, va li chưa mừng mền chần chiếu do quần. Rồi còn nồi niêu soong chảo chén đĩa, thùng chứa nước ngọt của chị Bép v.v... Chết hết lên 2 chiếc xe vận tải để dọn đi nơi khác lưu diễn alf một công việc hết sức vất vả mệt nhọc phải làm mỗi khi đoàn “nhổ trại.” Nhưng khi dùng xe vận tải di chuyển trên đường bộ thì mau lẹ, dễ dàng “Khỏe khoắn” hơn nhiều khi so với đi đường thủy gồm toàn sông với rạch nhỏ hẹp, dung đồ máy chạy chậm như rùa bò. Chúng tôi đã tận dụng tối đa sức nặng mấy chiếc đồ có thể chở. Các nghệ sĩ ngồi dọc hai bên mạn đồ đầu mặt nhau, mỗi khi ai cần dời chỗ đều phải lên tiếng biểu người ngồi trước mặt nháy qua ngồi thế chỗ mình thì mới được đổi qua ngồi chỗ người

kia. Nếu vô ý đứng lên bước đại qua bên kia thì đồ sẽ bị nghiêng một bên có thể chìm vì đồ chỉ cách mặt nước 0,5 phân thôi. Chú tài công kiêm người lái đồ máy cùng cậu Út đã tính toán thiệt kỳ từng ki lô để tranh khỏi muốn thêm chiếc đồ thứ tư. Nội cái khiêng vác sắp xếp các thứ kể trên xuống 3 chiếc đồ máy cũng mất hai ngày và 1 đêm. còn nếu dùng xe vận tải thì chỉ vòng 2 tiếng đồng hồ là nổi. Cuộc di chuyển “gánh xiệc” về hai huyện Năm Căn và sau đó huyện Huyện Sử ở tận cùng của mũi Cà Mau đầy gian khổ, vất vả, mệt nhọc và mất nhiều thì giờ. Cậu Út là người biết tính toán trước, đã thấy hết nhưng cũng không nề hà. Đã chịu chơi thì chơi tới cùng, tánh tình của dân Nam Kỳ nó “kỳ cục” đáng yêu như vậy.

Năm Căn! Tên của cái huyện mà chúng tôi đang dù đồ máy duy chuyển tới mất 10 tiếng đồng hồ “theo kiểu rùa bò” nghe nó mọc mạc, chất phác,hiền lành dễ thương làm sao. Tên huyện như vậy thì đánh tình người dân cũng

vậy.

Đi về chỗ có người dân như vậy thì ai lại chẳng muốn tới để “thăm dân cho biết sự tình?” Nhưng vì “duyên có nào” là có cái tên là Năm Căn? Hà hà, ai nghe cũng phải tức cười và đánh một cái dấu hỏi tò mò? Người đầu tiên tôi hỏi là thầy giáo, thầy cười hỉ hả lắc đầu chịu thua. Tôi hứa sẽ viết bài luận văn nộp cho thầy về địa danh này, thầy cười gật đầu. Người thứ hai tôi hỏi là cậu Út, cậu không suy nghĩ một giây, cười cười bông đùa, “À thì Năm Căn là năm căn nhà.” Bà tính bán tính nghi tôi lần lần đi xuống cuối đò hỏi chú tài công đang cầm lái điều khiển “con rùa nước.” Chú tài công là người sanh trưởng tại địa phương này chắc phải biết rành. Chú biết rất rành nhưng mà rành đấy cũng là do ông bà mình thời rất xa xưa truyền miệng lại. Thì ra Năm Căn là tên của một dãy nhà có năm căn thiệt. Năm Căn.

Chuyển đi tới Năm Căn khởi hành hồi 9 giờ sáng và 7 giờ tối mới tới. Sau đúng 10 tiếng

đồng hồ, ba chiếc đèn máy lênh đèn nhu “rùa bò” trên mặt nước những con rạch nhỏ, trong một khoảng thời gian dài tưởng chừng như vô tận đó, nhưng rồi đoàn xiếc cũng tới nơi. Ai nấy điều thở phào ra nhẹ nhõm vì vừa trải qua một sự kiên nhẫn chờ đợi quá nóng ruột chưa bào giờ từng gặp trong đời. Riêng tôi, kể từ khi bắt đầu tập luyện để làm quen với tốc độ, từ xe đạp chuyển qua lái mô tô, rồi từ mô tô biểu diễn đường trường qua trên vách Bô, mỗi ngày tốc độ càng tăng thêm thì càng phải biết đề phòng vì sự nguy hiểm cho tánh mạng càng cao hơn. Vì vậy tâm thần tôi hầu như luôn luôn bị lo lắng mất yên tĩnh do ảnh hưởng của tốc độ. Tới nổi ăn uống, nghỉ ngơi và luôn trong giấc mơ cũng cảm thấy bị nó ám ảnh. Nhưng bữa nay tự nhiên tôi được hưởng 10 tiếng đồng hồ đi đứng nằm ngồi thoải mái trên đèn máy di chuyển chậm rãi giữa bầu trời quang đặng với mây trắng nước trong và cây cỏ xanh biếc xung quanh. Tâm thần lắng đọng làm tôi cảm thấy

khoan khải dễ chịu lạ thường. Nhiều năm sau, trong hành trình lưu diễn của nghề ca sĩ bận rộn tới tấp nơi xứ người có khi tới rã rời cả thân thể và tâm thần, đôi khi tôi chợt nhớ tới khoảng thời gian của 10 tiếng đồng hồ êm ả lênh đênh trên sông rạch này mà cảm thấy ngậm ngùi luyến tiếc tận đáy lòng. Tôi thầm mơ ước sẽ có một ngày trở về nơi đó để được tận hưởng lại đoạn thời gian sun sướng hiếm có đó. Vậy mà nửa thế kỷ đã trôi qua mà mơ ước nhỏ nhoi đó của tôi cũng chưa thực hiện được.

Mặc kệ cho mọi người nóng ruột, tốc độ của chiếc đồ máy chậm như rùa vì chở trên khoang một khối lượng vật dụng quá nặng. Tôi và em Thái Hoa cứ nằm sát rạp phía mũi đồ, thọt đầu ra khỏi miếng ván cong của thành đồ, cách mặt nước khoảng 2 hay 3 tấc chăm chú dòm thấy xuống nước trong veo thấy từng bầy cá nhỏ đủ màu sắc vô cùng xinh đẹp bơi lội tung rất thích thú. Lâu lâu có con gió thổi mạnh quạt sóng nước từ mũi đồ hắt vô mặt mát rượi làm tỉnh táo

người va thú vị hơn di chuyển bằng xe rất nhiều. Nằm sắp nhìn cá riết mỗi cổ, chúng tôi quay nằm ngửa ngó lên trời để được thấy mênh mông trong lành yên tĩnh để lắng nghe tiếng nổ bịch bịch đều đều của đồ máy giống như tiếng đập của trái tim. Tôi vui thích chứng kiến được thời gian của buổi sáng đổi thành trưa rồi từ từ trôi đi cho tới lúc trời gần tối, thì tôi biết sẽ không còn thấy những bầy cá bơi lội dưới nước và những đàn chim bay trên trời nữa. Cho tới khi một bóng đèn điện treo ngay giữa mũi đồ vục sáng lên, để báo cho các ghe thuyền hay xuống phía trước thấy chiếc đồ đang đi động thì trời đã tối om. Tôi còn luyến tiếc bầy cá nên thử đưa mắt liếc xuống mặt nước lần chót để coi có còn thấy chúng nữa không. Dè đâu tôi thấy chúng còn lóng lánh hơn, đẹp hơn nhờ phản chiếu ánh đèn điện. Thiệt là tình cờ hên cho tôi được thấy những bầy cá nhiều màu sắc xinh đẹp tuyệt vời bơi lội dưới nước khi trời đã tối nhờ ánh đèn điện soi sáng trên mặt nước.

Nếu cậu Út không nhận lời tới huyện Năm Căn và Huyện Sử thì chắc trong đời tôi không bao giờ có dịp may hiếm có thể hưởng 10 tiếng đồng hồ thần tiên trên đồ máy này. Từ ngày đó tới bây giờ tôi không còn thì giờ và cơ hội tìm lại được cảnh cá và chim của thiên nhiên thân thiện như vậy nữa mà luôn luôn bận đi diễn quanh thế giới và chỉ được chiêm ngưỡng cảnh đẹp lòng lấy huy hoàng của xứ người. Thần tiên của tuổi thơ tôi chính là những giây phút vui sướng ngắn ngủi này.

Rồi thì chúng tôi cũng phải tới nơi chú tài công lớn tiếng: “Bà con ơi, tới rồi!” Ngó lên trên bờ sáng nhờ vài ngọn đuốc của người đại diện của chính quyền huyện Năm Căn, đồng thời cũng là ban tổ chức đón tiếp chúng tôi. Nếu đồ máy là của chúng tôi thì hết thấy các thứ mang theo có thể để yên trên khoang đồ, đợi sáng mai mới chuyển lên bờ. Nhưng đây là đồ mượn, chúng tôi phải chuyển hết lên bờ đặt trả đồ lại cho chủ. Cậu Út đã tính sẵn kế hoạch dọn hàng lên

bờ và vật dụng đầu tiên được mang lên là dàn máy phát điện. Nhờ ánh sáng của 4 ngọn đuốc soi đường, bốn chú nhân công bắt hai miếng ván làm cầu từ đò lên bờ, thêm những cánh tay phục lực lưỡng của những ra đón, cái máy phát điện được cấp tốc chuyển lên bờ và chừng 5 phút sau, động cơ máy phát điện nổ vang lên thắp sáng hai bóng đèn điện 100 nến. Bà con dân cư xung quanh lần đầu tiên trong đời nghe tiếng máy phát điện nổ âm âm và thấy bóng đèn điện thắp sáng trưng, kéo nhau tới coi chúng khiêng mọi thứ lên bờ mau lẹ. Tối hôm đó cả đoàn chúng tôi được ban tổ chức đại diện chánh quyền địa phương đãi một bữa ăn đặc sản toàn tôm của cá tươi vừa mới bắt lên hồi chiều. Bữa ăn tối đó rất là ngon miệng vì chúng tôi đói bụng quá mà cũng vì được ăn toàn thức ăn tươi. Nhờ sự tiếp đón hết sức nồng nhiệt, chúng tôi có cảm tưởng như được về quê mình.

Ban tổ chức đã chu đáo dành hai căn nhà cho đào cư ngụ. Bọn trẻ con chúng tôi và chị Bép ở một căn, cậu Út, thầy giáo, anh y tá và chú Ba bảo quân xe ở một căn. Các chú nhân công phu trách cấp Bồ và các vật dụng của đoàn. Đây cũng là trách nhiệm chánh của các chú đó bất kỳ đoàn lưu diễn tại đâu. Luôn dịp này cậu Út cũng muốn cho đoàn về đây để nghỉ ngơi bồi dưỡng lại sức khỏe sau thời gian trình diễn rất căng thẳng tinh thần ở các tỉnh vừa qua. Vì vậy mỗi ngày đoàn có trình diễn được mấy xuất cũng không quan trọng.

Cuộc sống của người dân ở đây không bon chen vất vả chạy theo thời giờ như dân thành thị, vì vậy thời gian ở đây trôi đi chậm rãi và nhàn hạn. Theo cách nói và làm của người dân ở đây thì, bữa nay bắt được cá thì ăn cá, được tôm cua, dư ra thì đổi lấy gạo mắm muối, có dư thêm nhiều nhiều hơn nữa thì đổi lấy quần áo, lo lắng chỉ cho nhúc đầu. Thủy sản ê hề trong các sông rạch đã có thiên nhiên nuôi dùm

mà họ không cần tốn công nuôi, có nuôi thì họ nuôi mấy con gà, vịt mà gà, vịt ở đây cũng được ăn tôm cá tươi nên con nào cũng mập ú. Các chủ nhân công phụ trách ráp cái Bô, dựng hàng rào bảo vệ và cửa chào bằng hiệu, giăng đèn kết hoa lá dừa nước và biểu ngữ quảng cáo thì cứ từ từ mà làm, vừa làm vừa nhậu lai ra với tôm khô hay khô mực ngon hết xẩy, không cần phải gấp gáp như mấy chỗ khác. Cũng không cần tốn công đáng bích chương, đi phát tờ chương trình và chúng tôi cũng không cần phải tốn công biến diễn mô tô trên đường lộ để mời bà con khán giả vì ở đây không có đường xá tráng nhựa như ở cách tỉnh. Tuy vậy chúng tôi không giản dị hóa tuồng diễn vì bất cứ khán giả nào cũng coi trọn tuồng nghĩa là ở tỉnh cũng như ở thôn quê mỗi xuất trình diễn đề y như nhau, không phân biệt giá vé mắc rẻ.

Mỗi sáng sau khi tập thể dục và dùng lót lòng rồi, mặc dầu chẳng biết chèo chống gì, mỗi đứa cũng dành muốn tới được riêng cho mình một

chiếc xuống, cần câu và mỗi tép trùng con, tính chuyện đi câu cái chơi mà chẳng đứa nào câu được một con. Nhưng ngồi xuống nghe tiếng chim hoang dã hót nhiều cũng điều khác nhau thiệt là hay. Tuy không được cá nhưng được nghe âm thanh thiên nhiên quyến rũ hiếm có đó, tâm hồn cảm thấy khoan khoái dễ chịu và vui thích. Ngồi lại gác cần câu nghe chim hót mê mẩn như đang mơ. Khi đàn chim đã bay xa tôi ngẩn người chợt tỉnh mới biết mình đang ngồi trên xuống với cái cần câu mà chẳng câu gì hết. Tôi bỏ cần câu đi muốn rọ bắt của. Rọ tôi bắt được một con rùa rất lớn, chắc là nó tới số nên chung vô cái rọ của tôi. Khi kéo cái rọ lên khỏi mặt nước, thấy nó bự và nặng trĩu, cái mai nó xanh biếc hai con mắt lồi của nó đóng đưa qua lại lảo liêng, hai cái càng bự chằm vằn màu vàng đỏ như hực lửa, chắc nó đang giận lắm, dương thẳng lên cao nghênh chiến, sẵn sàng nhào tới kẹp. Tôi hoảng hốt la làng lớn tiếng cầu cứu. Chị cho mượn nọ cũng la lớn

không thua: “Khoan khoan để đó, chờ tui tới bắt dùm cho!” Nhưng thấy con cua cứ dương hai cái càng chạy thối chạy lui hết sức xông xáo dữ dằn lại còn phát ra tiếng gkeeu rột rết rột rết ghe rợn quá, tôi phải run. Chị rữ rọ vừa chạy tới gần thì tôi cũng vừa buông cái rọ trở xuống nước rồi. Chị kêu trời tiếc cho tôi không biết, chị nói: “Khi bắt được cua thì đừng bao giờ để lại cái rọ trở xuống nước bởi vì cửa tự do mở ra, là con cua đông đi mất.” Tôi không tiếc mà vui cười ngất cho cái ngây ngô khù khờ của mình. Giây phút đó thật là hiếm của thời con nít này không bao giờ còn kiếm được ở bất cứ chỗ nào mà tôi đã đi qua. Tôi nghĩ rằng ai cũng ao ước có những phút “ngây ngô khù khờ” trẻ trung hồn nhiên để giúp cho tâm thần mình hưởng thụ chút thi vị nhẹ nhàng êm dịu của đời sống thiên nhiên, tích lũy những kỷ niệm vui cho tâm hồn thanh thản hơn. Nhưng kiệt khó mà kiếm được hoàn cảnh may mắn đó xảy ra trong đời lần nữa. Lâu lâu tiềm thức tôi vẫn cảm nhận

được tiếng réo thiết tha của những kỷ niệm thân thương thời tuổi trẻ đó kêu gọi trở về thăm chúng. Biết chừng nào, hoặc chẳng bao giờ còn tìm thấy lại được những giây phút êm đềm đó nữa! Bọn con nít chúng tôi sung sướng như là ban chiều trời bớt nắng, sau khi học xong xuộc, mặc sức kéo nhau đi chơi đây đó dọc theo các con đường đất chen quanh ruộng, hít không khí trong lành vì nơi đây không có các loại xe có máy, mà cũng không có máy phát thanh khi chiếc đò máy lâu lâu chở hành khách từ Cà Mau về bến là nghe được mấy tiếng nổ bịch bịch rồi thôi. Không gian lại hoàn toàn im lặng, căng nhà chúng tôi ở bên cạnh một con rạch nhỏ, ban đêm ở đây tôi thấy mấy con đom đóm bay chớp chớp dường như lớn và sáng hơn ở tỉnh thành, các cố chúng tôi bắt chúng bỏ vô hũ keo coi như những ánh đèn nhỏ rất đẹp mắt, nửa khuya nghe tiếng côn trùng vãn vẳng êm tai, tôi còn nghe được tiếng cá lóc tám mồi quấy nước. Môi trường sinh sống ở Cà Mau đã tốt

lắm rồi những ở đây còn tốt hơn. Quên hương thân yêu mình là như vậy, tôi đã được sống qua rồi. Bây giờ, khi sống xa quê hương tôi thấy nhớ thương vô cùng.

Ở những nơi trình diễn trước, cậu Út đều phải thông qua thủ tục hành chánh xin phép, mượn đất rạp Bô và các khoảng linh tinh khác những ở đây vì đoàn được ban tổ chức khẩn khoản tha thiết mời về nên không cần thận phải lo giấy tờ phiền phức. Vui hơn nữa là không cần mượn đất rạp Bô, không cần phải mượn khách sạn và cảnh sát giữ an ninh trật tự. Mọi sự điều được ban tổ chức tận tình giúp đỡ. Nhờ giảm được một phần chi phí đang kể, cậu Út quyết định giảm giá vé tới tối thiểu để cho bà con ai cũng có thể coi trình diễn. Bình thường ở những chỗ khác, đoàn chỉ cần một ngày rạp Bô và làm công việc khác là được hoàn tất xong xuôi khu diễn trường. Qua ngày thứ hai là bắt đầu trình diễn. Nhưng ở đây công việc đó cứ tà tà mà làm, kéo dài cả tuần mới rồi. Dụng lý là để cho

các chú nhân công được dưỡng sức, chúng tôi được vui chơi giải trí đồng thời cũng chờ ban tổ chức thông tin quảng cáo cho bà con trong các hàng xóm xa xôi biết, cũng như chờ cho bà con dựng quán lều bán các thứ ăn uống xung quanh khu diễn trường. Cậu Út đề nghị với ban tổ chức khuyến khích bà con dựng nhiều lều quán, tính toán làm những món ngon giá bình dân để lôi kéo thêm bà con cư ngụ nơi xa về. Nói tóm lại ban tổ chức và đoàn chúng tôi đều muốn xây dựng một quang cảnh của một “Hội Chợ Xiệc Mô tô bay” nổi đình đám để cho dân cư trong huyện Năm Căn được dịp vui chơi giải trí.

Các chú bác tài công đò máy đã có lần coi mô tô bay ở Cà Mau nên tình nguyện phát tờ chương trình cho khách đi đó giúp đoàn. Nhờ tình cảm thân ái quý trọng giúp đỡ nhau sốt sắn mọi mặt như trong gia đình, bà con lại được thông tin là giá vé coi rẻ hơn ở Cà Mau nhiều nên tới ủng hộ đoàn đông đảo. Có tới đúng chỗ

mới biết dân tình ở đây dường như không được khán giả như dân tỉnh thành. Cà Mau, Bạc Liêu và mấy tỉnh lớn xung quanh cũng không lấy gì cho xa lắm nhưng vì hoàn cảnh “tay làm hàm nhai” và phương tiện giao thông đi lại bị hạn chế, bà con trải qua nhiều thế hệ tiếp nối mà không hề biết tới cuộc sống văn minh sinh hoạt tập nập chỗ phồn hoa đô thị như các loại xe lưu thông, đèn điện, máy nước, máy phát thanh văn nghệ cải lương hát bộ, chiếu bóng là gì. Cho nên Hội Chợ Xiệc Mô tô bay của đoàn chúng đã mang lại một niềm vui giải trí cho bà con mới lạ, hấp dẫn và dẫu ở bất cứ chỗ nào, vui thích nhất vẫn là bọn con nít. Còn gì vui sướng hơn là bọn con nít đi con bọn trẻ chúng tôi biểu diễn xiệc mô tô bay. Đối với chúng tôi là cả một kỳ quan ngoại mục hiếm có trong đời. Để tiếp tục giữ thông lệ coi thì giá vé đã giảm tới tối thiểu rồi lại được giảm thêm nữa để coi cậu nào cũng được coi. Thành ra quang cảnh của Hội Chợ Xiệc Mô tô bay từ sáng tới chiều tối, lúc nào

cũng tập người qua lại ăn uống cười nói vui vẻ. Mặc dầu đoàn chỉ diễn mỗi 2 tiếng từ 4 giờ tới 6 giờ chiều thôi, nhờ quang cảnh vui vẻ nhộn nhịp lại có thêm chương trình phụ diễn đồng ca không đèn đệm của chúng tôi và âm nhạc đĩa phát thanh liên tục, tới tới đèn điện thấp sáng trưng và có luôn đèn màu chỗ bảng hiệu cửa chào cho nên dầu nhiều bà con đã coi mô tô bay rồi họ vẫn tới quây quần xung quanh Bô để được ngó thêm lần nữa, lần nữa, và lần nữa ánh sáng của đèn điện trong suốt thời gian chúng tôi diễn ở huyện Năm Căn và chuyện trò vui vẻ với nhau.

Qua ngày trình diễn thứ ba, có một sự kiện xảy ra rất vui. Từ sáng sớm đã có hai chú bác bên họ nhà gái tới gặp cậu Út đề nghị đoàn diễn sớm hơn mọi khi là vì ngày mai là ngày gia đình có đám cưới, bên đàn trai ở Huyện Sủ sẽ đi dò máy qua bên đây rước dâu. Hai họ đều đồng ý sẽ cử hành đám cưới sớm hơn để bên đàn trai qua rước dâu được dịp coi xiệc rồi còn kịp đưa

cô dâu về trước khi trời xụp tối. Hai họ muốn đoàn dành riêng một xuất diễn cho bà con dòng họ của hai bên dâu rể cùng coi một lượt. Dĩ nhiên cậu Út vui vẻ chấp thuận liền và báo cho đoàn biết tin vui bất ngờ này. Vậy là bữa sau đoàn sẽ diễn thêm một xuất đặc biệt vào lúc 3 giờ chiều dành trọng cho hai họ coi. Cậu Út liền nhờ ban tổ chức tiếp tay đón dừa nước kết bông trang hoàng thêm cái cửa chào và hai cầu thang lên xuống Bô cho xôm tụ đẹp hơn. Thầy giáo và anh y tá phục trách dùng sơn vẽ chữ đỏ lên tấm biển ngũ vãi hàng: “Chúc mừng cô dâu chú rể trăm năm hạnh phúc” rồi mang căng lên trên cửa chào gây nhiều ngạc nhiên thích thú cho hai họ. Săn díp này bà con cũng xúm quanh cửa chào để coi mặt cô dâu chú rể. Bọn “nghệ sĩ” trẻ con chúng tôi xuất trình diễn đặc biệt này là dành riêng cho đám cưới nên sẽ trở tài biểu diễn thiệt lạ. Trước giờ trình diễn, chúng tôi mặc y phục mô tô bay đầy màu sắc rực rỡ đứng bên bậc sân khấu đặt cạnh cửa

chào đồng ca những bản nhạc vui tươi để chào mừng hai họ. Vì đã có sắp sẵn trước là đám cưới sẽ “bao dàn” cho nên không cần bán vé. Các nhân viên bán và xét vé được rảnh tay hướng dẫn hai họ và thân hữu lên hai cầu thang. Lần đầu tiên tôi trực tiếp được coi hai họ của đám cưới “diễn hành” quá, nhứt là thấy thân mật cô dâu và chú rể trong y phục tươm tất nhưng rất là đơn giản. Chú rể mặc áo bà ba lụa trắng quần lãnh đen, mang dép xăng đan da đen, đặc biệt tóc vẫn còn bới tóc củ gừng quần phía sau ót chớ không hót ngắn như hai chú phù rể. Cô dâu mặc áo bà ba lụa màu hồng, quần sang teng trắng, mang dép quai hoa, tóc đen mượt quần kiểu đuôi gà ba vòng gọn, xinh xắn, má hồng tự nhiên với đôi má lúm đồng tiền, e lệ duyên dáng, tóc hai cô phù dâu thì không bới mà chỉ xỏa dài rồi kẹp lại thôi, có nghĩa là hai cô chưa có chồng. Thân nhân hai họ và bằng hữu đi theo tính chung kết cỡ 50 người cũng đều mặc quần áo chỉnh tề như đi

coi lễ hội. Không khí vui vẻ nhưng trật tự và trang trọng, hết đoàn chúng tôi rất cảm động.

Tới giờ trình diễn, bình thường thì hai chị Xuân Trường và em Nguyễn Đạt luân phiên nhau biểu diễn mỗi xuất, hai chị em không bao giờ biểu diễn chung một xuất nhưng xuất trình diễn đặc biệt này thì hai chị em đều xuất hiện. Thường lệ bao giờ chị Ngọc Trinh cũng phụ trách lái xe đạp lên biểu diễn mở đầu chương trình rồi mới tới chị Xuân Trường hay em Nguyễn Đạt chạy mô tô, nhưng bữa nay cậu Út muốn thay đổi không khí cho nên chị Xuân Trường sẽ lái xe mô tô lên hâm nóng diễn trường trước. Ở vòng ngoài Bò, sau khi tất cả khán giả đã lên sà yên vị xong xuôi, nhân viên phụ trách trật tự thổi lên hai tiếng tu húýt báo hiệu. Bên trong Bò, chiếc xe mô tô của chị Xuân Trường được chú Ba đạp cần mở máy. Tiếng máy nổ vang rền lên làm cho khán giả hai họ không khỏi ngạc nhiên giật mình, bởi vì dường như họ chưa từng thấy chiếc xe mô tô bao giờ nên rất làm lạ. Cậu Út thổi còi

ré lên một tiếng lớn, chị Xuân Trường đã ngồi sẵn trên yên xe, lái đảo quanh dốc nghiêng hai vòng rồi vọt mau lên vách thành đứng thẳng của Bồ. Khán giả ở lớp tuổi ông già bà cỏ chỉ tổ mắt ngó trân trân như bị thôi miên, còn khán giả thanh niên nam nữ và bọn trẻ con thì không kèm giữ được niềm vui thích xúc động tràn dân lên. Tất cả đều đua nhau la lớn “hay qua, hay quá!” Rầm rầm. Lần đầu tiên thấy chiếc mô tô là điều lạ lẫm rồi. Bây giờ lại còn thấy nó chạy ngang vòng quanh vách Bồ đứng thẳng do một cô gái lái biểu diễn thì đây đúng là trò ảo thuật “ma quái” rồi còn gì nữa?” Cái cảm giác ngạc nhiên sửng sốt này xảy ra cho hết thảy mọi người lần đầu tiên coi mô tô bay chớ không riêng gì bà con khán giả trong hai họ. Chị Xuân Trường lái biểu diễn hâm nóng sau 5 vòng lái xe trở xuống. Em Nguyễn Đạt leo gọn lên mô tô chạy liền mấy vòng khán giả càng ngạc nhiên sửng sốt nhiều hơn nữa vì vóc dáng nhỏ con của em Nguyễn Đạt nằm lọt trọn trên

yên chiếc xe mô tô to lớn như một con “ngựa sắt hung dữ kinh càn” vừa chạy như gió vừa phát ra tiếng nổ âm âm của máy. Ôi ngoạn mục và hấp dẫn! Hấp dẫn lạ đời quá! Nếu như không thấy chính mắt thì không bao giờ ngờ rằng trên đời này lại có một em bé 10 tuổi ám lái cái mô tô 125 phân khối bay lên trên vách thành Bồ dưng đứng thẳng như vậy. Hai họ đưa nhua vỗ tay và hoan hô tán thưởng rần rần. Lái rồi 3 vòng em trở xuống cười chào khán giả và tắt máy xe. Không gian chợt im phăng phắc, lập tức chị ngọc chị Ngọc Trinh phóng xe đạp lên dốc nghiêng chajy2 vòng. Lái xe đạp thì đã quen mắt với mọi người nên không gây ra sự chú ý như lái mô tô bởi vì khán giả đứng trên cao dòm xuống không thaasyrox cái dốc nghiêng tưởng chị đạp xe cũng bình thường thôi. Dè đâu tới vòng đạp thứ 3, khi xe đã đủ trớn, chị lái vọt mau lên vách Bồ thì tất cả khán giả đều không kiềm chế được sự ngạc nhiên thích thú cùng thốt “Ồi chèn ơi!” Nhứt là các cô

cậu và bọn con nít la ó khen ngợi rầm trời đất. Vì không có tiếng nổ của máy xe mô tô nên nghe được rõ ràng những lời khen ngợi bàn tán vui cười xôn xao không ngớt của khán giả: “Lạ quá! Xe đạp mà cũng chạy ngược lên vách tường đứng được!” Cứ nhắc đi nhắc lại cho tới khi chị Ngọc Trinh đạp xe trở xuống ngoắc tay chào kết thúc màn 2 thì tất cả khán giả đồng loạt vỗ tay tán thưởng chị.

Cách cửa Bồ mở ra, chiếc mô tô của chị Xuân trường và em Nguyễn Đạt vừa diễn rồi được mang ra và hai chị em cũng ra ngoài luôn. Chú Ba và một nhân viên đẩy hai chiếc xe mô tô khác vô. Lần này khán giả thấy hai chiếc mô tô được đẩy vô một lượt, theo sau là tôi và em Thái Hoa gọn gàng trong y phục và nón bảo hộ “bay” trong khi chị Ngọc Trinh vẫn còn ở lại trong Bồ. Chị cho mượn xuống và rọ bắt của cũng trong dòng họ nhà gái nhìn ra chúng tôi bèn nói lớn tiếng lên một cách hãnh diện: “Ý tui biết hai cô cậu này đã mượn xuống của tui

rồi mà. Mèn dec ời, còn nhớ chut xiu, bắt con cua đã dính trong rọ rồi hong xong mà còn dám chạy xe đó sao?” Bà con khán giả hai họ cùng cười rần lên vì câu nói giỡ có duyên của chị. Ngó lên thấy chị ngoắc tay, tôi và em Thái Hoa cũng cười vui và ngoắc tay chào chị với khán giả. Cậu Út thối còi ré lên một tiếng. Chú Ba lần lượt đạp cần mở máy cho xe mô tô tôi chạy. Chỉ riêng hai mô tô này là được tháo ống bô hãm thanh nên tiếng nổ âm âm vang rền rung chuyển lòng Bồ. Không khí liền trở nên hào hứng náo nhiệt hơn nhiều. Cậu Út thối thêm một tiếng còi nữa gây thêm sự chú ý của khán giả. Tôi lập tức phóng lên chạy 4 vòng sau đó Cậu Út thối thêm tiếng tu huýt báo hiệu chạy thiệt mạnh leo lên vách chạy lên suồng khiểu hình chữ “M” rồi bắt đầu diễn những màn bịt mắt che dù... kết đó tiếng tu huýt báo hiệu em Thái Hoa chạy lên vọt mạnh qua mặt xe tôi thẳng lên phía cao hơn rồi chạy chậm ngang hàng cỡi xe tôi. Hai xe đang chạy song song

thì có tiếng tu húýt ré lên. Lập tức chị Ngọc Trinh vù xe lên Bô chạy song hàng ba. Tôi và em Thái Hoa buông hai tay ngang vai chị Ngọc Trinh chỉ buôn một tay, chúng tôi cùng nắm tay nhau chạy đúng 3 vòng rồi chị Ngọc Trinh bỏ tay trở xuống nền Bô.

Em Thái Hoa và tôi lúc đó mới bắt đầu ruột đuổi nhau như kiểu “quần dây thùng” với tốc độ mau hơn mọi khi. Hai chị em thay phiên nhau chạy lên xuống rồi tôi nhường Bô lại cho em Thái Hoa. Bữa nay em diễn khác hơn mọi khi. Sau khi tôi xuống nền Bô, em chạy xuống theo, lái 2 vòng xung quanh trên vách nghiêng rồi phóng xe vọt lên luôn vách thẳng Bô, em phóng xe lên cao 4 thước 50, chỉ cách khán giả có 1 thước thôi. Động tác điêu luyện và an toàn này chỉ diễn ra mau chớp nhoáng. Bà con khán giả tưởng em sẽ phóng xe đụng họ nên hoảng hốt là ó om xòm: “Ý chết tránh ra mau! Coi chừng xe đụng, xe đụng!” Thì em lái xe vòng trở xuống vách nghiêng đưa tay lấy áo thun

dài tay rồi trở lên giữa vách đứng. Tiếng khán giả hoan hô tán thưởng khớt. Sau khi điểm màn bận và cởi áo, màn hấp dẫn xuất sắc như của em Thái Hoa thì chương trình chấm dứt. Ông bà cả sợ quá nín thinh, nhưng bọn trẻ và cô dâu chú rể thì thích thì cười phá lên vui vẻ, khán giả vỗ tay kịch liệt. Một chú các đại diện cho hai họ và luôn cô dâu chú rể tới gặp cậu Út và chúng tôi bày tỏ lòng cảm ơn và khen ngợi. Bất ngờ, chị cho mượn xuống và rớt bắt của cũng chen vô nói điều một câu với tôi: “Em lái xe giỏi và gan như vậy mà lại sợ con cua có “chút xíu” hè, làm mất nó uống quá. Sáng mai rảnh tới chị cho mượn xuống và rọ, không cần mượn nữa, lần này chị chỉ cho em thiết rành hồng sợ mất của nữa đâu.” Tôi cảm ơn và hứa sẽ gặp lại chị, trong lòng cảm thấy thật là vui.

Đoàn chúng tôi tiếp tục trình diễn ở Năm Căn thêm một tuần nữa. Tôi nhớ hoài chuyện bất ngờ thấm thía tình cảm chân chất thiết tha của người dân hiền hòa ở đây. Một bữa có một chú

tối gặp cậu Út nói chuyện đổi một giỏ cua tôm tươi mới bắt được hồi hôm, để lấy mấy cái vé cho hai vợ chồng và 3 đứa con đi coi. Cậu Út thấy chuyện “mua vé” kiểu lạ đời hết sức thiệt thà, liền cười rồi hỏi hôm qua cua đâu sao đem theo? Chú đó liền chỉ tay xuống mé rạch nói: “Tôi động nó dưới xuống, nếu ông chịu đổi thì tôi mới đem lên, vợ chồng tôi và 3 đứa nhỏ ở xa lắm, chèo xuống hai ngày mới tới đây.” Cậu Út cảm động, vui cười niềm nở: Tôi cũng không cần biết chú có mấy con tôm cua nhưng cứ mang lên đây, nhiều hay ít gì cũng không sao, vợ chồng chú và mấy đứa nhỏ cũng có giấy vô coi mà.” Xuất trình diễn kế cũng có thêm hai vợ chồng và 4 đứa nhóc lọt tọt chạy theo sau tới gặp cậu Út trả giá: “Tụi tui chỉ đủ tiền mua hai giấy thôi, cậu làm ơn cho 4 đứa nhỏ tui coi theo được không? Không được tụi tui chèo vía.” Nghe tội nghiệp và dễ thương. Cậu Út vừa cười vừa hỏi giỡn: “Chèo tới mấy ngày lận?” Người vợ nói liền: “Tụi tui chèo

hôm qua.” Chưa kịp cười thì vợ nói tiếp: “Lát nữa cũng sẽ có mấy cái xuống giống như tui tui chèo tới coi.” Cậu Út hiểu câu nói này có ẩn ý là lát nữa mấy cái xuống đó, mỗi xuống chở một gia đình con cái sẽ tới và cũng trả giá mua vé như hai vợ chồng này.”

Đi một ngày đàng học một sàng khôn. Một sàng khôn trong trường hợp này phải chăng là sự thấu hiểu, học hỏi và cảm thông chôn nỗi và đầu tắt mặt tối của dân tình nơi quê hương nghèo khó này. Nhọc nhằn lắm mới tới kiếm ra được đồng tiền để chỉ xài khi cần thiết cũng đã thiệt là khó khăn lắm rồi, còn dư tiền đâu ra mà đòi giải trí dầu giá vé đã giảm tới mức tối thiểu? Tôi đã học được một sàng khôn quý báu về tình người, tình quê hương đậm đà giản dị chất phát thiệt thà ngày thẳng ở đây. “Chúng tôi nghe đồn là có trò xiếc mô tô bay ở trên tỉnh Cà Mau hay lắm. Mô tô bay là cái giống gì tui tui đâu có thấy bao giờ, từ đời nào tới giờ chúng tôi đâu có biết co hát tuồng hát xiếc là gì. Lần này biết

được có gánh xiếc về tới huyện, ai cũng nôn nao rủ nhau đi coi, dầu ở xa tới mấy ngày chèo thfi vợ chồng con cái cũng phải dùm cơm vắt cả kh hô, thay phiên nhau chèo chống. Nếu không ráng chèo tới mà coi cho biết một lần thôi thì uổng tiếc suốt đời, vì vậy vợ chồng tui cứ chèo tới, có đồng nào thì đưa đồng đó, hổng có tiền thì kiếm tôm cá rộng theo đổi lấy giấy vô coi, thiếu chút đỉnh thì năn nỉ xin cho coi, có ai nỡ lòng nào từ chối cho đành?” Những chiếc xuồng sau chở các gia đình bà con tới cũng đều trong hoàn cảnh như trên. Họ đều được cậu Út vui vẻ mời coi. Hai vợ chồng và một bày con, bao nhiêu đứa cũng cứ tính vé thôi: “Đây là đúng dịp để mình được hiện tấm lòng thương yêu người thực tế nhất. Sao lại tính toán với những người hết đời dường như không biết tính đoán so đo gian dối thiệt hơn? Mình quyết tâm tới đây là để tặng cho họ “một miếng khi đói” mà. Các cháu cứ đưa vé cho họ, không cần phải hỏi cậu nữa.” Cậu Út dặn chú bán và xét

vé. Coi rồi họ đều nán lại nói lời cảm ơn chân tình rồi nói chịu ra về.

Làm sao tôi quên được kỷ niệm thân thương này. Về sau, trong suốt hành trình theo nghề ca sĩ, tôi biết khách danh tự VIP tuy được mời coi hát không mua vé nhưng họ sẽ bù lại cho ban tổ chức khác có khi còn mắc hơn vé bán. Ngoài ra tất cả khán giả đều phải mua vé. Ở trên đất nước Việt Nam chỉ có ở đây mới có kiểu mua “giấy” vô coi giải trí lạ đời làm xúc động lòng người như vậy nhưng nó lại là biểu tượng của sự chân tình mộc mạc hiền hòa dễ thương. Những người dân chân lấm tay lùn, trải qua nhiều thế hệ nối tiếp, đời sống gắn liền với thiên nhiên, chiếc xuồng và song rạch tuy không được sung túc nhưng họ rất vui tươi hạnh phúc bằng lòng với những gì họ có. Chúng tôi học được về cái hay cái đẹp thiên nhiên tình người, “nhà quê” này rất nhiều.

Đây cũng là dịp rất hiếm có chúng tôi được sống những ngày thơ mộng nhất của tuổi trẻ

nơi thôn quen tận cùng đất nước. Vui thích nghe từng ngôn ngữ, tiếng nói, cách phát âm hết sức chơn chất một dễ thương, tới cách giao thiệp tiếp đãi nồng hậu chân tình và tập quán ăn uống những món tươi ngon khẩu vị lạ hơn ở thành thị tuy cách trình bày không khéo léo đẹp mắt. Cũng nên kể thêm ở đây có những loại rau thông thường nhưng được trồng trên vùng đất nước lợi được của trường sinh thái trong lành tuyệt đối, không có phân bón hóa học gây hậu quả độc hại, không cần dùng thuốc sát trùng nguy hiểm và nước tưới không bảo đảm trong sạch nên ăn rất ngon. Hiện nay, tôi được người nhà cho biết ở Cà Mau có một ông chuyên trồng cọng Bồn Bồn trên mười mẫu tay làm giàu trở thành triệu phú. Người dân trong vùng đặt tên ông là vua Bồn Bồn. Su Năm Căn, đoàn xiệc chúng tôi đi diễn huyện Huyện Sủ. Huyện Năm Căn đã ở xa tỉnh Cà Mau lắm rồi, huyện Huyện Sủ lại còn xa hơn nữa. Lần này cũng phải gần đúng một ngày đồ máy mới tới được cái “Hóc bà Tó” đó. Ông

huyện trưởng đã thuyết phục đoàn những lời chí tình: “Từ Huyện Sử Tới Năm Căn tuy chỉ xa nhau phục đoàn những lời chí tình: “Từ Huyện Năm Căn tuy chỉ xa nhau mấy chục cây số thôi, tuy hai huyện giáp ranh nhưng gần nhất cũng phải mất hơn nửa ngày đò máy và hơn một ngày chèo xuống hơn nửa ngày đò máy và hơn một ngày chèo xuống vì vậy người dân rất ít khi tới Năm Căn thậm chí cũng không muốn tới, nói chi phải mất ba ngày chèo mới tới tỉnh Cà Mau để được nhìn thấy cái cảnh trí “văn minh đô thị” đèn điện nước máy nhà lầu hai tầng và mấy cái xe đò chạy tới chạy lui chẳng? Lại càng không. Còn Sài Gòn thì chỉ nghe nói thôi. Nó xa thăm thẳm chẳng khác đường lên trời, nó ở ngoài tầm tay của người dân. Hết đời này tới đời sau, quanh năm xuất tháng, bức chun ra khỏi nhà là xuống xuống chèo chống đi kiếm miếng ăn, chẳng mấy ai nghĩ rằng trên đời này ngoài miếng cơm manh áo thiết thân hằng ngày còn còn có niềm vui khác để giải trí tinh thần là văn

nghệ cải lương, cải cách hay hát xiệc. Bây giờ nếu đoàn mô tô bay đã sẵn ở đây chỉ nửa ngày đồ máy mà không tới với chúng tôi thì họ sẽ không bao giờ được biết tới. Có xót thương không?” Nghe ông huyện trưởng nói mà mỗi lòng thương cho hoàn cảnh người dân hoàn không bao giờ biết tới giải trí là gì chúng tôi đều đồng ý vui lòng đi Huyền Sử. Vả lại chính đoàn cũng muốn trình diễn ở thôn quê thêm một thời gian nữa để dưỡng sức đồng thời chúng tôi tập luyện và thực hành tại chỗ thêm mấy màn trình diễn mới. Ba chiếc đồ máy chở cái gánh Xiệc quá nặng nên cứ từ từ tà tà trôi trên giữa những con rạch nhỏ hẹp đường như chỉ vừa bề ngang của ba chiếc đồ, bên hông đồ chỉ cách bờ khoảng 25, 30 phân. Các chú tài công lái giỏi lắm mới không bị đụng vô bờ. Chúng tôi lại được ngó chim trời cá nước và thời gian lặng lẽ em đêm trôi qua.

Kỷ niệm hiếm có này là một dấu ấn rất đậm sâu thấm đẫm tình yêu quê hương đất nước

trong tâm hồn trẻ thơ của tôi. Đây cũng chính là một trường hợp thích nhất để trí tuệ mở mang của tuổi trẻ trinh bạch như trang giấy trắng được tiếp thu sinh hoạt dân gian và sinh hoạt thiên nhiên ở đồng quê mà không cần phải lo lắng e dè phản ứng tiêu cực đưa tới. Trên thì mây trắng bạc ngàn trong bầu trời xanh biếc mênh mông bao la khi nào cũng có từng bầy chim le le bay vượn vui đùa. Dưới thì thảm ruộng lúa xanh mướt có bầy cò trắng tung tăng mãi miết kiếm ăn. Ngóc xuống nước rạch trong vắn khi ẩn thì hiện bày cá đủ màu sắc xinh đẹp, dạn dĩ rược theo bọt sóng từ mũi đò văng ra. Đứng trước bức tranh thiên nhiên ở đồng quê này, ai cũng phải xúc động, uống hồ có tâm hồn nghệ sĩ như tôi lại càng cảm nhận được sâu sắc hơn và may mắn cho tôi hơn nó trở thành cái vốn liếng tình cảm nhân bản đậm sâu bồi dưỡng thêm cho nghiệp vụ của người nghệ sĩ ca như tôi. Cảm ơn trời đất thiên nhiên. cảm ơn hành trình đi lưu diễn trên sông nước,

cám ơn người tình chân chất thiết tha mà tôi đã được tiếp xúc. Tất cả đã tặng rất nhiều tình cảm chan chứa của quê hương đất nước và con người làm thành cái vốn quý báu căn bản cho tôi.

Rồi do duyên trời đưa đẩy, định mệnh dẫn dắt tôi trong vòng 25 năm dài dang dăng theo đuổi nghề ca sĩ tân nhạc Việt ở trong nước và ngoại quốc, nhất là ở Mỹ, không cho tôi một cơ hội nào để được hưởng lại những ngày sống trong thiên nhiên đang vùng Cà Mau nước Việt Nam. Trong một chuyến đi nghỉ hè ở Paris tháng sáu năm 1978 tôi tình cờ gặp lại anh Trần Quan Hải, về sau trở thành người bạn đời của tôi. Khi anh Hải khuyến khích tôi hãy trở về với nhạc dân ca cổ truyền Việt Nam thì cái vốn tình cảm nhân bản của đất trời thiên nhiên xinh đẹp êm đềm nơi đồng quê Năm Căn, Huyện Sủi tiềm ẩn đó chợt trở về làm động cơ thúc đẩy tôi chấp thuận liền, không hề đắn đo lưỡng lự. Vậy mới thấy không có sức mạnh nào hơn tình cảm quê

hương ấp ủ trong lòng. Nếu không có sự mạnh mẽ tình cảm tình yêu quê hương chân chính trong tâm hồn thì không thể trở thành người nghệ sĩ chân chính của nền âm nhạc dân ca cổ truyền Việt Nam. Chính nhà nghiên cứu Dân Tộc Nhạc Học hàng đầu của Việt Nam, giáo sư tiến sĩ Trần Văn Khê, thân phục của anh Trần Quang Hải, đồng thời cũng là người giới thiệu tôi với người bạn đời này hồi năm 1962, đã công nhận sự chuyển hướng của tôi từ “Tân Nhạc,” nhứt là tôi chuyên hát tiếng ngoại quốc, qua nhạc dân cổ truyền Việt Nam là một sự hy sinh lớn cho sự nghiệp bản thân. Biết vậy nên tôi đã ráng sức đầu tư rất nhiều công lao khó khăn để làm quen với một thế giới âm nhạc hoàn toàn mới lạ này. Đời sống của tôi đã được thêm nhiều phần trong phú khi tôi thành công dung hòa tân và cổ nhạc trong xuất đường dài dưới ánh đèn sân khấu, khi thì một mình “đơn thương độc mã” trong tân nhạc, khi thì say mê hát những bài dân ca với chồng trên khắp năm

châu.

Đò máy của đoàn Xiệc gặp bên Huyện Sở vào lúc sáu giờ chiều. Người dân ở đây đã được ban tổ chức thông báo từ trước nên đã tụ tập đông đảo đón tiếp. Trên trình diễn mà tinh thần chúng tôi đã dân lên niềm phấn khởi sung sướng, vì kể từ khi đoàn khai trương tới nay, chưa hề có nơi nào khán giả lại qui tụ đón tiếp nồng nhiệt như vậy. Vậy thì làm sao diễn dở được? Tất cả những vật dụng chúng tôi mang theo đều rất mới lạ đối với họ. 22 tấm ván Đồ chưa ráp lại còn nằm yên trên mặt đất. Họ thấy lạ những không biết chúng tôi làm gì nhưng 5 cái mô tô thì đặc biệt gây sự tò mò chú ý cho mọi người. Họ ngấm nghĩa trầm trồ bàn tán với nhau về 5 cái xe này. Bọn con nít lính quýnh chạy quân trầm trồ rờ rẫm 5 cái “vật” lạ, mỗi cái cũng có hai bánh xe giống như bánh xe đạp, nhưng lớn hơn. Một trong ban tổ chức đã được coi chúng tôi biểu diễn ở Năm Căn lớn tiếng quảng cáo: “Bà con ơi, đây là 5 xe mô tô biết

bay đó, hồi nào tới giờ bà con chưa bao giờ thấy mô tô biết bay đó, hồi nào tới giờ bà con chưa bao giờ thấy cái mô tô phải không? Ầy bửa nữa bà con sẽ thấy nó bay trong cái nhà cây cấp bằng xấp ván kia kìa! Gánh xiệc này sẽ ở đây hát hai tuần, bà con muốn bán món gì cứ bán, không có tính tiền đồ ăn vừa vui vừa vừa có lời nữa, bà con muốn bán món gì cứ bán, không có tính tiền chỗ đậu, ban đêm còn có điện thắp sáng trưng nữa, vui lắm!” Mọi người hoan hỉ hưởng ứng liền.

Vậy là chỉ trong vòng ba ngày, khi chúng tôi ráp Bô, xây dựng hàng rào bảo vệ, xây dựng cửa chào, lên bảng hiệu, thượng danh kỳ của đoàn xiệc và treo đèn kết bóng giấy với lá dừa nước vv... thì bà con cũng mau mắn cất lều quán bày bàn ghế bếp núc chuẩn bị nấu nướng những món ăn chơi bình dân kiểu nhà quê để bán cho khán giả. Trong khi đó ban tổ chức cũng cấp tốc cử hai người một xuống, thay phiên nhau chèo chống đi sâu vào các làng xóm

cổ động quảng cáo mời bà con tới coi. Chưa khi nào Huyện Sở lại có được một bầu không khí xôn xao nhộn nhịp chuẩn bị tổ chức như sắp có lễ hội tới nơi. Qua ngày thứ tư, mọi việc đã chuẩn bị xong xuôi. Trên bờ thì người qua lại tấp nập, người thì ghé vô quán lều mua các món ăn chơi, dưới bến thì ghe xuồng lớn nhỏ đậu đầy như lá tre. Khi những bóng đèn điện được phục lên rọi sáng xung quanh diễn trường, âm nhạc đĩa được pháp thanh vang lừng những bản nhạc vui báo hiệu sắp tới trình diễn chánh thức làm không khí từng bừng nhộn nhịp hơn nữa. Ở đây cũng vậy, chỗ nào có con nít nhiều đều vui nhộn. Ở chỗ cái Bồ dựng lên, hổng có đứa nào chịu đứng yên một chỗ, chúng chạy tới chạy lui lằng xằng cười nói rộn rã chỉ chỗ cái này cái nó, cái gì cũng đều mới lạ đối với chúng. Lần đầu tiên được thấy đèn điện thấp sáng trưng, đèn màu xanh đỏ vui mắt, nghe pháp thanh, âm nhạc vui hòa lẫn với tiếng nổ của máy phát điện và 5 cái mô tô được chú

Ba bảo quản xe mở máy sẵn để kiểm soát lại từng chiếc, bà con vui mừng háo hức xum quanh chỗ bán vé. Túc cười, thương tâm và cảm động nhất là chúng kiến lại màn mua vé kiểu đổi tôm cua và trả giá y như Năm Căn. Bà con nào đã tới thì đều được vo coi, không có ai “trở về không” hết đó la lệnh của cậu Út. Chiều và tối nào cũng vậy, diễn trường luôn luôn có đông bà con tới chung vui với chúng tôi, coi rồi hay chưa coi, thửng thẳng sẽ vô coi, cũng tới để gặp bọn nghệ sĩ nhi đồng chúng tôi trong y phục nhiều màu sắc rực rỡ vui mắt hát đồng ca và để thấy được những chiếc mô tô “biết bay” một cách thích thú.

Đây là một chỗ lần đầu tiên chúng tôi được thấy tận mắt và nếm món cá lóc nước trui đúng kiểu. Cá vừa được câu lên, chỉ đập đầu cho các chết liền, bao nguyên con còn vẩy bằng đất sét rồi đúc vô lửa rơm và củi than cháy tỏ rực. Cỡ 30 phút sau, đem cá ra đập bể lớp đất sét đi thì hiện ra toàn thân con cá thịt trắng phau vì vẩy

và da đã bị đánh vô lớp vỏ sét hết. Các được sắp trên cái tràng tre đang có lót lá chuối và rót nước cốt dừa thẳng cho sệt (nước dừa bông con) với mỡ hành phi thơm phức. Món cá nướng này được ăn với bánh tráng quấn chung với các loại rau thơm lạ, chỉ có ở đây trồng và chấm mắm nêm. Ôi ngon, ngon quá chừng! Bây giờ đang viết hồi lý nhớ lại món cá lóc nướng trui bao đất sét đúng kiểu của bà con Huyện Sử đã cho ăn, mà còn thêm. Thêm món ăn ngon với phong cách nấu nướng hết sức đơn giản và thêm cung cách tiếp đãi thiệt thà chơn chất nồng hậu của bà con mình ở tốt nơi tận cùng đất nước. Nơi “hóc “Bà Tó” đó không có “khỉ ho” nhưng có “ngò gáy” thì nhiều lắm.

Rồi thì cũng phải tới ngày chia tay sau hai tuần lưu đến. Bà con ra đứng cạnh đồ máy tiền đưa, người cho xôi cầm, xôi nếp than, xôi nếp than, xôi gỏi bánh phồng đậu xanh muối mè, đường cát mỡ gà, người cho bắp dĩa, bắp luộc chín nóng hồi thơm phức. Những tình cảm chia tay

giảm đi làm cho chúng tôi vô cùng xúc động, kể ở người đi đều rớm nước mắt, không biết chừng nào mới gặp lại nhau. Khi đò máy đã xa xa dần mà tôi hãy còn thấy bóng những người tiễn đưa đứng yên, có người lấy “khăn quàng vắt vai” lau nước mắt. Tôi cũng yên lặng nơi lái đò ngó lại và ngoắc tay chào họ cho tới khi những hàng cây lau sậy mọc ven bờ che lấp hết những bóng người tiễn đưa đó. Lần đầu tiên trong đời trong đời tôi mới hiểu rõ thấm thía được sự lưu luyến ngậm ngùi khi chia tay là như vậy. Tuy diễn ở thôn quê sự di chuyển hơi vất vả và không được lời về tình người, lời nhiều hơn gấp ngàn lần tiền bạc. Kỷ niệm êm đềm đó lưu lại mãi trong tâm hồn tôi.

Nhớ Năm Căn, Huyền Sử! Tôi vẫn ao ước trở về nơi đó để tìm lại khoảng thời gian của tuổi thơ vui đùa hồn nhiên tuy rất ngắn ngủi nhưng trọn vẹn nhức mà tôi không tìm thấy được ở bất cứ nơi nào khác mà tôi đã đi qua. Nhưng bỗng chợt lắng không biết sau hơn 50 năm qua môi

trường sinh sống thiên nhiên nơi đó còn được bảo tồn nguyên vẹn hay không. Bởi vì tháng 06 năm 2006, tôi tháp tùng theo anh Trần Quang Hải đi Hà Nội dự cuộc hội thảo về Ca Trù do Cơ Quan Văn Hóa Liên Hiệp Quốc UNESCO bảo trợ. Sẵn dịp này chúng tôi tới thăm vịnh Hạ Long. Qua hình ảnh quảng cáo của ngành du lịch thì cảnh trí thiên nhiên xinh đẹp nơi đây đúng đúng xứng đáng là Đệ Nhứt Thắng Cảnh Việt Nam nên đã được cơ quan UNESCO bảo trợ. Nhưng hỡi ơi! Tôi vô cùng thất vọng vì người ta đã làm ôi uế môi trường sinh sống thiên nhiên nơi đây rất nghiêm trọng. Vô phương khắc phục lại được trạng thái nguyên thủy của nó. Tôi không muốn kể chi tiết vô đây vì nếu ai đã một lần thăm viếng nơi này kể cả du khách ngoại quốc đều không khỏi nước tiếc cay đắng cho một kỳ quan thắng cảnh thiên nhiên quốc tế đã bị tàn phá nghiêm trọng như vậy. Nguyên nhân vì sự thiếu hiểu biết? Vô ý thức? Hay vì lòng tham của con người quá chú

trọng thương mại hóa?

Quận Khánh Hưng giúp ranh gần tỉnh Sóc Trăng nhứt, khoảng cách chừng 5 cây số. Mẹ sanh tôi tại nhà bảo sanh ở trong quận này là chính là nơi chôn nhau cắt rún thân thương của tôi. Theo lời ngoại kể với mẹ thì khi quận mới thành lập, giới chức chánh quyền có hỏi ý kiến của các vị thân hào nhân sĩ địa phương đặt tên cho quận nhà. Nhiều tên được đưa ra nhưng cuối cùng địa danh quận này được lựa là Khánh Hưng. Ý nghĩa của nó được rút gọn lại trong bốn chữ Khánh Thành Hưng Thịnh. Nơi tôi chào đời có tên đẹp trang trọng đầy ý nghĩa như vậy nên tôi rất vui với niềm hãnh diện riêng tư và có chút tự hào khi cần giới thiệu cho ai biết nơi sanh của mình. Trước khi rời cà mau lưu diễn ở hai quận Năm Căn, Huyện Sủ, cậu Út có cho chúng tôi biết trước lịch trình tiếp theo là sẽ diễn tại Khánh Hưng. Có hai lý do chánh. Thứ nhứt, chúng tôi thương nhớ Mé quá và biết Mẹ cũng thương nhớ chúng tôi, hai bên đều muốn gặp nhau. Thứ hai,

chúng tôi đã được lãnh lương có khá nhiều tiền, đều muốn trao tận tay cho Mẹ. Tiền này Mẹ sẽ dành dụm cất lại căn nhà đã bị cháy rụi. Còn lý do đoàn về diễn tại Khánh Hưng là do lời yêu cầu của bà con quận nhà trong đó có dòng họ Quách ên ngoại rất đông. Mặc dầu trước đây đoàn đã diễn tại tỉnh Sóc Trăng nhưng lúc đó chỉ có một số nhỏ bà con họ tới coi thôi. Nay họ muốn đoàn xiệc mô tô bay chúng tôi về diễn một lần để nhiều bà con quận nhà được coi cho thỏa mãn, thiệt là thuận lợi mọi mặt.

Đoàn xe chúng tôi về tới tỉnh Sóc Trăng thì tách ra làm hai, xe chở bồ và các vật dụng khác thì ghe lại Khánh Hưng trước để các chú thợ ráp Bồ và dựng hàng, cửa chào, trưng bày hiệu, thượng danh kỳ và biểu ngữ quảng cáo, treo đèn kết hoa vv... Còn nghe trở nghệ si thì chạy thẳng vô thành phố Sóc Trăng vì chúng tôi ở trọ khách sạn tại đây. Vào buổi sáng, khi tất cả ngồi vô bàn chuẩn bị ăn điểm tâm. Cậu Út dặn liền: “Sáng bữa nay tất cả nghệ sĩ trang

điểm chỉ tề và bận y phục trình diễn.” Chúng tôi dặt mình hỏi cậu: “Bữa nay mình có xúc diễn ban ngày hả Út?” Chúng tôi vẫn thân mật gọi cậu chỉ một danh từ Út thôi và thường khi thứ bảy chủ nhật có xuất diễn buổi sáng từ 10 giờ tới 12 giờ 30. Cậu trả lời gọn: “Không diễn nhưng mình đi phố chơi.” mấy chị em líu lo vui vẻ lên, rủ mau mau rồi sửa soạn, đi phố với cậu. Riêng trường hợp của em Hùng Quân, khi từ Năm Căn trở về ngang tỉnh Cà Mau thì cậu Út liền đưa em vô nhà thương cắt băng bột nơi cánh tay trái vì xương em bị gãy đã lành, nay chỉ còn cột một cái khăn vòng quanh cổ để đỡ cánh tay còn yếu chưa cử động bình thường được. Vì vậy đi dạo phố chơi, em bận quần áo bình thường chớ không mặc y phục trình diễn như chúng tôi.

“Mình đi phố chơi” là một sáng kiến quảng cáo mới lạ độc đáo và táo bạo mà từ trước tới giờ chưa có một gánh hát hay một chương trình văn nghệ nào dám mang đào kép đã “lên

khung” y phục trình diễn đi dạo trực tiếp cổ động để gây sự chú ý ngạc nhiên thích thú và bất ngờ cho người qua lại trên đường phố. Thời gian lúc đó, hồi năm 1955, nghĩa là 52 năm trước ở Việt Nam chưa có đài phát thanh và truyền hình chuyên về quảng cáo cho các giảm phẩm tiêu dùng, hay cho văn nghệ giải trí như ngày nay. Còn báo trí hồi đó có tòa soạn ở xa trên Sài Gòn, muốn mua quảng cáo thì chi phí rất cao, số báo phát hành cũng giới hạn trong phạm vi Sài Gòn Chợ Lớn Gia Định và vài quận giáp ranh, đâu có về được tới Sóc Trăng Khánh Hưng mà nhờ họ quảng cáo. Từ trường hợp nếu đoàn về diễn trên Sài Gòn thì nhứt định cậu Út sẽ nhờ hai tờ báo quen Thần Chung và Sài Gòn Mới đăng quảng cáo. Lần này đoàn về diễn tại một quận nhỏ là Khánh Hưng nên cậu không muốn dùng xe phóng nhanh quảng cáo âm nhạc đĩa và phát tờ chương trình như lần diễn trước ở ngay tỉnh Sóc Trăng. Cái xe đó chạy tới đâu phát ra quảng cáo tới đó, rồi chạy

đi. Chưa ai kịp nghe rõ nói gì thì xe đã mất dạng, đâu ai có thời giờ chạy theo mà nghe, có nghe cũng không nhớ, hổng nghe cũng hổng sao. Thành ra không có hiệu quả cao bằng đưa ngay nghệ sĩ xuống đường diễn hành phô trương quảng cáo trực tiếp sẽ gây nhiều ấn tượng và có hiệu quả hơn. Dám nghĩ thì dám làm, không khí nghiêm thì làm sao biết được kết quả? Và lại cũng một công hai chuyện, phần cho nhóm nghệ sĩ nhi đồng đi dạo phố vui chơi giải trí, phần làm quảng cáo cho đoàn xiếc luôn.

Vậy là bắt tay vô việc. Thiệt đúng vậy, khi đoàn nghệ sĩ gồm hai chị Xuân và Ngọc Trinh, tôi và hai em Thái Hoa, Nguyễn Đạt vừa rùa rời khỏi khách sạn thì đã gặp liền và người đi ngang dừng chư ngó và bàn tán xì xào, người này hỏi người khi “mấy cô dậu này là ai mà bạn y phục coi ngộ và đẹp quá vậy cà?” Cậu Út và chúng tôi chỉ mỉm cười và gật đầu ra dấu chào xã giao họ thôi vì chỗ này chưa phải là mục tiêu

chánh. Cậu tiếp hướng dẫn chúng tôi đi thẳng vô trung tâm thành phố, con đường rộng rãi nhộn nhịp của tỉnh Sóc Trăng. Chúng tôi đi chậm rãi, bình thường như người người dân trên đường, lâu lâu ngừng lại khi cậu Út gặp người quen chào hỏi vài câu xã giao vì tiện dịp này cậu giới thiệu từ nghệ sĩ cho người đó và báo luôn cho họ biết đoàn sẽ diễn tối nay tại Khánh Hưng. Đi gần tới chợ chúng tôi gặp nhiều người đã mừng gặp chúng tôi như gặp lại bạn cũ, hỏi thăm dồn dập. Có người nói đi coi tới hai lần nhưng lần nào cũng chỉ đứng trên sành nhìn xuống thấy chúng tôi trên yên xe mô tô chạy ào ào xung quanh vách Bô chớ đâu có thấy tận mặt tất cả nghệ sĩ và được trực tiếp trò chuyện vui vẻ như bữa nay. Họ cũng khen cung cách quảng cáo mới lạ thân mật của đoàn và hứa sẽ thông báo lại cho các bạn họ biết để tới Khánh Hưng coi. Mọi người đứng chung quanh cũng đồng tình như vậy.

Cậu Út cũng đã đoán trước được những thái

độ phản ứng thuận lợi này của khán giả khi suy nghĩ và tính toán bày ra cuộc diễn hành quảng cáo trên đường phố cho nên cậu chuẩn bị lời ăn tiếng nói, sự cảm ơn và giới thiệu luôn cho họ biết đoàn Mô tô bay Nhi Đồng trình diễn ở Khánh Hưng coi. Mọi người đứng chung quanh đồng tình như vậy.

Cậu Út cũng đã đoán trước được những thái độ phản ứng thuận lợi này của khán giả khi suy nghĩ và tính toán bày ra cuộc diễn hành quảng cáo trên đường phố cho nên cậu chuẩn bị lời ăn tiếng nói, sự cảm ơn và giới thiệu luôn cho họ biết đoàn Mô tô bay Nhi Đồng trình diễn ở Khánh Hưng sẽ có thêm vài màn mới lạ hấp dẫn. Cậu nói trước khi bắt đầu xuất diễn, cậu sẽ giải thích cho khán giả biết vì nguyên nhân nào cậu thành lập đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đồng Cần Thơ và kỹ thuật làm sao để lái mô tô bay lên vách Bô đứng thẳng. Rồi cậu cho luôn cho họ biết giờ biểu diễn mô tô trên quốc lộ Sóc Trăng - Cần Thơ thường xuyên vào lúc 4

giờ chiều để nếu bà con không tới được Khánh Thành coi Mô tô bay thì biểu diễn trên đường trường mà không cần phải mua vé.

Vì nguyên nhân nào thành lập ra hai đoàn Mô tô bay Việt Nam và giải thích kỹ thuật lái lên vách Bô đứng thẳng? Chỉ có hai lần cậu trình bày với hai nhà báo Thần Chung, Sài Gòn Mới và mới một số giới chức đại diện chánh quyền cá địa phương về dự hội nghị ở Cà Mau. Lần này cậu muốn trình bày và giải thích nguyên nhân đó với khán giả quận Khánh Hưng cũng không ngoài mục đích lôi cuốn thêm khán giả từ tỉnh Sóc Trăng tới coi. Đây cũng là một nghệ thuật quảng cáo gián tiếp có thể được kết quả tốt và mới năm 1955 chưa có tổ chức thương mại giải trí nào nghĩ tới. Nếu hồi đó mà có truyền hình quảng cáo thương mại như ngày nay thì chính cậu Út đã dùng Camescope quay vài buổi trình diễn của đoàn để quảng cáo. Vì không có phương tiện quảng cáo kỹ thuật cao đó, cậu mới sáng chế ra cách quảng cáo trực

tiếp trên đường phố như chúng tôi đang làm và đã đạt được thành công ngoạn mục trên đoán.

Cứ như vậy chúng tôi thành thạo đi trên đường phố áp dụng chiến thuật quảng cáo mới với hết mọi người chúng tôi gặp, trao đổi chuyện trò vui vẻ. Đôi khi ghé vô tiệm bán bánh đang đông khách, vừa mua một bánh keo vừa chuyện trò vui vẻ với chủ tiệm và người mua, có lúc ghé vô quán giải khát cho đoàn vừa giải lao vừa quảng cáo “nhứt cử lưỡng tiện.” Cứ như vậy chúng tôi đi hết con đường chánh và xung quanh chợ Sóc Trăng, hôm lại là tất cả những địa điểm có đông người thương xuyên qua lại. Chúng tôi luôn gây sự ngạc nhiên tò mò hiếu kỳ, làm cho không khí phố chợ vui nhộn như ngày tết. Riêng đối với chúng tôi bữa học hỏi được cách xã giao vui vẻ lễ phép vừa giúp chúng tôi dần dần thêm khi tiếp xúc với mọi người. Bài học thực hành này rất quý giá cho tuổi trẻ chúng tôi từ hơn 50 năm trước. Đó là một kinh nghiệm tốt đẹp không bao giờ phai

mở trong tâm trí mà sau này tôi thường xuyên áp dụng trong sự nghiệp ca hát trước khán giả. Vì vậy từ lúc đó có nhiều người dạn hơn tới bắt tay trò chuyện và chúc mừng cậu Út và hết đám nghệ sĩ nhi đồng. Nhiều anh trai cũng kín đáo liếc mắt nhìn hai chị Xuân Trường và Ngọc Trinh, hai người đẹp nhất của đoàn đang độ tuổi 16, 17. Riêng các anh ở tuổi 20, 25 thì như bị mất hồn vì nét xinh đẹp và nụ cười xã giao hồn nhiên của hai chị, hơn nữa vì biết hai chị là nghệ sĩ diễn viên cho nên các anh làm sao mà bỏ qua không rủ nhau tới Khánh Hưng coi xiếc mô tô bay do hai chị trình diễn. Còn các ông khoảng trên 30 trở lên thì tự nhiên hơn, tới chào và bắt tay cậu Út, hỏi chuyện dông dài làm quen chúng tôi niềm nở hơn. Cuối xuống đường diễn hành quảng cáo chấm dứt vào giữa trưa rồi chúng tôi mới quay về khách sạn nghỉ ngơi.

Buổi chiều, khoảng 4 giờ, chúng tôi bắt đầu khởi hành cuộc biểu diễn chạy xe mô tô xuyên qua các đường phố chánh và sau đó đi về

hướng quốc lộ Cần Thơ để trình diễn những màn lầy mô tô đường ngoặt mục mà đoàn đã quảng cáo trước. Sau 20 phút là xong xuôi, và chúng tôi lại chạy xuyên đường chánh giữa tỉnh Sóc Trăng trở về Khánh Hưng. Lần này chương trình biểu diễn của chúng tôi trở lại theo lời khóa biểu giống như hồi diễn tại các tỉnh lớn, mỗi tối bắt đầu từ 18 giờ tới 22 giờ. Cũng nhờ được nghỉ ngơi dưỡng sức và tập luyện thêm cho nên khi trở về Sóc Trăng, tay nghề của chúng tôi được vững vàng. Riêng em Thái Hoa có thêm một màn mới ngoạn mục, táo bạo và nguy hiểm hơn tất cả các màn do em phụ trách từ trước. Có nhiều khán giả đã coi lần diễn trước, nay trở lại coi màn mới này khi có người vừa coi ra quảng cáo lại.

Phần mới ngoạn mục hơn là trước xuất diễn, cậu Út đứng giữa nền Bô, tay cầm cái loa làm bằng các tông nói vọng lên trên, xin khán giả cho phép trình bày tôi lời vì nguyên nhân nào cậu thành lập tới hai đoàn mô tô bay. Đoàn Mô

tô bay Việt Nam 1 Cần Thơ thì do các nghệ sĩ người lớn phụ trách hiện đang lưu diễn ở miền Trung Việt Nam, còn đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đồng đang diễn tại đây. Lần đầu tiên khán giả hiểu rõ nguyên nhân vì sao có tới hai đoàn mô tô bay, họ hoái chí la lớn và vỗ tay hoan hô rầm lộ hết diễn trường.

Kể đó cậu giải thích cho khán giả hiểu rõ kỹ thuật tập luyện từ xe đạp tới mô tô bay để lái lên vách Bô đứng thẳng trong 15 tháng trời. Tất cả chúng tôi đều bị té cái nào cạy nẩy thấy ông bà ông vải, đau thấu tim gan phèo phổi mà cũng ráng mở miệng nói: “Không sao, không sao hết” để tự an ủi cho chính mình và các bạn. Nghe tới đó khán giả cùng nhứt loạt cười rần lên làm cho không khí trở nên rất cởi mở thân mật. Tiếp theo, cậu giảng nghĩa tổng quát về luật ly tâm và nhờ có nó nghệ sĩ mới dám lái xe lên vách Bô làm thỏa mãn tính hiếu kỳ của khán giả. Sau chót, chỉ tay vô nền Bô, cậu giải thích kỹ thuật lái xe lên vách thẳng đứng:

“Như quý vị thấy từ ngay trung tâm nền tôi đang đứng với vách thẳng lên trên của cầu Bồ có một cái dốc dài từ thấp lên cao 1 thước. Nó là cái cầu nổi để cho xe chạy lên vách đứng thẳng của Bồ. Trước khi lên, xe phải chạy vài vòng trên cái cầu có dốc dài ấy để lấy trớn rồi mới tăng tốc độ vọt lên vách Bồ. Cũng giống như mình muốn lên núi thì phải cần có một cái dốc từ thấp lên cao. Còn muốn xuống núi cũng cần cái dốc từ cao xuống thấp. Xe lên vách thành Bồ với tốc độ từ 30 cây số/giờ trở lên thì phải chạy vòng quanh, để tự động có sức hút của luật ly tâm giữ xe và người lái, không cho rớt xuống đất, rồi cứ như vậy mà chạy rất an toàn để biểu diễn những màn hấp dẫn, ly kỳ và ngoạn mục, không có chi kêu và bí mật của pháp thuật hết. Tóm lại, cái cầu có độ dốc dài này là rất quan trọng. Xe lên hay xuống đều cần có nó. Không có nó xe không thể nào chạy lên vách Bồ được. Chạy trên vách Bồ rồi mà tháo cái cầu đó ra thì xe không đáp trở xuống

được, cứ phải chạy hoài cho tới khi hết xăng thì người và xe rớt xuống nền. Quý vị khán giả có đồng ý với tôi không?” Có nhiều khán giả hiểu ra đều lên tiếng “Đồng ý, đồng ý!” Cậu Út nói tiếp: “Thưa quý vị khán giả, vậy mà có nghệ sĩ cũng có lái xe bay xuống được an toàn, lát nữa đây quý vị sẽ được thưởng thức một màn do nam nghệ sĩ nhi đồng Thái Hoa biểu diễn rất hấp dẫn ngoạn mục để trả lời cho câu hỏi đó. Cảm ơn quý vị. Sau đây mời quý vị bắt đầu thưởng thức nghệ thuật của xe đạp và mô tô bay Việt Nam!”

Cậu Út vừa vút lời “giáo đầu tuồng,” trong khi khán giả vỗ tay khen ngợi thì chị Ngọc Trinh đã mở đầu chương trình bằng màn lái xe đạp. Kế đó tới phiên em Nguyễn Đạt phóng xe mô tô lên hâm nóng chương trình. Từ đó chúng tôi lần lượt biểu diễn những màn thường lệ. Mỗi năm đều được khán giả vỗ tay tán thưởng nồng nhiệt. Màn cuối cùng còn một mình em Thái Hoa lái xe chạy vòng quanh vách Bô. Khán giả

hội hợp chờ đợi coi em biểu diễn màn mới theo như lời cậu Út đã giới thiệu trước khi xuất diễn bắt đầu.

Một tiếng còi tu huýt ré thật lớn lên báo hiệu. Em Thái Hoa liền đem hai chân lên ngồi chồm hồm trên yên xe chạy vòng quanh trên độ cao 4 thước thì phía dưới cánh cửa vách Bô được mở rộng ra. Khán giả tuy đã được cậu Út giới thiệu trước cũng lạ “Ồi” lớn lên kinh ngạc. Đồng thời cái dốc nghiêng làm cầu nổi cho xe chạy lên vách cũng được mở ra luôn. Con đường lái xe trở xuống nền không còn nữa! Tất cả khán giả đều nín thở im lặng hồi hợp đợi lo lắng “muốn đứng tim” trố mắt dòm không hiểu em Thái Hoa sẽ làm cách nào lái xe trở xuống nền Bô. Tiếp theo thêm một tiếng còi tu huýt ré thật lớn lên báo hiệu cho em biết hai cửa cách” Tủ Thần” đã mở ra rồi để em chuẩn bị tin thần từ trên độ cao 4 thước “phóng” xe xuống nền.

Trong thời gian hai tuần lưu diễn tại Huyền Sử,

em Thái Hoa đã gắng sức ráo riết tập luyện màn “phóng” xe qua chướng ngại mới này dưới sự giám sát của cậu Út, nay đã rành lắm và đây là lần đầu tiên em đem ra thực hành. Chính chúng tôi ở trong nghề đã thấy em tập luyện thành công mà cũng còn hồi hộp, hướng hồ gì khán giả. Bởi vì khi em nói muốn tập luyện màn “vượt chướng ngại” cản đường chở xuống, cậu Út và chúng tôi thấy có sự hấp dẫn độc đáo nhưng rất nguy hiểm, nếu sai trật một chút thì bay vô cửa Tử Thần. Vì vậy em Thái Hoa đang lái xe từ trên phải liếc mắt xuống canh cho thiệt đúng góc cánh cửa dốc nghiêng đã mở rộng ra bên nào cho thuận chiều với đường xuống. Sau đó em phải làm chủ tốc độ của xe khi queo ngang vật chướng ngại, rồi “phóng” thiệt mau như chớp nhoáng xuống nền Bô, thắng gấp cho xe ngừng liền tức thì. Rồi thêm một tiếng còi ré lên nữa, lần này báo hiệu cho em biết em có thể “phóng” xe xuống bất cứ lúc nào thuận tiện do em quyết định. Tiếng còi tu huyết vừa dứt,

toàn thể nghệ sĩ cùng cậu Út bước ra khỏi Bô thì ngay lúc đó khán giả thấy em từ trên cao lái xe nghiêng xuống, giảm tốc độ thật mau và canh thật mau và canh thật chính xác đúng khi xe gần đụng cánh cửa dốc nghiêng đã mở ran chặn đường thì, nghe xẹt một cái em đã “phóng” qua một đường tắt ngang đáp xuống an toàn trên nệm Bô, và đậu ngay trước hai cánh cửa đã mở rộng. Ôi thôi! Khán giả và hết đám chúng tôi cùng vỗ tay hoan hô em như muốn bể Bô. Âm nhạc đĩa được phát thanh rầm rộ một bản vui tươi hùng dũng tăng thêm niềm hân hoan thỏa mãn của khán giả bắt đầu từ từ xuống thang ra về.

Khi người Pháp hay Mỹ nghệ kể về ngày xưa tôi làm nghề xiếc mô tô bay; họ nói cái vách dốc nghiêng đó mới chính là “vách Tử.” Nhiều khán giả đã coi rồi vẫn trở lại coi nữa nhờ màn “vượt vách Tử” hồi hộp nguy hiểm này. Những ngày đoàn ở Khánh Hưng trình diễn gặt hái được thành công nhiều nút về nghệ thuật và tài chánh

kể từ khi hai trưởng của đoàn Mô tô bay Việt Nam 2 Nhi Đồng Cần Thơ. Chúng tôi lưu diễn tại đây tới sau Lễ Giáng Sinh và mừng Tết Nguyên Đán sớm cùng tất cả bà con dòng họ Quách rồi lên đường hướng Cần Thơ để chuẩn bị diễn ở Cái Vồn.

Gầy phép xin tỉnh Cần Thơ về trình diễn ở Cái Vồn được chấp thuận sớm hơn dự trù. Cậu Út mừng lắm. Như vậy cậu Hai và anh Kim liền lên đường tới Cái Vồn tìm địa điểm dựng Bô và chuẩn bị sẵn sàng khỏi lo chỗ ăn ở cho đoàn mà không phải xin phép lại địa phương nữa. Chúng tôi cũng vui vì được trình diễn ở một vị trí rất gần, khoảng cách tỉnh Cần Thơ 5-6 cây số. Như vậy khi trình diễn rồi chúng tôi sẽ ghé thẳng về Cần Thơ luôn. Riêng cậu sẽ rất vui sướng được gặp lại mẹ Út và các con vì đoàn đã đi lưu diễn xa trong mấy tháng qua, vả lại chúng tôi cũng bắt đầu nhớ nhà nữa. Mẹ Út và các con cũng nhớ thương muốn gặp cậu dầu chỉ trong một thời gian ngắn. Không nơi nào thấm thía chan hòa tình cảm thân thương vui sướng và hạnh phúc bằng tổ ấm của mình. Thờ đó chưa có điện thoại di động như bây giờ để cậu mẹ có thể liên lạc thường xuyên với nhau, lâu lâu cậu đánh cái điện tín về thăm, dầu rằng tiệm có điện thoại nhưng không làm

sao kiếm ra điện thoại để kêu. Cậu mợ cần thông tin cho nhau biết công việc làm của hai bên về doanh nghiệp của tiệm chụp ảnh Photo Cần Thơ mà cậu đã giao cho mợ quán xuyến. Ngoài ra hai người cũng cần có thì giờ tâm tình riêng cho vui bớt nỗi niềm thương nhớ nhau. Trong suốt thời gian cậu đưa đoàn xiếc đi diễn xa, ít khi nào có dịp liên lạc với mợ và gia đình cậu. Khi có việc gì khẩn cấp thì chỉ gọi điện tín mà thôi. Mặc dầu lúc đó tôi còn trẻ lắm, nhưng tánh tôi rất nhạy cảm nên tôi hiểu và thông cảm cho cậu Út, người đầu đàn của đoàn mô tô bay gánh trên lưng một trách nhiệm rất lớn nên phải sống xa vợ con. Chỉ em tôi cũng vậy, cũng phải sống xa người Mẹ thương yêu. Thư gửi qua lại thì mất nhiều thời gian tính, còn điện tín liên lạc tuy được mau hơn những chỉ viết được và hàng khô khan, giá lại rất mắc, khó khăn và không phải bất cứ bưu điện nào cũng gọi điện tín được.

Sau một tháng vừa được nghỉ ngơi dưỡng sức,

vui trời giải trí, tập luyện thêm tay nghề và màn diễn mới ở Năm Căn, Huyện Sử, khi chúng tôi đi lưu diễn thực hành một tháng tại Khánh Hưng rất thành công về nhiều mặt. Thứ nhất là đã không bị bất kỳ một tai nạn lớn nhỏ nào, màn nào cũng diễn xuất sắc trọn vẹn. Thứ hai là được bà con trong quận thương mến ủng hộ tới coi đều ở trong tuổi thanh niên, thiếu nữ và trung niên của tỉnh Sóc Trăng. Nguyên nhân kết quả đó là do sáng kiến quảng cáo diễn dành trực tiếp của đoàn trên đường phố tỉnh Sóc Trăng. Vì sau mỗi xuất diễn, có một số khán giả đã gặp gỡ làm quen trước với chúng tôi trên đường phố hôm trước khi khởi diễn Khánh Hưng, nán lại thăm hỏi, khen ngợi và cổ vũ khuyến khích nên nhiều bạn của họ cũng tới coi. Kết quả là thu nhập tài chánh được rất khả quan.

Tin thần của tất cả mọi người đoàn đều hăng hái phần khởi đầy hứa hẹn cho những màn diễn xuất sắc tại Cái Vồn. Riêng chị em chúng tôi

gặp lại Mẹ. Mẹ mạnh khỏe và vui vẻ báo tin cho chúng tôi biết đang xây lại căn nhà mới bằng tường gạch và mái ngói. Chúng tôi lãnh được bao nhiêu tiền lương đều trao hết tận tay cho Mẹ để sớm hoàn thành xong xuôi căn nhà. Bởi vì chị em chúng tôi không sao yên lòng khi nghĩ tới Mẹ đang tạm ăn ở trong túp lều bằng vải bố nhà binh, hơn nữa gia đình chúng tôi cũng cần phải có một căn nhà đàng hoàng. Tôi hình dung con đường về Cái Vồn trình diễn thênh thang rộng mở đang chờ đoán đoán xiệc Mô tô bay chúng tôi.

Đoàn xiệc Mô tô bay Nhi Đồng Việt Nam 2 được bà con khán giả quận Cái Vồn nhiệt tình mua vé ủng hộ đông nghẹt thật là một niềm vui sướng bất ngờ. Trước xuất diễn mở đầu 15 phút, cậu Út được báo tin đã bán ra trên 300 vé. Nếu phân phối đều thì phải chia số khán giả ra làm 4 xuất vì mỗi xuất sành đứng coi chỉ chứa được tối đa được 100 người. Nhưng để bảo đảm an ninh trật tự cho khán giả, nhân viên

xét vé chỉ cho lên sàn khoảng 90 người thôi, trừ trường hợp nếu là học sinh thì có thể là 100 cô cậu. Nhưng cũng bất ngờ thay, một chuyện mà đoàn không lường trước được đã xảy ra khi có một số khán giả mua vé sau, nhưng nóng nải không chịu xếp hàng thứ tự mà chen lấn đòi coi trước, rồi gây nên sự cãi vã la ó lộn xộn mất trật tự. Mặc dầu sau mỗi xuất diễn đều có 15 phút cho nghỉ giải lao 15, đủ thì giờ cho khán giả coi rồi xuống thang ra về. Tối chừng nào không còn ai trên sàn hết thì mới tới phiên khán giả chưa coi được lên, nhưng không ai chịu nhường ai hết để tới nỗi giành giựt như vậy.

Cậu Út cho tạm ngừng bán vé, tăng cường thêm 4 nhân viên tới giữ trật tự ở hai cầu thang lên xuống và dùng giây xích giăng ngang để kiểm soát vé chặt chẽ hơn. Rồi cậu còn đứng trên bục sân khấu, bay cầm máy vi-âm vừa cũ xì vừa rề, cái mà chúng tôi thường dùng để đồng ca không nhạc đệm, nói lên xin bà con thương tình giữ gìn trật tự. Cậu giải thích vé có

phân biệt màu sắc rõ ràng cho từng xuất. Vé xuất 1 thì màu xanh, xuất thứ 2 màu vàng, xuất thứ 3 màu cam và xuất thứ 4 thì màu trắng. Mỗi xuất vé đều có màu sắc riêng, khán giả nào mua vé xuất nào phải chờ tới phiên xuất đó mới được vô cửa. Lúc đó khán giả mới ngó xuống vé của mình và nhận thấy có nhiều màu khác nhau mới hiểu ra đoàn xiếc đã tổ chức xếp đặc sắc để tránh mất lòng khán giả, ai nấy cùng cười rộ lên ha hả sau khi coi lại màu vé của mình, nhờ vậy họ chịu chờ tới phiên mình mới lên coi. Kể từ ngày khai trương tới giờ mới có sự chen lầy này lần đầu. Chờ tới khi dàn xếp trật tự xong xuôi rồi chúng tôi mới bắt đầu diễn. Từ trước tới giờ chưa bao giờ có tình trạng khán giả nô nức chen nhau để vô coi xiếc như như vậy. Hiện tượng này khiến tất cả chúng tôi mừng và lên tinh thần không thể tả. Tối bữa đó không ai màu xuất nào chúng tôi diễn cũng “rất đặc sắc.” Giờ trình diễn có niềm yết tạy vầy bán vé từ 18:00 giờ tới 22:00 giờ nhưng vì

khán giả tới ủng hộ quá đông nên cậu Út cho kéo dài thêm 22:30 giờ để cho biết khán giả đã mua vé được vô coi.

Thì ra đã nhiều năm rồi mới có một đoàn xiếc về đây trình diễn cho bà con được vui chơi giải trí. Sau khi diễn và xuất có mấy người cho chúng tôi hay: “Đã lâu lắm rồi chưa có gánh hát nào tới đây hết. Vì vậy bà con khao khát được giải trí nên mới xảy ra hiện tượng chen laasnn dành coi trước là như vậy.”

Những xuất diễn kế tiếp nhau trong trật tự êm thắm vui vẻ, bà con khán giả hoan hô tặng thưởng chúng tôi hơn các nơi khác ai coi rồi ra về cũng rất hài lòng. Vài khán giả nán lại nói cho cậu Út hay rằng có lần đã được coi mô tô bay do toàn Thái Lan rồi tới đoàn Việt Nam 1 diễn ở Cần Thơ nhưng nay lại do các nghệ sĩ nhi đồng nhỏ chút xíu diễn, thấy lạ nên rủ nhau tới coi và thiết tình hay thiết là hay. Thiết không ngờ các cháu diễn hông thua người lớn nếu không muốn nói là hay hơn vì các cháu bận

quần áo nhiều màu sắc xinh đẹp vừa diễn của các đoàn khác diễn thì hồng thấy ai cười, mặt thường đăm đăm khó coi quá. Họ nói thêm rằng những ngày tới đây khán giả còn tới coi đông hơn nữa.

Cậu Út vui miệng lại hỏi căn cứ vào đâu mà họ biết sẽ có khán giả đông hơn tới coi? Người đó cười cười nói: “Tôi hồng muốn nói sự thiệt tôi căn cứ vô đâu sợ mịch lòng... Hà hà, rồi ông sẽ thấy tui nói là đúng cho coi. Nhưng miễn màn ăn có môn bài có đóng thuế và biết phải trái đảng hoàng thì thâm tiến vô như nước hà hà...”

Còn một xuất diễn chót, tới khi đó đã gần 22 giờ 30, cậu Út đã đứng bên trong vòng rào an ninh của Bồ, phía trong vòng rào che xung quanh để bảo vệ xe, các vật dụng linh tinh và làm nơi nghỉ giải lao cho nghệ sĩ, chỗ mà người lạ không được vô. Cậu đang thắc mắc về câu nói chót của ông khán giả tuy mời nghe thấy hào hức nhưng có vẻ dưng chạm, dấu điểm

cái gì đó thì nhân viên an ninh của đoàn tới báo cho cậu biết có mấy ông nó giống như lính quân đội mà không phải là quân đội, mặt mày vui vẻ tới nói muốn gặp cậu. Chú nhân viên này vừa nói rồi thì đã thấy 4 người tới bên cửa vòng rào, không ai mời mà cứ tự nhiên kéo dây xích ra bước vô trong. Người đi đầu có lẽ là sĩ quan vì trên cầu vai có mang lon cấp bậc đại ý của quân đội Pháp, không có đội nón nhưng ngang lưng đeo một “con chó lửa” (sung/gun/arme à feu.) Còn ba người kia cũng bận đồng phục như người sĩ quan nhưng không có đeo phù hiệu và cấp bậc, chắc là lính trơn. Bốn người bước vô vẫn giữ nét mặt vui vẻ niềm nở, chào cậu Út và lên tiếng khen ngợi các cháu nghệ sĩ nhi đồng tài năng phi thường, biểu diễn những màn hay xuất sắc. Ngó thấy y phục của bốn người khách không mời mà tới, cậu biết họ là lính của ai rồi. Là người giao thiệp rộng, cậu vui vẻ niềm nở chào lại. Hai bên trò chuyện một lát thì vị sĩ quan lên tiếng nói mời cậu Út và các

nghệ sĩ ‘DINH’ dùng cơm tối, nếu có ngại giờ giới nghiêm thì cứ nghỉ lại qua đêm.

Cậu nghe nói về “DINH” thì giật mình hiểu ra liền. Hết nước Việt Nam chỉ có một cái dinh nguy nga đồ sộ ở Sài Gòn là Dinh Độc Lập mà sao ở đây có thêm một cái? Lạ quá. Đã vậy lại còn mờ ngủ qua đêm nữa??? Chu choa ời! Thôi thì 36 chước, “dông lẹ đi” là thượng sách. Cậu liền kéo từ chối viện lễ các nghệ sĩ sau xuất diễn chót này sẽ về Cần Thơ liền vì sáng bữa sau là ngày giỗ ông ngoại sắp nhỏ, mọi việc đã sắp đặt từ trước xong xuôi rồi, hết gia đình họ hàng bà con đang nóng lòng chờ, chúng tôi rất cảm ơn nhưng xin quý vị vui lòng cho hẹn lại tối mai. Bốn vị khách cười gượng nhưng không nói gì thêm. Xuất diễn sau cùng cũng vừa chấm dứt. Nhạc đĩa phát ra, khán giả từ từ xuống thang ra về. Bốn vị khách chào từ giã và tự hẹn không cần hỏi ý kiến cậu Út rằng tối mai sẽ trở lại mời cậu và nghệ sĩ lúc 10 giờ đêm, sau khi diễn xuất chót. Cậu Út chỉ cười không trả lời

dứt thoát.

Một chuyến thuật di tản chớp nhoáng hết đoàn trở về Cần Thơ được vạch ra ngay trong đầu cậu. “Thay kệ giờ giới nghiêm, phải đi liền. Phải rời nơi này liền càng sớm càng tốt, không đi sớm sẽ không còn dịp nào khác đâu. Đợi sáng sớm mai đi trốn thì cực cho mọi người nhưng không thể chờ được. Sáng mà người ta bu lại hỏi vì sao đoàn mới “chùn ứt chùn áo” tới diễn một buổi, khi không gấp gáp bỏ đi thì biết trả lời ra sao? Khó nói quá! Làm sao biết được cái ngày mai đó sẽ xảy ra chuyện gì mà mình không lường trước được thì làm sao kịp trở tay? Mà sẽ làm gì được nữa? Mình đã tưởng rằng xin giấy phép của tỉnh là đủ rồi, đâu có ngờ đây “lệnh vua thua lệ làng, rừng nào cộp nấy.” Sinh mạng của hết đoàn, tài sản của trí tuệ, công sức tập luyện và vật chất tài chanh xây dựng nên như ngày nay đâu phải tự nhiên ngày một ngày mà có. Thôi thì phải “tránh voi không xấu mặt, tránh sâu bọ cho đỡ ngứa

mình.” Thiết là buồn cho nhân tình thế thái quá.”

Khúc viết trên tôi trích ra từ nhật ký của cậu và mợ cho tôi coi hơn 50 năm. Tôi đọc những dòng chữ này cậu viết riêng mà thương cậu muốn dứt từng khúc ruột, nhớ lại hình ảnh và những biết cố xảy ra đêm đó mà không cảm được giòng nước mắt đang trào ra.

Khi thấy cái xe jeep nhà binh chở bốn vị khách lạ mở đèn pha sáng chạy đi, khán giả đã ra về hết, cậu kêu các chú thợ ráp Bô tới ra lệnh cấp tốc tháo Bô và tất cả vật dụng kèm luôn hành lý, nồi niêu xoong chảo, chổi quét nhà linh tinh, chồng chất hết lên xe ngay lập tức không để rơi rớt bất cứ thứ gì, làm càng lẹ càng tốt, miễn thắc mắc, miễn hỏi lý do vì sao. Còn chúng tôi, cậu kêu tới nói cho tất cả nghe: “Lấy xăng đổ cho đầy bình 5 cái xe mô tô, xe nào đã tháo ống bô ra thì phải gắn trở lại. Ra đi âm thầm và lẹ chừng nào tốt chừng nấy. Mỗi người ngồi phía sau cầm theo một cái đèn pin để rọi đường cho

người lái vì con đường băng ruộng từ đây ra quốc lộ tối thui. Xe nào ra tới quốc lộ rồi từ cú hướng về Cần Thơ mà chạy, chạy chậm chậm chờ xe sau đèn pin không đủ sáng để rọi đường, nó chỉ có tác dụng cho xe phía trước mặt chạy ngược chiều thấy mình thôi. Hơn nữa đèn pin không đủ điện để chạy tới Cần Thơ. Chạy chừng một, hai cây số thì đèn pin cũng chết vì vậy chỉ dùng đèn pin khi thiết cần thiết thôi, ráng ngó mặt đường mà chạy. Nên nhớ không được chờ và tập trung tại một chỗ. Không nên mở xe một lượt 5 chiếc làm rung beng và gây ra sự chú ý thắc mắc cho người dân chung quanh. Chạy ra khỏi nơi đây vài cây số thì xe của chú Ba sẽ bắt kịp. Từ đó mới tập trung 5 xe lại rồi cùng chạy sau xe chú về Cần Thơ. Bây giờ xe của cháu Bạch Yến chở chị Ngọc Trinh chạy trước, chờ lát sau xe của thầy giải chở Thái Hoa mới chạy theo, chiếc xe cậu y tá chở em Nguyễn Đạt, chờ cho không còn nghe tiếng nổ của xe trước mới chạy, chiếc xe

cháu Xuân Trường chở chị bếp, xe của chú Ba bảo quản chạy chót. Năm cái xe mô tô chở 9 người cách khoảng nhau cứ theo kế hoạch đó mà chạy, rời khỏi nơi này ngay lập tức. Mọi người hẹn gặp nhau tại nhà cậu hiếu chưa?” Tất cả tuân lệnh cậu như một ông tướng đang giàn trận trước khi xuất quân. Thấy không khí trở nặng nề khẩn trương chúng tôi đều im hơi lặng tiếng. Chú Ba đại diện lên tiếng: “Thưa cậu yên tâm, chúng tôi sẽ làm đúng theo như lời cậu dặn.” Cậu Út nói lời sau cùng: “Vậy ngay bây giờ tất cả mọi người bắt tay thu gọn đồ đạc riêng của mình bỏ vô xách tay; đeo lên vai, rồi cứ như vậy mà chạy.”

Từ sáng sớm hôm qua khi mặt trời chưa thức dậy, hai cái xe vận tải đã bãi cỏ trống trơn này. Quen với công việc chuyên môn của mình, các chú thợ quét dọn sạch sẽ và ráp cái Bồ cùng tất cả vật dụng cần thiết để xây diễn trường cho đoàn trình diễn đúng vào 6 giờ chiều bữa nay. Từ 9 giờ sáng tới 5 giờ chiều, mất đúng 9 tiếng

lao động vất vả cự nhọc tới tháo mồ hôi như tắm mới xong xuôi. Đoàn xiếc mô tô bay vui mừng hớn hở định ninh rằng sẽ lưu diễn tại đây ít ra cũng hai tuần vì sự ủng hộ của bà con khán giả quá đồng nhiệt. Dè đâu chỉ diễn được vồn vện có 4 tiếng 30 phút thôi là phải cấp tốc “nhổ trại,” chạy lẹ đi như “gió” mà vẫn còn hồi hộp, hồng dấm ngoái cổ lại. Các chú thợ tự lập thành tích kỷ lục vô song từ trước tới giờ. Trong đêm khuya chỉ có hai ngọn đèn 100 nến soi rọi cho 6 người cật lực khẩn trương làm công việc tháo gỡ và khiêng vác, vậy mà chỉ có 3 tiếng đồng hồ là tất cả vật liệu của cái diễn trường nặng tới 5 tấn đó đã được bốc lên hai xe vận tải đông về Cần Thơ giữa đêm khuya, không để lại một dấu nhỏ nào hết. Chuyến này thấy lỗ vốn là cái chắc nhưng về sau tính lại, thấy lời, cậu dặn người ngồi sau phải ráng rọi đèn ra phía trước, chạy được càng xa càng tốt. Lúc còn ở diễn trường nhờ có mấy bóng đèn điện chiếu sáng còn thấy mặt nhau. Nhưng chạy ra khỏi

diễn trường chừng 100 thước là không còn thấy rõ được nữa. Chạy băng trên con đường mòn ở ruộng ra quốc lộ thì rời hoàn toàn tối thui, ánh sáng đèn pin chiếc xe không quá ba thước, tôi ráng chống con mắt lên ngó mặt đường mà chạy tôi không sợ, còn chạy chậm rì lên xuống nhấp nhô trên đường ruộng tôi phát rung. Xe mô tô của đoàn chỉ dùng chạy trong Bô, nên không cần đèn và vè xe, nếu có chạy đường trường thì cũng chỉ chạy ban ngày vì tất cả đèn và vè đều được tháo ra cho trọng lượng xe được nhẹ đi, không ai ngờ rằng lại có tình trạng phải tháo chạy giữa đêm khuya như vậy. Ra tới quốc lộ tôi sợ và nhát nên chạy chậm lại vì cũng đã khá xa diễn trường rồi. Tốc độ xe giảm bớt, tôi nói chị Ngọc trinh xây đầu lại coi có thấy chiếc xe nào phía sau không nhưng vì xe nào cũng không có đèn nên chị không thấy gì hết nhưng chị Ngọc Trinh thì biết. Giữa đêm khuya trời tối đen như mực, ngó hai bên đường không rõ gì hết, dòm về phía cỡ chục thước thì còn

thấy mặt đường, xa hơn tối mù. “Tại sao mình dám lái xe trong giờ giới nghiêm, mà xe lại không có đèn chiếu sáng? Quân địa phương có nổ súng bắt chết mình thì ráng chịu thôi, họ có lý do chánh đáng bắn bất cứ kỳ ai vì phạm giờ giới nghiêm.” Chị Ngọc Trinh sợ run quá nhìn không nổi nói với tôi như vậy. Hiểu được lời chị nói trong bụng tôi cũng bắt đầu “đánh lô tô.” Đang lái mà tim đập tình hình” tưởng như nói sắp rớt xuống đất. Chọ mò mò trong đêm tối được vài cây số, tôi nóng lòng xây lại nói với chị Ngọc Trinh ngó phía sau nữa có thấy cái xe nào không?

Lát sau chị nói có thấy một chút ánh sáng nhỏ như đầu nhang lấp lóe rất xa. Xe chạy lát chị lại ngó nữa lần này thấy rất rõ ánh sáng đèn của một chiếc xe, chiếc xe đó chắc phải với tốc độ mau nên ánh sáng của đèn nhấp nháy hiện ra càng lúc càng lớn mau hơn. Tôi chạy chậm lại chờ chiếc xe đó. Chỉ vài phút sau chiếc xe đó bắt kịp, ngó ngang qua, đúng là chú Ba.

Chúng tôi mừng quá reo lên “chú Ba hả?” Chú cũng cười ha hả lên: “Còn ai nữa?” và dơ tay ra hiệu biểu tôi dừng xe lại. Lát sau thêm ba chiếc kia chạy tới. Chú Ba nói tất cả hãy chạy phía sau, vì xe chú có đèn chiếu sáng nên chạy dẫn đầu. Rất hên trong 5 cái mô tô, riêng cái xe chúng Ba đang lái là xe dành để chạy chạy công việc cho đoàn thường ngày nên xe đó có trang bị đầy đủ như mọi xe mô tô bình thường, có vè và đèn trước sau đầy đủ. Chú Ba nói: “Mình chạy một đoàn xe 5 cái như vậy không dư biết mình là ai rồi. Chạy đi đâu thì sợ thiệt nhưng về tỉnh yên tâm hổng sao, cứ từ từ mà chạy, còn vài cây số nữa thôi.”

Khi không giữa đêm gần sáng, trời vẫn còn tối âm u, có 5 cái mô tô nổ máy âm âm nào động cả một vùng nối đuôi nhau chạy về Cần Thơ mà tuyệt nhiên chúng tôi không ai hiểu lý do tại sao lại phải vừa chạy vừa run như vậy. Vì cậu Út đã ra lệnh miễn hỏi lý do, miễn thắc mắc, cứ tuân lời ráng mà... chạy.

Con đường từ Cái Vồn về Thơ chưa tới 5 cây số, bình thường chỉ 20 phút là tới. Vậy mà 5 cái xe mô tô chúng tôi rì rọ mất gần 2 tiếng mới về tới nhà. 15 phút sau thì nghe tiếng xe ô tô cậu Út đậu trước nhà. Hai cái xe tải chở ván Bô và cái vật liệu thì chạy thẳng về khu nhà vườn của cậu cách tỉnh khoảng 10 cây số.

Mợ Út ra mở cửa thấy chúng tôi mặt mày bơ phờ hốt hải chẳng khác nào đám tàn binh chưa đánh đã chạy, mợ cũng hết hồn lây. Hỏi lý do vì sao lại kéo nhau về giờ này, chúng tôi ngó nhau mà không biết đường trả lời. Hên quá cậu Út vô nhà nói mợ đừng có hỏi gì hết, nấu cơm làm đồ ăn cho anh và mấy nhỏ ăn vì từ chiều tới giờ hổng ai có hột cơm nào trong bụng. Thấy chồng nghiêm nghị, mợ kêu hai chị Xuân Trường và Ngọc Trinh xuống bếp và nấu ăn. Út nói với theo: “Nè, không được nói năng bàn tán gì hết nghe, lo nấu cơm, ăn rồi đi ngủ dưỡng sức.”

Sau này mợ cho tôi hay là cậu Út không hề

nói cho mợ biết nguyên nhân vì sao cả đoàn đang diễn thành công, bỏ ngang, phải cấp tốc trở về nhà vào giữa đêm như vậy. Nguyên nhân đó chỉ mình cậu biết mà thôi. Nếu sau này cậu không ghi vô nhật ký thì nó chìm theo thời gian. Hơn 50 năm sau, đọc nhật ký của cậu tôi mới hiểu rõ vì sao nên thương và cảm ơn cậu vô cùng. Tôi như mợ là người bạn đầu gối tay ấp mà cậu còn không thổ lộ thì ai biết được?

Tôi cầm đo suy nghĩ nhiều lắm. Nên hay không nên viết vô hồi ký này? Viết vô thì e nó lạc đề vì hồi ký này chỉ liên quan tới sinh hoạt nghề lái mô tô bày và ca sĩ của tôi thôi nhưng càng coi sâu hơn tôi hiểu ra rằng trong thời gian đó cậu cần phải giữ kín. Tiết lộ cho người thứ hai biết dầu người đó là vợ thì cũng chẳng kín lợi gì cho bản thân mợ hết. Vì người thứ hai là mợ biết thì sẽ có người thứ ba, thứ tư... thân nhân dòng họ của mợ. Rồi một khi nào đó vui miệng nói lại trong lúc cậu của nó tôi đâu. Tốt hơn hết là cậu giữ kín. Coi ngày tháng ghi, tôi

biết tới 3 năm sau khi còn đoàn Mô tô bay Nhi Đồng nữa cậu mới ghi lại nguyên nhân của cái đêm tháo chạy đó. Khicaaju chịu ghi như vậy thì có lẽ cậu muốn để lại cho các con cháu coi mà rút được một kinh nghiệm thực tế mặt trái của cuộc sống có hàng trăm mặt khác nhau không ngoài mục đích giúp cho con cháu cẩn thận đề phòng để có thể giảm được tối đa bất trắc xảy ra cho bản thân.

Đừng chạy xa ra quốc lộ từ điển đường có một hương lộ nhỏ trải đá trắng nhựa rất tốt nhưng cậu không cho dùng con hương lộ đó mà bắt chúng tôi phải chạy băng đồng trên con đường mòn lồi đi tắt. Xe mô tô 125 phân khối của chúng tôi dục sức vượt các chướng ngại trên ruộng khô. Lúc đó chỉ có trở ngại của đêm tối, ngay sát bên cạnh mà còn không nhìn rõ mặt nhau. Ra tới quốc lộ rồi chỉ cứ chạy, không được ngừng lại chờ ai. Có nghĩa ngầm là mạnh ai nấy chạy, thoát được người nào hay người nấy. Nếu dùng con hương lộ hay tập trung ở

quốc lộ chờ nhau mới chạy, đèn pin nhấp nháy ánh sáng thì chẳng khác nào “hay ông ở bụi này” và nếu có lính chặn bắt chúng tôi thì cả bọn sẽ bị tóm cổ hết ráo vì lý do vi phạm giờ giới nghiêm. Đừng mong chổi cải vô ích, cứ bị giải về đồn bóp mà đồn bóp là ổ của 4 vị khách nọ, sáng mai tính sau. Hồi thập niên năm 1955, tình hình an ninh đất nước chưa được ổn định. Lợi dụng thời cơ, quyền lực địa phương tự do thao túng, coi thường pháp luật của trung ương. Rồi bị hăm dọa có giờ giới nghiêm để mời nghệ sĩ ở lại DINH ngủ qua đêm cũng là một chuyện lạ quá khả nghi. Rồi những dân này còn quyền dùng súng băng nếu chúng tôi cố tình chạy. Cậu Út biết rõ nhưng không nói ra sợ chúng tôi sẽ mất tinh thần lính quýnh chạy lạng quạng dám dăm té trên đường ruộng hoặc lạc đường không biết lối nào ra quốc lộ thì chết chùm. Thôi thì thà cực khổ nhưng đề phòng chạy trước cho chắc ăn. Nhờ phước đức ông bà phù hộ chúng tôi may mắn chạy về nhà bình

an.

Bốn vị khách không mời mà tới đó bạn đồng phục của lính, người sĩ quan chỉ huy có trang bị súng lục. Pháp luật nghiêm minh của chính phủ cấm ngặt quân nhân bạn đồng phục có vũ trang đi tới chỗ giải trí công cộng của dân chúng bất kỳ với lý do gì. Họ còn ngang nhiên tháo xích an ninh vô chỗ cấm, xâm phạm chỗ riêng của tư nhân mà lẽ ra phải đứng bên ngoài vòng rào xin phép trước. Muốn mời nghệ sĩ về DINH dùng bữa thân mật thì ít ra cũng phải lịch sự mời trước một ngày, và mời ban ngày mà thôi vì buổi tối nghệ sĩ bận trình diễn. Sau khi diễn, nghệ sĩ quá mệt cần nghỉ ngơi rồi sau đó mới tính chuyện ăn uống, vì vậy nên chúng tôi không bao giờ nhận lời mời đi ăn bất cứ ai. Theo đúng phép lịch sự thì bốn người này nên để đoàn trình diễn vài bữa rồi làm quen xã giao trước, sau đó mới ngỏ lời mời cũng chưa muộn. Trái lại, đoàn vừa mới “chun ướn chun ráo” tới diễn có một tối là đòi mời liền! Chắc là họ quen

mời người dân ở đây bằng “chó lửa” nên áp dụng cách mời đó với đoàn việc chẳng? Trong 5 nghệ sĩ thì có 3 cô đang độ tuổi thanh xuân xinh đẹp hơn hẳn lại tài giỏi hơn người, sao lại viện cớ giờ giới nghiêm đành đề nghị ngủ lại trong DINH qua đêm? Sau đó lại tự tiện hẹn giờ trở lại vào tối mai lúc 10 giờ tối chẳng khác nào ra lệnh?

Trong nhân gian này, tiền tài danh vọng, địa vị chức tước, công hầu khanh tướng cũng không quan trọng bằng thái độ cư xử với nhau. Mà thái độ thì nằm trong chữ “lễ” Tiên Học Lễ Hậu Học Văn.” Nước nào cũng coi trọng chữ “lễ” không riêng gì ở Việt Nam. Bận đồ lính mà vô lễ với dân làm phạm kỷ luật quân đội. Mà trong quân ngũ thì kỹ thuật đứng hàng đầu. Công nhân viên chức nhà nước lãnh lương tháng từ tiền thuế đóng góp của dân mà vô lễ với dân bất kỳ hình thức nào là về vườn.

Ngoan cố ý quyền thế nắm trong tay hiếp đáp dân lành quá đáng, dân chịu đời hồng thấu, nổi

dậy trả lời đúng độ thì không đủ hòm để chôn, sống sót chạy đường trời cũng không thoát. Bài học chữ lễ chỉ đơn giản vậy thôi. Muốn học chữ lễ, đầu tiên phải tôn trọng nhân phẩm người khác. Muốn học cách tôn trọng phẩm người khác thì chính mình phải có tính tự trọng, mình không tự trọng mình thì làm sao tôn trọng người khác được?

Cậu Út là người có bảnh lãnh. Một tay thành lập và đào tạo nghệ sĩ của hai đoàn Mô tô bay Việt Nam đầu tiên, duy nhất và sau cùng. Cậu không phải là một anh nông dân sáng vác cuốc ra đồng chiều vác cuốc dìa. Cho dầu là anh nông dân hiền lành cực mịch thất học “văn” nhưng anh ta có “lễ” còn hơn gấp ngàn lần kẻ có học văn mà thiếu lễ. Cậu Út đã đành phải tránh voi và sâu bọ, trốn tránh lệ làng mà phép nước lệnh vua cũng phải chịu thua. Vài dòng trong nhận ký của cậu viết để lại cho chúng tôi là như vậy. So sánh với thái độ của 4 vị khách không mời mà tới đó trong câu chuyện sau đây.

Để tránh nguy hiểm cho đoàn, chúng tôi bắt buộc phải rời Cái Vồn sau có một ngày diễn ở đó. Ngay lập tức, cậu Hai và anh Kim phải o xin giấy phép cấp bách để lưu diễn ở Bình Thủy. Diễn rồi ở quận Bình Thủy chúng tôi đi liền tới Trà Vinh đúng vào dịp Tết. Nghề làm nghệ thuật là nghề giúp vui cho thiên hạ trong dịp Tết hay những ngày lễ. Trong những ngày đó ai nấy được nghỉ và đi chơi đông hơn ngày thường nên chúng tôi phải làm việc nhiều hơn bình thường.

Trà Vinh là một tỉnh có nhiều cây Thốt Nốt nhút nước Việt, nơi đây có rất người Việt gốc Miên. Họ hiền hòa, chơn chất nhút nhát nhưng cũng rất ngạc nhiên tò mò không kém khán giả Cái Vồn. Vách Vồn chưa kịp ráp xong xuộc họ đã đến đứng chờ một cách nôn nóng để leo lên coi cái gì bên trong. Tới khi Bồn ráp xong xuôi nghe tiếng máy mô tô nổ rầm rầm vang ra khi chúng tôi chạy thử họ lại càng vừa tò mò vừa sợ. Nhưng khi thấy chúng tôi bận y phục trình

diễn đứng bên trong vòng rào ngó họ cười cười chào ngoắc tay thfi họ đã thích liền và bớt sợ.

Đoàn nghệ sĩ nhi đồng bạn y phục nhiều màu xinh đẹp khác nhau, đầu đội nón bảo hộ, chun mang giày có trang bị thêm bao bọc hai ống quần lên lới đầu gối coi ngộ nghĩnh, lạ mắt và oai vệ nữa nên họ cứ ngó trân trân, tách hiều kỳ tò mò càng tăng thêm. Rất tức cười, lâu lâu chúng tôi vô tình xây qua ngó ngay mắt người nào thì người đó mỉm cười mắc cỡ xây mặc qua chỗ khác, dầu người đó là đàn ông. Thiệt là hết sức dễ thương, dễ mến cho cái chơn chất mộc mạc và nhút nhác của họ.

Tại đây chúng tôi diễn rất hăng say vì xuất nào cũng đầy nghet khán giả chen chút nhau vô coi. Khi họ thích thú rồi thì cũng vỗ tay hoan hô táng thưởng chúng tôi nồng nhiệt. Họ luôn chỉ trở bàn tán xôn xao bằng cả hai thứ tiếng Miên và tiếng Việt giọng lơ lơ rất vui.

Trà Vinh là quê hương của Thốt Nốt. Bánh rượu đường Thốt Nốt Trà Vinh nổi tiếng khắp

nơi. Các món ăn mặn cũng thường có nước cốt Thốt Nốt rất ngon và lạ hơn những chỗ mà chúng tôi đã lưu diễn qua. Lúc này là Tết nên mỗi ngày chúng tôi diễn nhiều xuất. Từ 10 giờ sáng 1 giờ trưa, và sáu giờ chiều tới 9 giờ tối.

Chúng tôi chỉ ở lại Trà Vinh đúng một tuần vì mỗi đêm đã diễn cho cả ngàn người coi mà đây chỉ là tỉnh nhỏ. Tôi nghĩ rằng khán giả từ các vùng lân cận tới coi nên mời đông như vậy. Tuy khán giả rất mến chúng tôi nhưng không một người nào dám tới làm quen hay ít nhất chào cậu Út thăm hỏi chúng tôi và lời như các chỗ khác. Cảm động nhất là tự nhiên có một thiếu nữ xinh đẹp nhìn rặc là người Miên nhưng cô nói tiếng Việt khá rành mạnh bánh Thốt Nốt tới cho cả đoàn, chúng tôi cảm ơn những cô e then ngập ngừng nói quà bánh không phải của cô mà là của vài người khác: “Mấy người đó nhờ tôi đem tới.” Ngạc nhiên và cũng thiệt là vui, chúng tôi cố gắng hỏi người cho là ai để được đáp lễ, hay ít ra cũng nói vài lời cảm ơn. Cô

nhoئن miệng cười cười nói mấy người đó là bà con thân trong nhà, đi coi về thấy hay và vui lắm, muốn khen lắm nhưng không biết cách phải nói làm sao vì họ không rành tiếng Việt nên dùng bánh Thốt Nốt nói dùm. Như vậy là chúng tôi không bao giờ biết rõ người cho quà bánh là ai. Diễn ở Trà Vinh êm đềm đập đẽ không tai nạn lớn nào hết, thành công về tài chánh và cảm tình của người dân Trà Vinh.

Người dân ở Năm Căn, Huyện Sủ, hai nơi tận cùng của đất nước đó hầu hết nghèo khó thiếu học văn nhưng họ lấy lễ nghĩa ông cha truyền lại cư xử với chúng tôi chí tình. Chia tay mà không cầm được nước mắt. Trà Vinh người Việt gốc Miên thiếu Văn Việt nhưng lễ thì hơn xa lắm nhóm 4 người rặc giống Việt ở Cái Vồn.

Tôi may mắn được mang tên người nghệ sĩ trong kiếp này, người nghệ sĩ ca hát và người nghệ sĩ mô tô bay. Cuộc đời nghệ sĩ ca hát của tôi bị gián đoạn gần hai năm khi tôi bị định mệnh lôi kéo vô vòng xiếc mô tô bay. Nhưng

rồi mệnh đã sắp đặt một cách tài tình kéo tôi trở lại con đường ca hát cho tới bây giờ, khi tôi ngồi ôn lại khoảng thời gian 50 năm dài đầy thăng trầm nhưng cũng đầy hứng thú để ghi vào Hồi Ký.

Hồi năm 1965 cuộc chiến tranh ở Việt Nam đang đi vào giai đoạn gay gắt và bắt đầu leo thang vùn vụt. Chính phủ Nam Việt sụp đổ, đảo chánh xảy ra thường xuyên và công sản xâm nhập trầm trọng. Tổng thống Mỹ mới nhận nhiệm kỳ hồi đầu năm quyết định xua quân vào can thiệp.

Dân Mỹ thời đó không biết gì về xứ Việt Nam xa lắc lơ tuốt bên. Đông Nam Á nên tò mò muốn tìm hiểu dân Việt Nam là giống gì, có phải là dân sống trong rừng rú, “cà răng cẳng tai” hông? Nhờ vậy tôi được ông Ed Sullivan, người có trương trình hình thịnh nhất nước Mỹ mời làm biểu tượng cho hình ảnh nước Việt trong chiếc áo dài tha thướt xuất hiện trên chương trình của ông. Hai năm sau, tôi là

khách mời danh dự của cuộc trình diễn đại vi mô tại Sân Khấu Vòng Chén Hollywood, The Hollywood Bowl ở Hollywood cạnh Los Angeles. Tôi may mắn được vinh dự cao cho một nghệ sĩ ca nhạc, đứng trước 15.000 khán giả trực tiếp hiện diện. Xung quanh tôi là ảnh của một rừng đèn rực rỡ đủ các loại. Sau lưng tôi là 45 nhạc đồng phục đen (tuxedo) trang trọng với đủ cá loại nhạc khí của một dàn nhạc để đệm cho tôi hát. Cạnh tôi, nhạc sĩ Liberace bận y phục đặc biệt rạng rỡ lộng lẫy bên chiếc dương cầm. Còn tôi, mảnh mai bé nhỏ chút xíu nhưng tôi chỉ đứng sau ông Liberace trên bản hiệu quảng cáo sáng rực khổng lồ trước rạp. Tôi làm đẹp cho quê hương mình nơi xứ người đồng thời cũng là hành động **Giữ thơm Que Mẹ**. Tôi muốn tự hào một cách khiêm nhượng cho mình được may mắn là người nghệ sĩ của nước Việt Nam trong chiếc áo dài truyền thống.

Để chấm dứt Hồi Ký tập 1, và để mở đường

cho Hồi Ký tập 2, tôi xin kể lại một biến cố trầm trọng của chương kết sau đây. Chương kết này ngắn gọn, nhưng nó sẽ tường thuật phương tiện mệnh của tôi đã dùng để kéo tôi ra khỏi bộ y phục nghệ sĩ mô tô bay rồi cho tôi bận lại bộ y phục nghệ sĩ ca hát, bộ y phục mà tôi thương yêu từ hồi còn thơ ấu, chiếc áo dài Việt Nam là lướt, người bạn trung thành đồng hành với tôi trên sân khấu suốt 50 năm qua.

Hồi ký tập 1 chỉ phơi bày một phía cạnh eo heo hẹp trong đời tôi, từ lúc tôi mới 7 tuổi cho tới khi tôi 14 tuổi, mặc dầu tôi cũng có nhất phớt tới đoạn thời gian tôi tới tuổi hơn, khi tôi đã bắt đầu dần thân vô cuộc sống dưới ánh đèn màu trên sân khấu. Có thể nói đó là “định mệnh,” nhưng tôi biết tôi mê ca hát từ hồi còn nhỏ xíu, nhớ đã bày đặt bắt chước hát bài này bài kia hồi còn nói “ngọng.” Mỗi lần được Ba Mẹ dắt đi coi nhạc hội, tôi luôn mơ tưởng mình là ca sĩ không? Nhưng rồi đám cháy xóm bàn cờ đã đưa tôi tới một “định mệnh” hoàn toàn xa lạ: xiệc mô tô bay.

Tôi là người có bản tánh nồng nhiệt, khi dần thân vô một dự định nào thì nó dễ trở thành một đam mê. Từ hồi còn nhỏ, tôi lại được mẹ rèn luyện thêm kỹ thuật, một đức tánh căn bản cho thành công.

Khi tự hiểu là mình phải theo nghề xiệc mô tô bay để sinh sống, tôi đem hết nghị lực ra cho nghề mới của mình. Trong khoảng thời gian

này, cậu Út cũng cố thêm số vốn kỹ thuật có sẵn căn bản và nền tảng Mẹ đã dạy tôi từ hồi thơ ấu. Sau 15 tháng “đam mê,” khổ tâm tập dượt, tôi và em Thái Hoa có nhiều nhân diễn xiệc mô tô chung. Khi diễn vậy, tôi và em Thái Hoa chấm dứt buổi diễn bằng một màn sôi nổi, đầy kích động cho khán giả, nhưng đầy nguy hiểm cho nghệ sĩ, đòi hỏi kỹ thuật thiết thuần thực và kỷ luật sắt. Đó là màn hai em tôi rượt nhau với tốc độ rất mau, ha mô tô đan qua đan lại như tóc thắt bím của các cô gái, mà chúng tôi kêu là “quấn dây thùng.”

Sau khi “thoát khỏi” hiểm quạ tại Cái Vồn, đoàn xiệc chúng tôi tiếp tục đi diễn tại các tỉnh miền châu thổ sông Cửu Long: Trà Vinh, Rạch Giá, Châu Đốc, Vinh Long, rồi rút cuộc về Sài Gòn. Hết thấy những buổi diễn đều thành công lớn, rồi những năm diễn cũng trở thành thông lệ, kể luôn màn “quấn dây thùng” của tôi và em Thái Hoa.

Lần này tôi đã dựng mô tô em tôi và rút từ bốn

thước cao xuống sàn gỗ. Mặt mũi bị tối tăm lập tức và tôi không còn thấy gì rõ mà chỉ thấy như sao chiếu trong đầu. Tôi không nhớ mình đã rớt xuống sàn gỗ từ hồi nào mà chỉ thấy đầu hết mọi chỗ trong cơ thể vì chiếc mô tô đang đè trên mình. Màng tang bên trái đau điếng và hết người rêm rỉ, chỉ thấy mình nằm trên sàn gỗ khó cựa quậy được. Trong khi em tôi bắt buộc phải kết thúc chương trình diễn liền rồi đáp mô tô xuống sàn gỗ gần nơi tôi đang nằm quằn quại... Khi khán giả rời miệng bỏ xuống hết rồi, chị, em và Mẹ tôi mới xúm lại dỡ chiếc mô tô ra khỏi người tôi mà tôi cũng nằm im không cựa cựa. Mẹ liền kề xuống sát tai tôi hỏi “Con thấy trong người ra sao? Cứ nằm yên nha, sẽ có cứu cấp tới đem con đi nhà thương.” Tôi chỉ nhấp nháy mắt mấy cái rồi chết giấc luôn.

Khi mở mắt ra thấy Mẹ, chị Xuân Trường và em Thái Hoa và các nghệ sĩ khác đứng xung quanh giường, tôi hiểu liền là mình đang nằm

trong nhà thương không biết từ hồi nào? Mẹ hun lên má vuốt tóc tôi rồi dịu dàng nói con không sao đâu, nhưng tôi thấy mắt Mẹ lưng tròng rồi mau mau giả bộ chào hỏi băng quơ cô y tá vừa bước vô: “Bữa nay mấy giờ bác sĩ tới thăm hả cô?”

Nghe giọng Mẹ nói không tự nhiên tôi khi chắc có chuyện gì khác quan trọng hơn mà Mẹ không muốn hoặc chưa muốn cho tôi biết? Mẹ bình tĩnh ở lại với tôi hết ngày rồi tới bữa đó và nhiều tối kể tiếp cho tới khi tôi bắt đầu khỏe hơn. Tối lúc đó thì mẹ vui vẻ kể những chuyện vui chọc tôi cười. Mỗi ngày khi tôi vừa mở mắt là thấy Mẹ bên cạnh với nụ cười tươi, mỗi ngày một vui vẻ hơn, cười tươi hơn ngày trước, nhưng cũng chưa chịu nói cho tôi nghe chuyện gì xảy ra sau khi tôi bị tai nạn. Khi thấy Mẹ thường trực ở cạnh tôi, tôi nghĩ chắc tại tôi là nghệ sĩ mô tô quan trọng nhất phái nữ mà đoàn xiếc đang diễn trong Hội Chợ Thị Nghè, một hội chợ khá lớn, nên đoàn không diễn được khi thiếu

tôi? Vì vậy đoàn mô tô phải tạm ngừng chờ tôi bình phục rồi sẽ tiếp tục diễn trở lại như trước? Tong thời gian này, cậu Út phải lo chuyện rất quang trọng khác không có mặt tại Sài Gòn được nên Mẹ thay thế cậu coi sóc đoàn xiếc. Tại Mẹ ngày đêm nào cũng vô ở tôi nên tôi nghĩ chắc chắn là xiếc phải tạm ngừng rồi, để chờ tôi khỏe lại rồi tiếp tục.

Tôi không nhớ đã ở trong nhà thương bao lâu nhưng một ngày đẹp trời Mẹ vui vẻ chậm rãi kể tôi nghe sau khi tai nạn, tôi được đưa vô cứu cấp trong nhà thương. Bác sĩ cho biết ngoài hai bắp vế bị phồng, màng tạng bên trái bầm tím, mấy hình quang tuyến X cho thấy tôi bị dập máy cái “ba” sườn. Tuy bị nọ bị kia mà tôi tự thấy mình xui mà hên, vì té nặng như vậy mà không bị gãy cổ chết không kịp trời. Nhưng thời gian đi qua, rồi tôi được bình phục và được rời nhà thương.

Về nhà được vài bữa Mẹ mới cho tôi biết đoàn Mô tô bay Nhi Đồng phải vĩnh viễn ngưng hoạt

động vì ngay sau khi tôi bị té nặng, chánh phủ để ý nên tới kiểm soát sự an toàn của đoàn xiếc. Dĩ nhiên họ khám phá ra là hết thấy các nghệ sĩ mô tô bay nhi đồng không đủ tuổi hành nghề xiếc như vậy, trừ chị Xuân Trường. Luật của Việt Nam Cộng Hòa năm 1956 bảo vệ trẻ vị thành niên cấm không cho làm nghề gì có thể nguy hiểm tới tánh mạng.

Lần bị tai nạn đó là lỗi tại tôi hết. Tôi đã lơ là kỷ luật. Kỷ luật đòi hỏi tôi phải nghỉ đầy đủ trước khi diễn. Nhưng bữa đó, vì ham đi coi xi-nê tôi đã trốn nghỉ trưa. Vì vậy, tối đó đang diễn màn rượt, đua với em Thái Hoa, tới giữa màn khó và nguy hiểm nút la hai xe mô tô phải chạy thiệt mau rượt đuổi rồi đan qua đan lại trên vách Bô, tôi mất bình tĩnh khi chun đạp thắng xe bị tuột xuống. Xe không được chậm lại nên tông mô tô của em Thái Hoa rồi bị rớt xuống sàn gỗ luôn.

Vậy là nghề mô tô bay của chúng tôi không còn nữa vì cho tới khi đủ tuổi thì phải chờ tới

ba, bốn, năm nữa. Vậy là không còn trông cậy vô tiền lương để đưa Mẹ sinh sống nữa. Tôi rất hối hận và lo sợ cho tương lai đang bắt đầu tối tăm lại. Nhưng lúc đó tôi có biết đó chính là bàn tay của “định mệnh.” Nó đã kéo tôi ra khỏi nghề mô tô bay, để trả tôi lại với nghề ca hát.

Không còn làm xiệc nữa, nên tôi bắt đầu làm quen lại với năng thiên thần ca hát đã bỏ tôi đi gần hai năm nay. Rồi tôi sung sướng vô vàng khi được trở lại với micro trên sân khấu Trúc Lam trả thắt... Rồi từ đó chiếc áo dài Việt Nam đi cùng tôi tới nhiều sân khấu bốn phương, tôi trở thành nghệ sĩ ca hát vĩnh viễn.

Tới đây chớ chỗ hồi ký tập 1 chấm dứt. Tôi hy vọng sẽ gặp lại quý độc giả trong tập hồi ký tiếp theo sau, nếu “định mệnh” nường tay cho phép.

BẠCH YẾN